

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
FETHULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜNÜN
(FETÖ/PDY) 15 TEMMUZ 2016 TARİHLİ
DARBE GİRİŞİMİ İLE BU TERÖR
ÖRGÜTÜNÜN FAALİYETLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMA
KOMİSYONU**

TUTANAK DERGİSİ

**6'ncı Toplantı
20 Ekim 2016 Perşembe**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- İçişleri Eski Bakanı Mehmet Kemal Ağar'ın Fetullahçı terör örgütüne ilişkin bilgi vermesi

2.- Gazeteci Yazar Fehmi Kuru'nun Fetullahçı terör örgütüne ilişkin bilgi vermesi

3.- Munzur Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Doçent Doktor Yavuz Çobanoğlu'nun Fetullahçı terör örgütüne ilişkin bilgi vermesi

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Eskişehir Milletvekili Emine Nur Günay'ın Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz alıp konuşmalarına ilişkin açıklaması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
FETULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜNÜN (FETÖ/PDY) 15 TEMMUZ 2016 TARİHLİ DARBE
GİRİŞİMİ İLE BU TERÖR ÖRGÜTÜNÜN FAALİYETLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE
ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

6'ncı Toplantı
20 Ekim 2016 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Fetullahçı Terör Örgütünün (FETÖ/PDY) 15 Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi ile Bu Terör Örgütünün Faaliyetlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 10.58'de açılarak iki oturum yaptı.

İçişleri Eski Bakanı Mehmet Kemal Ağar,
Gazeteci Yazar Fehmi Kuru,
Munzur Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Doçent Doktor Yavuz Çobanoğlu,
Fetullahçı terör örgütüne ilişkin bilgi verdiler.

Eskişehir Milletvekili Emine Nur Günay, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz alıp konuşmalarına ilişkin bir açıklamada bulundu.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 20.25'te toplantıya son verildi.

20 Ekim 2016 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.58

BAŞKAN: Reşat PETEK (Burdur)

BAŞKAN VEKİLİ: Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)

SÖZCÜ: Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

KÂTİP: Serkan BAYRAM (Erzincan)

BAŞKAN – Fetullahçı terör örgütünün 15 temmuz darbe girişimi ve bu darbe girişimini gerçekleştiren (FETÖ) Fetullahçı terör örgütünün tüm yönleriyle araştırılıp alınması gereken önlemleri tespit etmekle görevli Komisyonumuzun altıncı toplantısını açıyorum.

Bugün, dün basına bilgi verdiğimiz davetlilerimizden Sayın İlker Başbuğ bugün için mazeret beyan etti -gelemeyeceğini- onun için 3 kişi dinlemiş olacağız bugün. Sayın Mehmet Ağar, Eski İçişleri Bakanı; Gazeteci Yazar Fehmi Kuru ve Doçent Doktor Yavuz Çobanoğlu davetlilerimiz.

II.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- İçişleri Eski Bakanı Mehmet Kemal Ağar 'ın, Fetullahçı terör örgütüne ilişkin bilgi vermesi

BAŞKAN - Şimdi bugün ilk olarak Sayın Mehmet Ağar'la başlıyoruz.

Efendim, hoş geldiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

Efendim, kameralarımız görüntü alırken ben hoş geldiniz dedim. Kısa bir özgeçmişinizi bu arada Komisyon Sözcümüz Mihrimah Belma Satır Hanımefendi okuyacaklar. Daha sonra kısa bir bilgi arz edip sizi dinlemeye başlayacağım.

Belma Hanım, buyurun.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Hoş geldiniz Sayın Bakanım.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Mehmet Kemal Ağar

30 Ekim 1951 Ankara doğumludur. 1984-88 arasında Terör ve Asayişten Sorumlu İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı olarak çalıştı. 1988'de Ankara Emniyet Müdürlüğüne, 1990'da İstanbul Emniyet Müdürlüğüne, 1992'de Erzurum Valiliğine, 1993'te Emniyet Genel Müdürlüğüne atandı. Ağar, Adalet ve İçişleri Bakanı olarak görev yapmış, 2002 ile 2008 arasında Doğru Yol Partisi ve Demokrat Parti Genel Başkanlıklarını yürütmüştür.

Komisyonumuza hoş geldiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Efendim, ilk konuğumuzu aldığımızda kısa bilgi arz ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan 4 siyasi partimizin önermeleri birleştirilmek suretiyle, 15 Temmuz 2016 Fetullahçı terör örgütünün darbe girişimini tüm yönleriyle araştırmak, hem darbe girişimi hem Fetullahçı terör örgütünün yapısını tüm yönleriyle araştırmak, tespitleri yapmak ve alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla kurulan Komisyonumuzun altıncı toplantısında Sayın Aġar.

Burada, geçmişteki görevleri, özel çalışmalarını, konumu itibarıyla konumuzu aydınlatacak bilgi, belge sunabilecek konukları davet ediyoruz, bilgilerine başvuruyoruz. İlk yirmi dakika sözünüzü kesmeden, bu çerçevede Komisyonumuza bilgi vermenizi talep ediyoruz. Daha sonra da Komisyon üyesi arkadaşlarımız arzu ettikleri takdirde soru yöneltecekler. Bu şekilde sizin bilgilerinizden Komisyonumuz istifade etmiş olacak.

Ben, bu açıklayıcı bilgidен sonra, kameramalarımız yeterli görüntüleri aldılarsa onlar her günkü gibi daha sonra dışarıya çıkıyorlar. Ama basınımız burada. Çalışmamıza bu şekilde devam ediyoruz.

Evet, teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Sayın Aġar, söz sizin, buyurun efendim.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANİ MEHMET KEMAL AġAR – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Başta siz ve değerli komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Ayrıca da 15 Temmuzda, milletin temsilcileri olarak fevkalade güçlü ve demokratik bir duruşla kendisine verilen temsil görevini layıkıyla yerine getiren Meclisimizin manevi şahsiyetini de Komisyonunuz nezdinde, onu da saygıyla selamlıyorum.

Şöyle ifade etmem gerekiyor: Ben aşağı yukarı 1996 başında devlet memuriyetinden ayrıldım. Ondan sonra siyasetle iştiğal ettik. Bizim, tabii, anlayışımız içerisinde, devletten ayrıldıktan sonra devletle ilgili hiçbir işte olmayız, ilgilenmeyiz, girip çıkıp meraklı bir pozisyonda da olmayız. Tek yaptığımız iş, kendi yerimize gelen meslektaşlarımızı, gönülden bağlı olduğumuz için emniyet teşkilatına, yeni gelen Emniyet Genel Müdüğüne bir kere tebrike gideriz, yaşadığımız şehrin emniyet müdürü değışirse onu da bir kere tebrike gideriz ve ondan sonra da çok önemli bir konu olursa, onunla bizim aramızda kalacak şekilde, kendilerine ifade ederim ve herkes görmüştür ki, siyaseti bıraktıktan sonra, defaatle ve ısrarlı taleplere rağmen ne bir televizyon programına ne gazete röportajına, hiçbirine çıkmam. Bunun da sebebi şudur: Birtakım afaki bilgilerle, devletin elinde olmayan sağlam bilgiler olmaksızın belli konularda ahkam kesmek doğru bir şey değildir. Bu, mevcut çalışanları zedeler, yaralar ve kamuoyunda da çok yanlış algılamalara sebebiyet verir.

15 Temmuz akşamını herkes gibi, bir vatandaş gibi, biz de evimizde izlemek mecburiyetinde kaldık üzüntüyle ve elbette ki milletimizin büyük çoğunluğunun tavrı neyse aynı tavırlar içerisinde olduk. O gün yapabildiğimiz, bazı meslektaşlarımıza moral mesajları attık, demokrasinin yanında, meşruiyetin yanında durmaları, bunlar da benim telefonda kayıtlıdır, detayına girmem gerekmez bu konularda. İlgili siyasetçilerle de telefonla görüşmem de oldu, onlara da aynı şekilde demokrasinin yanında durduğumuzu, meşruiyetin yanında durduğumuzu, bir arzuları varsa yerine getirebileceğimizi ifade ettik ve mesele bu noktayla kaldı. Daha sonrasında gördüğümüz manzara tabii önemliydi, Türkiye'nin geleceğı açısından da önemli, bugünü açısından da önemli, yakın geleceğı açısından da çok önemli.

Sonuçta, yıllarca mücadele ettiğimiz yeni bir gizli örgütün, ama çok etkili bir şekilde örgütlenmiş bir örgütün varlığı idi. Çünkü bütün örgütlerde çok klasik bazı yapılanmalar var, işte kod adı kullanmak gibi, yeni gelişen elektronik sistemlerden istifadeyle çeşitli haberleşme sistemlerini ortaya koymak gibi

-ki başka gizli örgütte bugüne kadar rastlanmadı- ve çeşitli finansal bağlantılar ve tabii, en önemlisi, bunun yurt dışı bağlantıları. Her örgütün, Türkiye'deki gizli örgütün yurt dışı bağlantıları vardır. Genelde de bu bağlantıların arkasında yabancı istihbarat servisleri vardır.

Tabii, elinizde somut bilgi olmaksızın, geçmişte de taşıdığımız sıfatları arka arkaya dizdiğimizde “şudur, budur” diyebilmek mümkün değildir. Bu hem devletin genel politikalarına zarar verir hem de elinizde hukuki veya siyasi bir sorumluluk olmaksızın ulu orta konuşmak gibi bir şey de bizim işimiz değildir ve olmamalıdır. Bunların hepsi mutlaka devletin resmî makamlarının çalışması sonucu ortaya çıkarılacaktır. Ama ben tecrübelerime dayanarak şöyle bir şey söylemek istiyorum: Her örgütün yapısı içerisinde 3 kademe vardır. Bunların bir tanesi yönetici kesimi, “merkez komite” dediğimiz, diğeri militan kesim ve altta da sempatizanları vardır. Bu mücadele yürütülürken temel amaç bu örgütün sifra indirgenmesi ve bir daha gelişmeyecek şekilde tedbirlerin geliştirilmesidir. Burada çok dikkat edilecek hususlar vardır. Buradaki bence en dikkat edilecek husus, sempatizan kesimine ıslah olma, geriye dönme fırsatını tanımak gereği vardır. Eğer onlarla ilgili bütün yapılan soruşturmalarda bir yanlışlık olursa onları militanlaştırırsınız. Bu doğru bir şey değildir. Biz yasa dışı terör örgütlerinin bile sempatizanlarına karşı hep bu politikayı izlemeye çalıştık olabildiğince, çok kolay bir şey olmamakla birlikte ve dolayısıyla, sayısal bakımdan güçlenmesinin ve gelecekte de bu örgüt amaçlarına hizmet edecek daha katı militanlaşma sürecinin önüne geçmek lazım. Çok kolay bir mücadele olmadığı açıktır. Ortaya çıkan tablo hem dehşet vericidir hem şaşırtıcıdır. Çünkü bir devletin temeli adalettir, temeli güvenlidir, temeli savunmadır ve istihbarattır tabii. Baktığımız vakit, devletin temel fonksiyonlarını icra eden bu kurumların tamamında ciddi bir çöküntü ortaya çıkmıştır. Bu çöküntünün onarılması lazım. Bu onarım çok geniş kapsamlı ve zor bir iştir. Dolayısıyla, onaracak olan da siyasi kadrolardır ve bu siyasi kadroların bu işi başarabilmesi ve becerebilmesi hiç şüphesiz ki birliktelik içerisinde olacaktır. Buradaki asgari müşterek Türkiye Cumhuriyetinin bölünmez bütünlüğü, demokratik, laik, hukuk devleti temelinde gelişmesi, güçlenmesi, demokrasinin daha yüksek standartlara ulaşması konusunda asgari müşterekler var olduğuna göre, bu hususun kuvvetlendirilerek, güçlendirilerek topyekûn hâlde yola devam etmesi gerekmektedir. Bu mesele, iç siyasetin çekişmelerine kurban edilecek kadar kolay bir mesele değildir. Yani bu mesele hafife alınıyor gibi ben algılamaya başladım. Bu fevkalade yanlıştır. Türkiye’de hepimizin nihai olarak son gideceği makam olan adalet makamlarının, ki bugün bir beyanat okudum HSYK Başkan Vekilinin, olağanüstü ürkütücü bir şey, yani devletin adalet sisteminin ne ölçüde dejenera edilerek insanlara suç izafe etmek ve bu suçun sonunda, haksız, adil olmayan yargılamalar yoluyla mahkûm edilmek, hayatının çalınması ve en yüksek yargı makamı olan Yargıtayda bile çeşitli metotlar kullanmak suretiyle birtakım kişileri tasfiye etmenin kabul edilecek hiçbir tarafı yoktur. En taze bir devlette bile olmayacak şey. Bu kadar yıldır devlet geleneğine sahip olan bir ülkede bir daha hiçbir şekilde olmayacak şekilde bu onarımın, bu tamiratın yapılması lazım. Onun için buradan bir müşterek iradenin mutlak şekilde ortaya çıkması lazım. Nihayetin gizli örgütlerde çözümlenin sağlanması için ciddi bir sorgulama sürecinin olması lazım. Bu var mı yok mu, bilemiyorum, ben bu konularda herhangi bir resmî bilgiye sahip değilim. Elbette örgütün içerisinde çözümler fevkalade önemlidir. Bu, nihayetinde, tabii, işte itirafçı, şu, bu, pişmanlık filan gibi insanları böyle demoralize edecek şekilde tarif etmenin bir doğru tarafı yoktur. İnsanlara bu konunun, devletin ve milletin gelecek hayatı bakımından ve insanların daha huzurlu, daha iyi yaşamaları bakımından itirafçılık yerine bu millete bir hizmet şeklinde takdim edilmelidir ve bu konuda yardımcı olan insanları da deşifre etmeksizin, onları kamuoyu nezdinde bir başka duruma düşürmeksizin, bunların hassas bir cerrah nezaketiyle, dikkatiyle mutlaka yapılması lazımgelen işlerdir. Hiçbir zaman bu iş hafife alınmaz. Bu Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, işte, bu yaşımızda, maalesef, 60’ı, 62’leri, 63’leri, 71’leri, 80’leri, bilmem, 96’ları ve en sonunda da 2016’ları yaşamış bir insan olarak hiç böylesiyle kimse karşılaşmamıştı. Yani

devletin en temel vasfı olan istihbarat, asker, polis, adliye gibi bir yapının tümüyle bir gizli örgütün menfaatleri veya doğrultuları çerçevesinde bir araya gelip bir kalkışmaya cesaret edebilmesinin kabul edilebilir bir tarafı yoktur, çok vahim bir zafiyettir. Bu zafiyetin hep birlikte giderilmesi lazım. Daha sonrasında öncelikle giderilmesi lazım. Yani şunu da düşünmek mümkün tabii, hiç kimse bu konuda bir panik içinde filan olmamalıdır. Devletin en önemli temel gücü meşruiyettir. Millettin de büyük çoğunluğu, ezici çoğunluğu, hatta çok büyük sayısal şey verirse 99'u diyelim, meşruiyetin yanındadır. Bunu mutlaka yeniden tanzim etmek, yeniden şekillendirmek gereği vardır. İşte, görüldüğü gibi, son dönemlerde emniyet teşkilatında bir ufak toparlanma, son bir aydaki bir toparlanma bile bir sürü canlı bombanın bulunması, etkisiz hâle getirilmesi sonucunu doğurmaktadır. İşin temeli istihbarattır. Ama bunlar kötü ellerde kullanılmıştır, kullanıldığı açıkça görülmektedir. Angaje edilmiş ajanlar vasıtasıyla rapor alıp, kod isimlerle telefon dinlemek, devletin temel görevi olan terör örgütleri, uyuşturucu çeteleri, organize suç örgütlerini dinlemek yerine, çeşitli siyasi kimliğe sahip, iş adamı kimliğine sahip veya edebiyatçı, her neyse, çeşitli farklı kimliklere sahip, suç örgütleriyle hiçbir ilişkisi olmayan insanları dinlemek ve onlara birtakım yalancı tanıklar, şunlar, bunlar vasıtasıyla suç izafe ederek bir grup tasfiye etmek, insanları tasfiye etmenin alçaklıktan ötede bir şey olduğunu ifade etmek lazım. Dolayısıyla, böylesine temel gücü elinde bulunduran insanların fevkalade dikkatli olması lazım. Bu gücün olumlu, akıllı bir şekilde değerlendirildiği vakit ne sonuçlar alındığı ortadadır. Ben, bu başarı grafiğinin yükselerek devam edeceği kanaatindeyim. Bir yandan da Türkiye gerçek bir ateş çemberi içerisindedir. Bizim çalıştığımız dönemlere baktığımızda birkaç terör örgütüyle uğraşırken, bugün 3-4 tane çok güçlü terör örgütü, sınırlarımızın hemen dibindeki alevler, ateşler, her an beka meselemizin tehdidiyle karşı karşıya kalma... Bir yandan güvenlik politikalarını güçlendirirken bir yandan da birlik, bütünlüğümüz olan, vazgeçilmezliğimiz olan müşterek vatan, bölünmez bütünlük çerçevesi içerisinde farklı sosyal ve siyasal politikalarda bu bütünlüğü mutlak şekilde güçlendirmek gerekiyor. Bunun da elbette ki temel öncüsünün Türkiye Büyük Millet Meclisi olacağı her türlü izahattan varestedir. Bu bakımdan, ben, gerçekten, Meclisimizin her zaman olduğu gibi çok tarihi bir görevle karşı karşıya olduğunu düşünüyorum. Bu komisyonlar da ortaya çıkacak kanaatlerle bir müşterek hedefi belirleme konusunda -yasama organına elbette ki arz edilecek, takdim edilecek- icraatçı organlara yol gösterici olmalıdır. Bunun da temel vasfının diyalog olduğu bellidir.

Bu mağduriyet meselesinden de bahsetmek isterim biraz. Elbette bu tür olaylar, geniş kapsamlı soruşturmalar, çok sayıda göz altılardan mağduriyet olmaması mümkün değildir, eşyanın tabiatına aykırıdır ama burada düşük bir yüzde vardır. Dolayısıyla, bunu topyekûn bir mağduriyet havasında takdim etmek bizatihi bu örgütün içerisinde avantaj sağlar. Ben, bunun yolunu şöyle düşünüyorum: Her parti mutlaka bu konuda komisyonlar kurmuştur. Hükümetin çok ciddi şekilde muhalefet partilerinden gelen somut taleplere karşı son derece duyarlı olmak ve çabuk neticelendirmek kaydıyla somut mağduriyetleri ortadan kaldırdığında, bu havanın izale olacağını düşünüyorum. Aksi takdirde, bunu her dakika malzeme olarak kullandığımızda örgütün bizatihi kendisi için inanılmaz derecede bir avantaj sağlayacaktır. Zaten dış ülkelerde ortaya çıkmış konular çok açıkça görülmektedir, sıkıntılı ve zor bir süreci yaşıyoruz. Bu süreci aşabilmenin yolu, meseleyi soyutta değil somutta ortaya koymak. Ne bileyim, periyodik olarak parti liderlerinin Sayın Başbakanla görüşmesi, belki Sayın Cumhurbaşkanıyla görüşmesi, meseleleri de komisyonlar vasıtasıyla dosyalarla somutlaştırarak, insanların yaralarına da derman olmak gereği vardır. Benim söyleyeceğim, bu sempatizan kesiminin rehabilitasyonu konusunda farklı politikaların geliştirilmesi lazımdır ama bugün için tabii bunların çok erken olduğunu da söylemek lazım. Belli bir süreç geçip görüntünün aydınlanması lazım, neyin, nerede, ne şekilde olduğunun görülmesi lazım çünkü sayısal boyutu çok yüksek olan soruşturmaların -ki, burada çok değerli hukukçular var- adli tetkik yönünden de fevkalade zor olduğu ortadadır. Bunların iddianamelerinin hazırlanması, sorgularının

yapılması, davalarının sonuçlandırılması falan, oldukça büyük ve zor meselelerle karşı karşıyasınız ve ortaya çıkan tablo olağanüstü bir şeydir. Dolayısıyla, olağanüstü bir olayın olağan tedbirlerle aşılabilmek imkânı zaten yoktur. Bu da eşyanın tabiatı gereğidir. Ama bu süreci en sancısız, en ağrısız şekilde geçirmenin yolu burada hizmet eden kamu görevlilerini sürekli bir baskı ve korku altında bırakmak yerine, onları moralize edici, yol gösterici, onların arkasında durduğunu belli edecek bir tavır. Elbette Hükümetin yapacağı budur ama Meclisin tavrının burada çok daha önemli olduğunu düşünüyorum. Adaletin elbette tesis edilebilmesi için, ben, bunun son derece gerekli olduğunu düşünüyorum, çok zor bir mücadele olduğunu da düşünüyorum çünkü Türkiye böyle bir şeyle hiç karşılaşmadı. Yani geçmişte, 1960'a baktığımızda, 1962, 1963'lerdeki kalkışmalara baktığımız vakit, 1980'e baktığımız vakit, bunların hepsi birbirinden farklı olan şeydir. Kabul etmek lazım ki milletin ordusunda olsun, polisinde olsun, bizatihi halkın kendisinde olsun, siyasi, hepsi birbirine benzemeyebilir, yüksek bir sağ duyunun var olması ve bir arada, birlikte, farklılıklara rağmen, kardeşçe yaşama alışkanlığının çok gelişkin olması, Türkiye'nin çok feci bir sonla karşı karşıya kalmasını engellemiştir. Bu bakımdan, önümüzdeki günlerin bu açıdan fevkalade önemli olduğunu düşünüyorum.

Müsaade ederseniz bu kadarla kifayet edeyim. Sizlerin bir sorusu varsa onları da memnuniyetle cevaplayayım.

BAŞKAN - Sayın Açar, verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyoruz.

Ben şöyle bir şeyi merak ediyorum: Tabii, Bakanlık döneminizi, bürokrasiden sonraki siyasi döneminizi ifade ettiniz. Biz, 6'ncı toplantımızdayız, başka konuklarımızı dinledik. Gerek asker, emekli asker gerek Eski Genelkurmay Başkanlarımızı, akademisyenleri dinlediğimizde şöyle bir ortak diyebileceğimiz durum ortaya çıkıyor: Fetullahçı terör örgütü yapılanmasının hayli eksilere dayandığı, özellikle dün, evvelki günkü toplantılarda 1982 yılında Harp Okulunda bir sınıf oluşturulduğu, bu sınıfta yer alan sivil liselerden gelen öğrencilerin 11'inin bugün -tabii ki soruşturmalar bitmedi ama- darbe teşebbüsünden tutuklu olduğu -general rütbesindeyken- ve Genelkurmay Başkanının yaverinin kamuoyuna daha ilk günlerde yaptığı açıklamada 1989 yılında soruların kendisine verildiğini, böyle Harp Okuluna girdiğini ifade etmesi gibi, sizin de kamuoyundan takip ettiğiniz ama burada, Komisyonumuzda da verilen bilgiler var.

Sizin özellikle siyasi olarak sorumluluk aldığımız dönemlerde -diğerlerini kamu görevi olarak, memuriyet olarak düşünelim- hissettiğiniz oldu mu? O tarihlerde kendini gizleyerek, kamufla ederek farklı amaçla veyahut da kamu içinde organize olarak hâkimlik, savcılık alımı sınavlarında olsun, Emniyet görevlisi alımlarında veya yükselmelerinde FETÖ'nün -tabii o günkü adıyla "cemaat" deniyordu, bir masum yapılanma gibi görünüyordu, ama şu anda silahlı bir terör örgütü olan bu yapının- sizin dönemimize ait somut tespitleriniz, şüpheleriniz oldu mu? Bu konuda bizi aydınlatırsanız seviniriz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Şöyle ifade etmek lazım: Benim anlamadığım, hem böyle bir bilgi veriliyor "Bir ton yetkili makamda kaldınız, niye gereğini yapmadınız?" diye sormanız gerekirdi. Madem biliyordunuz, çok yetkili makamlara geldiniz, niye o zaman gereğini yapmadınız? Gereği yapılmalıydı. Bu bir mazeret falan değil, anlatım değil.

Çok şükür, benim siyasi olarak görev yaptığım dönemde çalıştığım bürokratların hiçbirinin başına bir kaza gelmedi bu tür işten, hepsi devlete sadakat, liyakat çizgisiyle dolu, hiçbir problem yaşamayan, bugünkü soruşturmaların da hiçbir yerinde ismi cismi geçmeyen insanlardır. Dolayısıyla, bu tür duyular her zaman olmuştur. Emniyet Genel Müdürlüğümde de biliyorum, ben görevi 1993'te geldim, daha önce gelen değerli bir meslek büyüğümüz Ünal Erkan Emniyet Genel Müdürlüğüne

geldiği vakit çok geniş çapta bir tasfiye yapmıştır, o dönemin Hükümeti yetki vermiştir kendisine. 5 polis koleji vardı, 4'ünü kapatmıştır, 1'e indirmiştir, eğitim kurumlarına sızma var diye. Bütün genel müdür muavinleri, daire başkanları, Polis Akademisi Başkanı, tamamını değiştirmiştir.

BAŞKAN – 1993 mü efendim?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – 1991.

Daha sonrasında ben göreve geldiğimde zaten böyle bir hazır kadro buldum, o kadroda büyük bir değişiklik yapmaya hiç gerek görmedim ve dolayısıyla, bizim dönemimizde aktif görev yapmış hiç kimse bugünkü ne tahkikatlara ne soruşturmalara, hiçbir şeye bulaşmamıştır.

Meseleye böyle baktığımız vakit, elbette ki böyle niyet içerisinde olan örgütlerin doğma, büyüme, gelişme, maksimum güce ulaşma evreleri ve devreleri vardır. Önemli olan, bugün gelinen nokta. Bu daha sonraki nokta, kimin ne kadar, kaç gram sorumluluğu var, bunlar mutlaka ortaya çıkacak yani devlette hiçbir şey karşılıksız kalacak değildir. Önemli olan, bundan sonra ne yapılacağı yani herkes buradan hissesini alacaktır ve bu sorumluluğa da katlanacaktır çünkü devlette hizmet yapanın hukuki, cezai ve siyasi sorumlulukları vardır. Bu sorumluluğu olmayan insanın zaten devlet yönetmeye de heves etmesi söz konusu değildir. İşte bugün, hiçbir hukuki, siyasi, cezai sorumluluğu almadan devleti dışarıdan yönetmeyle, “paralel devlet” dediğimiz bir yapıyla karşı karşıya kaldığımız aşikârdır. Zaten meselenin temelindeki sıkıntı da budur. Kendi hiyerarşisi içinde, emir almadan, yurtdışındaki odaklarla emir-komuta zinciri içerisinde olanlar, kod adı kullanmalar yani bütün bunlar bilindikten sonra daha öncesinde şiddetle müdahale edilmesi lazımdı. İşte, yine dualı bir millet, Allah’a şükür, kazasız belasız, en hafif hasarıyla bu noktada, bu noktadan sonra bu bir daha temadi etmemesi konusunda, sadece bu değil tabii diğer başka örgütlerin de vücut bulmaması açısından fevkalade dikkatle bakmak lazım.

Ben, dediğim gibi, kendi görev dönemimde, gerek İçişleri gerek Adalet Bakanlığı dönemlerimde çalıştığım bürokratların hiçbiri çok şükür bu musibete bulaşmış degiller, hiçbirisi de bu tahkikatlardan sıkıntıya girmiş değildir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ravza Hanım, buyurun.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Teşekkür ederiz.

Hoş geldiniz Sayın Bakanım.

Ravza Kavakcı, İstanbul Milletvekili.

54'üncü Hükümet döneminde İçişleri Bakanıydınız, Refahiyol döneminde. Sonra, 18 Nisan 1999 seçimlerinde bağımsız milletvekili olarak seçildiniz. 28 Şubat dönemini yaşadınız. Gerçi, o zaman, herhâlde Bakanlık vazifesinde değildiniz o tarihte, milletvekili olarak...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Milletvekiliydim o zaman, Doğru Yol Partisinin milletvekiliydim.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Çok önemli şeylere şahit oldunuz. 28 Şubata, Mecliste yaşanan, 2 Mayıs 1999'da benim “adı konmamış darbe” olarak nitelendirdiğim, ilk başörtülü milletvekilinin girişi, akabinde yaşananlar, farklı bir süreçti. Bu dönemde basına yansıyan ya da 28 Şubat döneminde özellikle gördüğümüz Fetullah Gülen'in Hükümet aleyhine açıklamalarına da şahit olmuştunuz. Bunlarla alakalı bizimle paylaşabileceğiniz bir şeyler var mı? O dönemde ya da sonrasında bu Gülen grubu ya da şahsen Fetullah Gülen sizinle irtibata geçmeye çalıştı mı? Çünkü farklı siyasilere görüşüyorlardı. Bunu öğrenmek isteriz. İlk sorum bu.

İkincisi de gerçi demin bir parça belki cevapladınız ama tekrar açıklık getirme açısından, 1980'lerde ve 1990'larda özellikle Emniyete sızmanın başladığını görüyoruz. Bununla alakalı sizin döneminizde sizi rahatsız eden bir şey var mıydı, oldu mu böyle bir yapılanmayla alakalı? Çünkü siz, aynı zamanda Özel Harekât Dairesinin de kurucusunuz ki oranın da önemini bu darbe girişimi sürecinde anladık.

Son soru olarak da bu Gülen terör örgütünün -şimdi, terör örgütü olarak nitelendirdiğimiz- adliye, mülkiye, harbiyeyi ele geçirme hedeflerini siz de gözlemlediniz mi? Ne noktada fark ettiniz? Belki vazifedeyken ya da bir vatandaş olarak ne zaman haberdar oldunuz? Onu sormak istiyordum.

Bir de son olarak -başta söyleyecektim ama- bu 15 Temmuz darbe girişimi akabinde demokrasi mitinglerine katıldınız ve açıklama yaptınız. Bunun için de Gazi Meclisin bir üyesi olarak ayrıca müteşekkir olduğumu da ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakanım.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Çok teşekkür ediyorum.

28 Şubat sürecinde ben Doğru Yol Partisinde milletvekiliydim, İçişleri Bakanlığından da ayrılmıştım. O dönemde, transfer miransfer işleri vardı. Tabii, bize kimse o konuda bir teklifte bulunmaya dahi cesaret edemez, söz konusu bile olamaz, olmadı da, ben sonuna kadar partimin politikaları nezdinde Meclisteki çok önemli kanunlarda da hep o şekilde oy kullandım ve çizgimden en ufak bir inhiraf etmedim o konuda. Dolayısıyla, o dönemde bana yavaşmaları filan söz konusu olamazdı. Zaten bizim devletten gelen kimliğimizle kendileriyle geçmişten bir irtibatımız olmadığı için, kendi güvenmedikleri insanlara yaklaştıklarını zannetmiyorum.

Bizim Emniyette filan çalıştığımız dönemde bu sözler vardı. Burada isim vazında bir şey söylemek istemem, onlar zamanında çıkar fakat hiç kimseye, bu konuda şüphe olan hiç kimseye bir aktif görev vermedim. Dönemin en başarılı istihbarat dairesidir. Affınıza mağruren söylüyorum: Muarızlarımızın kabul ettiği veya ifade ettiği tarzda tarihin en kudretli emniyet genel müdürü olarak görev yaptığımız dönemde, benim dönemimde bir tane piyasada dejenere olmuş bant, kaset çıkmamıştır. Ben görevden ayrıldıktan sonra siyasetle ilgili, iş dünyasıyla ilgili kasetler salkım saçak ortalara saçılmıştır. Sebep? Sebep, bizim disiplinimiz vardı, bizim meslek sevgimiz, saygımız, liyakatimiz vardı. Dediğim gibi, terör örgütleri, uyuşturucu çeteleri ve organize suç örgütleri haricinde hiç kimseye, onlara dahi mahkeme kararı olmadan dinleme yapılmamıştır ve o dönemde polis bölgesinde istihbarat birçok olayı önlemiştir, bu sayede. Bakın, yeniden o eski güne dönmeye dair bir toparlanmayı görüyorum ben şu son on beş yirmi günden beri ve bunun olumlu sonuçlarını hep beraber göreceğiz. Gerçekten çok liyakatli, kabiliyetli arkadaşlarımız vardı ve devlet gücü ve imkânı düzgün kullanılırsa bundan netice alınır. Kaldı ki bugünün devleti o günün devletinden çok daha zengin, çok daha mali kudreti var, çok daha teknoloji ileride ve gitgide halk desteği olan bir yapı. Dolayısıyla, daha kolaylıkla hizmet edebilme imkânı var. Bunu gözden irak tutmamak lazım.

Burada önemli olan, ehliyetin, liyakatin, plan, prensibin... Bunlar tabii hepsi ta Osmanlı'dan tevarüs eden kurumlar bizde. Polis teşkilatının kuruluşu 1845'tir, adliye zaten doğduğumuzdan beri var, ordu devlet olduğumuzdan beri var. Buralarda mesleki gelenekler, örf, adet ve özellikle poliste usta çırak ilişkileri, bunlar fevkalade önemlidir. Bir hançer gibi saplanmış, birçok kıymetli, kapasiteli adam çeşitli kumpaslarla yok edilmiş, gitmiş ve teşkilatta bir dağınıklık olmuş ve teşkilat icraat yapmak, hizmet etmek, kendini bu şekilde parlatmak yerine birtakım hiyerarşi dışındaki odaklara yaslanmak suretiyle terfi etmeyi yeğ tutmuştur. Bunun kabul edilebilir bir tarafı yoktur. Bunların yanlışlığı görülmüştür,

bunlar süratle izale edilmeye çalışılıyor, daha da edilmelidir, edilecektir. Dolayısıyla, bana bu tür bir yanaşma olmaz, olamaz zaten. Yani asla bizim aynı yolda yürümeyeceğimizi onlar bizden daha iyi bilirler, bildikleri için de bu tür teklifte bulunamazlar bile zaten.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aytun Çıray, buyurun efendim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Genel Başkan, Değerli Bakan; önce hoş geldiniz diyoruz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bürokraside de beraber olmuştuk.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Doğru.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Siz de Genel Başkan olduktan sonra ilginç olaylarla karşılaştınız. Bunlardan bir tanesi DEHAP hadisesi. DEHAP’ın seçime girme hakkı olmadığını Yargıtay onayladı biliyorsunuz. Bilmeyenler için, hatırlamayanlar için hatırlatayım: Türkiye 2002 seçimlerinden sonra Yargıtay tarafından DEHAP’ın seçimlere katılma hakkı olmadığını tespit etti ve Yargıtay Genel Kurulu bunu onayladı. Onun üzerine 2002 seçimlerinin tekrar edilmesi ya da yeniden o parti girmemiş farz edilerek -ki öyle olması gerekiyordu- oy dağılımının yapılması ve ona göre milletvekili sayısının belirlenmesi gerekiyordu, Yargıtayın bu kararına göre. Fakat bu durumda Doğru Yol Partisi 66 milletvekiliyle Parlamente’ye girecekti. Bu, Türkiye’nin tablosunu önemli ölçüde değiştirecekti çünkü bir kere Türk siyasi geleneğinde çok önemli yeri olan merkez sağ yine siyasi arenada olmuş olacaktı, sizin Genel Başkanlığınızda. Fakat Yargıtayın bu kararına rağmen Yüksek Seçim Kurulu ne seçimleri iptal etme yönünde ne de Doğru Yol Partisinin Parlamente’ye girmesi yönünde karar vermek yerine bunları yok farz etti. Burada, Yüksek Seçim Kurulunda FETÖ işaretleri görüyor musunuz, Doğru Yol Partisinin tekrar Parlamente’ye girememesinde?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – O günün şartlarında görmemiştik tabii ama bugünün şartlarında düşündüğünüz vakit bir ihtimal olarak değerlendirilir ama bu konuda bir somut bilgin yok benim, vardır diyemem ama bir ihtimal olarak değerlendirilmeli. O günkü kurul gözden geçirilmeli, ilişkiler gözden geçirilmeli. Ciddi bir tahkikatla belki bir sonuca varılır.

Yani o dönemde gerçekten çok gayret edildi. Bugün sağlıklı olsun, geçenlerde de bir sağlık problemi yaşayan arkadaşımız Orhan Keçeli Genel Başkan Yardımcısı olarak çok da çalıştı. Kendi de eğer 66 olsaydı milletvekili olacaktı, olmadı. Ama bu sonuç bundan mı kaynaklandı, başka nedenlerden mi, bilemiyorum ve sonuç olarak da “Bir karar itihazına gerek yok.” gibi bir sonuç çıkardılar oradan. Yani olumlu ve olumsuz bir sonuç da olmadı, sonuç olarak olumsuz oldu tabii de olmadı, evet. Yargıtay bu kararı vermişti, doğru söylüyorsunuz.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Genel Başkan, Türk siyasi hayatının hakikaten kırılma noktalarından bir tanesi de sizin Genel Başkan olduğunuz dönemde Doğru Yol Partisi ile Anavatan Partisinin birleşmesi, Demokrat Parti adı altında siyasi hayatına devam etmesiydi. Burada da yapılan anketlere göre o zaman minimum yüzde 15 civarında böyle bir birleşmenin oy alacağı gözüküyordu. O seçimlerde bu birleşme gerçekleşmedi, yüzde 47 oyla Adalet ve Kalkınma Partisi tekrar tek başına iktidara geldi.

2/6/2007 tarihinde Anavatan Partisi bir kongre düzenledi. Kongrenin konusu, Anavatan Partisinin kendisini feshederek Demokrat Partiye katılmasıydı. Aranızda yaptığınız protokole göre siz o kongreye davetliydim ve katılmanız bekleniyordu. Fakat siz kongreye katılmak yerine bugün, bugünkü adıyla -o gün öyle bir olgu yoktu- FETÖ’nün Yazarlar Vakfının İstanbul’daki toplantısına gittiniz ve orada...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ankara'daydım ben o gün, bir yanlışlık olacak.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Onu, bakalım, teyit ederiz.

Ama böyle bir Yazarlar Vakfının toplantısına gittiniz ve o kongreye katılmadınız.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Hayır, hiç gitmedim Yazarlar Vakfının toplantısına, hayatımda gitmedim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Peki, bunu o zaman ben kayıtlara geçmiş kabul edeyim Sayın Başkanım, sonra bakarız.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yazarlar Vakfının hiçbir toplantısına hayatım boyunca gitmedim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Tamam, peki, biz bunu daha sonra tekrar teyit edelim, bana gelen bilgi bu yöndeydi.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yanlış bilgi.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – O zaman şöyle bitireyim cümlemi...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Neden böyle oldu, söyleyeyim ben size.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bu birleşmeyi yine bu FETÖ örgütü sabote etmiş olabilir mi diye düşünüyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Hayır. Onlar için, siyasette kim kuvvetliyse onun yanına yanaşmak gibi bir politikanın sahibidir bunlar, hepimizin bildiği gerçekler. Her dönemde iktidarın yanı başında belli adamlarla kendilerini olduğundan çok fazla güçlü göstermek yoluyla iktidar nimetlerinden nasiplenmek genel politikaları olmuştur.

O dönemde ilgili partinin genel başkanı bize verdiği sözlerin tam tersini yaptığı için, çok cılız talepleri varken sonradan kamuoyunda bu iş karşılık görünce partinin tapusunu almak istedi bizden, veremezdim ben onu, veremezdim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu soruyla bağlantılı olarak sorayım mı ben de?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Aykut Bey, bir saniye rica edeyim.

Çünkü bürokraside filan ama işte siyasette bizim farklı karakterimiz dolayısıyla verilen söz bizde namustur, senettir. Verilen söz tutulmamak suretiyle... Ama bizim bunu anlamamız lazımdı. Geçmişte kendisini abat eden her iki lidere birden ihanet eden bir yapının bize karşı sadakat ve dürüstlük içinde olması söz konusu değildi. Bunu baştan görerek hiç o yola girmek doğru olan bir işti. Biz onu yapacağımıza kendi partimizde ön seçim yapıp, kendi başımıza hiç bu işlere girmeden 2007 seçimlerine girseydik çok ciddi bir sonuç alırdık. Ama işte o da bizim siyasi tecrübesizliğimiz oldu, mesele budur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Aykut Bey bağlantılı bir soru sormak istiyor. Selçuk Bey, sıra sizde.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Buyursunlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yok, ben sonra da sorarım.

BAŞKAN – Peki.

Buyurun Selçuk Bey.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bir fani için hem bürokraside hem siyasette ulaşılması zor olan yerlere geldiniz ve buralarda da Türkiye Cumhuriyeti devletine, demokrasiye hizmet ettiniz, milletimize hizmet ettiniz. 15 Temmuz akşamı da demokrasinin yanında duranlara, millet iradesinin yanında duranlara hep destek verdiniz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir mensubu olarak teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANİ MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Dün burada Hilmi Özkök Paşayı dinledik, Eski Genelkurmay Başkanımızı. “Askerî bir istihbaratımız yoktur.” dedi. Yok mudur hakikaten askerî istihbaratları? “Bütün bilgileri MİT’ten ve emniyetten alırız, daha sonra tasfiyeleri yaparız.” demişti. Askerî bir istihbarat olması gerekiyor mu? Çalıştığımız dönem içerisinde, çok uzun yıllar emniyet teşkilatında çalıştım, emniyet müdür yardımcılığımdan, il müdür yardımcılığımdan başlayarak genel müdürlüğe, İçişleri Bakanlığımıza kadar görev yaptınız. MİT ve emniyet uyum içinde çalıştılar mı? Zaman zaman uyum içerisinde çalışmadıkları söylendi, neden?

İkinci sorum: Sizin rahmetli Muhsin Yazıcıoğlu’yla da kadim bir dostluğunuz vardı. Türk siyasi hayatının temiz eli, temiz nasiyesi, temiz vicdanı bir insandı. Kendisinin, helikopteri düşürüldükten sonra, üç gün sonra orada naaşı bulundu. Daha sonra da helikoptere bir operasyon yapan Özel Kuvvetlerden subaylar oldu biliyorsunuz, Aydın Özısık isimli bir şahıs. İfadesinde “Helikopter parçalarına karşı bir hobim var.” dedi ama hâkim sormadı “Başka parçalarınız var mı?” diyerek. Hâkim daha sonra tutuklandı FETÖ operasyonunda. Ardından dört dakika ile altı dakika arasında bizim uçaklarımız, F-16’larımız radarlarda gözüküyor. Ama Sivas radarlarında altı dakika sonra 100-150 kilometre sağdan ve soldan giden iki F-16’ya rastlıyoruz. Daha sonra aynı şahsın, Aydın Özısık isimli şahsın, Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın, Sayın Cumhurbaşkanımızın 15 Temmuz akşamı otelini basan kişilerden bir tanesi olduğunu, bu ekibin aynı şekilde orada da olduğunu gözlemliyoruz. Bu, bunların yapabileceği bir iş midir? Arkalarında bir güç var mıdır, böyle bir örgütün böyle bir operasyon yapabilmesi için?

Üçüncü sorum da böyle bir yapı Türkiye tek başına bu işleri yapamaz. “Yabancı güçler var.” dediniz. “Mutlaka ki bu örgütlerin arkasında yabancı istihbarat güçleri vardır.” ifadesini kullandınız. Fetullahçı terör örgütü de başlangıçtan itibaren buraya girmiş olabilir mi, sızmış olabilir mi yoksa daha sonra mı kontrol altına aldılar?

PKK’yla olan mücadelede, terör örgütleriyle olan mücadelede daha önce siz cezaevindeydiniz. Daha önce darbeleri araştırma komisyonu olarak Aydın’da ziyaretinize geldiğimizde şöyle bir ifadeye bulunmuştunuz: “Eğer AK PARTİ Güneydoğu Anadolu’da birinci parti olmasaydı Türkiye bölünürdü.” dediniz. Bu PKK ve terör örgütleriyle mücadelede Fetullahçı terör örgütünün emniyet mensupları ve askerlerinin acaba provokasyonları veya bu tür mücadeleyi akamete uğratmak gibi bir mücadeleleri olmuş mudur?

Teşekkür eder, saygılar sunarım.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANİ MEHMET KEMAL AĞAR – Çok sağ olun.

Rahmetli Muhsin Bey’i bir kere daha rahmetle analım. Tabii, o günün sıcaklığında ortaya çıkmayan bu sizin saydığımız bilgiler calibi dikkat tabii, şüphe çekici konular. Bunlar mutlaka yeniden araştırılıyordur diye düşünmek lazım, araştırılması gerekiyor bunu, başka bir yolu yok.

Tabii, yabancı istihbarat örgütleri hep var. Espri de olsun diye söyleyeyim Komisyonada: Ben emniyette şube müdürlüğünde başladım, biraz ilerden başlamışsınız, emniyet müdür muaviniğinden. Ben şube müdürüyken bu bizim sol örgütlerin arkasında hep Rus servisi var zannediyordum, ona göre

şartlanmıştı. Emniyet genel müdürü olunca anladım ki Batı servisleri var, hiçbirinin arkasında Rus servisi yok. Ruslar TKP'yi bir tek desteklemişlerdi. Sovyetler Birliğinde rejim çökünce TKP de ortadan kalktı. Hayatında eline bıçak almamış, düzgün fikir adamlarıydı kabul etmek lazım hepsini, hiçbir şiddet eylemi olmayan insanlardı. Geri kalanların hepsinde Batı şeyleri var. Tabii, ben bulunduğum makamlar itibarıyla şu devlettir, bu devlettir filan, bunu diyebilmem mümkün değil. Bu çıkacaktır ortaya. Aşağı yukarı Türkiye'de de herkes biliyor bunları ne olduğunu, kim olduğunu. Kaldı ki yani o yabancı istihbarat servislerinin bin türlü paravan adamları var yani fiilen o teşkilatın içinde, kademelerde görev yapmış insan olması şart değil. Çeşitli sivil toplum kuruluşları var, çeşitli iş âlemi var. Her çeşit adamı kullanmak suretiyle nüfuz ettikleri görülüyor, zaten bunlar çok açıkça görülmeye başlandı. Yani geçmişin safiyane yapısı içinde herkesin gördüğü gibi işte yurt dışında çeşitli okullar, Atatürk büstleri, Türk bayrakları, Türkçeler, İstiklal Marşları filan. Bunlar herkesin gönlünü okşayan meselelerdir ama bu okşamamanın sonucunda nereye kadar gelindiği görüldü. Demek ki buz dağının altına da daha farklı şekilde girme gereği var. Şimdi, burada, Sayın Komutanın söylediği yani muktedir makam mazeret sunmaz, muktedir makam gereğini yapar. İstihbaratınız yoksa istihbarat kursaydınız. Yoksa MİT müsteşarını zorlasaydınız, emniyet genel müdürünü zorlasaydınız. İKK diye bir şey vardır, "istihbarata karşı koyma." Her devlet kurumunun içerisinde herhangi bir espionaj, casusluk faaliyetlerine karşı birtakım dikkat içerisinde olan bir yapı vardır. Yani Türkiye'nin temel kurumlarından birisi olan bu yapıda bunun olmamasının kabulü mümkün değil yani en azından üst astın her şeyinden sorumludur; özel hayatından, çoluğu nasıl, çocuğu nasıl, sağlık sıkıntısı var mı, problemi var mı. Dolayısıyla, en yakınlarda çalışan astın neler yaptığından habersiz bir yapıyı kabullenmekte, ben şahsen yıllarca çok yakın hizmetler, müşterek hizmetler yapmış ve çok değerli komutanlar tanımış birisi olarak derin bir üzüntü duyuyorum. Onun için bu yeniden yapılanmanın mutlak şekilde süratle hayata geçirilmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Başkan, deminki sorumu düzeltmem lazım, hatalı olmuş, izin verir misiniz?

BAŞKAN – Buyurun.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Genel Başkan, tabii, zaman çok geçince hafızamıza da fazla güvenmemek gerektiğini öğrendik.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Daha gençsiniz canım.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – O gün yani 3 Haziran 2007 tarihinde sizin Türkçe olimpiyatlarına gittiğinizi görüyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – O doğru, herkes gibi, siz de belki katıldınız birçok olimpiyata.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Hayır, bir şey demiyorum, ben sadece bir düzeltme yapıyorum. O gün birleşme kongresi yerine Türkçe olimpiyatlarına gitmişsiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ben Ankara'daydım o gün, aynı gün olmayabilir.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Başkanım, izin vererseniz...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Estağfurullah, buyurun.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bir şey söylemek istemiyorum, sadece bir düzeltme yapmak istiyorum. Orada zaten sadece siz değil, Bülent Arınç, eşi Münevver Hanım, Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik, Abdülkadir Aksu, siz, Muammer Güler ve Celalettin Cerrah da varmış ve herkes çıkmış, o zamanın konjonktüründe, 2007’de Hoca Efendi’yi överek konuşmalar da yapmış aynı zamanda. Bunu söylemek istiyorum önce. Yani, sadece yer ve zaman hatası yaptım herhâlde, 2’si yerine 3 Haziran olacak, Yazarlar Derneği yerine Türkçe olimpiyatları olacak. Nitekim, siz orada da diyorsunuz ki: “Tabii, onların arkasında elbette bu toprakların yetiştirdiği değerler var, öğretmenlerimiz var, imanlı, inanca, şahsi çıkarları bir kenara bırakmış, ideal sahibi insanlar var ki geçen sene söylediğim gibi, Fetullah Hoca Efendi var.” Soru böyle olmalıydı.

İkincisi, çok önemli bir şey söylediniz: “Üstler, her zaman asların yaptığı her şeyden sorumludur.” Siyasi sorumluluğu yok mu hiç bu darbe girişiminin Sayın Genel Başkan?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – İşte, varlığımızın sebebi odur tabii, onu siz bulacaksınız. Belki bu Araştırma Komisyonu soruşturma komisyonu hâline gelecek orada, onlar olacak. Şimdi, ben devletten yirmi senedir uzağım. Size biraz evvel ifade ettiğim gibi, ben sadece görev değişimlerinde nezaket ziyareti yaparım. Bunun haricinde hukuki ve cezai sorumluluk taşımadığım hiçbir işe burnumu sokmam, o benim işim değildir; o, fiilen bu makamları işgal eden insanların işidir. Mecliste de herhâlde araştırma komisyonu bunun için kurulmuştur. İhtiyaç duyulduğunda da bu ilerde soruşturma komisyonuna dönecektir. Onları sizler ve savcılarımız çıkaracaktır diye düşünüyorum.

Diğer konuya gelince; tabii, o zaman Türkçenin dünya dili hâline geldiğini gösteren manzaralardır. Bu her türlü siyasetçinin gittiği, geldiği yerler... Oradaki övgü sadece çeşitli ırk, dinden ortaya çıkmış çocukların Türkçeyi takdimleriyle ilgili, Türk musikisini takdimleriyle ilgili olayın karşısında gösterilen bir tepkidir. Hazreti Mevlâna’nın dediği gibi, iki arı bir yerden gıda alır, biri bal olur, birisi zehir olur. Onlar aynı kaynaklardan bal almışlar, anlaşılan o ki zehri de biriktirmişler. Olay budur.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Sancar, buyurun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkürler.

Sayın Ağar, hoş geldiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – 15 Temmuz kanlı darbe girişiminin merkezinde Gülen Cemaati’nin bulunduğunu hepimiz kabul ediyoruz. Gülen Cemaati’nin bunu yapabilmesinin tabii ki nedeni devlet içinde çok güçlü bir şekilde örgütlenmiş olmasıdır. Devlet içinde illegal yapılanmaların ilk örneği değildir. Hukuka bağlı olmayan, hukuk dışı hareket imkânını kendinde gören, bu yetkiyi kendine vehmeden yapılar olmuştur. Sizler her ne kadar daha önceki bu tür komisyon görüşmelerinde bu yapıların varlığıyla ilgili açık bir kabulü ifade etmemişseniz de Türkiye’nin geçmişinde bu tür yapıların bulunduğunu çeşitli dönemlerde başbakanlar dâhil devlet yetkilileri de dile getirmişlerdir.

Şimdi, şunu özellikle araştırmak ihtiyacı olduğu kanısındayım, ancak bu şekilde darbelerin kökten önüne geçilebileceğini düşünüyorum. O nedenle bu giriş yapıyorum:

Bir: “Cemaat, en tehlikeli örgütlenme. Şimdiye kadar böyle bir örgütlenme olmamıştır.” dediniz. Yanlış anlamadıysam, mealen böyle dediniz. Ben de şu kanaatleyim: Devlet içinde daha önce var olan bütün illegal faaliyet ve yapılanmaların doruk noktasıdır. Hepsinden yararlanmış, hepsinin birikimini kullanmıştır ve bu şekilde en yetkin şekle getirmiştir kendi örgütlenmesini. Sizin, özellikle Emniyet Genel Müdürü ve Bakan olduğunuz dönemlerde kullandığınız ifadeler var “bin gizli operasyon” gibi...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Hayır, gizli değil, bin istihbarat operasyonu. Bunların hepsi dosyalarda kayıtlı. İyi oldu sorduğunuz, düzelttik.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Tamam. Ben söyleyeyim, siz de açıklama yapın.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Pardon, hemen bir giriş yapayım, arkadaşlar da bilsin. Bizde istihbarat operasyonları şöyle olur: İstihbarat hazırlığını yapar, operasyon safhasına geldiğinde Emniyet Genel Müdüründen onay alır “Operasyonel safhaya gelinmiştir, yapılıns mı?” diye, “Yapılıns.” diye onay verirsiniz, ilgili vilayet emniyet müdürüne gönderirsiniz, onlar operasyonu yapar, legaldir hepsi.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – O zaman şöyle diyelim: Buna benzer sizin de yargılandığınız davalarda sizinle birlikte çalışmış çeşitli devlet görevlilerinin de ifadeleri var. Mesela, faili meçhul cinayetlerle ilgili Kürt iş adamları listesi, bunların devlet içinde hazırlandığı; mesela, Rahmetli Uğur Mumcu'nun hunharca katlinden sonra eşiyile sohbette söylediğiniz...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ah, çok şükür ya, biri bu soruyu sorsa diyordum, şimdi ona da bir cevap verelim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ben sorayım, tamamlayayım.

Sizin söylediğiniz, sizin ağzınızdan yazılan “Bir tuğla çekilirse duvar çöker.” sözü...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yok böyle bir şey. Böyle bir lafi yalanlamama rağmen yalan söylene söylene doğru gibi oldu. Şimdi, hanımefendi, Uğur Mumcu'nun eşi benim Mülkiyeden sınıf arkadaşımdır. Uğur Mumcu'yla da şahsi yakınlığım çoktur, sorabilirsiniz. Ankara Emniyet Müdürüyken özel korumaya almıştım kendisini. Ben Erzurum Valisiyken cinayet oldu. Ben böyle bir şey demedim ama kadıncağızın bir söylediği konuyu böyle yaptılar. Yok böyle bir şey. Yani, bir insana Uğur Mumcu'nun katilini yakalamaktan daha fazla şan, şeref kazandıracak ne olabilir yani? Böyle bir şey olabilir mi?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şimdi, ben bunları birbirine bağlayarak bir yere varmaya çalışıyorum, siz her bir parçasına ayrı cevap vermiş oldunuz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Çünkü, ömrümüz perde aralamak ve tuğla çekmekle geçmiş yani onu niye çekmeyelim?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Tamam.

Bir de, tabii, sizin ifadelerinizin dışında yaşanmış olaylar var, Susurluk gibi, sizin hem yargılandığınız hem yargılanmadığınız çeşitli iddialar var ve bütün bunlar devlet içinde örgütle en yoğun illegal faaliyetin, kanun dışı, hukuk dışı faaliyetin sizin döneminizde olduğu yönünde çok sayıda tespit var, iddia var, görüş var. Ben de bu konuları akademik olarak yazmış ve araştırmış bir kişi olarak...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Keşke benimle de konuşsaydınız yazarken.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şimdi konuşuyoruz, şimdi siyasetçi olduk. Bakalım, bu konuşmayı, eğer izin verirse Sevgili Başkan, belki biraz uzatırız. Şuraya bağlamaya çalışıyorum: Devlet içindeki bu illegal faaliyetler ve devlet içinde kanunla kayıtlı olmayan yapıların hoş görülmesinin, bazı dönemlerde suç örgütlerinin -bunlar siyasi olabilir, bunlar mafyatik olabilir- yüce amaçlar için, devletin menfaati için gibi gerekçelerle kullanılmasının Fetullah Gülen örgütünün devlet içinde örgütlenerek devleti ele geçirmesinin zeminini hazırlamakta ne kadar katkısı olmuştur? Bu bir. Yani, bu birikim üzerine kurulmuş iddiasındayım ben, sizin görüşünüzü ve bu dönemle ilgili tecrübeyi öğrenmek istiyorum.

Bununla bağlantılı şunu da sorayım: Çeşitli dönemlerde suç örgütleri kullanıldı, bunları biliyoruz. Devlet kullandı ve devletin yüce menfaatleri gerekçesiyle kullanıldı. Siz çok sık kullanırsınız: “Biz devlet için yaptık.” Devlette hukukla bağlı olmama hakkı var mıdır devlet görevlilerinin? Kendi kendine devletin yüce menfaatini tanımlama gibi bir misyonu Meclis dışında herhangi bir yapı kendinde görebilir mi? Mesela, Gülen Cemaati “Bu darbeyi Türkiye Cumhuriyeti devletinin ebedî varlığı için yaptım.” iddiasındadır, eminiz. Yarın çağırırsanız bunu diyeceklerdir, “Biz devletin ebediyete kadar varlığı için bu vatanseverce hareketi yaptık.” diyeceklerdir çünkü bundan önce bu tür faaliyetlerde bulunanların hepsi devletin “yüce menfaati” kavramını kullanmışlardır. Demokraside devletin yüce menfaatini belirleyecek asli kurumlar bellidir.

Bunun dışında, devlet olabilir mi? Hukukla kayıtlı olmayan devlet faaliyeti bulunabilir mi? Bulunabiliyorsa o zaman Gülen

Cemaati'nin yaptıklarına da aslında sadece siyaseten karşı çıkabilirsiniz. Yani “Ben yapsaydım iyi olurdu, onlar yaptı kötü oldu.” diyebiliriz. Şimdi bu soruyu da sorduktan sonra şununla bağlayalım...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANİ MEHMET KEMAL AĞAR – Bir ara verelim, tekrar sorarsınız, bunları bir cevaplayalım.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Olur, tabii, buyurun Sayın Başkan da uygun görürse.

BAŞKAN – Evet, uzadı, o zaman...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ama öyle, bazen uzuyor, biliyorsunuz, üç saatlik oturumlar yaptık.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANİ MEHMET KEMAL AĞAR – Yaşımız da ilerledi, bütün soruları böyle akıldta tutmakta zorlanabiliriz, bir es yapalım arada.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ağar.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANİ MEHMET KEMAL AĞAR – Ben size konuşmamın içeriğinde söyledim biliyorsunuz; hukuki, cezai ve siyasi sorumluluğu olmayan hiç kimse devlet yönetemez. Bu, sizin sorunuzun cevabıdır. Meşruiyet, devleti yönetenlerin meşruiyeti seçilmiş olduklarından gelir ve herkes hukukla bağlıdır. Bunun temeli Anayasa'dır, Anayasa'ya bağlı olarak çıkarılmış kanunlardır ve bundan dolayı da zaten hesap verirsiniz. Sevinceğiniz bir şey söyleyeyim: Beni mahkûm eden bütün hâkimlerin, cezayı tasdik eden hâkimlerin tamamı tutuklu şu anda FETÖ'den. Yargıtay 16. Ceza Dairesi de yattığımız cezayı kaldırdı ortadan, bize tazminat yolu açtılar. Biz dedik, devletten para pul istemeyiz, iadeiitibar bizim için yeterli bir tazminattır, mesele bitmiştir. Dolayısıyla, sizin dediğiniz gibi, suç örgütleri kullanılmıştır, herkes kullanılmıştır. Nerede? İstihbarat alımında. Operasyonel bir faaliyette devletin resmî görevlisi olmayan hiç kimse kullanılamaz. Ciddi bir suçtur bu sizin dediğiniz gibi yani. Devlette legal olmayan, hukuk içerisinde olmayan, yasalarla kendine verilmemiş yetkiyi hiçbir kamu görevlisi kullanamaz. Ha, kullanırsa da sonuçlarına katlanır. Bizim yaptığımız nedir? Devletin bize tanımış olduğu hukuki sınırlar içerisinde, başka kamu görevlilerinde olmayan inisiyatifini son noktaya kadar kullanma, kendini ortaya koyma, personelinin arkasında durma ve bu hizmetlerin varsa bir riski bütün bunları üstüne almaktır. İşte, biz de ortada geziyoruz, siyaseti bırakalı on sene olmuş, sokaktayız, her türlü idari, adli denetime açığız; mahkeme de olursa bizim mahkememiz, cezaevi de olursa bizim cezaevimiz, sıkıntı yok, gider yatarız. Benim söylediğim bir şey var: Biz ömrümüz boyunca, Mektebi Mülkiyeyi bitirdikten sonra -polis teşkilatı- suça ve suçluya karşı mücadele konusunda şartlanmış bir beyne sahibiz. Bizim hizmette kusurumuz olabilir, hatamız olabilir ama bizim suç işleme kastımız söz konusu bile olamaz. Bunu mahkemede defaatle söylediğim hâlde bugün bir yerlerden alınan emir gereği bizi mahkûm eden 11. Ağır Cezanın bütün üyeleri tutuklu şimdi, Yargıtay 9. Cezanın tamamı tutuklu, mütalaa veren savcılar tutuklu. Hiçbir araştırma yapmadan, hiçbir şeyimizi dinlemeden kendi

kafalarına göre karar vermişler, böyle buyurmuşlar, gittik, yattık. Devletimizin cezaevi diye bir şeyler... Ama, geldi işte, hak yerini buldu. Bu bakımdan, size burada kesinlikle katılıyorum, asla ve asla olmaz, olan da hesabını verir. Dolayısıyla, bugüne kadar, 1962-1963'teki kalkışmalar, bir de bu kalkışma hariç, devlette bu tür teşebbüste bulunan hiçbir yapı yoktur. 1980, zaten emir komuta içerisinde tümüyle yapılmış olan bir harekettir. Bunların hepsi tarihte değerlendirilecek olan işlerdir. Dolayısıyla, bu cemaatin bir yerde meşruiyet... Böyle bir şeyin meşruiyeti falan aranabilir mi? Baştan sona kadar zehir zikkim olan bir iştir yani. Dolayısıyla, burada devletin istihbarat kurumunu... Şimdi düşünün ki -bu başka yerlerde de var- bir adamı ajan olarak angaje ediyorsunuz, “Şu kişiyi karalama hakkında şöyle bir rapor ver bize veya böyle bir ifade ver.” diyorsunuz, o raporu alıyorsunuz, resmî evrak diye devletin arşivine sokuyorsunuz. Ondan sonra, bir yerden basına sızdırıyorsunuz, “Efendim bu adam aslında böyle de, şöyle de, öyle de...” Yani, operasyonel yapacak bir şeyiniz yok ama karalama yapılıyor. Kod isimlerle telefonlar dinleniyor. Benim dönemimde asla böyle bir şey yapılmamıştır ve bunların da hepsinin adli sonuçlarını hep beraber gördük, göreceğiz de bundan sonra. Emin olunuz ki böyle bir gayrimeşru, gayrikanuni bir faaliyetin içinde olmamız söz konusu dahi olamaz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ben tamamlayayım.

Yani, burası bir Araştırma Komisyonu, dolayısıyla ben size sadece soru soruyorum, sorgulamıyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Çok teşekkür ediyorum. Yok, istediğiniz vakit buluşuruz bir yerde, istediğinizi de sorarsınız özel.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – O ayrı, onu da ayrıca yapalım.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Kargadan korksak darı mı ekeriz?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bir önerim var Sayın Ağar’a, onu da sonunda söyleyeyim. Ben şunu da ekleyeyim: Şimdi, devletin suç örgütlerini sadece istihbaratta kullandığını söylediniz. Tabii, ben size atfedilen sözleri aktarıırken “Başkalı için de böyle söylediğiniz yazıldı.” diyorum. Mesela, Hizbullah’la ilgili söylediğiniz yazılan bir söz var. “Onlar o dönemde PKK’ye karşı mücadele ediyordu, onlara fazla dokunulmadı.” gibi mi? Tam hatırlamıyorum...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Hayır, şöyle: Devletin karşısında bir problem varsa burada bir sıklet merkezi oluşturursunuz, ehemmi mühime tercih etmek gibi. O dönemde PKK eylemlerinin büyük yoğunluğu sayesinde sıklet merkezi PKK olmuş, Hizbullah da ihmal edilmemiştir. Yani, sorarsınız Emniyet Genel Müdürlüğüne; bizim görev süremiz zamanında Hizbullah’la ilgili yakalanan silah, malzeme, adam doludur ve ondan sonra PKK’daki rahatlamının sonucu tam gaz Hizbullah’a yüklenilmiştir. Söz konusu bile değil.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şimdi, oradan şuraya geleyim, bağlayayım Sayın Başkan: Çeşitli örgütler kullanılabilir. Tabii, illa siz kullandınız demiyorum, sizin bu konudaki fikrinizi soruyorum. Sizinle ilgili yazılanların çizilenlerin cevabını...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – İnanır mısınız, o kadar çok şey yazıldı çizildi ki... Paralı pullu bir adam değilim ben; bir basın sekreteri bulacağım da sabah akşam onu yalanla, bunu yalanla. Özel avukatlarım, hukuk müşavirlerim de yok. Umursamam ben, hiç umursamam. Neyi umursamam, biliyor musunuz? Belli mihraklar yazar bunu. Eğer o mihraklar benim lehime yazarsa üzülürüm ben. Akşama kadar aleyhimde yazsın, hiçbir şey ifade etmez.

BAŞKAN – Sayın Ağar, soruyu alalım.

Tamamlıyoruz Sayın Sancar.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şöyle diyorum: Acaba Gülen Cemaati de bu gizli örgütlenmeyi yaparken çeşitli iktidarlar tarafından -sizin dâhil olduğunuz dönemleri de katıyorum, sizin görev yaptığınız dönemler de dâhil- “İşimize yarıyor, kullanalım; sonra, zamanı gelince icabına bakarız.” anlayışıyla bir koruma görmüş müdür? Bu soruyu da sorayım.

Bir de şöyle diyeyim: Bir gün inşallah beraber olacağız.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Size bir ikramda bulunayım. Gelin, bir İstanbul havası alın. Bu...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şahsen de gelirim ama sizinle, mesela ne bileyim, belki ileriye devredecek bir dar komisyonda ama Mecliste, çok uzun, karşılıklı bir görüşmenin Türkiye'nin son otuz yılıyla ilgili pek çok konuda aydınlatıcı sonuçlar vereceği kanısındayım. İnşallah, onu bir gün...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Evet, şöyle ifade edeyim ben size: Benim Emniyet Genel Müdürlüğüm döneminde Fetullah Gülen Cemaati'nin “F”si teşkilatta hiçbir aktif görevde yer alamamıştır, almamıştır. Benim kurduğum istihbarat dairesinin başarıları açıkça bellidir. Şimdi söylemek istemiyorum. Rahmetli Doğan Paşa bir Millî Güvenlik Kurulu'nda “Ya, bu ülkede başka bir teşkilat yok mudur Emniyetten başka? Bütün istihbarat operasyonlarını onlar yapıyor. Kim ne yapıyor başka?” dedi; budur. Niye? Çünkü, anayasal düzene karşı olan faaliyetlere karşı hizmet ettik bütün gücümüzle dolayısıyla bu konuda hiçbir şeyi kabul etmem mümkün değildir. Benim dönemimde karakol komiserliği bile vermemişim ben kimseye. Devlette liyakat, ehliyet... Arkadaşlarım bilir, ben hiç kimsenin siyasi görüşüne filan da bakmam. O dönemde birçok sol görüşlü arkadaş vilayet emniyet müdürlüğü de yapmışlardır. Farklı inançlara sahip insanlar vilayet emniyet müdürlüğü yapmışlardır. Ben, yaptığı göreve bakarım, aldığı sonuçlara bakarım. Hiç öyle ideolojik körlüğüm filan benim söz konusu olamaz. Biz nihayet bu toplumun içinde yaşayan bir insanız yani. İyi kötü de mahalleden büyüdük, geldik; kimin kilosu kaç gram, meslekte bilmişizdir yani. Çok az hata yaptığımı söyleyebilirim, alınan sonuçlardan belli.

Dediğim gibi, yüzlerce yalan var, hangi birine yetişeyim ya? Bir de belli mihraklarla... Bunların benim aleyhime yazı yazması beni hiç ırgalamaz; lehimde yazarsa üzüldürüm, o zaman bir noksan mı yaptık diye. O bakımdan, müsterihim ben yani.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Sayın Tanrıkulu, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim, ben de hoş geldiniz diyorum ve teşekkür ediyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun Sezgin Bey.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Böyle komisyonlar aynı zamanda hem devlet bakımından hem de devlette görev almışlar bakımından geçmişle hesaplaşma, yüzleşme bakımından önemli fırsat veriyor. Biraz önce kullandığınız şu veciz söz benim için geçmişle bir hesaplaşma, yüzleşme sözleri aynı zamanda. Şunu söylediniz: “Ellerine bıçak dahi almamış düzgün fikir insanlarıydı.” Türkiye Komünist Partisi üyeleri için.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Öyle. Biz yıllarca gözümüzde büyüttük. 12 Eylül Dönemi'nde ben İstanbul Emniyetinde çalışırken yok, çakı yok.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ama, işte Nihat Saygın, Haydar Kutlu 1988'de Türkiye'ye geldiler, işkence gördüler; bu düzgün fikir insanları büyük eziyet gördüler -bu adamlar geçmişte. Bu aynı zamanda bir geçmişle hesaplaşma, yüzleşme notu da... Benim açımdan öyle.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ben size burada espri olsun diye bir anekdot anlatayım: İstanbul Emniyet Müdürüyken bir gün Beyoğlu Emniyet Amiri beni arıyor şiddetle: “Efendim, TKP, Atatürk Anıtı’na çelenk koymak istiyor, tedbir al.” Oğlum, bırakın, koysunlar dedim ya, ne zararı var? Yıllarca küfrettikleri bir lidere bağlılık bildiriyorlarsa bunun kimin ne zararı var? Onun için, dediğim gibi, TKP’ye çok sempatiyle baktım sonrasında.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Efendim, şuna geleceğim ben: 1980’den itibaren devlette görev aldınız; kaymakamlık, sonra Emniyette. Sayıldı zaten: Ankara Emniyet Müdürlüğü, İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü. Bakanlık yaptınız ve siyasete girdiniz ve görev yaptığınız dönemler hep Türkiye’nin en sancılı dönemleri...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Hiç rahat bir dönem nasip olmadı bize.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - ...ve siyasette de bu birikimin üzerine önemli sözler de söylediniz. Şimdi, bu darbe zemini -benim izlediğim kadarıyla, kendi kişisel görüşüm- çatışmadan, silahtan, şiddetten, savaştan, terörden beslenen bir zemin ve Türkiye’nin de hâlen çözemediği bir Kürt meselesi var. Bunun çatışma, silah, terör boyutu var ve bana göre bu da bu darbe zeminine de zemin hazırladı sonuçta. 15 Temmuz darbesinin arkasındaki olgulardan bir tanesi de buydu. Bu zeminden beslendi bu örgüt aynı zamanda uzun yıllar. Siz -benim katkım var mıdır, bilmiyorum ama- çok veciz bir söz söylediniz Mardin’de: “Düz ovada siyaset yapınlar.” dediniz. Bu, Türkiye’de siyaset tarihine geçmiş bir sözdür. Bir gün öncesinde de biz Dedeman Otel’de görüşmüştük Diyarbakır’daki sivil toplum örgütleriyle.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Geniş bir kesimle beraber.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Siz ertesi gün Mardin’de bu açıklamayı yaptınız. Bu konudaki görüşünüz ne? Bu zeminden beslendi mi bu darbe girişimi? Oradan güç aldılar mı? Bu çatışmanın yürümüş olmasından güç aldılar mı? Onların bu yüzünün görülmemesinin nedenlerinden bir tanesi bu muydu acaba? Bu konudaki görüşleriniz ve bundan sonrası bakımından ne olması lazım?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Türkiye’nin en temel meselesi bu. Yani, bu Meclis inşallah bunu misyon edinir de şu mesele şu dönemde çözülür diye düşünüyorum.

Ben bunu niye söyledim o zaman? Ben, tabii, o arada işte terörle mücadelede canlı hedef pozisyonunda olan bir kişi olarak, Doğru Yol Partisi Genel Başkanı olarak kara yoluyla bütün Güneydoğu Anadolu’yu gezdim. Bugün de her yerde onlarca dostum var, her dakika telefonla görüşüyorum. Bu arada -sizlerle de bir gece- Diyarbakır’da sivil toplum örgütlerini, sizleri dinledim orada ben, bir şey söylemedim. Bizatihi PKK’nın içinden adamlar bana geldiler, “Şu an durum stabil ama büyük patlama geliyor yakında. Siz bu kadar mücadelede bulundunuz, harbi yapan barışı yapabilir. Allah aşkına, siyasette yapacağımız bir şey varsa yapın.” dediler. Ben bunu bir vicdani sorumluluk üzerine aldım ve siyasette bunu misyon olarak benimsedim ama maalesef, kendi partimize anlatamadık bunu öncelikle. Çünkü, böyle kalıplaşmış sınırları aşmak lazım. Şimdi, herkes anlıyor ama çok geç. 2006’da ben bu sözü söylediğimde AK PARTİ güçlü bir şekilde gelmiş ve bu konuyu çözmek konusunda da irade de var, iyi niyet de var. Fakat, maalesef, bizim askerlerimiz, o zamanki Genelkurmay Başkanı “Efendim, o zat ne demek istiyor?” filan deyince biz de o zaman dedik ki: “Ya, koydu mu oturan paşa bize cephede lazım, siyasette falan lazım değil.” O zaman, işte antilaik davranışlar, şunlar bunlarla Hükümeti sıkıştırmak yerine, bu meselede Hükümete omuz verselerdi... Biz de vardık orada. Bu işin formülleri vardı -o formülleri bu Komisyonunda söylemeyelim, onu da konuşalım gene- her şeye rağmen her işin formülü vardır. Devlet çözücüdür, devlet büyütücü değildir meseleyi. O zaman bir sıcak kucak açılsaydı Genelkurmay tarafından, AK PARTİ bu işi çözerdi. Toplumsal mutabakat vardı, biz vardık orada. Sayısal azlığımıza rağmen, siyasal ağırlığı olan bir partiydik. Türkiye sür git, bununla edemez.

Yani, bu meseleyi çözdüğü vakit ne Irak ne Suriye meselesi kalır bizim karşımızda ne ekonomide sıkıntılarımız kalır; Türkiye, evet, ilk 10'a dev gibi girer o zaman, ondan hiç kimsenin şüphesi yok. Ben her şeye rağmen bu kadar arkasında güçlü halk desteği olan bir liderin bu meseleyi çözeceği konusundaki iradesini kaybetmediği düşüncesindeyim. Zamanlama meselesi diye düşünüyorum. Burada önemli olan, bu diyalog kapılarının kapatılmaması. Bütün bu zalim, kanlı olaylara... Biz o zaman onu söylediğimizde o destek olsa... O zaman bir tane karakol baskını yok, bir tane olay yok; tam stabil bir dönemin yaşandığı dönemdi, tam da o zamandı. Bir sene sonra seçim var. Ben kolay milliyetçilik yapıp büyük oy da toplamayı becerebilirdim, tercih etmedim. Ülke benim için bir adım önde geliyor siyasi menfaatimden, on adım önde geliyor. 30 seçim kaybedeyim, Türkiye'nin Kürt meselesi çözülsün. Bundan daha büyük kazanç mı olabilir. Ama, ben her şeye rağmen Türkiye'nin bu işi çözeceğini düşünüyorum çünkü halkın sağduyusu, bilgeliği buna zemin hazırlıyor. Bütün bu sıkıntılara rağmen halklar arasında, milletin arasında bir problem yok. Olmuyor işte. Niye kitlesel çatışma olmuyor? Bu milletin sağduyusu, imanı, inancı, akli, fikri buna mâni teşkil ediyor. Bu demektir ki her şeye rağmen bunun çözüm yolları açık. Ben kendi hâlimde çalışıyorum. Bir gün birisi sorarsa devletten "Ne düşünüyorsun bu konuda?" diye, gelir, anlatırım. Bu çözülecek, bunun başka bir yolu yok. Türkiye'nin gelecekte çok büyük güce sahip olmasının yolu: Bunu çözecek. Tabii, süreçte birtakım yanlışlıklar olmuştur. Bunları anlatmak doğru değil burada. Bunun özel bir yeri vardır. Bu inşallah çözülecektir. Ben hâlâ her şeye rağmen böyle düşünüyorum. Türkiye gibi bir ülkeden zaten asla umutsuz olunmaz. Her dakika kendi dinamikleriyle, olağanüstü tarihî birikimiyle, tecrübesiyle, gücüyle ve dediğim gibi, milletin imparatorluktan veraset olan bir arada yaşama alışkanlığı, çok dinli, çok mezhepli, çok ırklı; millet bir arada yaşıyor ya, seviyor herkes birbirini. İşte, buralar o işi tutkallayacak, yapıştıracak; o zaman, bu meseleler emin olun çözülecek. O bakımdan, Türkiye'nin geleceğinden asla umutsuz olunmaz, Türkiye gelecekte bunların hepsini aşacaktır. Bunlar da belki iyi oluyor, böyle zaman zaman kendimize gelmemiz açısından ikazlar oluyor. Ama burada özellikle bu meseleyi ciddiye almak lazım, bu meseleyi kişisel çekişme meselesi yapmamak lazım, siyasi nutuklarda kişisel zedeleyecek sözlerden kaçınmak lazım ve mağduriyetler konusunu da mutlaka somuta indirmek yoluyla Hükûmetin bu işleri çözmesini beklemek lazım diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Belma Hanım, buyurun.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, 15 Temmuzdan sonra benim de seçim bölgem olan Kısıklı'daki demokrasi mitinglerine katıldınız. O mitinglerde toplumun her kesiminden insanlar vardı. Bir siyasetçi ve bir bürokrat olarak, önemli bir devlet adamı olarak birlik, beraberlik mesajları verdiniz. O gün için bu çok değerliydi, ben de seçim bölgemdeki vatandaşlarım adına çok teşekkür ediyorum çünkü çok etkilenmişlerdi.

İki tane sormak istiyorum Sayın Bakanım. Bir tanesi, 24'üncü Dönemde biz iç güvenlik kanunu çıkardık. Bu kanunun FETÖ terör örgütünün Emniyette ve istihbaratta örgütlenmesiyle ilgili ve alandaki faaliyetlerle ilgili faydası oldu mu? Burada bir eksiklik var mıydı? Bunu öğrenmek istiyorum.

Bir ikinci sorum da bu tür yapıların, benzer yapıların devlet içinde tekrar var olmaması için -uzun süre yönetici olduğunuz bu Emniyet teşkilatı içerisinde insan kaynaklarıyla da çalıştınız- nasıl bir yöntem uygulamalıyız ki bunlar tekrar var olmasın ve tekrar böyle bir darbe girişiminde bulunmasın, bir şekilde devlet içerisinde yok olsunlar? Bu konudaki görüşlerinizi almak istiyorum.

Teşekkür ederim.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR - Tabii, Emniyetle ilgili çok detaylı görüşlerim var. Ben bunu mevcut genel müdür arkadaşımızla paylaşıyorum yani emredici şekilde değil, yol gösterici; kabul ederler, etmezler, önemli değil. Yani devlette ehliyet ve liyakat yani her görevin başına bu görevi bihakkın yapacak adam gelecek. Devlet risk alma yeridir. Oturup orada günümü gün edeyim, vakti geçireyim, “etliye sütlüye karışmayan adam” desinler, böyle bir şey yok. Öyle olacaksan gidersin özel sektörde sabah dokuz, akşam beş git. Polislik, valilik, kaymakamlık; bunlar risk alınacak işler. Burada inisiyatif alacaksın, güç göstereceksin. Kimin gücünü? Devletin. Neyini? Adaletli gücünü. Yani, devletin dışında şiddet kullanma meşruiyetine sahip kimse var mıdır? Olamaz. Nedir? Hukuk çerçevesinde. Başkasına gelecek zararı önleme açısından bunu yapar. Dolayısıyla, burada ehliyet, liyakat... Mesela, şunu söylemek lazım: Polis Akademisini yaptılar; dekanlar, profesörler, üniversite... Tamam, profesörler geliyordu, Ankara Hukukun en iyi hocaları geliyordu ama başında polis kökenli bir başkan, disiplin, sistem. E, şimdi dejenere oldu. Biz orada bilim adamı, ilim adamı yetiştirmiyoruz ama bir hukuk nosyonuna sahip. Faruk Erem’in ders verdiği bir yerdir Polis Akademisi, Sulhi Dönmezer’in ders verdiği yer. Türkiye’de ceza hukukunun devleri bunlar, gelmiş geçmiş. Şimdi, bunlardan gelinen noktaya bakın. Olmaz. Harp Okulu neyse orası da odur. Askerî disiplin esasında yürür, askerden farklı olarak sivil hukukun gözetilmesi yönünde olabildiğine güçlü şekilde adamlar yetiştirilir, başka türlü olmaz.

Kısıklı’daki konuşma için... Teşekkür ederim. Yani başkaları için ati olan benim için mazide kaldı. Allah’a çok şükür, genç yaşta görmediğim hiçbir makam yok, hiçbir beklentim de yok. Sadece, onların daveti içimden geldiği için -milletle doğruları söylemektir benim işim, ben bu saatten sonra hiçbir makam ve mevki beklentisi içinde değilim- gönlümden geçeni, içimden geçeni halkımızla paylaşma ihtiyacını hissettim. Oradan talep geldiği için o tür konuşma yaptık. Her zaman da yaparız. Milletimizin bütünlüğü her şeyin üzerindedir. Bunda hepimizin, bu onarımı yapması için, üstüne ne düşüyorsa yapması lazım. Emin olun çok büyük bir uçurumdan döndük, olamaz yani ben gözlerime inanamadım seyrettiğim vakit, gördüğüm vakit yani, kendi çocuğuna, kendi kardeşine silah sıkamaz kimse ya, böyle bir şey olamaz yani. O bakımdan, yani, bunun okullarını, yerleşim yerini, örgütlenmeleri tümüyle yok etmek lazım ama dediğim gibi, gizli örgütle mücadele mantığı içinde. O kademelendirmeyi iyi bilelim: Yönetici kadro, militanlar, sempatizanlar. Yanlışlar yapıp örgütü sayısal yönde bir güçlenmeyle mükafatlandırmayalım diye düşünürüm ben.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – İç Güvenlik Kanunu’yla ilgili, Sayın Bakanım...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – İç Güvenlik Kanunu... Şimdi, güvenlik kanunları, tabii, günün konjonktürüne göre, ihtiyacına göre organize edilen kanunlar, doğru bir kanun. Ama şimdi Türkiye’de olağanüstü kanunlar var da uygulayan kim? Yani bir adamda yürek yoksa -o uygulama makamında olan adam- inisiyatif kullanma becerisi yoksa, otuz tane kanun çıkarın, ne işe yarar? Önemli olan, icracı makamın bu iradeye sahip olmasıdır.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Kocabıyık, buyurun.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Çok teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Şimdi, konuşmanızın sunuş bölümünde şöyle bir cümle kullandınız, “Benim çalıştığım bürokratların başına bu işlerden dolayı hiçbir şey gelmedi.” dediniz. Evet, bizim gözlemimiz de öyle, bu, doğru ama gerçeğin bir yarısı gibi görünüyor. Sizin çalıştığımız bürokratların bir çoğu FETÖ örgütünün mağduru oldular.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Doğru.

HÜSEYİN KOCABİYİK (İzmir) – Emin Aslan gibi birinci sınıf emniyet müdürü uyuşturucu kaçakçılığından içeriye atıldı. Hanefi Avcı hayatı boyunca sol terör örgütleriyle mücadele etmiş, komünist bir örgütün üyesi olarak içeriye atıldı, daha başkaları... Bunu bir ifade etmek istedim.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Komedi yani.

HÜSEYİN KOCABİYİK (İzmir) – Şimdi, efendim, eski zamanlarda, siz de biliyorsunuz, polisin bir istihbarat ünitesi yoktu. Ama rahmetli Özal, Polis Salahiyet Kanunu'nun ek 7'nci maddesi...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Vardı, şöyle -onda tabii bilgi açısından- Emniyet Genel Müdürlüğünün Önemli İşler Müdürlüğü vardı, İstihbarat Dairesinin eski adı odur. Ama yasal çerçeveye oturması merhum Özal'ın yaptığı bir iştir, doğru.

HÜSEYİN KOCABİYİK (İzmir) – Ama Polis Salahiyet Kanunu'nun o ek 7'nci maddesi polis teşkilat... Çok büyük...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – İstihbarat yapma yetkisi getirdi, legal hâle getirdi o işi.

HÜSEYİN KOCABİYİK (İzmir) – Hani, bilebildiğimiz kadarıyla, işte, yakın tarihi birlikte yaşadık, bu 7'nci maddeyle kurulan polis istihbarat, Türkiye'yi bir yığın belalardan da korudu yani, onu şey yapıyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yüzde yüz.

Burada Rahmetli Özal'ın bir hakkını daha iade edelim, arkadaşımızın biri, sağ olsun, “Özel harekât dairesini siz kurdunuz.” dedi. Biz kurmadık, güçlendirdik, kuran Turgut Özal'dır gene Allah rahmet etsin, 84 yıldır ilk kuruluşu.

BAŞKAN – Rahmetle anmış olalım.

HÜSEYİN KOCABİYİK (İzmir) – Şimdi, 15 Temmuz gecesine baktığımız zaman, Türk polis teşkilatı, hiç şüphesiz, çok iyi bir sınav verdi.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yüzde yüz.

HÜSEYİN KOCABİYİK (İzmir) – Halkla birlikte, gerçekten, bu darbeyi püskürttü polis teşkilatı. Bir darbe girişiminde polis teşkilatının ne kadar önemli bir fonksiyon yerine getireceğini de açık bir şekilde gördük.

Belma Hanım, benimkine benzer bir soru sordu ama ben önemli bulduğum için başka bir formatta size sorumu yöneltmek istiyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Çok iyi bir şey sordunuz, buna önemli bir şey söyleyeceğim, aklıma geldi şimdi.

HÜSEYİN KOCABİYİK (İzmir) – Şimdi, bu yaşadığımız olağanüstü, tarihsel, büyük tecrübeden de hareketle ve 15 Temmuz gecesi olan bitenlerden de hareketle, böyle durumlarda polisin yetkileri bakımından yeni düzenlemelere ihtiyaç var mı?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ben şöyle söyleyeyim, son cümle onu söyleyeceğim de: Şimdi, ben Emniyet Genel Müdürü olduğumda çok korkunç bir terör dalgası vardı Türkiye'de. Oturdum ben değerlendirme yaptım. Türkiye'de yakın tarihin 2 askerî müdahalesi vardır biliyorsunuz: 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980. Her ikisinin de gerekçesi şudur: “Bozulan asayiş, ortaya çıkan kardeş kavgası, asayişin sağlanamaması dolayısıyla kardeş kavgasını önlemek için yönetime el konulmuştur.” Özet bu. Yani polis görevini yapamamıştır, başaramamıştır, asker gelmiştir. Şimdi, bundan hareketle -benim o zamanki hükûmet büyüklerine söylediğim- Türkiye bu kaosla giderse benzer bir sıkıntıyla karşı karşıya kalır. Bunu önlemenin yolu asayişin yeniden tesis etmektir. Bununu

yolu da istihbarattan geçer. İstihbaratın mutlak şekilde güçlendirilmesi lazım; para lazım, kaynak lazım, yetki lazım. İkincisi: “Kusura bakmayın, bize, bir sene hiç kimse tayin, terfi merfi için gelmesin. Bizi bize bıraksınlar. Biz en iyi, en ehil, en liyakatli adamları getireceğiz, altı ay içinde bu terörü stabil hâle getiririz, bir sene sonra inisiyatif tümüyle devlete geçer...” Aynen de öyle olmuştu. Bu, gene yapılabilir. Devlet kudretlidir, hâkimdir.

Son bir şey sormuştunuz, ona da şey söyleyeyim...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Yeni, yani bu durumlara benzer durumlar olduğu...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Bu işte, yani polisin gücü. Şu var: Mesela İl İdaresi Kanunu'nun 11/d maddesi vardır, diyor ki: “Vali, kaymakam şehrin asayiş ve güvenliği için her türlü tedbiri alır.” Yahu, sıkıyönetim komutanında yok böyle bir yetki. O zaman, cumhuriyetin kuruluşunda tabii iç isyanlar, sıkıntılar, şunlar, bunlar, İl İdaresi Kanunu'nda böyle bir madde konulmuş. Önemli olan, dediğim gibi, şartların gereğine göre inisiyatif kullanmak, risk almak, cesaret. Dolayısıyla, hem İç Güvenlik Kanunu var hem İl İdaresi Kanunu var, bin tane güç var. Ama bunu kullanan adam yoksa, siz Mecliste akşama kadar çalışın, kanun çıkarın icraatçı yok ortada yani olmaz. Onun için, kadroların ehliyeti ve liyakati, tecrübesi, bilgisi fevkalade önemli. Burada da şükranla kaydetmek lazım ki 17-25'ten sonra yapılan değişikliklerle ilk 6-7 büyükşehirin çok değerli emniyet müdürleri var -inşallah muhafaza ederler onları- hepsi üstün performansla o gece çok başarılı oldular, kabul etmek lazım.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Hüseyin Bey, var mı?

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Yok, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, üye olmayan vekil arkadaşlarımızın da ışıklarının yandığı görülüyor ama buradan işaret eden üye arkadaşlarımıza öncelik olduğu için onlara daha sonra söz vereceğim.

Şu anda, sıra Sayın Mehmet Erdoğan'da.

Buyurun.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Ben, Milliyetçi Hareket Partisi Muğla Milletvekiliyim, aynı zamanda da ben de mülki idare amiriyim.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Biliyorum.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Sizin genç yaşta çok etkin görevlerde olduğunuz ve özellikle bu Fetullahçı yapıyla ilgili hem zatalinizin hem Sayın Ünal Erkan'ın ne düşündüğünü, aslında konuşmanızın başında da söylediniz, dediniz ki: “Ünal Erkan, benden önce gerekli temizlikleri yapmıştı. Ben geldiğimde hazır bir ortamda...”

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Dikensiz gül bahçesi bıraktı bize, doğrudur.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Evet.

Şimdi, tabii, biraz önce iç güvenlik paketi de gündeme gelmişken, o zaman iç güvenlik paketi yoktu. Ama polis mevzuatı zaten disiplin tüzüğü gereği birçok düzenlemeyi yapmaya diğer kurumlara göre imkân veren bir düzenlemeydi. Bu bakımdan, zaman içerisinde, elbette ki, bunlar, yapılabilirdi yani iç güvenlik paketine ihtiyaç olmadan.

Şimdi, benim esas size sormak istediğim şey şu: Kendi sorularınıza cevap verirken de defaatle kullandığınız, “Her ne kadar genç yaşta bütün görevlere ulaştık, bizim dünyayla ilgili bir beklentimiz kalmadı.” deseniz de “Devletle ilgili görevlerimiz, beklentilerimiz devam ediyor ve bu konuda yapamayacağımız hiçbir şey yok.” dediniz. Tabii ki emniyetin içindeki, devletin içindeki olup bitenleri, bu siyasetten ve bürokrasiden uzak kaldığınız 10 dönemde de yakın takip ettiğiniz açık. Benim esas sormak istediğim, bu yapıyla ilgili olarak sizden sonra göreve gelen emniyet genel müdürleri ve siyasetçilere herhangi bir uyarınız oldu mu? Birinci merak ettiğim konu bu. Uyarınız olduysa karşılık buldunuz mu? Uyarmadıysanız, sebepleri var mı?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Şimdi, şöyle: Her yiğidin bir yoğurt yiyeşi var. Ben söylerim, yiğit yoğurdu nasıl yerse yer onun bileceği iş yani, o benim işim değil. Herkes kendi döneminden sorumlu.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, ikinci sorum: Sayın Cumhurbaşkanı ve diğer, iktidar partisinin yetkilileri “Hem PKK hem de FETÖ bizi kandırdı.” diyor. Bu konuda bir fikir beyan eder misiniz?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Vallahi ben siyasetten uzağım, bu siyasi beyan olur. Ben bunlardan uzak kalayım müsaade ederseniz. Yani benim dediğim gibi, bir siyasi beklentim filan yok. Meclise olan büyük saygım, devlete olan sadakatim, sevgim dolayısıyla bu Komisyondayım, onlar sizin meseleleriniz, benim meselem değil. Bunu da açık yüreklilikle söylemek de bir erdem bence yani.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Evet, evet.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Bu bir itiraf gibi bir şey, ama açık yüreklilikle söylenmesi de iyi bir şey bence yani. Siyasette açık olmanın, şeffaf olmanın ne zararı var? Bu da bir nevi öz eleştiri diye değerlendiriyorum ben.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Hemen bir sorum da, bu -Allah rahmet eylesin- şehit Emniyet Müdürümüz Gaffar Okkan’ın Diyarbakır’da şehit edilmesinde bugünkü 15 Temmuzda ortaya çıkan yapının bir etkisi var mı? Bu konuda bir fikriniz var mı?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ya, şöyle: Gaffar’ı ilk emniyet müdürü yapan benim Kars’a, Emniyet Genel Müdürü olduğunda. O, zaten, temayüz etmiş bir arkadaşı terörle mücadelede, Eskişehir’de Terörle Mücadele Şube Müdürüydü. Diyarbakır’da da birkaç sefer gittim. Biraz rahat hissetti kendisini orada yani. Hizbullah’la ilgili de ciddi bir mücadele yürüttü. Bilemiyorum yani, tabii o zaman olayın sıcaklığında bu bilgi nasıl alındı, takiple mi bu pusu kuruldu, yoksa içeriden bilgi mi verildi? Yani ana emniyet müdürlüğü yerine tali bir binamız vardır bizim orada, eskiden trafik tescilin, mescilin olduğu yerde, makamı oradaydı. O zaman da söyledim, yani burası iyi bir makam değil, geliş gidişi biraz biçimsiz. “Yok efendim, çok rahatladık artık, hiçbir problem yok.” filan diye aşırı bir güven içinde oldu ama bütün bunlara rağmen, evet, halkta da bir karşılığı vardı, bundan dolayı doğru da yapıyordu eli cebinde Diyarbakır caddelerinde gezip, milletle de bütünleşme süreci gayet iyi gidiyordu. Futbolda da biz destek oluyorduk o zaman Diyarbakırspor’la falan çok ilgileniyordu. Ama içeride bir şey var mıydı yok muydu, o zamanki tahkikatı yapan arkadaşlardan sormak lazım. Mutlaka onda değerlendirmiştir diye düşünüyorum arkadaşlarım.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Zekeriya Birkan, buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Teşekkür ederim Başkanım.

Çok değerli komisyon üyeleri... Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Teşekkür ediyoruz verdiğiniz samimi bilgiler ve açıklamalar için.

Tabii, bir darbe girişimine maruz kaldı ülkemiz, gerçekten, alçakça bir darbe girişimine. Sizin de söylediğiniz gibi daha öncelilere benzemiyor, çok farklı, bağlantıları derin olan bir darbe girişimi. Bir yerlerde hata yaptık ki bu devlet olarak bu darbeye maruz kaldık. Baktığımız zaman da buraya tüm gelen konuklarımız sadece bir döneme, bir kişiye ya da bir olaya hasredilebilecek bir örgüt yok karşımızda; uzun, sabırlı, yani hedefe kilitlenmiş, sistematik çalışan, stratejik çalışan bir örgüt var. Tabii, bu örgütün bu kadar büyümesinde, böylesine bir darbe yapmasında cüretkâr olmasında ülkemizde her on yılda bir darbe girişimi yapılıp var olan sistemin yerle bir edilmesinde... Yani söylediniz az önce “Ya, ben, çok genç yaşında çok hareketli dönem...” söylediniz ama Mithat Bey “hareketli bir dönem” dedi sizin zamanınıza ama yani bence sizden sonra da her dönem hareketli geçti. Yani maalesef ülkemiz çok hareketli geçiyor.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – O da dinamizm getiriyor Türkiye’ye demek ki.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Dinamizm getiriyor ama şöyle bir şey var: Siz sporla da ilgileniyorsunuz. Şimdi, düşünün ki birinci ligimiz var, her on yılda bir düdük çalıyoruz diyoruz ki: “Futbolu kapattık, takımları dağıttın.” İki sene ara veriyoruz. Ondan sonra “Futbolu tekrar toplayın...” Sonra da “Niye Fenerbahçe, işte ya da bizim takımlarımız Galatasaray’ımız Avrupa’yla baş edemiyor?” diye -Allah’a şükür ediyor- yani böyle bir yapımız var. Yani siyasi partileri kapatıyoruz, sivil yönetimi inkıtaya uğratıyoruz. İşte, vesayet yönetimi devam ediyor, darbeler devam ediyor. Arkasından da, sonuçta, bu ülke her on yılda bir böylesine adı değişiyor, işte bazen “FETÖ” oluyor, bazen işte “filan cunta” oluyor bir darbeye gidiyor.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Doğru.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Şimdi, siz bir şeyden bahsettiniz, işte iyi devlet adamı, inisiyatif alan, şöyle yapan diye. Evet, doğrudur, yani bunlar her liyakatli ve kabiliyetli olan insanda olması gereken şeyler.

BAŞKAN – Kanunun verdiği yetkiyi kullanmak, başka bir şey değil.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Ama biz bir devletiz, yani 80 milyonluk bir devletiz ve bir imparatorluğun varisleriyiz. Yani biz sıradan, Avrupa’nın ortasına sıkışmış, sınırları cetvelle çizilmiş olan bir ülke değiliz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Güneyle öyle canım, cetvel var orda yani.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Yani dolayısıyla, var olan şeylerimiz, kişiler, şahıslar üzerinden değil, mutlaka bir sistem üzerinden yürümesi lazım. Sizce, ülkemizde, devletin yapılanmasında, birçok anlamda bir sistem sorunu var mı?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Şu...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bu konuda bir öneriniz olabilir mi? Ve son günlerde gündemde olan tartışmalar hakkında düşüncelerinizi verirsiniz bir daha böyle bir darbe girişimiyle karşılaşmamak için... Yani, ben, kısa... Söylediniz ama...

Teşekkür ediyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Efendim, cemaatler, tarikatlar falan tabii ki ülkenin gerçeği bunlar, hepimiz biliyoruz bunları.

Ben, Turgut Bey’le mesela çok yakın çalıştım, Allah rahmet etsin. Zaman zaman özel toplantılarda -rahmete kavuştuğu için söyleyeyim- beni alırdı yanına. Şimdi değerlendiriyorum neden alıyordu? Bizi seviyordu, bu işleri öğrenelim diye, bir de devletin resmî görevlisiniz, şahit olalım diye alıyordu, ileride birisi başka şeyler... Onlar, hep dinin güzelliği, bütünleştiriciliği, büyüklüğü, milleti bir arada tutma özelliğini ve hayır işlerini... “Devlet işine karışmayın kardeşim, bir derdiniz olursa gelir şu kanallardan bana söylersiniz, yok memur, o, bu, bunlara karışmayın.” derdi. Doğru bir tavır. Yani devlet içinde grup şeyi yaratmamak lazım, gruplaşma, bütünleşme... Elbette birbirine kafa dengi olan insanlar iyi olacaktır, birlikte olacaktır, hizmeti başarabilme, yoksa, Türkiye’nin yüzde 90’ı birbirine benzer. Bir arkadaşına söyledim: “Ya kardeşim, bu milletin yüzde 90’ı birbirine benzeyen insan, işte ramazanda orucunu tutar, hayrını yapar, cumaları namaza gider beş vakit kılamasa da.” Toplumun ortalaması böyle. Dolayısıyla, ilave özellikler aramaya gerek yok. Başarılı mı değil mi? Ehil mi değil mi? Liyakatli mi değil mi? Bunları oturabilirsek eğer... Bu onarımı yapacağız, bunun başka çaresi yok yani polissiz, adliyesiz, askersiz devlet olabilir mi hele bu coğrafyada? Ama bütün bunların temelinde eşitlik, hakların müşterek şekilde insanların önüne sunulması, kabiliyetlileri öne doğru çıkarabilme. Elbette başka nitelikler olacaklar her mesleğin gerektirdiği. Mülakat diye bir mesele var, bunu koyduk. Bunu, kalkıp bana yakın adamları almak için kullanmamalıyım ben. Yani yakın mı değil mi o da belli değil? 22 yaşındaki çocuğun yakınlığı nereden belli olacak, bir tavassutla geliyor sonuç olarak ama Türkiye’deki insanların birçoğu benzer zaten birbirine yani çok fazla bir fark yok.

Dolayısıyla, devleti yönetmek konusunda, devlette siyaseten milletin güç vermediği hiç kimse böyle bir heves içinde olamaz, olmamalı, olana da göz yumulmamalı, gereken yapılmalı yasal sınırlar çerçevesinde. Devleti kim yönetir? Milletten yetki almış siyasi kadro yönetir, onun getirdiği bürokratlar yönetir, bürokrati o denetler. Onu kim denetleyecek? Meclis denetleyecek. Dolayısıyla, millet iradesi dediğimiz mesele bu. Hiç kimse kendisini siyasetin yerine kaim kılarak... Bunlarda da epey mesafe aldı Türkiye, vesayetti, oydu, buydu; bunların hepsi tam kırıldı, bir rotaya doğru giderken bu felaketle karşı karşıya kaldık. Allah’tan başarıya ulaşamayan, akim kalan bir teşebbüs, bunu da inşallah birlikte bir iradeyi diyalog yoluyla var etmek suretiyle süratle onarımı sağlamanın gereği var. Ben de bunun yapılacağına inanyorum şahsen. Bu tecrübeden sonra, o gecede müşterek irade göstermiş bu Meclis yapmazsa başkası da zor yapar bunu, onu da söylemek lazım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Aykut Bey...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Öncelikle, Sayın Ağar, hoş geldiniz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, burada konuşmaları dinleyince şaşırduğım zamanlar oluyor. Bir devlet var karşımızda, bir devlet fenomeni, devlet, devlet ve felç olmuş bir şekilde masaya yatan bir devleti görüyoruz. Felç edildi şu an ve bu son 15 Temmuz bu felçliği bize simgeledi. İktidardaki parti yani bu devletin felç olduğu dönemde iktidar olan parti, Sağır Ağar, sizin o kutsadığınız dönem var ya, o döneme “seksen yıllık cumhuriyet” diyerek, diyerek, diyerek, yolsuzluk, yoksulluk, yasaklar... Siz de o dönemin muktedirlerindendiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Estağfurullah. Biz bir bürokratik sonuç olarak.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, biz biliyoruz öğrenciliğimizden sizin gücünüzü.

Sizi suçladılar ve dediler ki mesela... Sizi de bizim üzerimizden “seksen yıllık cumhuriyet” derken sanki sizin yaptıklarımızı da Cumhuriyet Halk Partisi yapmış gibi bir toplu muhasebe ama burada ikiye böldüler, o seksen yıllık cumhuriyet içerisinde güzel olanlarını aldılar, Menderes idam edildi “Bizden” ama “seksen yıllık cumhuriyet.” Turgut Özal, seksen yıllık cumhuriyette ne yolsuzluklar, bildiğiniz gibi değil ama Özal’ın resimleri asıldı, falan filan. Öyle bir akıl oyunu oynandı ki aslında bir millet olarak nasıl bu konuları konuşuyoruz ve bunlar nasıl söyleniyor; anlayabilmem mümkün değil. Biz, seksen yıllık cumhuriyetin sizin dönemimize asla sahip çıkmayız yani ilkesel olarak dahi sahip... Bunu kişisel olarak kabul etmeyiniz lütfen, ben açık sözlü biriyim.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Anladım.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Açık sözlü olmak da durumundayım.

“Yolsuzluk, yoksulluk, yasaklar” diye bir kardeş kavgasının muhasebesini tutuyor bu Komisyon ama kardeş olduklarını hatırlatmamız istenmiyor bizden. Bu kardeşliğin içerisinde de o dönemde küfredilen dönemin, eski siyasetçilerin dönüp on beş yıl sonraki iş birliğine bakıyoruz, bir dakika, bu adamlar size bunu dediği zaman başka bir şaşırılmıştık. Bunun üzerinden bu örtüyü kaldırmamız lazım bu ilişkilerin üzerinden.

Mesela şöyle kısaca başlayalım: Siz, Susurluk davasında 11. Ağır Ceza Mahkemesinde beş yıl hapis cezası aldınız. Sonra, bu, Yargıtay Cumhuriyet Savcılığına gitti, Nisan 2012 ve 25 Nisan 2012’de de cezanız onaylandı, 29 Nisanda siz hapse girdiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Dünya rekoru, on beş günde.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Evet.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – İlhan Bey bilirler, Yargıtayda bu süratle neticelenen bir dava var mı bilmiyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, şöyle yapalım: Ben anlatayım, sonra siz şey yapın.

Yıl 2007, Uluslararası Dil Öğretim Derneğinin düzenlediği Uluslararası Türkçe Olimpiyatları’nın finali, iki kardeşin arasının çok iyi olduğu dönemler, de istedilerse aldıkları dönemlerde sizin konuşmanız: “Tabii, onların arasında elbette bu toprakların yetiştirdiği değerler var, öğretmenlerimiz var, imanlı inançlı, şahıs çıkarları bir kenara bırakılmış, ideal sahibi insanlar var ki geçen sene söylediğim gibi Fetullah Hocaefendi var.” Gidiyoruz, yıl 2013, siz hapisten çıkmışsınız, yine Türkçe Olimpiyatları’nın 11’incisi. “Geçen yıl mecburi sebepten dolayı uzakta kaldığım bu organizasyonu orada TV’den takip ettim. Türkçe Olimpiyatları, güzel Türkçe’mizin...” Yine bir şekilde bir güzelleme var Fetullah Gülen cemaatine. Bu tarihleri niye veriyorum? Bir de başına dönelim, hani bilmediğimiz sanılmasın, Ünal Erkan’ın döneminde başlatılan Fetullah Gülen’le ilgili soruşturmada Mustafa Kalemler İçişleri Bakanydı ve oradaki söylentiye göre soruşturmayı Fetullah Gülençiler yaptığı için de ciddi bir tasfiye oldu. Tabii, büyük devletimiz, büyük devletimiz... Felç edilmiş devletin nasıl hastalandığı dönemine gelelim: O dönemki polis kolejlerine girişlere bir bakalım. Ciddi bir Fetullahçı yığılması oldu, Zübeyir Bey’in “Fetullahın copları” kitabına bakın. Çok ciddi bir şekilde o dönemde yığılma oldu ve o dönemde yerleştirilen Emniyet personelinin de gelip Ergenekon, Balyoz’la Türk Ordusunun nasıl belini kırdıklarını, hepsini gördük. Onun için, böyle herkesin bir geri çekildiği... Ortada bir ceset var. Agatha Christie’nin bir romanı var, “Trendeki cinayet” diye hatırlıyorum, 12 bıçak darbesi var, meğer

12'si birden vurmuş. Onun için, bu dönemden kurtularak hiçbir şey yokmuş gibi davranmak mümkün değil. Dönemin Emniyet Müdürüsünüz, İçişleri Bakanısınız. O dönem polis kolejlerindeki durum belli ve şimdi...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Durum belli ve lehte, devletin lehinde, bir tane polis koleji var o dönem, sınavlar belli, mülakatlar belli, girenler belli ve o dönemden sonraki dönemlerde olmuştur, bizim dönemimizde hiçbir tane aktif görev almış kimse yoktur. Bunları afaki söylüyorsunuz yani bana burada somut bir tane bir şey söyleyin.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, şunu söyleyeyim: Ergenekon tezgâhını kuran polislerin çoğu 1990'lı yıllarda polis kolejine alınmıştır. Ben Hazine bürokratyken yurt dışına gönderdi beni devlet, gittim oraya. Allah razı olsun, ben halkımın vergileriyle okudum ve bürokratik ettim, ekmeğini yedim bu halkın. Gelenlere bir baktım, hepsi 1990'lı yıllarda gelmiş ve bir ağaçtılar yani bir ekiptiler. Onun için, “Bir şey yok” deseniz de var olan bir şeyi değiştiremiyorsunuz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – O yurt dışında okuyanları diyorsanız benden evvel gönderilmiş onlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır, efendim. Onlar polis kolejinde...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Her şeye bir cevabım var benim. Benden evvel gönderilmiş, merak etmeyin.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Keşke cevaplar doğru olarak...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Doğru...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, Aykut Bey, şöyle yapalım...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben meseleyi hiç kişiselleştirmem ama...

BAŞKAN – Siz isterseniz soruyu veya somut şeyler varsa

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sorunun “background” bilgisini vereyim ki çünkü şöyle bir şey görüyorum: Bu ali devletimiz adına ben bürokratik ciddiyetinin farkında olan biriyim, bir bürokratin sözünün hukuki sonuçlarının değerlendirebileceğini bilirim ama ortada bir ceset var. Bu ortadaki cesedin de bu şekilde konuşmalarla yok kabul edilmesiyle benim yüreğim yanıyor. Şimdiye kadar da askerî bürokrasiden ve sivil bürokrasiden gelenler de “Vallahi biz hiç görmedik.” Yahu, görmediniz de nasıl çıktı bu kadar polis 2007'de karşımıza?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Aziz kardeşim, ben bir şey söylüyorum, dinlerseniz dikkatle.

Bizim dönemimizde bu yapı gelişme, büyüme, terfi etme imkânı ve kilit yerlere oturma imkânı asla bulamamıştır. Ben, kendi dönemimden sorumluyum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, bu Nurettin Veren var ya... Nurettin Veren, günahı da kendisi kadar yani bu işleri en iyi bilen adam, 1990'lı yıllarda sizin de mensubu olduğunuz partinin genel başkanı da dâhil olmak üzere ne tür ilişkiler kurduğunu anlatıyor. Ben, zaten sizin döneminize bir şey demiyorum. Problem, burada 10 katına çıktı ama şunu da söylemeliyim; ben vicdanlı bir adamım: Nereden başlayıp geldiyse oraya bakmak lazım çünkü 2016 askerî darbesi 1990'lı yıllardan, 1980'li yıllardan başladı, asıl darbenin yapıldığı yıl 2007'dir, Ergenekon davasıdır. Ergenekon davasıyla ilk darbe yapıldı, o darbenin sonucudur, devam da edebilir. Onun için...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Aynen...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Şunu anlatmaya çalışıyorum: Bu anlamda baktığımızda, tarihte kritik olaylar var. Tabii, bizde böyle bir şeytanlaştırma var, elini yıkayıp kurtulma şeyi var. Mesela Fetullah Gülen cemaatine baktığımızda, yolsuzlukları AKP'nin üzerine yıkarak kurtulmaya çalışıyor, oysaki o dönem ben müfettişim, çok önemli bir kömür yolsuzluğu dosyasını yazdığımda onu aklayan, Sincan 1. Ağır Ceza Mahkemesine gelen tutuklu, bir dönem beraber akladıkları yolsuzlukları AKP'nin üzerine yıkmaya çalışıyor, AKP de bir dönem beraber yaptığı işleri Fetullah Gülen'in... Karşılıklı bir el yıkaması...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Şöyle bir parantez açayım mı Aykut Bey müsaade ederseniz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Buyurun.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Eğer bu dediğiniz çapta müzahir olmuş olsaydık bugün tutuklu bulunan 11. Ağır Cezada dünya rekoru kırarak on beş günde Yargıtayda ceza tasdik eden 9. Cezanın bütün üyeleri dışarıda hür ve özgür olurlardı, bugün hepsi tutuklu, içeride. Eğer biz onlara müzahir olsaydık böyle bir şeyi bize reva görmezlerdi.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu sizin sınırlı değil. Tarih, her zaman...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Çok insana yaptılar aynı şeyi.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yok. Şimdi, bu dört yüz, beş yüz yıllık medeniyet tarihinde de böyle, adaletsizlik bir şekilde şey yapıyor. O 2012'deki yargımın ele geçirildikten sonra...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Aykut Bey, doğrudan doğruya organik bağ var yani sizin iddialarınızla benim karşı karşıya kaldığım sonuç birbirine uymuyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yok. Şimdi anlatayım ben neler olduğumu.

Şöyle bir şey: Biz delillere ve olaylara da bakarak yorum yapmak... Sizin yorumunuz üzerine söylemek istediğim şey şu: İnsanların ve toplumların adalet bilincini kanatan vicdansızlıklar olduğunda beş sene sonra, on sene sonra çıkıyor. Bu 15 Temmuz olayı on sene sonra başka anılacak, şimdiden söylüyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yüzde yüz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çünkü o referandum... Mesela Anayasa referandumunu nasıl anılmıştı, bu da öyle anılacak.

Şimdi, tabii insanlar günlük pozisyon alıp orta vadeli bakmadığı için bu ülkede bir sorun var. Ciddi bir kalitesizlik sorunu yaşıyoruz, devlette, halkta, medyada bu kalitesizlik devam ediyor ama gelelim meseleye: 1990-2000 yılları arasında mülki, emniyet bürokrasisinin en güçlü isimlerinden biriydiniz ve Fetullah...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Kaç yıl?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – 1990-2000 yılları arasında. Yani Emniyet Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı, o dönemki terör operasyonları...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR - 1996, 2000 yok, dört yıl önemli orada, 1990-1996 deyin. 2000'de ben mebusum. 1996-1995 aralığında mebus seçildim, ben yokum beş sene.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – O dönemde siz vardınız.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, bakın, birincisi, o dönemde bizim partimizin, Cumhuriyet Halk Partisinin bir aylık bir iktidarlığı vardı. İkincisi...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – SHP...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sosyal Demokrat Halkçı Parti mi? O zaman, bakarsanız Refah Partisi iktidardaydı, bütün bir...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ben 1995 yılında milletvekili oldum. Dolayısıyla, beş sene zam yaptınız. Öyle bir şey yok.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şuna cevap vereyim de...

Bakın..

BAŞKAN – Peki, soruyu alalım Aykut Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bunları da değindiği için söylüyorum.

Konunun uzanmış olmasının sebebi... Siyasi sorumluluk... Biz hiçbir şeyden kaçmayız. Biz, dürüst insanlarız, temiz insanlarız yani...

BAŞKAN – Herkes öyle.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sadece sizin nezdinizde değil o.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Herkes desin ki: “Biz dürüst insanız.”

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Herkes öyle, Allah’a çok şükür.

BAŞKAN – Şimdi, öyle olunca “Bizden sonrası kara” gibi oluyor, yanlış anlaşılmasın, tabii burada suçluluğu veya şeyi mahkeme kararıyla sabit olmamış herkes masum...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Mevhumu muhalif niyetle alakalı bir şeydir.

BAŞKAN – Bir de tabii Sayın Ağar gibi...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Mesela “Ben ahlaklıyım.” demek “Siz ahlaksızsınız.” demek asla değildir.

BAŞKAN – Güzel oldu, o düzeltmeniz güzel oldu.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Aykut Bey’e minik bir şey daha hatırlatayım. 2007 seçimleri öncesi -açın, bakın- Samanyolu televizyonunda iki ay bana saldırdılar. Siz neden bahsediyorsunuz? Hangi gerçeklerden haberiniz var sizin? Bakın, Samanyolu’nda yirmi dört saat bana saldırdılar iki ay boyunca.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Vallahi, ben şunu söyleyeyim o zaman...

BAŞKAN – Soru olsun artık Aykut Bey.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Bu mu yani?

BAŞKAN – Gerekli değerlendirmeyi yaptınız, sözünüzü kesmedim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şunu söyleyelim: 2007 yılında tanrısal güçler bir araya gelmiş, çifte kılıçlarını çektiğinde Silivri’de biz şey yaptığımız zaman da bağıryorlardı bize “Ergenekoncular, gömülü silahları gömmüyor muydunuz?” diye AKP milletvekilleri güruh güruh üzerimize geliyordu, güruh güruh. Şimdi onların hepsi unutuldu, bizim o mücadelemiz... Anlatmaya çalıştık. Şimdi de başka bir durumdayız.

BAŞKAN – Aykut Bey, bakın, siyasal değerlendirmeye gelerseniz bütün arkadaşların cevap hakkı olur. O zaman Zaman Gazetesinde paralel yapı alınıp da tutuklanacağında Zaman Gazetesinin önüne gelen Cumhuriyet Halk Partililerin paralel yapıyla mücadeleye engel olması da söz konusu olur.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bakın, bütün arkadaşlar için, Zaman Gazetesiyle alakalı...

BAŞKAN – Onun için, şimdi, siyasi yoruma girmeden lütfen sorunuzu sorunuz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O konuyu o zaman zaten konuşacağız.

BAŞKAN – Ama bakın, şimdi...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Konukların önünde böyle dersenez, gazete kapatırsanız, televizyon kapatırsanız biz...

BAŞKAN – Aykut Bey, bir saniye...

Bütün arkadaşlar gibi sorunuzu sormak için onun tabanını hazırlayacak değerlendirmenize ben sonuna kadar müsaade ettim ama bir türlü soruya gelmeyip siyasi rakip yönünde söylemler olunca tabii, burada şunu o zaman her arkadaşımızın söylemesi haklı olur. Onun için...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Haklı çıkarsak çıkarsınız tekrar yani burada bizi meşgul etmeyin, konuya gelin.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Benim konuşmama böyle ağır...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Konuya gelin.

BAŞKAN – Lütfen... Soru sormanızı rica ediyorum varsa sorunuz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Vallahi Reşat Bey, bu konuda siz hiç konuşmayın da bu konuya girmiyorum. Siz hiç konuşmayın.

BAŞKAN – Efendim, öyle bir şey söylemeye hakkınız yok.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sen söylersen ben de söylerim.

BAŞKAN – Ben de söyledim. Bakın, diyorum ki, o zaman AK PARTİ'liler Silivri'de şöyle yapıyor dersenez ben burada Komisyon Başkanıyım ama benim de siyasi bir kimliğim var. O zaman da ben, burada ismen de sayarak, Cumhuriyet Halk Partisinden şu şu milletvekilleri de "Paralel yapının elemanları, Silivri'de bugün tutuklu olan hâkimlerin tahliye kararı niye uygulanmıyor?" diye Silivri'de bağırırken FETÖ'nün yanında değil miydi diye sordum. O zaman burada karşılıklı...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bunları birbirimize soracağız, onda hiçbir sıkıntı yok.

BAŞKAN - ...geçmişe dönük bir suçlama hâline dönüşür.

Şimdi burada konuşumuz Eski bir İçişleri Bakanımız, Eski Emniyet Genel Müdürümüz, Eski bir Bakanımız. Lütfen ona yönelik... Hazırlık aşamasındaki sözlerinize de ben müsaade ettim, değerlendirme yaptınız.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sizin müsaade etme gibi bir şansınız yok, benim söz hakkım var.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Siz oralara girerseniz sabaha kadar çıkamazsınız buradan.

BAŞKAN – Efendim, değerlendirme yaptınız. Başkalarının hakkını yemeye de... Öyle bir şey de yok. Burayı da ben yönetiyorum, kusura bakmayın.

Buyurun, sorunuzu sorun Aykut Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, bakın, böyle... Birincisi, başkanın... Siz Meclis Başkanı gibisiniz. Siz hiç Meclis Başkanının gördünüz mü böyle konuşmalara girdiğini?

BAŞKAN – Evet, hem nasıl... Süresi dolduğunda süre vermişe bitiriyor. Hepimiz Meclisten geliyoruz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, bütün vekillere süre koyarsınız, bana da koyarsınız.

BAŞKAN – Ben de onu söylüyorum, bunları konuştuk. Arkadaşlar, bakın bunları konuştuk ve dedik ki: “Bu Komisyondaki üye arkadaşlar, herkes ne kadar konuşacağını -ne kadarlık bir sürede-bunu takdir eder.” dedik.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tamam da konuşturuyorsunuz ki müdahale ediyorsunuz.

BAŞKAN – Ama, bakın, ben de burada bir şey takdir ediyorum. Bakın, sizden önce Sayın Tanrıkulu konuştu, sizden önce Zekeriya Bey konuştu. Kimsenin bir kısa yorumunu kesmedim zaten ama ben bu duvardaki saate de bakıyorum. Bu istismar olmasın.

Buyurun, sorunuzu yöneltin.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tamam Başkan.

Şimdi, şöyle bir şey: 1999 ve 2000’li yıllarda baktığınızda, daha sonraki delillere baktığınızda, özellikle Ergenekon sürecindeki çalışan o geniş polis ekibine, illerde çalışan ekibe, İlhan Cihaner’e müdahale edenlere falan baktığınızda bunların hepsi 1990’lı yıllarda Emniyet teşkilatına yerleştirilmiş sizin döneminizde. Siz “Bizim dönemimizde Allah’a şükür bir şeyler yok.” diyordunuz. Sizin döneminizdeki somut adımları... “Ben, Fetullah Gülen’le ilgili şu soruşturmayı yaptırdım, bu raporu yazdırdım ve şunları görevden aldım.” dediğiniz bir şey var mı?

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Evet, şöyle söyleyeyim ben size: Benim dönemde alt kesime girmiş olan hiç kimse filizlenememiştir, hiç kimse etkili bir makama gelememiştir, hiç kimse bir yere gelememiştir. Sonradan bunlar devşirilmiş, onu bilmem ben ama benim o dönemimde, benim sıklet merkezim, ben size söyledim; ben içeride mücadele ekibimi kurmuşum, vilayet emniyet müdürleriyle, genel müdürlük karargâhıyla her şekilde kurmuşum. Bizim o dönemdeki mücadelemiz doğrudan doğruya PKK ağırlıklı, Hizbullah ağırlıklı, DHKPC ağırlıklı terör örgütlerine yönelik faaliyetler olarak gelişmiştir. Türkiye’de biz geldiğimizde –açın bakın gazetelere- “Bu yangını söndürecek kimse yok mu, bittik, öldük...” Yani orada ehemmi mühime tercih ediyorsunuz. Dolayısıyla, bir vilayet emniyet müdürü, bir daire başkanı, bir emniyet genel müdür muavini, bir terör, bir istihbarat, bir asayiş, bir kaçakçılık şube müdürü... Bir kişiyi söyleyemezsiniz bana. Bir emniyet genel müdürlüğünün 200 personelinin alt kademelerindeki komiserlerine bir sızma olmuşsa o amirler bana getirir o işi, bunların hepsi bizde. 2007’de başladı bu iş, ben 1995 yılının Ekim ayının 30’unda Emniyet Genel Müdürlüğünden ayrıldım. Ne kadar zaman var arada? On iki sene var. On iki senede bir adam nereden nereye gelir biliyor musunuz? Komiser muavinliğinden emniyet müdürlüğüne kadar gelir. Dolayısıyla, hani ben sorumluluk varsa onu da üstlenirim. Ben baştan beri söylüyorum; hukuki, cezai, siyasi sorumluluk. Biz devlette sorumluluğu alta atan adam filan da değiliz başkaları gibi. “Ay benim bundan haberim yok, vay benim bundan haberim yok.” Ben haberim yoksa onu da zaaf kabul ederim, utanç kabul ederim. Öyle bir şey yok. Biz neyse gereğini yapmışız.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şunu sormak istiyorum ben: Şimdi, tabii, böyle keskin konuşuyoruz ama 2013 yılındaki Türkçe olimpiyatlarında gösterdiğiniz tavırla bu organizasyonu siz de...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Onun siz ironi olduğunu anlamadınız mı bu yüksek zekânızla? Aykut Bey, siz zeki ve akıllı bir insansınız. Beni hapse atanların Fetullah cemaati olduğunu ben bilmiyor muydum? Otuz sene emniyet genel müdürlüğü, Ankara, İstanbul Emniyet Müdürlüğü yapacağım. Yargıtay 9. Dairesinin bütün şeceresini bileceğim, 11. Ağır Cezanın ne olduğunu bileceğim. Gidip orada onlarla alay ettim ben, onlar o işin farkında değillerdi. Bugün hepsi tutuklu

onların. Yani ben bu kadar görevde kalacağım, bizi içeri atanların cemaat olduğunu bilemeyeceğim, öyle mi? Böyle bir ihtimal var mı? Dalga geçmek için onların bilinen bir avukatını çağırdım, “Bak canım, bana bir mütalaa hazırla.” dedim. Ondan sonra yok oldu, kayboldu gitti. Bilerek yaptım bunu.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yani sizin espri anlayışınızı paylaşmıyoruz çünkü biz, bize kötülük yapanların kongrelerine falan katılmayız. Bunu dediğinizde kabul ediyorum ben, böyle olduğunu düşünüyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ben Türkçe olimpiyatlarına katıldığımda o zaman hiçbir şey yoktu. Evcimenlerde onlar, bütün siyasilere karşı eşit mesafe içinde ama güç kimdeyse ona daha fazla yakın. Yani siz de siyaset yapıyorsunuz sonuç olarak. Bugün hiçbir karşılığı olmayan yerlere de gidersin; düğüne de gidersiniz, geceye de gidersiniz. Yani siyasetçinin adam seçme lüksü filan yoktur.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama efendim bu ekip Türk Silahlı Kuvvetlerinin belini kırmıştı o tarihte, belini kırmıştı. Yani gözümüzün önünde sahte deliller olduğu da açığa çıkmıştı.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ya, efendim, bu dediğiniz sizin 2007, 2008.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – İnsanlar ölmüştü içeride.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ben yokum o zaman, evimde oturan bir adamım ben.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tamam.

Devam edelim.

BAŞKAN – Şimdi, soruşturma yapmıyoruz. Tabii ki ben milletvekili arkadaşlarımızın, üyelerimizin sorularına... Fakat, hakikaten dengeye ve süreye riayet ederse her birimiz...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Vallahi bu süreyi öyle bir tutarız ki... Mesela süre koyarız, herkes ona uyar, benim ona hiçbir şeyim yok, Komisyon olarak...

BAŞKAN – Gerekirse Komisyon olarak...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama öyle zorlandığınız anda, siyasal olarak zorlandığımız anda forvet müdahalesi, ben...

BAŞKAN – Bakın “siyaset olarak zorlandığımız” dediğinizde, o zaman, bakın, arada bu lafi girdiğinizde, ben de PKK cenazelerine katılan milletvekillerinin isimlerini burada söylemeyi gündeme getiririm.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – PKK’yla görüşen Başbakanın ismini söyle. Neyini...

BAŞKAN – FETÖ’nün avukatlığını yapanların isim isim... Komisyona, gündeme gelir, değil mi?

Onun için, lütfen... Burada eğer gerekirse süre konusunda da Komisyonda görüşürüz, bir süre de koyabiliriz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ne alakası var konunun ya?

BAŞKAN – Ama, bakın, siz arada kendi söylediğiniz sözleri siyaseten söylenmemiş kabul ederek karşı tarafın...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Gülen cemaatinin darbesini araştırdım, onunla ilgili konuşuyorum. Ne konuşmamı bekliyorsunuz?

BAŞKAN – Hayır efendim, burada...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Siz alıştınız Türkiye’de, böyle istediğiniz her şey gibi... Medyayı almışsınız, yargıyı almışsınız, cemaatle Türkiye’yi perişan etmişsiniz. “Burada konuşma.”, “Onu söyleme, söylersen bunu söylerim.” Ya madem bunu söylüyorsun, milletin iradesine karşı... Oslo’dan başlar bilmem neden...

BAŞKAN – Aykut Bey, sorunuzu sorar mısınız lütfen. Yoksa, süre koyacağım, oylamaya koyacağım. Sorunuzu sorar mısınız lütfen.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Soruyu da sordurmuyorlar, bilmem ne de...

BAŞKAN – Kaç defa soru için çaba sarf ediyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ağar’a soru soruyorum, cevap buradan geliyor ya.

Şimdi, şöyle bir şey: 2007 yılında Demokrat Parti, ANAP birleşmesi; Türk siyasi tarihinde çok önemli bir mesele bu. Bu konuda samimi olarak soracağım, samimi olarak cevap bekleyeceğim. Bu sırada bu görüşmeyle ilgili Fetullah Gülen’in bir müdahalesi oldu mu?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Asla.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Olmadı, tamam.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Cesaret dahi edemez kimse bana bu konuda.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tamam. Yani Fetullah Gülen’in bir müdahalesi olmadı çünkü olayın sonucuna baktığımızda, o dönem Fetullah Gülen cemaatiyle bir koalisyon içerisinde olan Adalet ve Kalkınma Partisine oy bakımından en çok zararı verebilecek ve belki de o oy oranına gelmemesini sağlayacak bir merkez sağ birleşmesiydi. Bu çok yazıldı çizildi. Anladığım kadarıyla Erkan Bey’i işaret ederek siz şunu söylediniz: “Sözlerinde durmadı.” dediniz ama bizim duyduğumuz ve okuduklarımız şunu söylüyor “9 milletvekiline kadar talebini indirmesine rağmen...”

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yalan. 3 milletvekiliyle geldi bana açıkça konuşalım, ondan sonra partinin yarısını almak istedi. “Anavatan Partisini kapatıyoruz.” dediler, karılarının üstüne yaptılar partilerini, eşlerinin üstüne. Yani şimdi bunları ben söylemem, küçüklük görürüm, böyle bir şey yok. Benim yaptığım büyük hatadır. Kendisini iki sefer ölüyken var eden liderlerine ihanet etmiş bir yapının bizim gibi siyasi tecrübesi zayıf olan birini bu şekilde düşürmesinden tabii bir şey yok.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Anladım, ben size bunu soruyorum çünkü...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Beni ilgilendirmez ama bu şey öyle olsa... Buna rağmen 9-10 ismi, ANAP’lı olup da bizde kalmak isteyenleri listemize koyduk. Öyle bir şey yok, partinin yarısını istiyor ve “Anavatan Partisini kapatacağız.” denmesine rağmen, eşlerinde veya kardeşlerinde o ismi gene muhafaza ediyorlar her ihtimale karşı, sonradan gene gideriz filan diye, böyle gayrisamimi bir davranış... Bunların hepsini İçişleri Bakanlığından tespit ettim ben.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Son sorum şu: Bu cemaat ile AKP’nin ilişkileri bozulduktan sonra bu kapsamda yeni bir güç ilişkisinden bahsedildi ve şöyle şeyler yazılıp çizildi: Mehmet Ağar’ın da bu mücadele koalisyonunda veya yeni iktidar koalisyonunda –adı ne olursa olsun- yer aldığı söylendi ve bunun delili olarak da sizin Bodrum Rixos Otelde 2005 yılında Erdoğan’la yaptığınız –bir Rixos otel, Bodrum’da olmayabilir- bir görüşmeden bahsedilerek bu görüşme sonrasında Süleyman Soylu’nun milletvekilliği ve bakanlığı konuşuldu mu, böyle bir anlaşma var mı, bu iddia doğru mu?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Söz konusu bile değil. Ben Rixos Otele falan hiç gitmedim, hiçbir konuşma yok. Ben Cumhurbaşkanımızla görüştüm. Ben hiç öyle gizli saklı yerlere gitmem. Bir sefer Dolmabağçe’de görüştük, resmî makamında, hepsi kayıtlı; bir seferde mabeeyde görüştüm, terör olaylarının yükselmesi üzerine. Ben “Siyaseti bıraktım.” dedim mi bırakırım ama hiç kimse demez hayatta. Baraj altında kalınca bıraktık, başkası olsa göklere çıkarılır, “Aman, tıpkı bir Batılı politikacı gibi sözünde durdu.” Biz yapınca görmezden gelinir, bu iş böyledir. Ben bıraktım dedim mi bırakırım ne siyasi menfaat ararım... Demin söyledim size: Başkası için ati olan benim için mazide kaldı. Ben Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı hariç her şeyi yaptım, Allah bize her türlü görevi nasip etti. Ben tatmin olmuşum, gözüm arkada değil; haysiyetli, şerefli bir hayatın sahibi, kral bir ismin sahibi olmuşum, Allah’a yüz bin şükür. Onun için, ben kalkıp da hiç kimseden bir şey beklemiyorum, Allah’tan sağlık diliyorum kendime, çoluğuma çocuğuma, başka da bir makam, mevki beklemiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ağar.

Komisyon üyesi arkadaşlardan söz almayan var mı?

Buyurun Emine Hanım.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) – Hoş geldiniz Sayın Bakanım.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR - Sağ olun efendim.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) – Türk siyasi tarihinin çok önemli bir döneminde tanıklık yapmış, bakanlık yapmış bir kişi olarak sizin görüşleriniz, 15 Temmuz değerlendirmeniz ve en önemlisi de sonraki sürece ışık tutucu önerileriniz bizim için çok değerliydi, tekrar teşekkür ediyorum.

Şimdi, 15 Temmuz darbe girişimi sonrası tüm kamu kurumlarında ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde yeniden yapılanma sürecini yaşıyoruz, FETÖ ve PYD’yle mücadele de devam ediyor. İstihbarat birimlerinin de yeniden yapılanması gündemde. Siz kendi deneyiminizi de göz önüne alarak Türkiye için FETÖ, PDY, PKK, DEAŞ gibi eş zamanlı ve çok boyutlu bir terör mücadelesinin verildiği bir dönemde bu terör örgütlerinin yok olması için nasıl bir yapılanmayı öngörüyorsunuz? İç ve dış istihbarat ayrılmalı mı? Önerileriniz nelerdir?

Teşekkür ederim.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Dış istihbaratı zaten Millî İstihbarat Teşkilatı yapıyor bizim, Emniyet teşkilatının çok özel, Başbakan tarafından verilmiş görevi yoksa yapmaz zaten o işi. Millî İstihbarat Teşkilatımız bunu yapıyor.

Dediğiniz gibi terörün ardı arkası hep yabancı istihbarat örgütleri. Bu, tabii doğrudan doğruya orada kadrolu memurların dışındaki başka sivillerle de yürütülüyor ama bu yürütülecek, ömür boyu devam edecek. Buna karşı kontur tedbirlerinizi alacaksınız. “Kontrespiyonaj” dediğimiz karşı tedbirlerinizi siz almak zorundasınız. Şimdi, bu ne oluyor? İşte bu geçmişte belgelerde çıktı. Bu örgütler Türkiye’deki basına nüfuz ediyor, televizyona nüfuz ediyor, iş adamlarına nüfuz ediyor, sivil toplum örgütlerine nüfuz ediyor. Bir nevi onların fikirlerini toplumda yaygınlaştırmak suretiyle görünmeyen propagandalarını da yapıyorlar, fiilen silah yardımı da yapıyor, bilgi yardımı da yapıyor, her şeyi yapıyor, bu coğrafyanın maliyeti bu. Güçlü istihbarat örgütünüz olacak.

Ben, şimdi, burada istihbaratın Emniyetten ayrılmasını doğru bulmam çünkü neden? Geçmiş tarihlerde istihbaratın hükümetleri aşarak başka yerlere bilgi taşıdığını gördük. Emniyet sonuçta siyasi kadronun kontrolü ve denetimi altındadır. Kendi siyasi çıkarlarına uygun kullanılmayıp devletin politika ve menfaatleri çerçevesinde yönetilirse Emniyet teşkilatının yapamayacağı, başaramayacağı bir iş yoktur. Dünyanın hiçbir yerinde terör olaylarını yüzde yüz önleyebilen bir istihbarat teşkilatı da

yok zaten. Buna rağmen Türkiye’de önleme sayısı çok yüksek boyutlarda. Bir zafiyet vardı, şimdi bu zafiyet de ortadan kaldırılıyor aşağı yukarı ama gene de yüzde yüz önleyecekler diye bir şey söz konusu değil.

Tabii, ihtisaslaşma iyi bir şey ama sonuç olarak Millî İstihbarat Teşkilatını da iç istihbarattan koparamazsınız çünkü o da bir yerde devletin, Cumhurbaşkanının, Başbakanın verdiği talimatları veya içerdeki istihbarat örgütünün yanlışı varsa onu da ortaya çıkarma konusunda zaman zaman özel talimatlar, görevler alabilir ama dış istihbaratı çok fazla güçlendirmemizin gereği açıkça ortada. Kolay bir iş değil tabii, yüksek maliyetleri olan bir şey. Artık Türkiye’nin böyle bir imkânı var, güçlü bir Türk diasporası var artık. Bugün dünyanın her tarafına, Kuzey Kutbu’na gidin, orada bir Türk var yani. Dolayısıyla, bu konuda, örgütlenme konusunda ben Türkiye’nin başka devletler kadar şanslı olduğunu düşünüyorum. Devletimiz dediğimiz gibi eskiye göre çok daha zengin, çok daha güçlü. Mesela bizim 2 helikopterimiz vardı güneydoğuda, bugün her vilayette 5 helikopter var, hepsi de silahlı ve gece görüş dürbününe sahip ya yani olağanüstü teknik imkânlara sahip. Mühim olan, bunu güçlü insan unsuruyla teçhiz etmek suretiyle meseleleri çözüme doğru kavuşturmak ama bu işin temeli de halk desteğidir. Halk desteği olmadıktan sonra dünyanın en ileri teknolojik silahlarına sahip olun, bir şey ifade etmez yani. Önemli olan yaşatmayı başarabilmek yani onu becermek lazım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ağar.

Saniyorum Komisyon üyesi arkadaşımız kalmadı.

Buyurun efendim, isminizi de söylerseniz tutanaklara geçsin.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Eskişehir Milletvekili Gaye Usluer.

Sayın Ağar, hoş geldiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Toplumların yaşadıkları travmalarla yüzleşmesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Siz de bu ülkede önemli görevlerde bulundunuz, Valilik yaptınız, Emniyet Genel Müdürlüğü yaptınız, İçişleri ve Adalet Bakanlığı yaptınız. Dolayısıyla, ülkenin sancılı dönemlerinde çokça adınız geçti, bu sancılı dönemlerin bizzat içinde oldunuz. Bu nedenle, burada olmanız, burada sorulara yanıt vermeniz gerçekten çok değerli.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Soru sormadan önce, konuşmanızın başında değindiğiniz bir hususun çok önemli olduğunu düşünüyorum, tutanaklara bir kez daha geçmesi açısından, Sayın Başkan, tekrar etmek istiyorum. Terör örgütünü tanımlarken dediniz ki: “Bir terör örgütünün bir merkez komitesi vardır, militanlar grubu vardır...”

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yöneticileri diyelim, militanları, evet.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Evet, not almaya çalıştım sözlerinizden.

“...ve bir de sempatizan grup vardır.” dediniz ve sonra da eklediniz tanımlamayı yaptıktan sonra: “Bu gruba geriye dönme fırsatı verilmelidir; aksi hâlde, bunları da militanlaştırırız.” Bu süreçte ben bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü, 15 Temmuz sonrasına baktığımızda ve bugüne geldiğimizde, elimizdeki son verilere göre 93 bin memur görevden uzaklaştırıldı, 59 bin personel açığa alındı, 32 bin tutuklu var, Türkiye’de yaklaşık 1 milyon mağdurdan bahsediyoruz ve bunların büyük bir çoğunluğunun sizin tanımlamanız içindeki sempatizanlar olduğunu düşünürsek ve işin üst

düzey bürokrasiye uzanan kanadının henüz çok kısa olması, siyasi kanadın hiç olmaması nedeniyle de gerçekte militan olan kişilerin, militanların bu grubun içerisinde yer almaması gerçekten çok sıkıntı vericidir. Sayın Ağar'ı, bu açıdan, bu konuyu dile getirdiği için teşekkür ederek kutlamak istiyorum.

Sayın Ağar, yine konuşmanızda “Benim dönemimde kaset falan yoktu, gayet disiplinli bir dönemdi. Elbette ki bir sızma, bir yerleşme vardı.” diye bundan da bahsettiniz. Yanlış söylemlerimiz olursa lütfen düzeltiniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Estağfurullah.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Ancak, sizin döneminiz de Türkiye'nin çok sancılı dönemleriydi. Geriye dönüp baktığımızda, faili meçhullerle ve Susurluk davasıyla özdeşleşmiş bir dönemdi ve siz “Benim artık bürokraside görevim yok.” deseyiz de elli yıl sonra yine Mehmet Ağar ismi bu ülkede siyasetin içindeki unutulmayacak kişiler arasında olacak. “Steril bir dönem değildi ama sızma vardı, disiplin de vardı.” dediniz. O zaman, ben de size şunu sormak istiyorum: Böyle bir yapının oluşmasına neden göz yumdunuz veya o yıllarda bu yapıyı neden önemsemediniz? Birinci sorumu bu şekilde tamamlayayım, isterseniz yanıt verin.

BAŞKAN – Teşekkürler.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Çok teşekkür ederim ama deminki cevaplar arasında bu görüldü. Yani, o zaman, bir aktivitesi olan, bir fonksiyonu olan, teşkilatın içinde yönlendirme yapabilecek kabiliyeti olan bir yapı yok. Yani, bir şikâyet de almıyorduk doğru düzgün işin doğru tarafı ve dolayısıyla, teşkilatımıza, kadromuza, dibimize, tabanımıza hâkimdik biz yani. Hiçbir aktif görevde bu yönde bir sıkıntı hiçbir zaman duymadık. Dolayısıyla, böyle bir şey olmadı.

İkincisi, defaatle belki söylüyorum, biz tabii yargılandık ama sonuç olarak, dediğim gibi, yani bu davayı Yargıtay ortadan kaldırdığı gibi, bizi yargılayıp mahkûm edenlerin tamamı da tutuklu bugün yani birçok insanın başına gelen gerçekler gibi. Onu da ifade etmiş olayım.

Şimdi, meseleyi sürekli gündemde tutmanın bir şeyi var. Dünyanın hiçbir yerinde bir bürokrata -ki ben o zaman tek başına bir siyasiyim, partim de beni yeteri kadar koruyamıyor- dünyada hiçbir kimseye bu kadar korkunç basın hücumu olmamıştır. Elli sene sonra çıkacak, bu hücumun arkasında hangi servisler olduğunu göreceğiz. Bunun dibinde de... Burada da çok açık söyleyeyim, Türkiye'nin yasal çerçeve içinde örtülü operasyon yapma gücünü kırmışlardır. Bugün terörün geldiği bu noktanın filan bir tesadüf olmadığını düşünüyorum, yapılan çok hatalar var. Çözüm süreci doğru süreç, yönetilişi yanlış. Toplantı gösteri yürüyüşü, evet; çalışma, evet; siyasi parti faaliyeti, evet; silah depolama, hayır kardeşim. Ha, bu işler düzelecek tekrar. O bakımdan söylüyorum, yani bir kişinin üstüne... Sanki ben bir siyasi partiyim, sanki bir gücüm gibi üç sene boyunca gazeteler her gün yazdılar, hâlâ da yazıyorlar arada bir, “Unutulus aman ha, yanlışlık olmasın.” diye tekrar yazıyorlar. Ben, dediğim gibi, o tür yazılardan filan endişe etmem, benim vicdanım rahat, kafam rahat. Aleyhimde çıkmasından hiçbir rahatsızlık duymam ben o şeylerin ama bunun bir sebebi olduğuna herkesin oturup düşünmesi lazım. Milyar dolarlar harcadıkları terörle mücadelede kurtarılmış bölgeler yaratma, kalkışma yaratma heveslerini ortadan kaldırdık ve burada, işte, bugün terörle mücadelede bu dönemde birçok insan risk alamadıysa sebebi odur. İşte, bu malum darbe heveslisi ekibin adli yönde çıkardığı sonuçlar bu hevesi, bu cesareti kırmadır yani o işin bir devamı. Çünkü, aynı odaktan besleniyorlar hepsi, mesele budur.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Usluer, başka sorunuz var mı?

GAYE USLUER (Eskişehir) – Var, evet efendim.

BAŞKAN – Peki. İkinci sorunuzu alalım, zaman ilerledi, biraz...

GAYE USLUER (Eskişehir) – İki sorum daha var, kısa kısa soracağım müsaade ederseniz eğer.

BAŞKAN – Aslında, prensip olarak, üyeler dışındakileri birer soru hakkı veriyorduk ama buyurun.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Biraz önce Sayın Aykut Erdoğan da dile getirdi yanılmıyorsam, Sayın Güldal Mumcu'yla ilgili sohbetinizde... Can Dündar'ın bu konuda bir belgeseli var, Güldal Mumcu'yla olan sohbette aslında ailenin avukatı Sayın Emin Değer de hazır bulunuyor. Bu noktada, Uğur Mumcu'nun eşine “Tuğlayı çekersem duvar yıkılır.” dediğinizi biraz önce doğrulamadınız esasında...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Hayır.

GAYE USLUER (Eskişehir) – ...ancak aynı dönemde Hrant Dink davası var, Muhsin Yazıcıoğlu dosyası var. Bunlara da soruşturma izni vermediğiniz tarzda bilgiler var.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Benimle hiç alakası yok. Hrant Dink davasında ben dışarıdayım, Muhsin Yazıcıoğlu davasında milletvekili bile değilim, emekli vali, evimde oturuyorum.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Bunların da sizinle ilişkilendirildiği konusunda şeyiniz yok.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yok, benimle hiç uzaktan yakından alakası yok.

GAYE USLUER (Eskişehir) – Peki, faili meçhuller devlet içinde bir mekanizma ya da cemaatler tarafından mı engellendi diye sorabilir miyim size?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Hayır, öyle bir şey söz konusu bile olamaz. Yani, faili meçhul nedir, bir olay olmuştur, bunun faili bulunmamıştır. Bunların dosyaları falan ortadan kalkmaz ki, bin sene de geçse ortadan kalkmaz. İlgili cumhuriyet savcılarını devam ederler bu soruşturmalara. Reşat Bey bilir yahut da İlhan Bey bilir onları.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Usluer, Sayın Ağar.

Kazım Bey, buyurun.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Bakan, öncelikle hoş geldiniz tekrar.

Eski bir İçişleri Bakanı ve Emniyetçi olarak “Terörle mücadelede işin esası istihbarattır.” dediniz. Çok doğru bir tespit, vekil olarak da bu görüşünüze katılıyorum. Bu görüşler çerçevesinde 15 Temmuz darbe girişiminin yapılacağına ilişkin olarak Millî İstihbarat Teşkilatı aslı görevini yapmış mıdır? Bu darbe girişiminin yapılmasında istihbarat zafiyeti var mıdır?

İkinci sorum: AKP iktidarıyla birlikte, başta Necip Hablemitoğlu, Danıştay cinayeti, Atatürkçü ve cumhuriyetçi aydınlarımıza ve Sivas katliamına, birçok faili meçhule kadar çoğu dosyanın üzeri örtüldü, aydınlatılmadı. Bu faili meçhullerin aydınlatılmasına engel olan hangi cemaatler olmuştur? Bunun başında FETÖ terör örgütü var mıdır?

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum. Özlü bir soru oldu Kazım Bey, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – İstihbarat noksanı görülüyor ama çeşitli sızmalar olmuş, bunlar da bildirilmiş. Sonradan, bugünkü şartlarda baktığımızda, davul biraz çala çala gelmiş ama yeterli derecede kulakların da açılmamış olduğu görülüyor. Yani, çünkü bu kadar çok yaygın bir örgütlenmenin ve bu kadar yaygın bir şekilde askerî şahısların, birtakım hâkim, savcılarının, birtakım eski polislerin haberdar olduğu -yani en azından şöyle diyelim, bin-2 bin kişi haberdar bundan- bir şeyin duyulmaması calibidikkat tabii, çok ciddi bir zafiyet. Toparlanır. Yani, kimseyi de

burada sorumlu tutamam ben şahsen çünkü net bilgilere sahip değilim, belki de haberleri vardı, belki verildi, belki başka takipleri vardı. diğer konularla ilgili söylediğiniz zamanların hiçbirinde ben görevde yoktum yani kamu kesiminde ne oldu, ne bitti, benim bunları bilebilmem mümkün değil yani siyasetten de uzağım, devletten de uzağım ben o zaman.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Aslında çok kısa bir sorum daha var ama izin verirseniz...

BAŞKAN – Buyurun, buyurun, tamamlayın.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Şimdi, biraz önce Sayın Ağar “Cumhurbaşkanı ‘FETÖ ve PKK bizi kandırdı.’ dedi.” dedi.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Bir öz eleştiri gibi algıladım.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – “Bunu söylemek bile bir hünerdir.” dediniz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ya, öz eleştiri. Bizim siyasetimizde rastlanmayan bir şey çünkü.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Şimdi, sorum şu: Devletin başında olan ehil siyasilere sürekli aldatılma ve kandırılma hakları var mıdır?

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ben bir bilirkişi değilim, uzman da değilim, onlar sizin takdirlerinizde olan işler.

BAŞKAN – Evet, teşekkürler.

Sayın Baydemir, buyurun.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Hoş geldiniz Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sağ olun Osman Bey.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sizin devlet kademelerinde görev yapmış olduğunuz dönem içerisinde bu ülkede yaşanan pek çok hususun kimi yerde tanığıyım, kimi yerde mağduruyum ama doğrusunu söylemek gerekirse bugün bu Komisyonunda bulunduğunuz ve geçmişte önemli pozisyonlarda bulunan bir insan olarak -hassasiyetlerinizi de biliyorum, o hassasiyetlerinizin sürdüğünü de biliyorum- bu ülkenin gerçek manada demokrasiye kavuşması için aktaracağınız deneyimlerin hayati derecede önem arz ettiğine inanan insanlardan bir tanesiyim Sayın Bakan. Çünkü, savaşın ne demek olduğunu, ölümün ne demek olduğunu, yakın mesai arkadaşını yitirmenin ne demek olduğunu, gözyaşının ne demek olduğunu bilen insanlardan bir tanesi olduğunuzda inanıyorum. Bu minvalde de benim sorum, elbette ki bu Komisyonun amacı olan gerçeğe, hakikate ulaşmaya katkı sunacak bir soru olacaktır.

Şu minvalde Sayın Bakan: 1990’lı yıllarda güvenlik perspektifiyle sorunu çözmenin ortaya çıkarmış olduğu bir tablo vardı, bir sonuç vardı her şeyden bağımsız olarak. Mesela, o sonuçlardan bir tanesi, binlerce yerleşim birimi boşaltıldı, insanlar mağdur, perişan oldular. Hâlen kendisine gelemeyen insanlar var. Sayın Bakan, üzülerek ifade ediyorum, bugünkü yaşadıklarımız o günkü yaşadıklarımızdan çok daha ağır bir durumda. O gün köyler boşaltılıyordu, bugün kasabalar, şehirler yerle bir ediliyor. Realite var, sonuç bu, nedenlerine girmiyorum. Muhtemelen, nedenlerine girersek birbirimizden farklı nedenleri ortaya koyacağız ama realite bu, ortaya çıkan tablo bu.

BAŞKAN – Soruya gelelim Osman Bey.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, soruya geliyorum.

Ben bir kez daha söylüyorum: Sizin burada oluşunuz, bu ülke için bir fırsata dönüştürülebilir. Sizin deneyimleriniz, hakikaten, ölümün önüne geçebilecek bir katkı sunabilir Sayın Bakan. Çünkü, devlet refleksi olarak 1990'ların devletine dönmüş durumda şu an. Sayın Bakan, otuz yıl, kırk yıl kaybetti bu ülke. Bu minvalde, şu anda, örneğin, binlerce insan işinden oldu, mallara, mülklere el konuluyor, onlarca, yüzlerce televizyon kanalı kapatıldı, karartıldı.

BAŞKAN – Sayın Baydemir, lütfen soruya gelir misiniz yani bu kadar vaktimiz yok.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sorum şu: Sizin deneyiminizden hareketle, Sayın Bakan, bütün bu musibetlerle mücadele etme bağlamında olağanüstü hâl rejimi mi bizi sonuca götürür, yoksa gerçekten demokrasi mi bizi sonuca götürür? Bir hayat deneyiminiz var, bir devlet deneyiminiz var, bir siyaset deneyiminiz var. Bitiriyorum Sayın Bakan.

İkinci boyutu: Sayın Bakan, elbette ki darbencilik suçtur, alçaklıktır, darbencilik asla ve kata kabul edilemezdir ama en az işkence de bunun kadar suçtur ve alçaklıktır. Darbencilikle mücadele ederken işkence bir yöntem olabilir mi ya da o yöntem gerçekten sonuç doğurabilir mi? Otuz yıllık, kırk yıllık bir devlet deneyimi var ve açığa çıkan sonuç, maalesef, bu darbe musibetinin bir hayra dönüştürülmesi gerekirken, demokrasi ortak paydasında buluşmamıza, yekvücut olmamıza vesile olması gerekirken bugün âdeta bir karşı darbeye dönüştürülmüş durumda. Bu minvalde, benim sizden istirhamım, deneyiminizi Komisyonda paylaşmanız ve bu minvalde, çatışma ve güvenlik perspektifi mi sorunlarımızı çözer, yoksa diyalog ve müzakere mi?

Teşekkür ediyorum.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Sayın Baydemir, “işkence” diyorsunuz yani neden bahsediyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Açar, mutlaka siz cevap vereceksiniz...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Biz Sayın Açar'ı dinlemek istiyoruz.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Bakan, ben bir kez daha söylüyorum: Sizin tecrübeniz, deneyiminiz...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Soruyu aldık efendim. Rica ederim...

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sizin bu konudaki...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Bu üslupla olmaz.

BAŞKAN – Sayın Açar, buyurun.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Teşekkür ederim teveccühlerinize.

Diğer konuyla ilgili her zaman konuşuruz, diyalog da kurarız ama şunu söyleyeyim. Bir parantez açıyorum, ondan sonra tartışalım. 90'lı yılları ben müdafaa ederim her zaman sağlam karinelerle de yani geriye... Öyle yok. Kıvırmak benim hayatımda yok, kaçmak da benim hayatımda yok. Hatam da varsa kabul ederim ama onu konuşuruz sonra. Bir parantez... Onu geçtim.

Bu şartlar altında bir darbe kalkışmasını da hafife almayalım arkadaşlar. Hafife alıyoruz gibi geliyor bana. Şimdi, demokratik bir toplumda böylesine bir silahlı kalkışma eylemi; jetler kalkmış, bombalar imiş, tanklar ateş etmiş, adamlar ölmüş, öldürülmüş, Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün önünde kadın komiserlerimiz tankların altında can vermişler, İstanbul'daki facialar belli. Buna bir şey yapılacak. Olağanüstü hâlin dışında bir demokratik mekanizma yok Anayasa'nın dışında. Olağanüstü hâli, işte dediğim gibi, partiler arası müşterek komisyonlar kurulsa bunu bir nevi siyasi denetime tabi tutarsınız sıkıntıları ortadan kaldırabilmek amacıyla... Ama, olaya sadece “Cezaevinde işkence var. Olağanüstü hâlde eziyet var, şu var, bu var.” dersek darbencilere bir mağduriyet ve savunma kılıfı hazırlamış oluruz.

Olan biten olay çok basit bir olay değil; emin olun, çok zor bir olay, çok büyük bir olay. Adam kalkıyor, pervasızca “Bana söylediler, eline sağlık.” diyor herif. Polis Harekâtı bombalıyor, Meclisi bombalıyor aşığıdan. Akıncı Havva Üssü’nde kontrol kulesi diyor ki: “Eline sağlık.” Ya, ne yaptı da eline sağlık, utanmaz adamlar. Şimdi, böyle bir yapıyla en azından bir sorgu süresi lazım. E, şu normal Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu’na göre olsa üç gün sonra adliyeye gönderecek. Şimdi, burada gözaltı süreleri var. Yani, bu sorgu süreleri iyi değerlendiriliyor mu, değerlendirilmiyor mu, bilmiyorum.

Gaye Hanım’ın söylediğine ben de katılıyorum ama tabii bunun için biraz zamana ihtiyaç var. Elbette ki sempatizan kesimi militan yapmamak için elden gelen her şey yapılmalı. Ama, ortaya çıkan küçük bir olay değil, emin olun, çok büyük bir olay. Yani, bu olayı bütün yönleriyle ortaya çıkarabilmek lazım. Tabii, soruşturmalar ne merkezlidir, ben bunu bilemiyorum ama en azından işin tekniği bakımından burada savcılık görevi yapmış değerli milletvekillerimiz var. Üç günlük bir soruşturmada çözülemeyecek olaylar var. Olağanüstü hâl olmasa gözetim süresi alabilmeniz mümkün değil, mecburen bu gözetim süreleri uzatılmış olacak. İşte, böyle olağanüstü dönemlerde sıkıntılar olmuyor mu? Oluyor, her dönemde oluyor. Olmuyor dersek... Şimdi, kendi kendimizi aldatmayalım. Önemli olan, bunu asgari seviyeye veya hiç olmaz seviyeye indirebilmenin yolları yine bu koridorlardan geçiyor. Onun için ben diyorum ki 15 Temmuz gecesi burada var olmuş irade birliğini öyle veya böyle Mecliste diyalog yoluyla açık tutmak suretiyle... Çünkü, bir bayrak... Bayrak indi mi bir daha yerine gelmez. Bayrağı taşıyan bayraktar belli. Onun etrafında şekillenmek lazım diye düşünüyorum. Yani, bu süreci bir aşalım hep beraber. Aşmanın yolu ne? Olabildiğince hızlı olması mesela. Olağanüstü hâl bu şartlarda -ben bakıyorum- bir seneden evvel kalkacak gibi gözüküyor. Hükümet ümit veriyor her üç ayda bir ama ben hiç de öyle bir şey göremiyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Alışkanlık yapıyor Hükümette.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ama, şimdi şunu da söyleyelim: Mesela, devlet memurunu görevden atacaksınız kanun hükmünde kararnameyle. İdare mahkemesi, Danıştay, orası burası... Atma ihtimaliniz yok. Adam suyun başında. Ama, bunlara tabii sonradan idari yargıya gitme imkânı mutlaka verecektir Meclis. Hep tarih boyunca böyle olmuştur. Ama, şu an acil alınması lazım gelen tedbir varsa alacak. Benim, komisyonda dediğim, somut bilgileri Hükümete taşıyıp Hükümet de acilen bunlarda haksızlık varsa gidermeli ki samimiyetinden sizler de, millet de emin olsun. Bunu yapmak lazım, bunun başka bir yolu gözüküyor şimdi. Çünkü, bu demokrasilerde sıkıyönetim ilan mı edilmeli? Hayır. Hiç olmazsa olağanüstü hâlde bunu geçiştirmek lazım ve zamana hızlandırmak lazım. Yoksa, dediğiniz gibi, çok sıkıntılar olacağı gözüküyor çok aşikâr bir şekilde ama bu yapıyı da temizlemek lazım, ortadan kaldırmak lazım, bunun da başka bir yolu yok. Başka bir sivil hâl yolu gözüküyor. İnşallah, bu, süratle izale olur da esas güneydoğu işimizi biz çözelim yani...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – O konuda bir deneyim, tecrübe aktarımınız olmayacak mı?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Vallahi, ben çalışıyorum çok. İyi bir çalışmayı yaparsa devlet, Hükümet, bizi de çağırırlarsa... Ben yani dışarılarda, sağda solda anlatmam; netice almak burada önemli olan. İnşallah, alınacak yer... Ben Türkiye’den umutluyum. Dediğim gibi, Türkiye gibi bir ülkeden asla umutsuz olunmaz. Dünyanın en dinamik toplumu. Çok önemli özellikleri, nitelikleri var. Ara sıra birbirimize girsek de sonuçta bir müşterek paydada buluşuruz, biz çözeriz.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Söz vereceğim diğer arkadaşına.

Değerli arkadaşlar, hakikaten bu Komisyonumuz darbe karşıtı olduğunu hem Meclis çatısı altında gösterip hem de önergelerin birleştirilmesiyle kurulan, 1 siyasi parti değil, 4 siyasi partinin ortak bir komisyonudur. Elbette ki darbelerle karşı olduğumuz için bu masanın etrafındayız, bir. Her türlü insan hakkına saygı ve hukuk devleti ilkeleri içinde bu çalışmayı yürütüyoruz. Bu bağlamda, sanıyorum bu masanın etrafında bulunan bütün siyasi partiler işkenceye de sonuna kadar karşıdır.

Şimdi, soru sorarken sanki bir olgu, bir kabulleniş gibi, Türkiye’de darbe gerçeği gibi, 15 Temmuz darbe gerçeği gibi “Şu anda, işkenceyle bir işlem yapılıyor.” şeklindeki bir değerlendirmeyi reddediyoruz. Böyle bir şey yoktur, bir.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Zaten doktor raporları alınıyordu mutlaka sanıklarla ilgili, devamlı.

BAŞKAN – Aynen.

İkinci husus, bu konuda o kadar hukuk çerçevesinde hareket edilmiştir ki hemen darbe girişiminden sonra keyfi işlemler yapılmasın diye ta 1983 yılında kabul edilmiş olan Olağanüstü Hâl Kanunu çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi olağanüstü hâl kararı vermiş ve yeni çıkan bir kanun değil, 1983 tarihli Olağanüstü Hâl Kanunu devreye girmiştir. Bu da hukukun içindedir. Benzer uygulamalara baktığınızda, Fransa’da, Almanya’nın bir eyaletinde sadece lokal bir olay üzerine derhâl ilan edilen olağanüstü hâli düşündüğümüzde bunların demokrasi ve hukuk devleti içinde olduğunu düşünmemiz lazım. Burada “milyonların mağduriyeti” şeklindeki bir söylem şu anda Fetullahçı terör örgütünün işine yaramaktadır. Zira, bakın, bu konuda ülkemizin Değerli Cumhurbaşkanı, Başbakanımız kamuoyuyla şunu paylaşıyor: Efendim, yapılan itirazlar, birtakım mağduriyetler olduğunun iletilmesi üzerine bütün bakanlıklarda komisyonlar kurularak çalışmaların başladığını... Ve görüyorsunuz, hem tahliyeler konusunda hem de iadeler konusunda her gün gelişmeler var. Şu anda, bu sözler konuşulurken önüme gelen mesajda -tabii doğruluğunu test etmedim- “Başbakanlıkta KHK’yla ihraç edilenlerden görevlerine iade edileceklerin listesi hazırlandı.” şeklinde bir haber geçiyor. Detayını... Demek ki çalışmalar sürüyor.

Bu açıklamayı yapma zarureti hissettim. Zira, işkenceyi asla kabul etmediğimiz gibi, işkence bir insanlık suçudur. Böyle bir suçta işleyenle mücadele demokratik hukuk devleti olarak devletimizin de görevidir diyorum ve söz sırası olarak...

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, yalnız usulle ilgili bir şey söylemem gerekiyor. Siz bir açıklama yaptınız, ben de görüşümü paylaşayım izninizle.

BAŞKAN – Söz sırası, yalnız...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Hiç fark etmez. Bir konuşma yaptınız, bir konu açıldı.

BAŞKAN – Sayın Sancar, ben size...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Usulle ilgili şöyle bir itirazım var: Bu iddiaları değişik görüşlere sahip milletvekilleri ve partiler dile getirme hakkına sahiptir. Siz Komisyon Başkanısınız; Hükümet temsilcisi değil, siz bakan değilsiniz. Burada onları cevaplamak gibi bir yetkiniz yok.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Ama, Komisyonun bir üyesi aynı zamanda.

BAŞKAN – Sayın Sancar... Sayın Sancar... Tüzük’e göre...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Eğer burada bu tartışmaya girersek...

BAŞKAN – Sayın Sancar...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Hükümet bunu dile getirebilir, buna hakkı var, söyley.

BAŞKAN – Sayın Sancar, müsaade eder misiniz...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ama, Komisyon Başkanı değil... Bakanlık, Başbakanlık, Hükümet cevaplar; Komisyon Başkanı değil.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Komisyonun üyesi ama...

BAŞKAN – Sayın Sancar... Sayın Sancar... Kayıtlara da geçmiyor. Bakın, kayıtlara da geçmiyor.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ama açın da geçsin.

BAŞKAN – İşte, açmamamın da bir sebebi var, müsaade edin, söyleyeyim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Olmaz yani bu yönetiminiz doğru değil Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, bakın, İç Tüzük'ümüze göre, komisyonda...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bir şey söyleyebilir miyim... Nasıl Baydemir söyleme hakkına sahipse Başkan da...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Başkan... Başkan... Siz söyleyebilirsiniz.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Başkan da milletvekili... Olabilir, o da söyleyebilir.

BAŞKAN – Hayır, hayır... Öyle...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – O da sorumlu.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Başkan, bir milletvekilinin...

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Sancar, açıklamamı bir dinleyin, ondan sonra...

Bakın, Tüzük'ümüzün 31'inci maddesi: "Komisyonlarda Başkan ve Hükümet üyeleri sıraya tabi olmadan her zaman konuşma yapabilir."

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Doğrudur ama böyle değil. Bunu söylüyoruz, konuşabilirsiniz.

BAŞKAN – Bu tamam mı? Üyelere de söz... Mahiyetini de herhangi bir üye veya milletvekili sınırlayamaz. Bunu da ifade edeyim.

Ve söz sırası, söz isteyen milletvekilimiz Ünal Demirtaş, Zonguldak Milletvekili.

Ünal Bey, buyurun.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Siz kalkıp daha konuşurken cevap verirsiniz ama Komisyon Başkanı...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben Mithat Bey'e katılıyorum. Usul tartışması açıldığında komisyon üyeleri...

BAŞKAN – Ünal Bey, buyurun, söz verdim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Bakan, hoş geldiniz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, bir dakika...

BAŞKAN – Efendim, söz verdim, Ünal Bey'e söz verdim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Usul tartışması açıldığında...

BAŞKAN – Usul tartışması açmadım...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben açtım.

BAŞKAN – Açmadım efendim. Ben açmaya karar vermedim, Komisyonumuz da usul tartışmasına karar vermedi.

Buyurun efendim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Böyle bir yetkiniz yok.

OSMAN BAYDEMİR (Diyarbakır) – Sayın Başkan, ama siz gerçeği...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yanlış bir şey diyorum...

BAŞKAN – Efendim, bakın, söz verdim, lütfen sorunuzu sorun.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, Urfa’da...

BAŞKAN – Sayın Baydemir, size söz vermedim şu anda, kayda da geçmiyor. Efendim, Komisyonun sağlıklı çalışması için Tüzük’e ve Anayasa kurallarına uymaya davet ediyorum. Lütfen...

Mikrofonunuz açık, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, usul tartışması açıldığında...

BAŞKAN – Açılmadı efendim, usul tartışması açmadık.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Benim öyle bir hakkım olmadığı gibi sizin de böyle bir hakkınız yok. Eğer siz usulsüzlük yaparsanız biz de yaparız.

BAŞKAN – Evet, söz hakkı verdim, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bakın, Başkan...

BAŞKAN – Efendim, tamamen usule uygun olarak burayı yürütüyoruz.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Sizi dinlemek istemiyoruz, sayın vekili dinlemek istiyoruz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Olabilir, o zaman çıkarsınız.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Yani, yeter artık ama Aykut Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bakın, ben şunu söylemeye çalışıyorum: Usul eğer yanlış giderse esas da yanlış gider.

BAŞKAN – Efendim, şu anda hiç usulden ayrı giden bir şey yok Aykut Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Böyle bir şeyi yapamazsınız Sayın Başkanım. Siz Meclis Başkanı koltuğundasınız, burası küçük bir Meclis, siz de...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Aykut Bey, naklen yayında propaganda yapıyorsunuz, tirajınızı artırmaya çalışıyorsunuz. Çok ayıp!

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Propaganda yapmıyorum, usul üzerine konuşuyorum.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Komisyonun çalışmasını engelliyorsunuz. Müsaade ederseniz, sayın vekilin sorusunu almak istiyoruz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sizin bana müdahale etme hakkınız yok. Sizin bana müdahale etme hakkınız var mı?

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Var, evet. Ben soru soracak vekili dinlemek istiyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Görüyor musunuz? Hukuk olmayınca böyle oluyor.

BAŞKAN – Şu anda, Tüzük’e uygun olarak söz isteyen değerli milletvekilimize söz veriyorum.

Buyurun efendim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben sözümü söyleyeyim. Ben kendim bitireceğim ki usule uygun olsun diye. Eğer bu şekilde...

BAŞKAN – Şu anda usul hükümlerini çiğneyerek Tüzük’e uymadan toplantı yapılması ve konuşulmasını maalesef sabote ediyorsunuz Aykut Bey.

Ben söz verdim, şu anda sayın milletvekilinin sözünü kesmeyin lütfen.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Siz değil, ben bitiriyorum.

BAŞKAN – Sabote etmeyin.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Kendi vekilimize saygınız yok.

BAŞKAN – Kurallara hepimiz uyalım.

Arkadaşlar, sükûnete davet ediyorum. Söz verdim milletvekili arkadaşımıza.

Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Bakan, hoş geldiniz.

Gerçekten hem devlet yönetiminde hem de siyasi olarak çok önemli deneyimleriniz ve birikimleriniz var. Türkiye için de son derece önemli bir isimsiniz. Yakın tarihe ışık tutacak birçok bilginiz var.

Konuya giriş yaparken FETÖ'ye “yeni bir gizli örgüt tanımlaması” yaptınız yanlış hatırlamıyorsam, aldığım notlar çerçevesinde.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Manzara o.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – FETÖ'yle ilgili ilk terör örgütü soruşturması 1999 yılında başlatıldı. 2000 yılında laik devlet yapısını değiştirerek yerine dinî kurallara dayalı bir devlet kurmak amacıyla yasa dışı örgüt kurup bu amaç doğrultusunda faaliyetlerde bulunduğu gerekçesiyle Terörle Mücadele Kanunu çerçevesinde dava açıldı. Yine 2004 yılında FETÖ'yle ilgili Millî Güvenlik Kurulu kararı da verildi. 2006 yılında beraat etti, 2008 yılında da onaylandı. Buradan çıkan sonuç aslında şu: Aslında bu örgüt gizli bir örgüt değil; aleni bir örgüt, deşifre olmuş bir örgüt ve üstelik devletin en tepesi tarafından deşifre edilmiş bir örgüt. Soruma geliyorum, bu çerçevede şunu ifade etmek istiyorum: Size göre, 2004 yılı Millî Güvenlik Kurulu kararından sonra gerekli tedbirler alındı mı bu örgüte karşı? Bu tedbirler alınsaydı bu darbe girişimi yaşanır mıydı? Yine, size göre, Türkiye'yi 15 Temmuz sürükleyen en önemli hatalar nelerdir? Bunu çok önemsiyorum çünkü hepimizin amacı Türkiye'ye bir kez daha 15 Temmuz akşamı gibi olayları yaşatmamak. Onun için doğru tespit ve değerlendirmelerde bulunursak ve doğru açıklamalarda bulunursak önümüzdeki dönemde aynı hatalar yapılmaz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Ünal Bey.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yani, meselenin...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bir sorum daha olacaktı Sayın Başkan.

BAŞKAN – Onu da sorun da, birlikte alalım Sayın Ağar cevabı.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Cevap versin, ondan sonra.

BAŞKAN – Çünkü, süre hayli uzadı. Rica edeyim, 2'nci sorunuzu da alalım.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yine, 2002 yılında AKP iktidara geldiğinde ilk işlenen siyasi cinayet Necip Hablemitoğlu cinayeti idi. Biliyorsunuz, “Köstebek” isimli kitabında rahmetli Necip Hablemitoğlu bu örgütün yapılanmasını, çalışma yöntemini 2002 yılında detaylı bir şekilde anlatmıştı. Hâlâ bu cinayet maalesef aydınlatılmadı. Sizce bu cinayetin failleri niye aydınlatılmadı bugüne kadar? Emniyet içindeki FETÖ yapılanması bunu engellemiş olabilir mi? Eğer siyasi irade bunu isteseydi bugüne kadar ortaya çıkartabilir miydi, bu cinayetin failini?

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Ağar.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Bu polis yapısı bu siyasi iradeyi takip etmiş yirmi dört saat, siyasi iradenin ondan haberi yok.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Sizin de hiçbirinden haberiniz yok ama Sayın Başkan.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Olması gerekir mi?

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Olmaz mı?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Niye, ne sebep var olması için? Yani ben sizin gibi devlet dışında devlete müdahil olan bir eski devlet memuru olmayı hiçbir zaman heveslenmedim, evimde oturdum ben. Yani niye hevesleneyim ki böyle bir şeye? Siz böyle diyorsanız...

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Bu lafı bana mı söylediniz?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Siz yani öyle diyorsunuz bana: “Niye haberiniz yok?” Benim nereden haberim olacak?

BAŞKAN – Sayın Açar, Komisyonumuza tüm cevap verin.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Yok, soru gelince sordum size.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Nereden haberim olacak benim, onu söyler misiniz bana?

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Valilik yaptınız, Adalet Bakanlığı yaptınız...

BAŞKAN – Sayın Cihaner, size söz vereceğim...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yahu tamam da bu konular benim görevden ayrıldıktan sonra sorduğum sorular. Yani o dönemde ben devletin içinde değilim ki nereden bileceğim bunları? Bir bilgi mi topluyorum ben? İşim gücüm yok da geleceğim bu onları mı takip edeceğim yani?

Yani olay bu. Şimdi dolayısıyla yani öyle bir yapı ki yapı kendisini göreve getirenleri takip ediyor. Tabii, herkes takip ediyordu o arada, çeşitli operasyonlarla, dolayısıyla tabii bir zafiyet olarak açıkça ortada. Yeniden yapılanma lazım, burada çok açık bir şey var artık. Ehliyet, liyakat, yasalara sadakat, riayet, bunlar yapılması lazım gelen bir konu. Bu yeni yapılanmanın da süratle yapılması lazım. İşte Emniyette biraz onarım yapılıyor, olumlu neticeler alınmaya doğru gidiliyor. İşte adliyede onarım yapılıyor, birtakım sonuçlar ortaya çıkıyor. Bunun yapılması lazım. İşte bunu yaparken bu çok devasa bir problem yani bunu bir parti tek başına değil de belki buradaki önerilerden, bakış açılarından istifade etmek suretiyle... Defaatle vurguladığım bu Komisyon ama samimi, ama içten... Çünkü birtakım mağduriyetler var ama çok büyük mağduriyetler var havası olduğu vakit bu sefer bu işi yapanlara yarayan bir kalkan hâline gelebilir endişesi var ama bunu somutlaştırıp, bu mağduriyetlerin bunların üstesine gidip Hükümet de samimi olarak bunlara eğilip ve süratle sonuçlandırırorsa buradan bir yerlere doğru gidilir yani bu olağanüstü hâlin kaldırılması söz konusu olur.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Cihaner, buyurun.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Evet, sahiden amacım suçlamak falan değil.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Mesele yok o zaman.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Yani buradan tartışılacak şeylerin... Ama başlangıçta konuşmalarımızı dinlemedim. Şimdi, Fetullah Gülen’i ya da Fetullahçı darbeyi 15 Temmuzda olup bitenle ya da 2007’den sonra olup bitenle ele alırsak söyledikleriniz belki doğru olabilir ama...

BAŞKAN – Toplantıya sonradan gelen vekillerimizin böyle bir dezavantajı oluyor.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – ...biz biliyoruz ki bu yapılanma sizin de devlette çok kritik görevler yaptığımız dönemlerde yerleşmeye başladı. Siz de bu yapılanmanın...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yok, bakıldığı vakit, bizden de evvel.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Evet ama en güçlü olduğu dönem 1980’den sonradır, kamuya yerleşmesi.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Tartışılır.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Evet, 1971’de işte tutuklanmış. İşte ne zaman onu söyleyin o zaman, hani nasıl yerleştiklerini falan.

Şimdi, somut birkaç sorum olacak benim. Sizin bir de Adalet Bakanlığı döneminiz var.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Kısa bir süre.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Kısa bir süre ama o kısa sürede Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğüne kıdemleriyle namütenasip bir şekilde gelen çok kritik isimler var. O dönemler HSYK’nın kendi sekreteryası olmadığı için Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – İlhan Bey, ben bir giriş yapayım şöyle...

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Yok, ben sorumu bitireyim, sonra toparlarırsınız.

...ve tetkik hâkimleri eliyle yürütülürdü, usulendi ve bu da anlaşılabilir bir şey. Adalet Bakanı değişince de genellikle tetkik hâkimleri, Personel Genel Müdürlüğü tetkik hâkimleri de değiştirdi. Mülakattan tutun yani hâkim savcı alımından tutun tayini, terfiye kadar çok kritiktir. Nitekim Fetullahçı yapılanma da kamunun bu kritik birimlerine genellikle yerleşerek gücünü artırmıştır. Bu çerçevede İbrahim Okur, Hüseyin Yıldırım ve Ahmet Hamsıcı’nın sizin Bakanlığınız zamanında Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğüne başladığını biliyoruz, o dönemde. En azından geriye dönüp “Yahu bu adamları bana kim lanse etti...” Kolay değil yani personeli yönetecek adamları getiriyorsunuz oraya, en azından bu tablo ortaya çıktıktan sonra geri dönüp baktınız mı yani “Bu adamlar benim zamanımda ben bunları nasıl seçtim, bana bunları kim lanse etti?” Birinci sorum bu.

İkinci sorum, başsavcılığım zamanında da aylık asayiş toplantıları olurdu, siz de valilik yaptınız, emniyet müdürlüğü, değişik kademelerde bulundunuz, değişik adlarla da olsa eminim sizin zamanınızda da bu tarz toplantılar oldu. Bu tarz toplantılarda özellikle güvenlik ve asayiş açısından risk teşkil eden yapılanmalar, günler masaya yatırılırdı. Ben görevli olduğum sürede bile dinî motifli -önce işte gerici, irticai kavramı kullanılıyordu, daha sonra dinî motifli- örgütler, yapılanmalar diye adlandırıldı Fetullah Gülen grubu da bunlardan birisi olarak adlandırılırdı bu asayiş toplantılarında. Onlar da işte şunu yapıyor, adam kazanma faaliyeti yani devletin başından beri bildiği. Sizin buna dair yani poliste, orduda ya da kamunun herhangi bir yerinde bu yapılanmanın bu tarz yerleştiğine dair yaptığımız bir raporlama, uyarı... Çünkü Fetullah Gülen’in kamudaki güçlenmeye başlaması çok çok önceden beri yazarlar tarafından, hatta sıradan yurttaşlar tarafından dillendiriliyordu. Sizin bu tarz bir raporlamanız, uyarınız, buna dair attığınız somut bir adım var mıydı?

Üçüncüsü ve bence çözüm için en önemli taraflarından birisi şu: Belki spekülâtif bir soru olacaktı ama sizin personel alımını belirlediğiniz ya da herhangi bir kadroyu belirlediğiniz dönemde 2 kişi gelseydi, birisi Fetullahçı olsaydı, birisine de sosyal demokrat deselerdi hangisini seçerdiniz ya da hiç bu tarz...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Bu tip tercihle karşı karşıya kalmadık, emin olun...

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Ya, arkadaşlarım, hiç sosyal demokratlar o şeye gelmediği için bilmiyorum ama...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – ...ehil ve liyakatle oldu. Şimdi, ben size bir şey söyleyeyim...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Cihaner.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – O yüzden söyleriz, benim Emniyet Genel Müdürlüğüm zamanında farklı inanç ve görüşe sahip il emniyet müdürleri vardı hem de 5-6 vilayette birden vardı.

Şimdi, şeyi söyleyim: Tabii ben Adalet Bakanlığına geldiğimde benim meslekte tanıdığım insanlar var tabii, başsavcılarla yakın çalıştık vilayet emniyet müdürlüğüm zamanında. Yargıtay üyeleriyle ahbaplığımız var, Yargıtay Başkanı, Anayasa Mahkemesi Başkanı, o gün Danıştay Başkanı, hepsiyle kişisel diyaloglarımız var. Siz de takdir ederseniz benim orada tayin yapacağım kişiler bellidir. Müsteşar, Personel Genel Müdürü, Hukuk İşleri Genel Müdürü, Teftiş Kurulu Başkanı. Zaten orada bir iki genel müdürü de değiştirmedim yani bana siyasi kanallardan baskı yapılmasına rağmen. Diğer alt kadroları onlar seçer yani ben onları, genç tetkik hâkimlerini tanıma imkânım yoktur. Benim oraya getirdiğim -çok net hatırladığım- Personel Genel Müdürlüğüne Sayın İhsan Erbaş, sonradan müsteşarlık yapmıştır. Genel müdür muavinliğine Nesrin Hanımı getirdim, şu an Yargıtayda Daire Başkanı olmuştur kendisi yani onların hiçbir tanesi bu üst makamlar bulaşmadılar. O zaman Cengiz Yelbaşı vardır, sonra müsteşarlık, Yargıtay üyeliği yaptı, emekli oldu yani onların hiçbir tanesi bu sıkıntıların içerisine girmediler. İhsan Akçin Bey vardı...

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Siz de geriye dönüp sorguladınız mı? Yani onlar o dönem nasıl girdi, kim getirdi bunları? Yani mutlaka sizin imzanızla çıkıyor, onun için geriye dönüp sorguladınız mı?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ya Müsteşar Uğur İbrahimhakkıoğlu... Yani siz de bunları yakın tanırıyorsunuz meslek camiasından. Bu tür bağlantıları olacak insanlar olmadığımı siz de yakinen bilirsiniz diye düşünüyorum. Dolayısıyla yani o günün şartlarında bunların da belki böyle bir görüntüsü yoktu veya bu şekilde iş birliği yapacaklarına dair. Niye, neden getirdiler bilemiyorum. Yani İhsan Bey'le filan da uzun zamandır o başka bir yere yerleşmiş, görüşemiyorum. Doğrusu aramızda bir problem yok ama bir sorayım bakayım yani kim onlara getirmiş bunu, siyasi kanaldan mı gelmiş, hangi kanaldan gelmiş.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim Sayın Bakanım.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Bir soru daha var Sayın Başkanım.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Ha, diğeri, bu Emniyet Genel Müdüriyken çeşitli millî güvenlik kurullarında Emniyet Genel Müdürlüğü takdimleri içinde bahsettiğiniz yapıya da dair ikazlar, millî güvenlik raporları, kayıtlarda var.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Yani siz uyardınız.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Evet, millî güvenlik kayıtlarında var bunlar. Millî güvenlik raporu Emniyet Genel Müdürlüğü takdimlerinde vardır onlar, onları söylemek gerekmez, var.

BAŞKAN – Evet...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Var onlar, hepsi devlette, hepsini görebilirsin.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Ali Şeker Bey, buyurun.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Ağar, Emniyet Genel Müdürlüğünüz döneminde çok sayıda faili meçhul cinayet işlendi ve bunların içerisinde çok sayıda gözaltında kayıplar yaşandı. Bunlardan birisi de Hasan Ocak, benim mahalleden komşumdu ve gözaltına alındı...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Kaç yılında olmuş?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – 1993-1994 yıllarında oldu. Yani sizin Emniyet Genel Müdürlüğünüz zamanında Necdet Menzir...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – İstanbul Emniyet Müdürlüğüken, Allah rahmet etsin.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Evet, Emniyet Müdürlüğüken. Ve parmakları mürrekkepli, ayakkabısının bağcıkları çözülmüş, kemeri alınmış vaziyette Beykoz'da bir ormanlık alanda bulundu, sonra kimsesizler mezarlığına maalesef defnedilmişti. Daha sonra otopsi kayıtlarından...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Gözaltına alınmış mı?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Gözaltına alınmış, ki alındığına dair görgü tanıkları var. Gözaltındayken o dönem komşumuz olduğu için biliyorum...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Kaydı kuydu yok mu yani?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Gözaltındayken bilgiler geliyor, sonra bunların hepsinin kayıtları nasıl oluyorsa yok ediliyor. Bu sadece tek bir örnek değil, çok sayıda örneğin olduğu... Ve sistematik olarak o dönemde çok sayıda gözaltında kayıp yaşandı. Sizin Emniyet Genel Müdürlüğünüzde ekibinizin böyle bir şey yapmasına nasıl...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Göz yumdunuz?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – ...engel olmadınız?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yok canım, haberimiz olan her türlü gayrikanuni hareketlere tabii ki mani oluruz, rahmetli Necdet Menzir de mani olurdu. Yani bundan başka somut bir örneğiniz var mı İstanbul Emniyet Müdürlüğünde kaybolan kimse?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Çok sayıda kayıplar var, ben yakinen bildiğim ve tanıdığım bir kişi olduğu için onu özellikle size söyledim.

Onun dışında 81 emniyet müdürünün 74'ü bu yapının elemanı olarak çıktı şu son dönemde, İçişleri Bakanı bunu ifade etti.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Kim söyledi onu?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Efkan Ala söyledi.

Şimdi, sizin döneminizde de biliyorsunuz siyasi irade bu kişilerin buraya tayinini gerçekleştirir, tavsiyelerde bulunur. Bu tavsiyelerde bulunanlar devam ettiği müddetçe yeni atamalarda benzer sıkıntılar yaşanır mı? Sizin tecrübelerinizden bu konuda istifade edebilir miyiz?

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yani şöyle söyleyeyim: Yani Efkan Bey orada bana göre yanlış bir söz söyledi, bir genç meslektaşım ama. Cumhurbaşkanıya giden üçlü kararnemelerde Başbakan imzasından evvel Başbakan Müsteşarının parafı olur. 81'in 74'ünde bu varsa bu parafı niye imza attınız, niye o zaman Sayın Başbakanı ikaz etmediniz, niye bu konuda gerekli araştırmaları yapmadınız diye sizin Mecliste sormadığınızı ben burada sorayım. Yani kendi Hükümetiniz bu tayinleri...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Soruyoruz zaten, ona sürekli soruyoruz.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Sizin kendi Hükûmetiniz bu tayinleri yaptı, siyaseten de kendi Hükûmetinize yara veriyorsunuz. Talihsiz bir beyanat olarak görüyorum.

İkincisi: İşte, ben demin bir şey söyledim, dedim ki: Ben bu göreve gelirken bir sene bize karışmayacaksınız dedim, tayine, terfiye, komiserlere kadar karışmayacaksınız; biz bir ekip kuracağız, çalışacağız, hiçbir milletvekili bizden hiçbir talepte bulunmayacak, tayinleri biz yapacağız. Kabul mü? Kabul. Yoksa kabul etmeyeceğiz görevi, biliyoruz bu zorlukları. Bu her dönemde her siyasi iktidarın başındaki problemdir. Bizim de -Allah eksikliğini vermesin- polis teşkilatı torpil bulmakta yüksek uzmanlığa sahiptir yani herkesi bulurlar ve yaptırırlar işlerini. Dolayısıyla, burada bir tavır koymak lazım. O bakımdan iki şey yaptık. Bir: Haftada bir gün memur dinleme günü yaptım. İşimi gücümü bıraktım, sabahtan akşama kadar memur taleplerini ben alıyordum, yapılması lazım gelenleri yapıyorduk, dolayısıyla insanların başka kapıya gitmelerini önledik. Bu bir metottur tabii. Bir diğeri de, Allah var, o zaman Sayın Başbakanın onayını aldık, o zamanki SHP Genel Başkanı ya Murat Bey’di ya da Erdal Bey miydi, onlar da karışmadılar tayinlere. Ama yani baktığımız vakit verimli sonuçlar alındı. Yani uzak durmak lazım bu işten çünkü geliyor size çeşitli temaslara. Yani bilmiyorsunuz nedir ne değildir, kapasitesi nedir, gücü nedir, ne değildir. Dolayısıyla, bu sıkıntılar her iktidarın başına gelebilir yani olabilir.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yüzde 93 oranında yüksek olmasının herhâlde bir payı var.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Yani, o arkadaşımız bilmiyorum niye öyle söyledi. Ben öyle bir oran da var mı bilmiyorum? Değiştirdiler mi acaba o kadar? O kadar takip etmedim.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Çoğu içeride.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Çoğu tutuklu değil...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – 1995’te Hasan Ocak’ın kaybedilmesiyle...

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Onlar ilçe, il emniyet müdürleri önemli.

BAŞKAN – Var mı Ali Bey başka bir şey?

Peki, çok teşekkür ediyoruz efendim. Davetimize icabet ettiniz, soruları cevapladınız. Komisyonumuz adına teşekkür ediyorum.

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MEHMET KEMAL AĞAR – Bütün üyelerimize saygılarımı iletiyorum.

BAŞKAN – Bir saat ara veriyoruz arkadaşlar.

Kapanma Saati: 13.44

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.48

BAŞKAN: Reşat PETEK (Burdur)

BAŞKAN VEKİLİ: Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)

SÖZCÜ: Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

KÂTİP: Serkan BAYRAM (Erzincan)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, yeterli çoğunluk vardır, toplantıyı açıyorum.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) – Başkanım, usul yönüyle ilgili bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Emine Hanım.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Eskişehir Milletvekili Emine Nur Günay'ın, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz alıp konuşmalarına ilişkin açıklaması

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Usul yönüyle, toplantılarımızın daha etkin ve verimli geçmesi amacıyla bir önerim olacak. Komisyon üyelerimiz evet, konuşuyor, hem yorum yapıyorlar hem sorularını soruyor. Komisyon dışından gelen sayın milletvekillerimize de ya belli bir süre verelim... Tabii ki fikirlerini ifade edecekler, burası herkese açık ama etkinlik açısından...

Bir de şunu gözlemledim: Konuşmanın yarısında geliniyor veya sonunda geliniyor. Aslında konuşmanın kapsamında olan, anlatılan konular tekrar soru olarak soruluyor. Belki bu konuda da sayın misafir milletvekillerimiz uyarılırsa -artık nasıl bir yöntem olur bilmiyorum ama- daha verimli toplantılar geçireceğimize inanıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim, çok sağ olun.

II.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- Gazeteci Yazar Fehmi Kuru'nun, Fetullahçı terör örgütüne ilişkin bilgi vermesi

BAŞKAN – Şimdiki konuğumuz Sayın Fehmi Kuru.

Gazeteci Yazar Fehmi Kuru Bey yerini alırken kısaca öz geçmişini Komisyon Sözcümüz Mihrimah Belma Satır Hanımefendi okuyacaklar.

Buyurun.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Fehmi Bey, hoş geldiniz.

Fehmi Kuru, 24 Temmuz 1950, İzmir doğumludur. İzmir Yüksek İslâm Enstitüsünden mezun oldu. Harvard Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Merkezi'nde yüksek lisans yaptı. Devlet Planlama Teşkilatında İslam Ülkeleri Ekonomik İşbirliği Başkanlığında danışman olarak görev yaptı. Millî gazete ve Zaman gazetesinde genel yayın yönetmenliği yapmıştır. Yeni Şafak, Star ve Habertürk gazetelerinde çalışmıştır.

Tekrar Komisyonumuza hoş geldiniz Fehmi Bey.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hoş bulduk.

BAŞKAN – Ben de hoş geldiniz diyorum Komisyonumuz adına.

Komisyonumuzun görevi -arada siz burada dinleyici olarak olmadığınız için kısaca ifade edeyim- Fetullahçı Terör Örgütünün 15 Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi ile Bu Terör Örgütünün Faaliyetlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinde 4 siyasi parti grubunun ortak önergesiyle kurulmuş Araştırma Komisyonuyuz.

Tabii ki, konuklarımızı davet ederken geçmişlerine, bu konudaki bilgi birikimlerine, yetki, görev aldığı alanlara bakarak değerlendiriyoruz ve bu konuda siz daha önce de gördüğüm kadarıyla Darbeleri Araştırma Komisyonuna davet edildiniz Fehmi Bey, orada da dinlendiniz. Bu bağlamda sizi davet ettik. Bizi kırmadınız, geldiğiniz için teşekkür ediyoruz.

Sırf konu açılış diye, şöyle bir şeyle... Tabii, sizin bir serbest konuşma süreniz var, biz bunu yirmi dakika olarak... Ondan sonra soru-cevap bölümü oluyor, devam ediyoruz. Bu “Fetullahçı diaspora” kavramını da hatırlatarak... Bu nedir, buradan ne anlaşılıyor? Ve tabii ki sizin geçmiş yazarlığınız -gazete, başköşe- genel yayın yönetmenlik, başyazarlık, tümüyle birlikte ve kamuoyunun bildiği dershane kapatma döneminde ve son dönemde yine bir mektup olayıyla da tanınıyorsunuz. Bu çerçevede, söz sizin.

Buyurun Fehmi Bey.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Her şeyden önce Komisyonunuza beni davet ettiği için, üyelere de burada buldukları için teşekkürle sözlerime başlamak istiyorum.

15 Temmuz darbe girişimi Türkiye'nin belki elli yıllık siyasi hayatının en nefretle karşılanması gereken, benzeri başka ülkelerde de kolay kolay bulunmayacak ama bizim kendi siyasi tarihimizde de eşi, benzeri bulunmayan bir ahlaksız, demokrasiye müdahale girişimidir. Öncelikle bunun kayıtlara görüşüm olarak geçmesini istiyorum.

Elbette, Türkiye darbelerden geçmişte masum olmayan bir ülke ancak 15 Temmuz ile önceki darbeler arasında bir ayırım yapmak her ne kadar doğru olmasa bile ayıran önemli bir özellik var: O darbeler, hep biliyoruz, askerlerin girişimiyle başlamış, sonuçlanmış; burada ise kendisini dinî olarak tanıdığımız, bildiğimiz bir grubun örgütlenerek bu girişimde başı çeken bir durumda bulunmasıdır. Bu bakımdan da diğerlerinden ayrılıyor ve ben bu açıdan da 15 Temmuz'u gerçekten lanetlenmesi gereken bir girişim olarak görüyorum.

İkinci bir benzerliği belki Amerika'daki 11 Eylül ile yapmak mümkün. Amerika için 11 Eylül yani onların en önem verdikleri yerlere saldırı nasıl bir travma yarattıysa 15 Temmuz da Türkiye'de öyle bir travma yarattı. Yine, ikisi arasında benzemezlik var: Orada Amerika'ya saldıran, İkiz Kuleler'i, Pentagon'u bombalayanlar dışarıdan gelmişlerdi ama 15 Temmuz toplumun içerisinde yaşayan insanların içinde yer aldığı, devleti korumayla görevli olan devletin görevlilerinin de içinde bulunduğu bir girişim olarak da ondan ayrılıyor.

FETÖ, doğrusunu söylemek gerekirse, herhâlde hepimiz için 17-25 Aralık sürecinde zihinlerde yer almaya başlamış olan bir şey. Öncesi, “cemaat” diye, “camia” diye, “hizmet hareketi” diye adlandırılan bir hareket, “içeride ve dışarıda hizmet” kavramı altında adlandırılabilir, kabul edilebilecek birtakım yaptıkları bilinen bir hareket. Ama 17-25'le birlikte kamuoyunun gündemine girince hepimiz anladık ki savcısıyla, hâkimiyile ve onlara destek veren başka meslek mensuplarıyla farklı bir örgütlenme karşımızda yer alıyor. O örgütün, doğrusunu söylemek gerekirse, ülkemize 15 Temmuz gibi bir askerî

darbe girişimini yaşatacağını o zaman pek çok kişi idrak edememişti. Ama ben şahsen bu olayları çok yakından, bu grubu da çok yakından yıllardan beri izlemiş olan bir insan olarak onları da çok yadırgamıyorum, bunları idrak edememelerini. Çünkü gerçekten dıştan bakıldığı zaman böylesine bir harekete meydan verecek bir hazırlık içerisinde olduklarının en ufak bir emaresi dışarıdan fark edilir hâlde değildi, içten içe böyle bir hazırlıkta buldukları anlaşılıyor.

Sayın Başkan, sizin bu... Tabii, sorular benim için önemli, sizlerin hangi noktalarda aydınlatılmak istendiğini bilmediğim için, benim çağrılma amacımı da tam bilmediğim için bu giriş kısmını fazla uzatmak istemiyorum. Ama “yurt dışı diaspora” diye açmak istediniz. Tabii, bu cemaatin, bu hareketin, bu örgütün en önemli özelliği yurt içinde meydana getirdikleri yapılanmayı yurt dışına da taşımış olmaları. 200’e yakın ülkede olduğu söyleniyor varlıkları. Tabii, bu varlık sadece 3-5 insanın orada bulunmasıyla değil ama okullarıyla, üniversiteleriyle hatta pek çok ülkede ve onlara destek verecek olan insan unsurlarıyla önemli. Özellikle 17-25 Aralık sonrasında yurt dışından Türkiye’ye dönük, Türkiye’yi özellikle buldukları ülkelerde kötü durumda göstermeyi amaçlayan oradaki varlıkları. Bunun benim açımdan en üzücü tarafı, aslında Türkiye’nin bayrağını oralarda dalgalandırdığı için insanların, ben de dâhil olmak üzere destek verdiğimiz bu okulların böyle bir ortamda giderek Türkiye’nin aleyhine kullanılmasıdır. Böyle bir diaspora var tabii. O diaspora faaliyetlerini de her yerde, buldukları her yerde sürdürüyor ama en önemli faaliyetler de, öyle zannediyorum ki Türkiye’yi de en fazla ilgilendiren bölümüyle, Amerika Birleşik Devletleri ve bazı Avrupa ülkelerinde, oradaki yıllar içerisinde oluşmuş varlıkları giderek Türkiye karşıtı bir kampanyaya dönüşme noktasında.

Bu arada, belki bazılarınızın bildiğinin farkındayım, bilmeyenler için söyleyeyim: Ben bu yılın nisan ayında, “Ben Böyle Gördüm” adıyla “Cemaatin Siyasetle İmtihanı” adını taşıyan bir kitap yayınladım. Bu kitapta -göz atmış olanlarınız farkındadırlar- özellikle bu yönüne yani yurt dışı bağlarına cemaatin -tırnak içerisinde- ışık tutmaya çalıştım. Eğer oraya bakılırsa işin ne yöne kadar gittiğini görmek mümkün. Orada anlattığım bir olayı burada nakletmekte bir mahzur yok. Bir Sayın Bakanla, Avrupa Birliğiyle müzakerelerden sorumlu Egemen Bağış ile gazeteci heyeti olarak Danimarka’ya gitmiştik. Orada, daha önceden bilgi verildiği için faaliyet programı içerisine alınmış bir toplantıya katıldı Bakan, biz de tabii onunla birlikte olduk. O toplantının orada yerli olarak oluşturulmuş, aslında o hareketle irtibatlı bir kuruluş toplantısı olduğu hemen anlaşıldı. Beni Zaman gazetesi günlerinden tanıyan bir arkadaş vardı yanımda. “Ne yapıyorsunuz? Nasıl yapıyorsunuz? Neler yapıyorsunuz?” soruma cevap olsun diye şunu söylemişti: “Biz burada çok faal ve burada gördüğümüz –bana işaret de etti- milletvekilleri şu anda Danimarka’daki muhalefet partisinin milletvekilleri. Yakında seçim var ve muhtemelen o parti iktidara gelecek. Onlar iktidara geldiği zaman, işte görüyorsunuz, bizim buradaki ilişkilerimiz sayesinde bizler de daha etkin faaliyetler yapabileceğiz.” Yani, diasporanın etkinliğini anlamamız açısından belki benim bizzat tanık olduğum bu olay bir işaret olarak algılanabilir.

İsterseniz ben daha fazla uzatmayayım. Soruları olanlara cevap vermeye çalışayım.

BAŞKAN – “Soru bölümüne geniş zaman bırakayım ki nasıl olsa her konu sorulur.” diyerek kısa tutunuz.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, “Fehmi Kuru” ismi gündeme geldiğinde -tabii, evveliyat da muhakkak var- Zaman gazetesiyle isminiz de beraber anılır. Yazar, başyazar, sanıyorum bir dönem de Genel Yayın Yönetmeni olarak da görev yaptınız.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Evet.

BAŞKAN – Şimdi, Zaman gazetesi de özellikle, artık, ister 7 Şubat krizi diyelim, ister 17-25 Aralıktan sonra paralel devlet yapılanmasının, şimdi de FETÖ'nün yayın organı olarak bilinen, önce kayyuma devredilen... Şimdi, burada, sizin çalıştığımız dönemde bu yapılanmanın devleti şu veya bu yolla ele geçirme için kadrolaşmada bir araç olarak kullanıldığını veya kullanılmak için örgütlenme olduğunu siz fark ettiniz mi? Çalışanlar aralarındaki konuşmalar... Bugün, örgüt elemanları arasında “byLock” diye bir gizli haberleşme ortaya çıktı ve çok önemli olarak yargı makamları, Emniyet buradan üzerine gidiyor. Geçmişte böyle gizli haberleşme veyahut yine açılan iddianamelerden FETÖ'yle ilgili çalışma yapan savcılarının ifadelerine göre, “üzüm salkımı modeli” olarak mı tabir edilir, “hücre yapılanması” olarak yani piramidin üstündeki ile alt taraftakinin birbiriyle ilişkisinin olmadığı, hatta tanımadığı... Bir de diyelim askeriyede bir faaliyet yapılacaksa hiç ilgisi olmayan -şu anda ünlü ilahiyatçının, Adil Öksüz'tün adı geçtiği gibi imam olarak- yargıda bir polis veya poliste bir doktor yani farklı kişilerin oralarda imam olarak, ağabey olarak -o tabirle, tırnak içinde- tayin edildiği, böyle bir örgütlenme olduğu ve bunun da -birkaç gündür burada dinliyoruz misafirlerimizi- geçmişe dayandığı... Yani ta 1980'lerden başlayarak anlatan konuklarımız oldu. Tabii, siz bu yönüyle de bu yapılanmayı tanıdığımız için, burada gizli bir niyetle bir araya gelme o günlerden -zaten fark etmeniz farklı bir durum olurdu ama- diyelim ki bunun emareleri, izi, sizi şüphelendiren durumları oldu mu? Çünkü bugün biz hem 15 Temmuz darbe girişimini araştırıyoruz hem de bu darbe girişimini yapan Fetullahçı terör örgütünün tüm yönleriyle -verilen görev bu- yapılanmasını ortaya koyalım, bundan sonra yeni darbeler olmasın diye önerilerimizi Komisyon olarak ortaya çıkaralım diye çabalıyoruz. Bu açıdan ne dersiniz Fehmi Bey?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Şimdi, Zaman gazetesi 3 Kasım 1986'da yayımlanmaya başladı. Ben de 1998 yılına kadar Zaman gazetesinde çalıştım. 3 Kasım'da Zaman gazetesi çıktığında cemaat irtibatı diye bir şey söz konusu değildi; 3 ortağı vardı, bu 3 ortak kendi aralarında önce Ankara çevresine hitap edecek bir gazete olarak planlamışlardı.

BAŞKAN – Mahzuru yoksa isimleri biliyorسانız...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Tabii.

Alaaddin Kaya, İhsan Arslan ve Necati Aktülün.

Bu 3 ortak birleşerek gazeteyi Ankara çevresi için çıkarma amaçlı bir girişimde bulunuyorlardı. Tabii, ona göre de bir yapılanmaya gitmişlerdi. Sonradan -ben daha önce Millî gazetenin genel yayın yönetmenliğini yaptığım için, o sırada planlamada çalışıyordum- bana böyle bir teklif gelince, ben ancak Türkiye çapında bunu düşünürseniz... Yine, Ankara merkezli olsun ama bütün Türkiye'ye hitap eden bir gazete olursa ben bu işin içerisinde olabilirim dedim ve o dönem gazete böyle planlandı. Benimle birlikte o sırada bazıları üniversitede bulunan bir kadro olarak biz başladık. Bu altı ay kadar sürdü, sonra ortaklar arasında bir sıkıntı yaşandı. O sıkıntıda biz kendimizi dışarıda bulduk gazeteyi çıkaran kadro olarak. Ancak, yeni getirilen kadronun gazeteyi fazla götüremeyeceğini o dönemde gazeteye sahip çıkan kişi gördü. Onun üzerine tekrar eski yönetim olarak bizlere...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kim “Bu kişi.” dediğiniz?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – O kişi İhsan Arslan'dı yani ortaklar arasında çıkan ihtilafta gazeteyi kendi üstüne alan İhsan Arslan'dı.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Eski milletvekili olan...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Milletvekili olan, evet, Diyarbakır Milletvekili olan İhsan Arslan'dı. Altıncı aydan sonra İhsan Bey ve Necati Aktülün ayrıldılar ortaklıktan, Alaaddin Kaya kaldı sadece. Biz de eski kadro olarak devam ettik. Ancak, ondan altı ay sonra gazetenin Ankara'dan

götürülemeyeceği, İstanbul'a taşınacağı gündeme geldi ve o sırada Fetullah Gülen adı telaffuz edildi. Biz dedik ki: Ankara'da kurulu olan bir şeyi İstanbul'a taşımak hem büyük masraf gerektirir hem de gazete zaten o altı ayın sonunda yediği darbeye 12-13 bin civarında ancak satan bir gazete hâline döndü, akıl kârı değil yani bu. İşte, o zaman denildi ki: "Bu işle cemaat ilgileniyor, dolayısıyla, onlar bunun İstanbul'a taşınmasını istiyorlar. Zaten sen de Genel Yayın Yönetmenliğinden alınacaksın." Kim gelecek? "Şevket Eygi gelecek." dediler. Ben gazetede Ankara Temsilcisi ve başyazarı olarak kaldım, gazete İstanbul'a taşındı. Şevket Eygi'nin elinde üç dört ay devam etti, ne kadar devam ettiğini tam bilemiyorum şimdi. Fakat sonrasında onunla da yürümediler ve gazete daha çok cemaatle irtibatlı olan isimlerin yönetiminde devam etti.

Şimdi, sorunuz tabii, çok önemli ancak ben toplam on iki yıl, bunun bir yılı cemaatle irtibatsız, on bir yılı cemaatle irtibatlı dönemi olan bir süre çalıştım Zaman gazetesinde. O süre içerisinde cemaat irtibatı çok açıktı ama unutmayın, 1998 sıralarına kadar bu, üniversite gençliğiyle bir şekilde ilgilenen, onların açıkta kalmaması için yurt faaliyetleri yürüten, sonra dersaneler açan, dersanelerde öğrencilerin üniversiteye girmesini sağlamaya çalışan, bu arada okullar açan ve gerçekten de "hizmet" sıfatıyla anılan bir gruptu. Böyle büyük çapta önem taşıyacak kadar sayısal çoğunluğa sahip bir hareket değildi. O sırada Zaman gazetesinin satış rakamlarına da baktığımızda bunu görebiliyorsunuz zaten. Yani, Zaman gazetesi, ben ayrıldığı zaman 50 bin civarında satan bir gazeteydi.

BAŞKAN – 1998 mi Fehmi Bey?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – 1998 yılı.

Hatta, ben ayrılınca tirajın düşeceği beklentisi içerisindeydim, benim gibi pek çok kişi vardı. Ben ayrıldıktan sonra 100 binin hemen üzerine çıktı, sonra da aldı başını gitti. Dolayısıyla, benim ayrıldığı noktada bunları çok fark edebilecek bir hâl, bir durum yoktu. Benim ayrılmam da, doğrusu, barışçı bir biçimde olmadı. Onların "hizmet" tabir ettikleri hareketlerle irtibatlı herhangi bir rahatsızlık değil, gazete içi bir rahatsızlık bu. Yine, o dönem, 28 Şubat günleri, 28 Şubat 1997, onun en büyük etkilerinin hissedildiği 1998 yılından bahsediyoruz. Benim fikirlerim ile gazetenin gittiği istikamet arasında açılar belirmeye başlamıştı. Ben zaten bir yıl kadar önce de başka bir gazeteye geçmek üzere -Akşam gazetesiydi, Mehmet Ali Ilıcak satın almıştı- anlaşmıştım ama beni zorda bırakarak tekrar döndürdüler. Bir yıl sonra da ben kesin bir şekilde ayrıldım gazeteden. Dolayısıyla, 1998'de sizin bahsettiğiniz türden, işte, 2016'da darbe yapabilecek haince fikirleri olan, bu sinsiliği bir biçimde yansıtan görüşlere sahip olan bir hareket olarak onu görmem mümkün değildi. Kaldı ki sadece ben değil, oraya destek veren insanların çoğu bu gerçeği yani bugün karşı karşıya olduğumuz gerçeği son bir yıl içerisinde veya işte, bilemediniz, 17-25 Aralık döneminde fark etmeye başladılar. O bakımdan, böyle görünürlük kazanması çok daha sonra oldu. Ben 2000 yılına kadar... Gerçi 1980'li yıllarda bu çalışmalar başlamış olabilir, gerçekten dersaneler vesaireler yoluyla birtakım şeylerle kadrolaşma hareketinin ilk adımları atılmış olabilir. Orada, üniversitelerde yetişen, onların yurtlarında kalan, daha önce dersanelerinden eğitim almış ya da okullarında okumuş olan gençler devlet dairelerine girmeye başlamış olabilir o dönemlerde ama bunların kötü fikirle, "Yanlışlığa hizmet etsin bu insanlar." diye yapıldığını eğer düşünen biri varsa sadece en tepedeki kişidir. Yani onun dışındakilerin düşündüklerini zannetmiyorum. O dönemde benim karşıma çıkan, onlarla irtibatlı olan insanlar gerçekten fedakâr bir çalışma içerisindeydiler. Kendi çocuklarını feda etme pahasına -ilgilenmedikleri için, pek çoğunun çocukları okuyamadı ama- o insanlar oraya destek vermeye çaba gösteriyorlardı, Anadolu'nun çeşitli yerlerinden insanlar.

1990'lı yıllar bunların yurt dışına açılma dönemi idi. Unutmayalım, Cumhurbaşkanı, Başbakan düzeyinde desteklendiler, birçoğuna ben çok yakından tanıştım. Diyelim, dışarıdaki bir ülkede okul açma faaliyeti yapmak için hazırlandıklarında Cumhurbaşkanı ellerine mektuplar vererek gönderiyorlardı onları ve oradaki devlet başkanları da “Türkiye’yi temsilen bu insanlar geliyor.” diye düşünerek bunlara izin verdiler. Bu çok yakın zamanlara kadar da böyle devam etti. O bakımdan da geçmişe dönük değerlendirme yaparken bunları unutmamak lazım. Yani, insanlar kolayca suçlanabiliyorlar ama bu suçlamaların adil bir çerçeve içerisinde kalması için özellikle, “Bu bir hizmet hareketidir.” diye bu işin içerisine girmiş olan insanlar ile sinsi fikirlerini kendilerine saklamış ve son birkaç yıl içerisinde örneklerini gördüğümüz olaylara hazırlanan insanları birbirinden ayırmak lazım. Bu son birkaç yıl içerisinde o fikirleri hayata geçirme yolunda adım atarken onlara gözü kapalı destek olanları da tabii onlarla birlikte kabul ederek diğerlerini ayırmak lazım. Benim kanaatim budur.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

İsimlendirmeniz Komisyonumuzun araştırması bakımından faydalı oldu diye düşünüyorum. Zaten soruşturma komisyonu değiliz biliyorsunuz, hani, bir sorgulama veya suçlamak, böyle bir şey söz konusu değil, tamamen araştırmaya yönelik.

Son olarak, “Gazete üzerinde kaldı.” dediğiniz Alaaddin Kaya bildiğim kadarıyla şu anda FETÖ örgütü mensubu olmaktan tutuklu. Tabii, kaynağı yönünden neresidir tam bilemiyorum ama şöyle bir şey dolaşıyor: Tam 7 Şubat krizi olarak bilinen, o zaman Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın ameliyat için İstanbul’da Koşuyolu’nda hastaneye gideceği konuşulduğunda Alaaddin Kaya’nın dar bir ortamda “Zaten bu son gidişi olur, oradan da çıkamaz.” şeklinde bir değerlendirme yaptığı ifade ediliyor. Edilgen bir cümle kullanıyorum çünkü belge ve delil olarak daha fazla bir şey olsa zaten götürüp doğrudan savcılığa vereceğim. Ama bu konuşuluyor yani “Ameliyat masasında kalacak.” şeklinde, bunu da Alaaddin Kaya’nın zikrettiği... Tabii, siz, 98 yılında ayrıldığınızı beyan ettiniz, hani böyle şahsi ilişkiler devam edip veya konuşulanlar konusunda sizin kulağımıza böyle bir bilgi geldi mi?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Şu sıralar herkes her şeyi söylüyor Sayın Başkan. Yani bu tür şeylere itibar etmemekle yarar var, kaynağından soruşturmakta yarar var. Tabii Alaaddin Kaya gazetenin imtiyaz sahibi olarak uzun yıllar devam etti ancak benden önce Alaaddin Kaya imtiyaz sahipliğinden -adamin parası da olduğu hâlde o gazetede- uzaklaştırıldı.

BAŞKAN – Sizden önce uzaklaştırıldı, 98’den önce.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Evet benden önce uzaklaştırıldı ve benim zaten ayrılmamı da kolaylaştıran onun görevden bu şekilde alınması oldu.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Neden uzaklaştırıldı?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben onu bilemiyorum doğrusu. Benden bir yıl önce zannediyorum. Ben Ankara Temsilcisiyim, gerçi matbaa bana bağlı değil ama netice itibarıyla -çünkü bir idari temsilci var- ben sadece yayından sorumluyum. Matbaadan bana telefon geldi bir akşam, dendi ki: “İstanbul’dan kalıplar geldi –o zaman kalıp şeklinde çalışıyordu gazeteler- bir tuhaflık var.” Nedir dedim ben. “Künye değişmiş.” dedi. Gazetede çok sık künye değişiyordu o sıralar. Yayın yönetmeni geliyor, yayın yönetmeni gidiyor, yenisi geliyor, işte yazı işleri müdürü değişiyor, kendi iç sıkıntıları künyeye sık rastlıyor. Dedim ki: Yani bunun önemi ne? “İmtiyaz sahibi gitmiş.” dedi. Nasıl yani dedim. Dedi ki: “Alaaddin Kaya değil, burada bir başka isim var, ‘Ali Akbulut’ diye bir isim var.” Ben de Ali Akbulut’u tanımıyorum doğrusu, hiç o zamana kadar Zaman gazetesiyle irtibatlı olarak ismini duyduğum birisi değil. Bir yanlışlık olabilir diye açtım ben Alaaddin Kaya’yı aradım. Onun da haberi

yoktu gazetenin imtiyaz sahipliğinden alındığından, gazetenin imtiyaz sahibi. O ayrıldıktan sonra da zaten tamamen İstanbul'a –Alaaddin Kaya hep Ankara'daydı çünkü- gazete kaydı ve bildiğiniz olaylar yaşanıyor yani hâlâ.

BAŞKAN – 98'lere kadar Ankara merkezli çıktı.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yok, hayır, bir yıl çıktı Ankara merkezli.

BAŞKAN – Bir yıl çıktı, evet.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ama Ankara önemliydi her gazete gibi Zaman gazetesi içinde. Dolayısıyla ben de hem Başyazarı hem de Ankara Temsilcisi olduğum için Ankara bürosu her zaman önemli olmuştur.

BAŞKAN – Fehmi Bey, şöyle bir iddia yine hem araştırmalardan hem konuklarımızdan... 28 Şubat olarak, postmodern darbe olarak geçen süreçte başlangıçta işte askeriye dindar veya "irtica" olarak o gün ifade edilen sebeplerle, özellikle dinî duyguları önce çıkanların ihraç edildiği dönem olarak anılıyor ve 28 Şubat kararlarına karşı da genelde muhafazakâr veya dindar camianın bir tepkisi var. O sırada Fetullah Gülen'in işte "Başörtüsü fûruattır." açıklamasından itibaren de Zaman gazetesinin Refahyol Hükûmetine karşı darbecilerden yana bir tutum sergileyip "Artık çekil git." şeklindeki açıklamalar... Detaya girmiyorum, siz çok iyi biliyorsunuz... Sizin ayrılmanızda da -tabii ki size saklı, cevap verip vermemekte serbestsiniz ama- bu politika değişikliği ve bir anda 28 Şubat darbecilerden yana, onları destekleyen bir tavır takınmasının etkisi oldu mu?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Şimdi, önce şu Alaaddin Kaya'yla ilgili unuttuğum bir noktayı daha ekledikten sonra bu sorunuza geleyim. Ben Alaaddin Kaya'yı patronum olarak tanıdım, daha önce sadece uzaktan bildiğim bir isimdi ama daha sonra da çok yakın olmasam bile ahablığım devam etti yani karakterini izleyebilecek durumdayım. Ben kendisinin ağzından son zamanlara kadar Tayyip Erdoğan'ın aleyhinde tek bir satır söz duymadım yani kendisinin yakınlığı olduğunu da biliyorum Tayyip Bey'le, hele böyle yakışsız bir sözü söyleyebileceğini hiç zannetmiyorum. Karşı olabilir bazı şeylerden dolayı ama saygı noktasında eksikliği olduğunu zannetmiyorum.

Sizin sorunuz, tabii, önemli. 28 Şubat önemli bir dönemdi ama benim gözlemlediğim, cemaat –o zaman adı öyle anılıyordu- 28 Şubattan yararlanan değil zarar gören bir durumdaydı ve gerçekten çok tedirgindiler, çok rahatsızdılar, başlarına her türlü şey gelebileceği beklentisi içindeydiler. Daha yeni yeni bir nesil kendilerince ortaya çıkmaya doğru evrilmişti, elle tutulur bir hâlde değildi, askerler tarafından bunların köküne kibrit suyu dökülebileceği endişesi içerisindeydiler. O sebeple birtakım, bir şeyler... Yani o konuşmaların böyle yorumlanmasında yarar var yani evet, öyle açıklamalar yaptıklarını hepimiz biliyoruz.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) - Bu endişe ne zamana kadar devam etti?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Onu bilemiyorum ama yani benim orada bulunduğum sürece çok endişeli, çok tedirgindiler. Sonra, biliyorsunuz bir kaset –ben ayrılmıştım o zaman- olayı ortaya çıkınca zaten her şey değişti, rengi değişti, kimyaları daha da bozuldu ama benim bulunduğum süre içerisinde onlara bazı telkinler olduğunu ve benimle sonradan ayrılmayı bana iyice zorunlu kılan gelişmelerin yaşanacağı sürece de biraz o telkinler yüzünden geldiklerini düşünüyorum. O dönemde askerlere kendilerini yakın olarak bunlara tanıtmış olan birtakım isimler –kim olduklarını ben doğrusu bilmiyorum ama böyle isimler olduğunun farkındayım- işte "Askerler şundan hoşlanmıyor." deyince kendilerince hemen tedbirler alıyorlardı. O bakımdan, belki yine öyle bir telkin sonucu o açıklamalar da yapılmış olabilir, yani bilmiyorum ama bildiğim bir şey olarak söylemiyorum. Birileri "Askerler sizin böyle bir şey yapmanızı istiyor." demişlerse ve bunun çıkış yolu olarak da yani kendilerine bir

yol aradıkları bir dönemde bunu bir yol olarak göstermişlerse o açıklamalar öyle de yapılmış olabilir. O dönemde çünkü gerçekten kendilerini çok zayıf ve her türlü sonlarını getirebilecek gelişmeye açık gibi hissediyorlardı.

BAŞKAN – Şunu merak ediyorum: Şimdi, o sıralarda Fetullah Gülen’in İstanbul’da Altunizade’de bir binanın üst katına sıkça geldiği, görüşmelerini orada yaptığı ifade ediliyor, basında da bununla ilgili yazılanlar var, konuşmalar var. Zaman gazetesi çalışanları, daha doğrusu yazar ve yönetim kadrosuyla Fetullah Gülen’in bire bir toplantı yaptığı olur muydu Fehmi Bey?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Zaman zaman oluyordu ama öyle çok sık toplantı değil. Unutmayın, o dönemde artık dışı açılma zamanının geldiğine inanıyorlardı ve kendilerini toplumda tanıtılabilecek olan kimler varsa onlarla temas kurma amaçlı girişimlerde bulunuyorlardı. İftarlar, galiba yanılmıyorsam 1994 veya 1995 yılında –benim kitabımda var bunlar hep- başlamıştı. Oraya herkesi davet ediyorlardı ama özellikle gazetecilerin gelmeleri isteniyordu.

BAŞKAN – İstemiyordu, doğru mu?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – İsteniyor idi. Sonra da gazetecilerle, sadece Zaman yazarlarıyla değil bütün gazetelerin önemli isimleriyle bir araya gelmek için vesileler yaratıldı. Zaten bu amaçla Gazeteciler ve Yazarlar Vakfını kurmuşlardı. Vakıf yazarlarla bire bir ilişki kuruyor, sonra onları nerede tanıştıracaklarsa yemek vesilesiyle davet ediyorlardı. O günlerde gazetelerde de zaten bununla ilgili... Oraya giden meslektaşlarımız, önemli isimler yani hemen hemen herkes -hangisi dersiniz herkes cevabını veririm- gidiyor, kendisiyle görüşüyor, görüştükten sonra da izlenimlerini yazıyordu. Görüşmelerin çoğu da o bahsettiğiniz yerde yapılıyordu çünkü bildiğim kadarıyla oradan pek nadir çıkıyordu dışarıya.

BAŞKAN – Belki bu, hani değişik gazetelerden üst düzey okunan yazarlarla yapılan açılım aşamasındaki toplantıları değil de ben şunu merak ediyorum: Şimdi, deniyor ki Fetullah Gülen’in yanında toplantı yaptığı kişiler, eğer bunlar özellikle örgütsel bir bağlantı da var ise, işte kestiği tırnağı, saçının teli veya işte içtiği suyunun artığını -bir kutsaliyet atfederek- hani bıraktığı anda suyunu içen, artığını içenlere veyahut da affedersiniz söylemek istemiyorum işte sümüğünü sildiği mendili bile değerlendirenler var diye... En azından siz şahit oldunuz mu bu şekildeki bu...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben bütün samimiyetimle söylüyorum, bunlara bırakın şahit olmayı, duymadım bile yani o dönemlerde ve sonrasında da böyle bir şeyin benim o gördüğüm, onlarla irtibatlı insanlar arasında yapılabileceğini düşünemiyorum bile. Ancak tabii bunların içerisinde okumuş yazmış insanlar olduğu kadar, çok cahil insanlar da var, muhtemelen onlarla irtibatlı olarak böyle bir şey söz konusu olabilir. Yani benim gerçekten aklım ve... Okumuş yazmış insanların böyle şeylere kendilerini kaptrabilecekerini... Ben emin olun ne gördüm ne de böyle bir şeyin olduğu noktasında herhangi bir duyuma sahibim.

BAŞKAN – Tabii ki biz o döneme ait soruyoruz, yoksa şimdi öyle ortaya çıktı ki bir hâkimin mehdi olduğuna dair mahkeme kararı verdiği UYAP kayıtlarına geçti veya işte bir generalin sizi “Fetullah Gülen’le görüştüm.” şeklinde 15 Temmuzda bilgiler... Ama tabii siz döneminizle ilgili cevaplar veriyorsunuz.

Ben bir soru daha sorup sonra arkadaşlarıma söz sırasını vermek istiyorum, o da şu: Bu kamuoyunda bilinen bir durum, dershane krizinden sonraydı sanıyorum, 7 Şubat MİT krizinden sonraydı diye hatırlıyorum, sizin bir mektup teatisi...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – 17-25 Aralık sonrası.

BAŞKAN – Sonrasydı evet, bu mektup konusunu da bir –nasıl olsa sorulacak- açar mısınız?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben zaten bu toplantıya davetim herhâlde bu sebeptendir diye düşünerek gelmişim.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – İsterseniz bunu soru-cevapla açalım Sayın Başkan. Kitabı okuduk biz, soru-cevapla açalım bu konuyu.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - O konuda sorulacak çok şey var da.

BAŞKAN – Tabii, zaten, bütün arkadaşlara söz vereceğim.

Ben belki soru sorma...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bütün soruları sormaya niyetlisiniz.

BAŞKAN – Hayır, isterseniz sizi yormayayım, hepsini sorayım.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bir eksik soru kaldı: Bütün bunların suçlusu Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'in söylediği gibi cinler olabilir mi acaba! Bundan başka soru kalmadı yani, Sayın Başkan bu işi buraya kadar yaklaştırdı.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Efendim, 17 Aralık olayının hemen ertesi günü 18 Aralık akşamı...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu konuyu ne kadar detaylı anlatırsanız sorularımız o kadar hızlanır ve hızlı gideriz diye ben düşünüyorum.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Kitapta var aslında bunların hepsi, uzun uzun yazdım.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kitapta olmayan şeyler üzerinde durursanız...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Olmayan hiçbir şey olduğunu da zannetmiyorum, gizli saklı bir tarafını bırakmayacak şekilde anlatmaya çalıştım kitapta.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sadece şöyle bir şey olabilir mi Fehmi Bey: Kitap yayınlandıktan sonra konuşulanlarla, tartışılanlarla birleştirerek belki yeni bir şey anlatma imkânınız olabilir mi?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yani bildiğim kadarıyla yine anlatayım.

18 Aralık akşamı Sayın Cumhurbaşkanı Gül'le kendisinin ikametgâhında görüştüm. Görüşmemin sebebi de bir gün önce meydana gelen... Savcılar, polisler bir arada, birileri bir şeyler yapıyorlar ve bütün kamuoyu onu konuşur hâle gelmiş, onun bu konudaki görüşlerini almak niyetiydi. Konuşurken, acaba bu nedir yani gerçekten tahmin ettiğimiz gibi -o gün daha ilk gün, onu unutmayalım; gazetelere yansıyan biçimi, televizyonlarda bir gün önce gördüğümüz biçim- bu gerçekten bu cemaatle bir şekilde ilişkili bir olay mı, onu bana sordu. Siz nasıl benden şimdi o geçmiş deneyimlerimden yararlanarak cevap vermeme bekliyorsunuz bazı konularda, o da bana bu soruyu sordu. “Gerçek olabilir mi bu yani? Bunlar yani bu devletin savcılarını, polislerini de kullanarak böyle bir şeyi...” Benim o anda aklıma geldi, dedim ki: Bunu en iyi bir şekilde, ben gideyim kendisiyle görüşeyim, bunu da direkt olarak sorayım. “İyi olur.” dedi bana Cumhurbaşkanı Gül.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Siz mi söylediniz, Sayın Cumhurbaşkanı mı?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben söyledim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Çünkü kitapta onun söylediğini, sizin de tam onu beklediğini yazmıştınız da.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yani öyle bir şey ki bu, sizler de kendi hayatınızda bunlara tanık oluyorsunuzdur, o anda laf geliyor o da söylemiş olabiliyor, siz de söylemiş olabiliyorsunuz, aynı noktada buluşuyorsunuz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Şöyle demiştiniz: “Tam da beni bu amaçla çağırdığımı anlamıştım zaten.” gibi bir şey.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Kendisiyle bu konuyu konuşurken böyle bir noktaya gelince karşılıklı olarak yani o da merak ediyor, ben de o merakın içerisindeyim ve bunun yöntemi olarak “Böyle bir görüşme yapılabilir mi?” sorusu ortaya atıldığı için “Ben bunu yapabilirim, gidebilirim ama bir de Başbakanla da bunu görüşeyim.” dedim. Aradım, ertesi sabah Kısıklı’daki konutunda randevu verdi Tayyip Bey. Derhâl döndüm İstanbul’a ve sabah çok erken bir saat yani sekiz-sekiz buçuk gibi bir saatti, onun konutuna gittim. O da aynı şekilde... Bir de aradan artık kırk sekiz saat geçmiş, aynı isteğin, aynı arzunun bizlerle birlikte onda da olduğu ortaya çıkıyor “Bir gidin görün, mutlaka konuşun.” Çünkü, gerçekten yani bu insanları bir parça tanıyan herkesin de iştirak edeceği gibi, işte, evet, siyasetle ilgilendikleri artık çok açık bir şekilde ortaya çıkmış, evet, savcılar, hâkimler, bunlarla irtibatlı birtakım insanlar olduğu da biliniyor ama işi bu denli, siyaseti çok yakından etkileyecek noktaya kadar vardırma... Ben o sırada ne Sayın Gül’de ne Sayın Erdoğan’da yüzde yüz bir kesin karar olduğunu görmedim. Her ikisiyle de görüşmemde hâlâ tereddütler yaşıyorlardı. Yani böyle bir şeyi gerçekten yapıyorlarsa işte ondan sonra zaten FETÖ’ye karşı alınan tedbirler silsilesi o kesinlik kazanıldıktan sonra zannediyorum geldi yoksa iş o noktada kalsaydı çok daha farklı gelişebilirdi. Ama, ben bugünden geriye baktığımda iyi ki o noktada kalmamış olarak görüyorum çünkü 17 Aralıkta olmasaydı bile başka bir zaman, 2016’da olmasaydı bile başka bir zaman demek ki böyle bir niyet hayata geçirilmek için kullanılacaktı. Ben onun üzerine... Hatta, Başbakan Erdoğan’ın “hemen” dediği... Ama ben biletimi bir gün sonrasına almıştım.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “Hemen” dediği, makam uçağı mı tahsis edilecekti?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Evet, “Hemen, hemen gidin.” dedi.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “Devletin uçağı tahsis edilebilir.” denildi.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Öyle konuşuldu, evet. Ama, ben böyle bir şey arzu etmediğimi hemen ifade ettim bu teklifte bulunanlara.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Peki, bu arada Sayın Cumhurbaşkanı, dönemin Başbakanı bir şart söyledi mi “Şöyle yapınlar, böyle yapınlar.” diye?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hayır, ne Gül’den ne Erdoğan’dan herhangi bir şartlı gidiş... Sadece onların biraz nabzını tutma türü, gerçekten orası bu işin arkasında mı, onu bilmek istiyorlardı.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yani durdurulması talebi de var mıydı?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yok, hayır.

Şimdi, şöyle geliştii tabii, durdurulması noktasına şöyle geldi: Ben gittim o görüşmeyi yaptım, bir gün sonra gittim ama görüşme ondan da bir gün sonra gerçekleşti, sabah on civarı. “Bizim bu işlerde hiç alakamız yok Fehmi Bey.” dedi bana Fetullah Gülen. “Böyle kasetler, videolar, bunlarla hiç alakamız yok bizim. Böyle olayları asla tasvip etmeyiz. Devletin memuru amirlerini dinlemez, başkalarını dinler, bunlar bizim arzu edebileceğimiz şeyler değil.” dedi. “Peki, nedir sizin meseleniz? Dershane olayını biliyoruz.” dedim, “Evet, dershane bizim için önemli olan. Biz bir hizmet hareketiyiz ve gençlerin yetişmesi için eğitim faaliyetleri içerisindeyiz. Bunların bir kararla durdurulması ve kapatılması yönüne doğru gidilmesi bizim arzu etmediğimiz bir şey.” dedi. Ben bunu not ettim kendimce. Ardından, “Başka nedir rahatsızlıklar?” dedim, “Bize saldırılar var bu sosyal medya denilen şeyde, sahsımla ve başka insanlarla ilgili, bizim sevdiğimiz insanlarla ilgili. Bunlar oralardan kaynaklanıyor gibi düşünülüyor.”

dedi, “Aslında, sosyal medya söz konusuysa galiba size yakın olan insanlar esas o işlerle meşguller.” dedim, “İşte, bunlar durdurulsun.” filan dedi. “Başka?” İşte, bir iki şey daha söyledi, gerçekten önemsiz şeyler yani ne olduğunu şimdi tam hatırlamıyorum, kitapta bir iki not hâlinde var bunlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “Personel atamalarına karışılmasın...”

GAZETECİ-YAZAR FEHMİ KORU – Evet.

Yani dedi ki: “Bizimle irtibatlı görülen birtakım insanlar görevden alınıyor, bunlar oralarda çok büyük mağduriyetler yaratıyor. Bunlar böyle devam etmese.” filan dedi. Konuşmamız bitti artık, gerçekten çok resmî konuşuyoruz yani böyle samimiyet filan yok, sadece ben bir şey soruyorum, o bana cevap veriyor.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ne kadar sürdü Fehmi Bey?

GAZETECİ-YAZAR FEHMİ KORU – Yarım saat veya bilemediniz kırk dakika sürdü.

“Ben bunları sıcağı sıcağına geçeyim, yan tarafta not alayım, isterseniz sonra bir daha karşılaştıralım bu notları.” dedim. O da bana dedi ki: “Daha iyisini yapalım, ben bir mektup vereyim, bunu Sayın Cumhurbaşkanına iletirsiniz.” “Olur.” dedim ben de.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Mektubun muhatabı Sayın Cumhurbaşkanı mı?

GAZETECİ-YAZAR FEHMİ KORU – Evet.

Ben de yan tarafa geçtim, yine notlarımı aldım orada ne olur ne olmaz diye. Mektupta ne çıkacağını bilemiyorum, büyük ihtimalle kapalı gelecek, nitekim kapalı geldi. Ben oradan ayrıldım, New York’a geçtim, bana ertesi gün ulaştırıldı, kaldığım otele getirip bıraktılar. Oradan da ertesi gün ben yola çıkıp döndüm. Döndüğüm gün 24 Aralık yani 17 Aralık olmuş, ben 24 Aralık günü Türkiye’ye ayak bastım. Tabii, Sayın Gül’e hitap eden o mektubu doğruca kendisine o akşam ilettim. O açtı, okudu mektubu. Sizler de herhâlde mektubun içeriğinden haberdarsınız. Yani gayet makul şeyler, bu demin konuştuğumuz tarzda şeyleri dile getiriyor ve asla işte siyaseti etkileyecek şeyler yapmama gibi bir kararlılıkları olduğunu bir daha yineliyor filan, böyle şeyler. Başbakan da beni ertesi gün bekliyordu. Ertesi gün 25 Aralık oldu bu defa, daha kapsamlı bir operasyon gerçekleşti. Ben Sayın Başbakanla o zamanki resmî konutunda saat üç civarında görüştim. Tabii, bende mektup yoktu, ben sadece genel hatlarıyla aldığım notları kendisine aktardım. “Birazdan ben çıkacağım, Abdullah Bey’le görüşeceğim, mektubu orada okurum.” dedi bana. “Ama, her şeyden önce, bunlar bu anlattığınız samimi hava içerisindeydi iseler bugün ne oldu böyle? Benim oğluma kadar, en yakınım dediğim insanlara kadar tutuklama amaçlı böyle bir girişimde bulunuldu bugün.” dedi. Benim aklıma gelen tek bir şey var, hâlâ da anlayamadığım bir olaydır. Yani sanki orada öyle bir irade var ama başka bir irade de burada o operasyonları düzenliyor ama Tayyip Bey bu kanaatte değildi ben konuştuğumda, daha sonra da çıktı, zaten Sayın Gül’le Çankaya’da görüştü. Aralarında ne geçtiğini ben bilmiyorum. Mektup olayı bu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Cemaat yapmamışsa cemaat yapmıştır...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi şöyle yapalım isterseniz: Sırayla hem soru imkânı tanıyalım...

Aytun Bey, sıra sizdeydi.

Aytun Bey, buyurun.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Fehmi Bey, hoş geldiniz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hoş bulduk.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Çok uzun yıllardan beri tanışıyoruz. Entelektüel düzeyinizi ve zekânızı biliyorum, birçok şeyi önceden tahmin edebilme kapasitenizi de biliyorum.

Burada dikkat edilmesi gereken şey, birçok isim aynı yerde kesişiyor, sizi tenzih ederek söylüyorum. Alaattin Kaya, İhsan Arslan isimlerine dikkatleri çekiyorum. Buraya gelen birçok konuşmacı birçok vakada bu isimleri tekraren söylüyorlar. Bunlardan birisi tutuklu zaten şu anda.

Sizden diğer sorulara açıklayıcı olmak anlamında bir şey de söylemenizi rica edeceğim. 17-25 Aralığı tek başına bir yolsuzluk operasyonu olarak mı görüyorsunuz, tek başına bir darbe girişimi olarak mı görüyorsunuz yoksa bir yolsuzluklar olayı var, bunu siyasi darbe için fırsat olarak kullanıldı olarak mı görüyorsunuz?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Şimdi, bu isimler konusu: İhsan Arslan'ın evet, ismi geçiyor ama İhsan Arslan cemaat ile Zaman gazetesinin irtibat kurulduğu noktadan itibaren Zaman gazetesi irtibatı ortadan kalkmış olan birisi.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Başka şeyle, ifadelerde var bazı yerlerde de...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Bu olayla ilgili olarak bilirsiniz diye söylüyorum.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bununla alakalı sormadım ama bir tespit olarak söyleyin isterseniz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Cemaatle irtibatlı olmayarak kurulmuştu Zaman gazetesi, o zaman vardı İhsan Arslan. Ne zaman bu irtibat kuruldu, İhsan Arslan artık ortağı değildi gazetenin, sonradan bir irtibatı oldu mu, biliyorum.

Tabii, çok kritik bir soru sordunuz, ben şahsi kanaatimi ancak söyleyebilirim, o dönemde de zaten yazılarıma da aksettirmeye çalıştım. Birtakım yanlışlıkların, siyasilere asla yakışmayan yanlışlıkların yapıldığını görmemize yaradı o 17-25 Aralık. Dolayısıyla, o yanlışlıklar çok saklanabilecek gibi olan yanlışlıklar değil ancak bundan hükümeti devirmeye kadar varacak bir sonuç çıkarma girişimi bugünden geriye baktığımda -yani o günlerde tam koyabildiğim bir teşhis değildi- böyle bir niyetin önemli bir unsuru olarak görüyorum. Yani 17-25 Aralık tesadüfen meydana gelmiş ve işte birtakım yolsuzlukları keşfedip bunların üzerine giden bağımsız, tarafsız yargımızın bir tasarufu, polislerimizin de devlet memuru ciddiyeti içerisinde işi ele alarak yaptıkları bir masum operasyon olarak görünmüyor bana.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Yani ne adı geçenler masumdu ne operasyonu yapanlar masumdu diyorsunuz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben o yolsuzluk ithamlarının Mecliste ele alınmasını çok savundum o dönemde. Mutlaka görüldüğü gibi olmama ihtimali de olabilir her şeyin. Yani bir şeyler bilirsiniz, görürsünüz ama bilmediğiniz noktaları vardır onun, belki açıklama fırsatı verilirse o insanlar bunu dile getirebilirler diye kendilerine nakisa getiremeyeceğim isim de vardı o suçlanan siyasiler arasında ama Mecliste görüşülmedi ve o sebeple hâlâ o insanların şaibe altında kalmaları söz konusu gibime geliyor.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Burada çok önemli bir nokta var. New York'a gitmeden önce Sayın Erdoğan'la görüşmek istemişsiniz ki bu çok doğru çünkü eğer bütün bu şeyleri bu detayla yapmasaydınız –sizin zekânızı onun için söylüyorum- bugün başı dertte olanlardan birisi olabilirdiniz, bu ayrıntıları düşünmemiş olsaydınız. Orada size verilen mesaj şu: Bu iş daha fazla uzamasın. Hangi işti bu uzamaması gereken? Yani 17 Aralık olmuş, darbe mi uzamasın yoksa yolsuzluk meselesinin, yıpratma meselelerinin üzerine gidilmesin manasında mı?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben o günkü konuşma, hem Sayın Gül ile hem Sayın Erdoğan’la konuşmalarımın bunun o noktayla kalmayacağı kanaatinde olduklarını, bunun kendilerine karşı bir siyasi girişim olduğunu...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Yani bir darbe girişimi olmadığını düşünüyorlar o sırada...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – “Darbe” lafını o günlerde başka telaffuz eden de yoktu zannediyorum. Yani ben Tayyip Bey’in ağzından da 25 Aralık, 30 Aralık, o günlerde de bu... Ama, sonradan o kanaate vardı ve onun üzerinde o şekilde durmaya devam ediyor Tayyip Bey. Ama, bugünden baktığımızda haklı olduğunu da görüyoruz, hiç değilse ben öyle görüyorum.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Peki, gerçekten bu darbe idiyse hakikaten adı geçenleri, yolsuzluk yapanları tutuklayarak devleti nasıl yıkacaklardı ve yönetime nasıl el koyacaklardı?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Tamamen spekülasyon yapıyoruz. Şimdi, ben baktım...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Şimdi, çok önemli bir iddia var. Özur dileyerek...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Estağfurullah.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – İddia şu: 17-25 Aralık bir darbedir -bu bir kısmının iddiasını söylüyorum- esasen 17-25 Aralık hayali olayların arka arkaya getirilmesiyle kurgulanmış bir darbe girişimidir, amaç da Hükümeti ele geçirmek yani o zamanın Sayın Başbakanını, Cumhurbaşkanı, bütünü -en önemlisi de odur, en üst düzeyde- bunları ortadan kaldırarak devletin yönetimine el koymak. Bu, bu kadar basit mi? Yani, bir yolsuzluk iddialarından yola çıkıp ve bu iddiaların sahibi olan, darbe iddialarının sahibine göre olmayan yolsuzluk iddialarından yola çıkarak Türkiye Cumhuriyeti devletinin Cumhurbaşkanı yani dokunulmazlığı haiz makamını, sorumsuz makamını ve onun Başbakanını tutuklayarak darbe yapmak mümkün mü sizce pratik olarak?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Vallaha, bu söylediklerinizi o günlerde konuşuyor olsaydık, herhâlde ben de mümkün değil cevabını verebilirdim ancak bu 15 Temmuz olayından sonra o olayı yeniden değerlendirdiğimde ben şahsen şöyle bir senaryonun parçası olarak görüyorum onu: Dikkat ederseniz, siyasi irade tarafından o dönemde her ne kadar o insanlara yani suçlanan siyasilere sahip çıkılsa bile zaten bugün onları Mecliste görmüyoruz. Dolayısıyla, kendi kanaatleri de hiç değilse baktıkları zaman artık siyasette yol arkadaşları olamayacakları noktasında, o çok belirgin. Ama, senaryonun şöyle bir şey olduğunu düşünüyorum ben: Eğer o büyük yaygara siyasi bir depreme dönüşebilseydi... Beklediklerinin o olduğunu düşünüyorum, çünkü arkasından başka şeylerin gelebileceği izlenimini veriyorlardı. Benim yakınım olan birtakım meslektaşlarının kulaklarına bazı emniyet görevlileri “Daha bunlar bir şey değil, turpun büyüğü geride.” gibi mesajlar veriyorlardı ve hatta, işte birtakım senaryoları neler gelebileceği yolunda -ama onların hiçbiri gerçekleşmedi- aktarıyorlardı. Öyle zannediyorum, bu bir depreme dönüşebilseydi, bir siyasi depreme, ondan sonrası için bir hazırlıkları vardı. Yani, bugün belki 15 Temmuzla yaşamayacağımız ama 15 Temmuzla ne amaçlanıyorsa onun başka yöntemle gerçekleştiği bir senaryonun parçası gibime geliyor.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bütün bunlar doğru olabilir fakat şunu söylemek istiyorum...

BAŞKAN – Aytun Bey, toparlayalım isterseniz.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Başkan, sabırla sizi bekledim, yolu siz açtınız.

BAŞKAN – Bütün arkadaşlarımıza üçer soru... Yoksa bitmez.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Şimdi, bunlar birbiriyle bağlı, çok kısa şeyler soruyorum çünkü.

Bütün bu darbe olasılıkları bir yana, çağdaş demokratik bir ülkede sonuçları nereye varırsa varsın, bu denli büyük iddialar olduğu yönetim, hükümetler istifa eder, düşer mi düşmez mi? Yani, darbeye gerek yok, bu kadar büyük iddialar varsa, bu kadar önemli şeyler varsa, bunlar bazen doğru, bazen karinesi çok güçlü olaylar olmuş olabilir ve çağdaş Batılı ülkelerde bunların aydınlanması adına, aklanması adına hükümetler istifa eder mi normalde, etmez mi?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yani, eskiden ediyordu. Ben, tahmin edeceğiniz veya bildiğiniz gibi, başka ülkelerde de neler olup bittiğini yakından izlemeye çalışıyorum. Artık daha geniş karınlı bir siyasi ortam var. Bugün Amerika’da çok ciddi bir başkanlık kampanyası yürütüyor 2 aday. Onların kampanyalarında sarf ettikleri cümleler aslında televizyonlarda bip biple karşılanması gereken...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Ama, onlar daha sorumluluk makamında değiller.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hayır yani çok değişiyor. Ülkeler artık biraz daha farklı bir toleransı, benim şahsen tasvip etmediğim farklı bir toleransı siyasete de taşıyorlar bir süreden beri.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Ama, Alman Cumhurbaşkanı hatırlıyorsunuz, çok yakında zamanda yani...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hatırlıyoruz tabii. Yani, o düzeyde insanların bu konuda kendilerinin karar vermeleri gerektiği gibi bir kural artık yerleşmeye başladı. Eğer o insan o kuralı kendisi için benimsememişse yerinde kalmaya devam ediyor. Bizde böyle oldu ama başka ülkelerde başka türlü sonuçlar da alınabiliyor.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Son bir kısa soruyla kapatıyorum.

Çalışmanızda “Yargı keşke 17-25 Aralıkla sınırlı tutulsaydı ve başta okullar olmak üzere, birtakım faydalı işlerin sonu gelmeseydi.” diyorsunuz. 15 Temmuzdan sonra cemaati, Gülen’i ve bu işin varmak istediği noktayı tam olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Aytun Bey.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Benim bütün bu süreç içerisinde en hayıflandığım nokta, bu yurt dışındaki okullar ve onların kapatılması yönünde gösterilen resmî çabalardır. Çünkü ben, hani başka meslektaşlar gibi Gazeteciler ve Yazarlar Vakfının düzenlediği gezilerle oraları zırt pırt ziyaret etmiş olanlardan değilim ama Cumhurbaşkanı, Başbakan gezilerine katıldığım zaman, devletimizi temsil eden insanların oralarda nasıl karşılandığını, daha havaalanından başlayarak ellerinde Türk Bayraklarıyla ilkokul öğrencisi çocukların, o okullarda okuyan yabancı çocukların nasıl karşılandığını, o okulların o ülkelerde nasıl cemaat, hizmet veya herhangi bir adla değil, tamamen Türkiye’nin okulları gibi benimsendiğini ve bunun orada ülke için büyük bir tanıtım faaliyeti olduğunu bizzat gören ve bundan da gerçekten gurur duyan bir insanım.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Herhâlde, Sayın Gül’ün Dışişlerine gönderdiği genelgeyi bununla...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Dışişleri Bakanırken Sayın Gül genelge göndermişti ya bu okulların ziyaret edilmesi ve cemaate yardımcı olunması hakkında...

BAŞKAN – Belma Hanım’ın sorusunu da alalım, Aytun Bey’in son sorusuyla beraber değerlendirelim.

Belma Hanım, buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Başkanım, şey açısından söylemiyorum; konuşurken mutlaka her soru soran vekil arkadaşımın bir yorumu oluyor, eklemesi oluyor, anlatmak istediğine girizgâh yapıyor. Buna bir şey demiyorum ama soruları arka arkaya sorarsak, konuşmacı da cevap verirse daha iyi olur.

BAŞKAN – Daha bütünlük içinde olur.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Komple sorulduğu zaman verilen cevaba...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Arka arkaya soralım ama cevap alınmıyorsa tekrar tekrar soralım.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Ama “Şunda cevap alamadık.” diye söyleyelim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çünkü, birbiriyle bağlantılı sorular oluyor.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – İkinci soru da birinci soruya bağlı oluyor.

BAŞKAN – Peki, duruma göre.

Belma Hanım, buyurun.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bu kitabınızı tarihe düşmüş en önemli notlardan birisi olarak ben de burada...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Teşekkür ediyoruz.

Fehmi Bey, hoş geldiniz tekrar.

Mümkünse, aklınızda tutabilirsiniz ama not alırsanız da ben arka arkaya sorularımı sıralayacağım.

Müsaadenizle ben de 17-25 Aralıktan başlamak istiyorum. O dönem, 24’üncü Dönemde Adalet ve Kalkınma Partisinin Grup Başkan Vekiliydim. Biz çok sıkıntılar yaşadık. Ben bir devlet memurunun kızıyım, kendi imkânlarımla siyaset yaptım, buraya geldim. Burada muhalefet milletvekillerinin, kamuoyunda medyanın ve algı operasyonu sayesinde başka grupların desteğiyle yüzümüze baka baka aylarca “Hırsızsız, hırsızsız.” dedi. Kredi kartını ödeyemeyecek durumda olan, Anadolu’dan gelmiş bir milletvekilinin yüzüne, arabasını satmak suretiyle buradaki dönemini geçirmek üzere çalışan bir milletvekiline, halkın vekiline sürekli böyle hakaretler yapıldı. Bunda da birtakım medya gruplarının ve algı operasyonu yapan kişilerin katkısı olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, Fehmi Bey, 17-25 Aralıktan sonra yazdığımız bir yazıda diyorsunuz ki: “‘Bu operasyonu doğrudan cemaat yapmıştır.’ demek bana şahsen güç geliyor.” Ben bir hukukçuyum. O günlerde, ilk günlerden itibaren, ilk 17 Aralık gününden itibaren delillerin toplanış şekli, savcıların tavırları, dosyaların tekamül etmesinde bir hukuki sıkıntı olduğunu anlıyorduk, bunu hepimiz gördük. Akabinde, bugün görüyoruz ki o gün dosyaları oluşturan insanlar hapiste, idareciler hapiste, savcılar, hâkimler FETÖ’den dolayı içerideler. O günlerde kurulan, 24’üncü Dönemde kurulan, “Yolsuzluk Komisyonu” denilen Komisyonda hukukçu arkadaşlarımız dosyanın Yüce Divana gitmemesi kararını verdiler. Bu, doğru bir karardı, hukuki bir karardı ve o kararın verilmesiyle biraz evvel bahsedilen konuda ilerleyemedi FETÖ’ler. FETÖ ekibi, o gün Yüce Divan kararı verilmiş olsaydı, ellerini ovuşturacaklardı, 15 Temmuz biz çok daha önce ve belki de çok daha ağır şekilde yaşayacaktık.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – AKP çoğunluğu verdi o kararı yalnız.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Siz bugün biraz evvel bahsettiniz ama tekrar sormak istiyorum: “17-25 Aralığı cemaat yapmıştır.” demek hâlâ size güç geliyor mu? Bunu sormak istiyorum; bir.

İkincisi: 15 Temmuz “Hain darbe girişimidir.” demek size güç geliyor mu?

Bir sonraki sorum: Yazılarınızın bir tanesinde Melih Gökçek-Dugin görüşmesi olduğundan bahsediyorsunuz. Bu konuda elinizde somut bilgi var mı? Bu görüşme olduysa...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Bunu anlamadım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Alexander Dugin’le bir görüşme yaptığını Melih Gökçek’in...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Melih Gökçek’in bir görüşme yaptığını söylüyorsunuz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Fotoğrafi var.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Tamam. Bu görüşmenin içeriğiyle ilgili elinizde bir bilgi var mı? Bizimle paylaşır mısınız?

Yine bir yazınızda “Cemaat içinde derin cemaat var.” diyorsunuz. Hâlâ aynı görüşte misiniz? Bu görüşünüzü analiz eder misiniz lütfen?

Bir yazınızda yine -15 Temmuzla ilgili söylüyorum- “Devletin karşı darbe planı vardı ki bu durumu ayakta alkışlıyorum.” diyorsunuz. Sayın Cumhurbaşkanımız da diyor ki: “Ben o geceyi eniştemden öğrendim.” Bu nasıl bir tezattır? Devletin nasıl bir karşı planı vardı? Bu konuda sizin bilginiz varsa bunu öğrenmek istiyorum.

Bir de bu yapıyı itiraf eden, bugün de medyada yine yer aldı, birtakım itirafçılar var. Bunlar psikolojik bir harekât mı yürütüyorlar, yoksa bu itirafçıları dikkate almalı mıyız?

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Belma Hanım.

Buyurun Fehmi Bey.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Herhâlde, geriye dönüp baktığım zaman nasıl o olayları yeniden değerlendirdiğimi biraz önce hem açılıştta hem şimdiye kadarki sorulara verdiğim cevaplardan anlamışsınızdır. Bir defa, 17-25 Aralık süreci yani o iki tarihin arasındaki değerlendirilmem ile sonra olaylara yaklaşımım arasında büyük fark var. Bunu biraz önce zaten açık bir şekilde ifade ettim. Ayrıca, 15 Temmuzun hain bir darbe olduğunu da herhâlde daha ağır ifadelerle biraz önce yine burada söyledim. O bakımdan, onların üzerinde fazla durmak istemiyorum.

Dugin’e gelince. Dugin’in 14 Temmuz günü Türkiye’de olduğunu ve yetkilileri bu konuda uyardığını gazeteler yazdı, ben de oradan aktardım. Ama, fotoğrafları var, fotoğrafı da yayınladığımı zannediyorum kendi İnternet sitemizde. Yani, görüşme yapılmadığına dair herhangi bir kuşku olduğunu zannetmiyorum.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – İçerik hakkında bir bilginiz var mı?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – İçerik hakkında sadece gazetenin verdiği “Yetkililere bunu ilettim, biliyorlardı.” sözlerini aktardım yazımda. Onun içeriğini bilmiyorum. Dugin’i de davet ettiniz zannediyorum bu Komisyona.

BAŞKAN – Davet ettik ve ilk bize ulaşan bir bilgi, geleceğini ifade etti.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Gelir tahmin ediyorum.

BAŞKAN – Ve günlü olarak da ekim ayı içinde çağırdık, yazısı gitti Dışişleri Bakanlığı kanalıyla. Ümit ediyoruz, gelip bu konuyu da Komisyonumuzda aydınlatır.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Şimdi, bu derin cemaat gerçekten üzerinde durulması gereken bir durum. Yani, bütün örgütlerde, benim kanaatim, bir görünen kısım var, bir de kolay kolay görünmeyen kısım var ve ben bu FETÖ denilen ve artık bugün gün ışığına çıkan durumun da o derinin eseri olduğu kanaatindeyim. Yani, sağda solda, diyelim herhangi bir ilimizde insanlar bir araya gelmiş, “Taşkent’te Türkiye’yi temsil edecek bir okul kurulacak. Buna para toplayalım, onun için himmet toplantısı yapalım, orada bu amaçla bir para toplansın da biz gidelim oraya, bu okulları

yapalım.” derken o insanların derinde neler olup bittiğiyle bir ilgisi olduğunu zannetmiyorum. Yani, siz de herhâlde siyasi hayatınızda bu insanlarla, bunlarla kendi ilinizde karşı karşıya gelmişsinizdir. Onlar, 17-25 Aralıktan sonra bu cemaatle ilgili olarak bilgimiz dâhiline giren konuları hele 15 Temmuzdan sonra asla tasvip edebilecek insanlar değildir yani benim tanıdığım o saf insanlardan bahsediyorum. Dolayısıyla, bu derinlik bu cemaatin bu eylemleri yapan kısmı ama onlar 10 kişi midir, 10 bin kişi midir, onu ben bilmiyorum. Fakat, mutlaka, onların kendilerine bu paraca yardım yapan veya başka yönlerden kendilerini destekleyen ama bu özelliklerinden hiç haberdar olmayan insanları istismar eden böyle bir çekirdek örgüt olduğu kanaatindeyim.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Yurt dışında bulunan ekibin derin ekip olduğunu, askeriyede de böyle bir derin ekibin olup olmadığını da söyleyebilir misiniz?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Mutlaka her yere uzanan bir derinliktir bu. Onların içerisinde de yani askerlerden de 15 Temmuz gecesi sokaklarda karşımıza çıkan erler ile onları oraya sevk edenler arasında mutlaka bir fark vardır. Türkiye acaba 15 Temmuzdan hiç mi haberdar değildi? Ama bu haberdar olma, istihbarat hangi kişilerden ibaretti? Bu, Cumhurbaşkanı seviyesine kadar bildirilmiş midir, Başbakan seviyesine kadar iletilmiş midir, onu ben bilmiyorum ama Türkiye Cumhuriyeti gibi gelenekleri olan, istihbaratı daha Osmanlı Dönemi’nden beri sürekliliğe sahip olan bir ülkenin istihbaratının 15 Temmuz hazırlığından hiç bilgisi olmaması benim aklımı zorluyor. Onun için ben doğrusu o konuda bilgi sahibi değilim ama kuşkuvarım olduğunu burada ifade etmekten çekinmem.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Pardon, yani “Bir karşı darbe planı vardı.” diyorsunuz, onu sormak istedim. Bu sizin bir düşünceniz yani “Böyle olmalıydı.” diyorsunuz herhâlde.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben diyorum ki: Olmalıydı, zaten her devletin böyle bir şeyi olması gerekir. Böyle bir olumsuzlukla karşılaştığı zaman elleri kolları bağlı bir devlet anlayışını ben şahsen göremiyorum ama burada kastettiğim, elbette Türkiye Cumhuriyeti herhangi bir askerî müdahalenin -kimden gelirse gelsin- yapılması karşısında çok önceden hem istihbarat yönünden hem de böyle bir ihtimal ortaya çıktığında ona karşı neler yapılabileceği tarzında bir ön hazırlığa mutlaka sahiptir diye düşünüyorum. Yani, biraz istihbarat konularına kafa yoran ve bu konularla ilgili ne varsa okumaya çalışan bir insan olarak Türkiye istihbarat konusunda eğer hakikaten böyle bir hazırlıkla ilgili hiç haberdar olamamışsa mutlaka bir şeyler yapması gerektiği kanaatindeyim.

İtirafçılara gelince, aslında ben daha ilk günden itibaren biraz daha farklı gidilebilseydi bu işin üzerine yani sap ile saman deyimi çok kullanılıyor ya son zamanlarda, sağlıklı bir biçimde ayrılabilseydi onlar, o kadroya çok yakın yani o derinlere -kaç kişiye onlar- çok yakın ama bu noktaya geleceğini bilmeden onların emirlerini, talimatlarını dinlemiş insanların itiraflarının bugün daha fazla işitileceği kanaatindeyim. Daha ayrıntılı, daha bizleri ikna edebilecek itirafların çünkü o insanların önemli bir bölümünün böyle bir hazırlık içerisinde, bu “cemaat” dedikleri ve destek verdikleri o derinler tarafından kendilerinin bu denli aşağılık bir şekilde kullanıldıklarını hazmettiklerini zannetmiyorum. Hazmedemedikleri için de onlar biraz rahat bırakılsalar çok daha fazla, bir daha böyle bir olayın tekerrürünü engelleyecek şekilde, kendiliklerinden, kendilerini zor duruma düşürme pahasına bilgi vereceklerine inanıyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkürler.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Ben de teşekkür ediyorum, hoş geldiniz.

Ben de Belma Hanım'ın sorduğu soruları biraz daha açacak birkaç şey söylemek istiyorum. Siz, darbe sonrasında -yanlış hatırlamıyorsak- yaptığınız bir açıklamada “Beş benzemizin bir araya gelmesi...” ve “Cemaatin içinde derin bir yapı daha var. Bunlar cemaate bağlı gözükürler ancak kendi başlarına sessiz ve ketum hareket ederler. Bu yapı kimlerden oluşmaktadır? Bu yapı FETÖ'nün terörist eylemlerini hangi boyuta taşımayı planlamaktadır?” Yani buradan “FETÖ aslında masum, içindeki derin yapı bu terörist eylemi yaptı.” gibi bir anlam çıkıyor. Yani, siz darbeyi FETÖ'nün yaptığını dair bir tereddüde sahip misiniz, ben bunu merak ediyorum.

Sonrasında da, terörist eylemi yapanlar ile sizin masum dediklerinizi ayırttırma konusunda -mademki bu kadar bilginiz var- biraz da yol gösterici bir açıklama yapar mısınız? Mesela, sabah Sayın Mehmet Açar buradaki konuşmasında dedi ki: “Bir örgüt varsa bunun bir militan kadrosu vardır, bir de sempatizan kadrosu vardır. Militan kadroyu alırsınız, sempatizanları kazanmanın yoluna bakarsınız.” Siz bu ayırımı nasıl yapılabileceğini bu bilgileriniz dâhilinde biraz açarsanız bu konuda biz mutlu oluruz, bize ve Komisyonumuza da yol gösterici olursunuz.

Yine, 1 Ağustos 2016 tarihinde CNN Türk'te bir programa konuk olan Sayın Hüseyin Gülerce'nin iddiaları var. Gülerce, Gülen'in kendisine bire bir görüşmesinde “Fehmi Bey'e ev aldık, sizin de kızınıza burs verdik.” dediğini söylüyor. Hatta aynı konuşmasında Gülerce şu ifadeleri de kullanıyor: “Fehmi Bey'in darbeyi savunur bir hâli var. Yaptı mı yapmadı mı bilemiyorum ama şimdi darbeyi yiyorlar, itiraflardan belli onların yaptığı. Fehmi Bey'in böyle yapması beni üzüyor.” diyor. Bu ev alındı mı, böyle bir şey var mı? Alındıysa ne zaman alındı? Bu konularda Komisyonumuzu aydınlatırsanız mutlu oluruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkürler.

Fehmi Bey, buyurun.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Şimdi, demin bu çekirdek kadronun nasıl bir kadro olduğu konusunu söyledim. Aslında yabancı irtibatından söz edilen bir ortamda bulunuyoruz 15 Temmuzdan beri, birtakım yabancı eller bu işe bulaşmıştır diye. Alıntı yaptığımız yazıda benim kastım da eğer böyle bir irtibatlar varsa...

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Önceden de zaten bulaşmıştı, bu zaten orada oturuyor

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Şimdi “...oturuyor.” dediğiniz kişi ile mutlaka o derinlerin teması var, onu ayrıca belirtmem ne gerek var burada, onu anlayamadım. Yani, o derinlerin ona rağmen bu işi yapmadığı ayan beyan ortada. Dolayısıyla, öyle bir ayırımı zaten yapmıyorum ben. Ama o derinler ve onunla irtibatlı olan o insanlar eğer bir yabancı şeyi varsa, en yakınlarına bile, yakın bile olsalar derinde yer almayanlara bunu hissettirmeden yapıyorlar. Dolayısıyla, bunu ayırmak lazım diyorum ben.

Nasıl ayırabilirsiniz? Çok basit şekilde ayrılabilir bence. Yani, bu işe, bizzat darbeye katılmış olanları zaten sezmek gayet kolay. Onlar kendilerini zaten gizleyebilecek durumda da değiller. Askeriyenin içerisinde yer almış insanlar bunlar. Savcılar, hâkimler... Yalnız bu ByLock konusu biraz fazla bence kullanılıyor şu anda. Orada bunlar belki bugünleri de, başlarına böyle bir şeyler gelebileceğini de hesap ederek -benim şu anda söylediğim tamamen spekülasyon- evlerinde barındırdıkları lise öğrencilerine, üniversite öğrencilerine, gençlere bile bu ByLock'u indirtmiş olabilirler ve öyle olduğu konusundaki şikâyetler muhtemelen size kadar da gelmiştir. Yani, öyle bir şey yapmışlar ki kendileriyle en ufak bir irtibatı olan insanlara bu programı indirterek -herhangi bir iletişim içerisinde olup olmadıkları bir tarafa- onların kendileriyle irtibatta olduğunu böylece onlara ve şu anda da herkese ispat etme imkânını da vermiş oluyorlar.

Ev meselesini soracağımızı tahmin ederek zaten geldim. Böyle bir şey yok yani Hüseyin Gülerce'ye böyle bir şey söylenmiş midir, onu bilmiyorum ama söylenmişse şöyle bir şey aklıma geliyor: Demin bahsettiğim, 1997 ve 1998'de ben Akşam gazetesine gitmek üzere ayrılırken ve sonra döndürüldüğüm sırada, bir de 1998'de kesin olarak ayrıldığımda birtakım vaatlerde bulunuldu bana. Bunlardan biri olarak belki ona giden böyle bir fikir olabilir ama bana Fetullah Gülen, cemaat veya herhangi bir kişinin hak ettiğim dışında yani gazeteyle olan mukavelem dışında en ufak bir şey verdiği vaki değil, asla söz konusu değil.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Bir de siz bu derini sadece 15 Temmuz gecesi darbeye fiilen katılanlarla biraz sınırlandırdınız gibi anladım ben ama ortaya çıkan iddialardan, 15 Temmuz gecesiyle ilgili devam eden iddialardan en önemlilerinden bir tanesi de şu: Eğer darbe gerçekleşirse hangi kurumu kim teslim alacaksa -ki bunların tamamı asker değil; bahsedilen, ortada konuşulan, bize ulaşan bilgiler- o kurumun yetkilisi olarak kim atanacaksa o kişilerin de o gün o kurumun yakınlarında dolaştığı Emniyetin yaptığı önemli tespitlerden birisi. Yani, bugün yapılan işlemlerin tamamı sadece ByLock ya da işte birtakım başka verilere göre değil, hani daha geniş istihbarata dayanarak yapılıyor. Yani, dolayısıyla, 15 Temmuz gecesi hareketlenen yapının sadece askerler olmadığı, o derinin içinde asker olmayan, silahlı olmayan unsurların da olduğu ortaya çıkıyor. Bununla ilgili ilave edebileceğiniz neler var?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Nereye kadar gidiyorsa onun üzerine gidilmeli, benim onda en ufak bir tereddüdüm bile yok. Ancak, sadece ByLock kayıtlarına bakarak bu işi genişletirseniz ya da bankaya şu para yatırmış, falanca sendikaya üye olmuş veya olmamış, bunlarla irtibatlı olarak birtakım insanlar görevlerinden alınırsa bunların yanlış olduğunu söylemeye çalışıyorum. Netice itibarıyla, bir darbeyi zihninden bile geçirmişse, böyle bir aşağılık işe girişmenin normal olduğunu düşünmüşse onun üzerine gidin, gidilmesinde hiçbir mahzur yok. Ama, böyle bir şeyi gördüğü zaman zaten dehşete düşmüş olan insanları bir de ondan suçlu hâle dönüştürecek bir yanlışlık varsa buna da girilmesin diyorum ben, benim sadece söylediğim bu.

Ben dün kara yoluyla geldim İstanbul'dan Ankara'ya. Yolda bir dinlenme tesisinde durdum, aynı yerde gençten sayılabilecek birisi vardı. Yanıma geldi, önce kendisini tanıttı. AK PARTİ'nin o çevredeki ilçelerinden birinde daha önceki ilçe başkanymış. Sonra ayrıldı. Tam kalktığım sırada tekrar geldi, dedi ki: “Ya, size söyleme ihtiyacı duyuyorum, bunu duyurun.” “Nedir?” dedim. “Dün benim hem iş yerime hem evime çok sayıda polis geldi. Her tarafı talan ettiler, ne var ne yok çıkardılar, bir de saygısızca davrandılar. Sonra beni götürdüler, bereket savcı benim suçsuz olduğumu, önlerine hiçbir şey getirilemediğini görünce beni bıraktı. Ama bunlar yanlış şeyler. Benim itibarım var. Sadece bu olay dolayısıyla bile -müteahhitmiş- bunun yaşanması bile benim itibarımı sarstı bulunduğum çevrede. Bu yanlışlıklara düşülmesin.” “Nedir peki, nasıl oldu bu iş?” dedim. “Rakibim var, -affedersiniz- şerefsiz kendisi bunu yapmadı ama gitti bir tane paralı adam buldu, benim üzerime böyle bir iftirayı attı ve bunu yaşadım.” dedi. Dün bana şahsen aktarılan olay bu. Şimdi, birtakım insanlar ortamın bu hassasiyetini kullanarak, istismar ederek rakiplerini ortadan kaldırmak, kendilerinin bir türlü çözemedikleri sorunlarını bugünün ortamından yararlanarak çözmeye kalkışarak iftiralar da atabiliyorlar. Yani, bunların karşısında dikkatli olunması lazım.

Bir de öğrenciler var, bunların hedef noktası öğrenciler olduğu için. Bir tane mesela, bana aktarılan bir sorun: Okuduğu üniversitenin çevresinde kalabileceği başka bir yer olmadığı için bir sene onların evlerinde kalmış. “2014 yılının sonunda bana bunu indirttiler, ByLock'u. Şimdi beni de alacaklar mı

ıçeriye?” Muhtemelen alacaklardır ona da sıra gelince. Şimdi, ne yapsın bu kızcağız? Dolayısıyla, yani bunların önüne bir şekilde geçilmesinde benim bütün hassasiyetin gösterilmesini istemem. Sizlere de mutlaka geliyordur bu tip şeyler.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – O zaman Pensilvanya’ya gideceğiz, 2 kayıt var orada; bir, bu derin kayıt, bir de derin olmayan kayıt. Derin olanı alacağız, ona göre onlara işlem yapacağız; derin olmayan kayıtları...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yani, bence güzel bir espri de yalnız şunu yapamaz mıyız: Yani, bir hukuk devletinde böylesine bir saldırıya uğramış olmamıza rağmen biz yine de kurallara uygun davranışlar sergilesek daha doğru olmaz mı? Bana sanki daha doğru olurmuş gibi geliyor.

BAŞKAN – Peki, teşekkürler.

Emine Hanım, buyurun.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) – Hoş geldiniz Sayın Fehmi Kuru.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hoş bulduk.

EMİNE NUR GÜNAY (Eskişehir) – Amerika’nın 2007 yılında Gülen’i geri göndermek istediği ve bunu da Amerika İstanbul Başkonsolosunun bir yemekte açıkça ifade ettiği söyleniyor. O zaman neden geri dönmedi veya neden geri gönderilmedi, birinci sorum bu.

İkinci sorum da, Fetullah Gülen çok uzun süredir yakınları dışında kimseyle görüşmüyormuş, öyle yansıdı basına da. Özellikle de gazetecilerle görüşmüyor. Ancak şimdi, yabancı basına kapılarını sonuna kadar açmış durumda. Siz darbe girişimi sonrası görüşme talebinde bulundunuz mu veya teşebbüs ettiniz mi? Nedenini öğrenebilir miyim?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Önce isterseniz sondan başlayayım. Ben kendisiyle asla görüşmeme kararı olan bir insanım. 1998’den sonra da kendisini işte bu biraz önce konuştuğumuz çerçeve içerisinde gördüm ve görüştüm. Dolayısıyla, böyle bir talepte de bulunma ihtiyacını duymadım ama gazetecilerin yani Türkiye’den de gazetecilerin, bence onu suçlayıcı sorularla sıkıştırarak şekilde görüşmesinde yarar görürüm yani gitse keşke meslektaşlar. Ona, burada bizim konuştuğumuz tarzda soruları yöneltseler. Bir de ne diyormuş bakalım, öyle dışarıdan giden gazeteciler farklı tabii, şartlanmalarla gidiyorlar. Bir İngiliz’in ona soracağı soru, onu suçsuz gösterecek sorular oluyor genellikle, o yansıyor Türkiye’ye. Ama onu suçlayacak sorulara da sahip olan, onları da sorabilecek olan birileri gidip kendisine bu soruları sorsa ve onu gazetelerde yayınlasa bence herkes için hayırlı bir iş yapmış olur. Ama maalesef, Türkiye’de gazetecilik böyle yapılmadığı için kimse de belki cesaret bile edemiyor buna.

2007’ye gelince, gerçekten o dönemde Amerikalılar... Çünkü o bahsettiğiniz dönemde bir bayandı Amerikan Başkonsolosu. Kendi hükümetinin ona herhâlde verdiği birtakım şeylerle bu konuda cemaatin ileri gelenlerini uyardığını, artık orada kalmaması gerektiğini, mutlaka dönmesi gerektiğini, zaten hukuki açıdan da kendisine böyle kalma izni verilmeyeceğini çok açık bir dille ifade ettiler. Dahası, buradan oraya toplantılar için, cemaat toplantıları, örgüt toplantıları için giden ileri gelenlerin bir bölümününün da vizelerini iptal etti Amerika o dönemde. Gidemez hâle geldiler yani oradan bir şekilde dışarıya çıksın diye arzu ettiler. Ve buraya dönmesini istediler. Ha, o iyi niyetli bir istek miydi yoksa “O buraya gelsin de bir şeyler yapsın.”, işte ne bekliyorsa Amerika onlardan “Burada gerçekleştirsin.” diye zorlayarak mı buraya getirme girişimiydi onu bilmem mümkün değil ama 2007-2008 döneminde orada ona büyük zorluklar çıkartıldığını, işte herkesten tavsiye mektupları alarak ve dosyaya onları yerleştirerek ancak kalma izni verildiğini biliyoruz zaten, o bilgilere de sahip herkes.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Ravza Hanım, buyurun.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Hoş geldiniz.

İstihbarata kafa yorduğunuzu ifade ettiniz, bu örgütü de “cemaat” olarak tabir edildiği dönemde de yakından bir dönem tanıdığınızı. Daha önce konuştuğumuz bazı uzmanlar şunu ifade ettiler: 1980’lerden beri adliye, mülkiye, harbiye kadrolaşmasına yönelik bir hareket olduğunu. Şimdi de işte KPSS imtihanı sorular verilmesi, başka noktalarda başka soruların verilmesi gibi şeyler gündemde. Bununla alakalı, bu dönemde sizin dikkatinizi çeken bir şey oldu mu? İlk olarak onu sormak istiyorum.

İkinci olarak da, sizin belki Zamandan ayrıldığımız dönemdi değil mi 28 Şubat dönemi?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben 1998’de ayrıldım.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – O dönem itibarıyla devamlı siyasete dâhil işte 54’üncü Hükümet aleyhine Fetullah Gülen’in konuşmaları var, akabinde dönemin Başbakanı Bülent Ecevit’le yakın olduklarına dair haberler var. Bu noktada, siyasetten uzak olarak bu hareketi değerlendiriyor musunuz? Yoksa orada da bir iktidara yakın olma durumu gözlemlediniz mi?

Ben bir de sizin aynı zaman ilahiyatçı kimliğiniz var. Eşiniz Hanımefendi de akademisyen, biliyorum. Başörtüsü yasağıyla da karşılaşmıştır, onun için belki biraz da şahsi açıdan da soracağım ama ilahiyatçı kimliğinizle Fetullah Gülen’in “Başörtüsü furuattır.” ifadesi, başörtüsü yasağı çıktığı zaman, bu gruba ait öğrencilerin hiç direnmeyip farklı yöntemler seçmesi ve başörtüsüyle okula devam edebilmek için mücadele eden kızlar üzerinde baskı uyandırması... İşte Meclisteki Merve Kavakçı olayında yine Gülen hareketinin tamamen dönemin iktidarı yanında yani hani ben bir örnek üzerinden soruyorum ama bu işte başka noktalarda, başka tavizler olabilir, hani dinî açıdan taviz ya da “harama cevaz” şeklinde düşünülecek şeyler olabilir. Bununla alakalı toplu olarak hareket etmelerine, ilahiyatçı gözüyle, bununla alakalı da bir şeyler söyleyebilir misiniz?

Bir de son olarak şunu sorayım, üç soru oldu ama dördüncüyü sorayım: Demin “geri döndürülme” ifadesini kullandınız. Burada sanki bir mecburiyet varmış gibi, “Zamandan ayrıldıktan sonra geri döndürüldüm.” gibi bir şey söylediniz. Sanki ben burada bir, sizin aslında arzu etmediğiniz bir ısrar ya da başka bir baskı mı vardı yani sakıncası yoksa, paylaşmak isterseniz. Öyle bir şey, kelimeyi kullandığınızdan öyle bir şey algıladım. Çünkü bu insanların insanları tehdit ettiği, şantaj yaptığı gibi başka şeyler duyuyoruz da onu netleştirmek istedim.

Teşekkür ederim.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben teşekkür ediyorum.

En sonuncudan başlayayım. Öyle bir şey yok. Bana en etkili şey şu oldu: “Eğer bu gazeteden ayrılırsan sensiz bu gazete sıfırlanır, sen bunun kurucususun.” Gerçekten de kendi ellerimizle kurduğumuz, sıfırdan belli bir noktaya getirdiğimiz, insanların övünerek ceplerinde taşıdığı -ben 1986’lar, 1987’lerden bahsediyorum- bir gazetenin bensiz olamayacağı gibi bir kanaate vardığım için 1997’deki ayrılışımdan sonra döndüm ama 1998’de artık kendimce orada barınmamın doğru olmadığı kanaatine vardığım için de bütün baskılara –yani yine aynı, moral baskılar bunlar, manevi baskılar- rağmen dışarıda kalmayı tercih ettim ki yani herhangi bir yerden teklif alarak ayrılmış değilim. Nitekim birkaç ay da işsiz kaldıktan sonra ancak Yeni Şafak’ta çalışmaya başlamıştım. Dolayısıyla, başka türlü bir baskı, tehdit falan yok.

Şimdi, bunlar siyasetle ilgililer, baştan itibaren. Ama bunu kabul ettirmelerinin en kolay olduğu yaptıkları işlerin mahiyetidir. Yani baktığınız zaman, evet, dersane açıyorlar, evet, yurt açıyorlar, evet, okul açıyorlar, sonradan üniversite açtılar. Kapatılan 17 tane üniversite var ve onlarla irtibatlı olarak açılmış olan yerler bunlar. Tabii bu izinleri verenler hep siyasilere. Siyasilerin iki dudağı arasında

işler yapıyorlar. Dolayısıyla, her zaman siyaseti yakından gözleme ve onların kendi üzerlerine öfke yansıtıyacağı tarzda davranma ihtiyacında olduklarını hissettiriyorlar. Diyelim, dönemin özelliklerine göre Bülent Ecevit önemliyse, kendilerine gelebilecek olan öfkeyi azaltma noktasında, onunla yakınlaşmaları anlaşılabilir bir şey veya bir başkasıyla. Şimdi, tabii, Refah Partisiyle veya o çizgideki partilerle araları iyi değil ama biliyorlar ki oradan kendilerine herhangi bir zarar gelmez. Dolayısıyla da o iyi olmamalarını veya başkalarıyla daha iyi olabildiklerini fazla önemsediklerini zannetmiyorum o esas yönetici olan kadronun. Dolayısıyla, siyasetle baştan beri ilgililer. Beni şaşırtan şey bu darbe konusu. Çünkü en fazla hassas olduklarını ifade ettikleri, bunu belli ettikleri konuydu darbe. Yani askerî darbeler, 27 Mayıs'tan başlayarak Fetullah Gülen'in şahsen zarar gördüğü şeylerdir ve en çok korktukları da herhangi bir darbe sonrasında -yani mesela 28 Şubat'taki tedirginlikleri oydu- askerlerin kapatmalarıydı kendilerinin hizmetlerini. O bakımdan, siyasetle yakından ilgilendiler.

Kitapta yine anlattığım bir olay vardır, 1995'ti zannediyorum. Ankara'da gazetelerin temsilcileriyle bir araya gelip şu anda... Hatta bir komutanın da -ismini vermeyeyim ama Hava Kuvvetleri Komutanı o dönemin- olduğunu belli ederek "O bir darbe girişiminde bulunmaya hazırlanıyor." diye mesaj verdi ve bu ertesi gün gazetelerimizde herkes yazdı bunu, ortalık karışmıştı. Yani darbeler konusunda hassasiyet gösteren, hassasiyet gösterdiğini bildiğimiz bir şeyin sonunda darbeye müracaat etmesi, darbe yoluyla ne istiyorsa onu gerçekleştirme amacını kendisine benimsemesi beni çok şaşırtmıştır. Dolayısıyla, siyasetle yakından ilgilenmelerini onlara destek veren insanların sorun etmemesi bundan dolayı, siyaset her şeyi belirlediği gibi onların varlığını da veya yokluğunu da belirliyor.

Şimdi, tabii, korku, ürküntü birtakım şeyler yapmaya sevk ediyor. Şimdi, benim bildiğim dönemlerde yani işte, o bahsettiğiniz "Füruattır." açıklaması yapılan kadar, bırakın onlara mensubiyet belirten kızların, kadınların başlarını açmasını, ağızlarını bile açmasına müsaade etmiyorlardı. Yani kendi hanımları, kendi kız çocukları daha çok küçük yaşlardan böyle örtüyorlardı. Yani başka Müslüman hanımlarla, başörtülü hanımlarla, başka kişilerle, başka ülkelerden kendilerine konuk gelenlerle bir araya geldiklerinde onları hemen tanıyordunuz yani bunlar bu cemaatin mensuplarıdır diye. Sonraları, 28 Şubat döneminde o baskılar daha büyük öfke doğurmasın diye -onların dinî yönden herhangi bir yerden fetva almaları da gerekmiyor biliyorsunuz, zaten dinî bir cemaat ve en başlarındaki kişi de "Şöyle yapın." dediği zaman o yapılması gereken bir şeye dönüşüyor- birdenbire böyle bir dönüşüm yaşadılar. Yani o ilahiyatla veya başka bir şeyle anlatılabilecek bir şey değil, başka bir şey yani.

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Selçuk Özdağ geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Soru sırası bende Sayın Fehmi Kuru.

Hoş geldiniz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – FEHMİ KORU – Hoş bulduk.

BAŞKAN - Türk medyasının önemli kalemlerinden bir tanesisiniz. Fikirlerinizden istifade etmiş bir kişiyim.

Birinci sorum: Fetullah Gülen 1999 yılında Türkiye'den ayrıldı. Yargıyı, Türkiye'deki kendisi hakkındaki takibatları gündeme getirerek Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti. Bu bir sığınma mıydı? Ve Fetullah Gülen bugüne kadar niçin dönmedi Türkiye'ye? Hep orada mı kalacaktı böyle meşru bir hareketse? Biraz önce bahsettiğiniz okullar, dışarıdaki faaliyetler, geçmişteki misyonerlerin yaptıklarını bizim Türkiye'de devletimizin yapamadığını Fetullah Gülen'in yaptığı okullardan bahsettiniz. Hep orada mı kalacaktı, sorunun birincisi bu. Türkiye'ye gelmeyi hiç düşünüyor muydu? Ki 1980'li yıllarda

hacca gittiğinde kendisi hakkında yakalama kararı çıkartılmıştı. “Gitme Türkiye’ye, yakalanacaksınız.” dediler. “Hayır, Türkiye’ye döneceğim, ben Türkiye’ye dönmek istiyorum.” demiş bir kişi. Ardından Amerika’ya gitti ve orada kaldı. Bu bir tezat değil mi, çelişki değil mi?

İkinci olarak, siz Taha Kıvanç olarak müstear isimle yazılar yazdınız ve bu yazılarınızda dünyaya yön veren derin yapıları değindiniz, komplo teorilerini analiz ettiniz. Gizli örgütlenmeler üzerinde yoğunlaşan birikiminize rağmen bu yapının gizli ajandası konusunda kuşku duyduğunuz anlar oldu mu ve bunlar nelerdi?

Bir diğer sorum: “Darbenin beyni Gülen olabilir mi?” başlıklı bir yazınız var. Sonunda diyorsunuz ki: “Hiç tereddüdünüz olmasın, bu darbe Gülen’e ve sempatizanlarına indirilmiş bir darbeye dönüşecek, parmakları olsa da olmasa da.” Darbenin kimin tarafından yapıldığına dair tereddüt içeren ve komplo içerikli yazınızın sebebi nedir? Darbenin başkaları tarafından yapıldığına dair bir bilginiz mi var? Neden tereddüt içerisindeyiniz?

Diğer bir sorum da Türkiye’de ikinci bir darbenin olacağından bahsediyorsunuz yine bir yazınızda ve Amerika Birleşik Devletleri’nin bu darbeyi İngilizlere havale ettiğini söylüyorsunuz. İkinci bir darbeden hâlâ endişeniz var mı? İngilizlerin ülkemizde darbe yapacağına dair kanıtlarınız nelerdir?

Teşekkür ederim.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Fetullah Gülen, 1999... Bence o tarihe kadar Gülen ve ondan sonraki Gülen arasında büyük bir farklılaşma var. O tarihe kadar da muhtemelen, işte, kendisinin gözetimi altında kurulmuş olan eğitim müesseseleri, oralardan öğrenciler devlette önemli görevler üstlenecekler ve Türkiye, o nasıl bir şey tahayyül ediyorsa o yönde bir ülke hâline dönüşecek ama bu kendiliğinden oluşacak yani insanlar... Malum konuşmasında devletin damarlarına kadar nüfuz etmekten bahsediyor ve önemli kurumlara girmenin yolunun belli alanlarda eğitim almaktan geçtiğini söylüyor. O alanlarda eğitim alan gençler devlete bir şekilde girecekler. Zaten onlara kimse ters bakmıyor yani öğleden önceki, buradaki oturumda da edindiğim izlenim, sanki bunlara ters bakılmıyormuş da nasıl bunlara müsaade edilmiş filan gibi... Hâlbuki kimse ters bakmıyordu yani netice itibarıyla...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kimse değil de yani iktidar partisi, biz ters konuşuyorduk yani. Burada “kimse” deyince...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hayır, iktidarlardan bahsediyorum. Siyasi iktidarlar ters bakmıyordu. Netice itibarıyla, iyi işler yapan bir hareket bu. Destek de veriyorlardı yani bugünden bakarak geçmişte onlara destek verenleri suçlamak bence çok yanlış. Çünkü, o gün baktıkları noktada gördükleri, kendilerine destek veren bir hareket bu ve yanlış da insanlar değil, kendileri gibi insanlar bunlar. O bakımdan, 1999’da o kaset yayınlanana kadarki Gülen, böyle bir barışçı devlet yaklaşımı içerisinde olan ve doğallığı içerisinde kendisinin arzu ettiği türden bir Türkiye’yi gerçekleştireceğine inanan bir insan ama ne zaman bu konuşma, bunu arzuladığını belli eden konuşma televizyonda yayınlandı, galiba ondan sonra fikir değiştirdi ve normal yollardan bu işin olmayabileceği, bunu biraz zorlaması gerektiği... Bir de yaşı da tabii ilerlediği için bunun da bir an önce olması noktasına nasıl gelinebilecekse o yöntemlerin uygulamaya konulmasını isteyen bir başka Gülen’e dönüştü. Dolayısıyla da kendisine çıkış artık burada yoktu o kasetten sonra, başka bir yere gitmesi lazım. Yani, 1999’da Amerika’ya kalmak üzere gitti ama bir yıl önce yine gitmişti Amerika’ya. Orayı, etrafı kolaçan edip orada da birtakım işler yapılabileceğini ona göstermişlerdi orada yerleşik ve hizmetlerini -tırnak içerisinde- orada da sürdüren kişiler. Amerika’ya gitmeye karar vermiş olduğu anlaşılıyor ve öyle gitti. Niye dönmedi? Oraya giden ve kendisine “Dön artık.” diyenlere hep verdiği cevabın şu olduğunu biliyorum: “Ben dönüp de ne yapacağım? Daha Türkiye benim dönmeme müsait mi? Türkiye karışır. Ben orada olursam yanlış işler olur.” cevabını veriyordu ama gerçek niyeti neydi dersanız, yine 15

Temmuzdan geriye dönerek bir değerlendirme yapılıncaya gerçek niyetin daha farklı olduğu anlaşılıyor. Yani, orasını kendisi için daha emin gördüğü anlaşılıyor ve dolayısıyla da buraya dönmek gibi bir niyetinin hiçbir zaman olmadığı -belki darbe sonrası için bir planı olabilir, onu bilemem- ama yani 2007'deki o "Dön." çağrılarına, daha sonraki siyasilerin ağzından yapılan "Dön." çağrılarına olumlu cevap vermemesi... Orası daha uygun diye düşünüyorum.

Şimdi, gizli ajanda keşfedemedim mi? Yani, gizli ajanda eğer devletin içerisine nüfuz etmek ve oralarda kendisinin dolaylı veya doğrudan yetiştirdiği insanların söz sahibi olmasını sağlamak ise bunu herkes görüyordu zaten. Yani, bunda benim görmemem diye bir şey yok; bu aleni, açık olan bir şeydi, hatta teşvik de görüyordu bu. İnsanlar bunun için oraya destek veriyordu, pek çok insan. Dolayısıyla, gizli ajanda bundan ibaretse bunu benim görmemem zaten söz konusu değil, herkesin gördüğü bir şeyi ben de görüyordum elbette ama bu, devletin -ister askerî ister başka yöntemlerle- siyasetini bu denli sarsacak girişimlere kadar vardıracağını içeren bir gizli ajandaysa şahsen ben bundan haberdar olanlardan değilim.

BAŞKAN – 17/7/2016'da yazmış olduğunuz bir yazı var. "Darbenin beyni Gülen olabilir mi?"

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – İşte ona geliyorum şu anda. Darbenin beyni Gülen olabilir mi ve sonrasında da ister olsun ister olmasın cemaatin parmağı bu işte, onları tasfiye sürecine dönüşecek diyorum. Siz buradan, benim onların bu işin içerisinde olmadığı kanaatimi, o sonucu çıkarıyorsunuz.

BAŞKAN – Doğru.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Onlara yakın olanlar da -daha tazeydi çünkü daha darbe olalı iki üç gün olmuştu- tam tersini çıkardılar. Çünkü, onlar da inanamıyorlardı bu işin içerisinde FETÖ'nün olabileceğine ama ben o yazıda... Bu işin sonunun, onların sona ermesi, bitmesiyle sonuçlanacağı öngörümü ön planda tutan bir değerlendirmeydi o. Zannediyorum, gerçekleşen bir öngörü. Yani, sadece inlerine girilmiyor, ne kadar irtibatlı, iltisaklı, bilinen, bilinmeyen kişi varsa tasfiye ediliyor ve dolayısıyla, galiba gerçekleşmiş olan bir öngörüm olarak onu pek çok gerçekleşmeyen öngörüm arasında önemsiyorum.

İkinci darbe olur mu? İngilizler... Bu İngilizler kısmını tam hatırlamıyorum yani böyle bir şey yazdığımı ama...

BAŞKAN – 28/9/2016 yazınız.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hayır yani böyle aleni, İngilizler böyle bir şey...

BAŞKAN – İkinci bir darbe... İngilizlerin ülkemizde darbe yaptırabileceğini, Amerikalıların İngilizlere bu işi havale ettiğini yazıyorsunuz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ha yani böyle bir şey olabilir anlamına, çok açık olarak değil de olabilir anlamına... O yazının çıktığı günlerde bunlar tartışılıyordu çünkü. İkinci darbe birileri tarafından gündeme taşınmıştı. Ben de o tartışmadan uzak kalmamak için yazdım. İkinci darbe veya üçüncü veya beşinci, bundan sonra herkesin dikkatli olması gerektiğini düşünüyorum. Yani, ne kadar tedbir alırsanız alın... Çünkü, ben 15 Temmuz'a kadar Türkiye'de bir daha askerî darbe olmayacağına inananlardanım. Yani, Türkiye'de her şey olabilir, siyaset, ayak oyunları olabilir, başka gelişmeler yaşanabilir ama ülkemiz artık bir askerî müdahale ihtimalini geride bırakmış, demokrasisi biraz kusurlu olsa bile hiç değilse asker vesayeti bir daha söz konusu olmayacak bir ülkedir kanaatinde olanlardan biriyim ama bundan sonra bir darbe olabilir mi? Olabilir. Darbelerde dış parmaklar her zaman vardır. Bu 15 Temmuzda da mutlaka bir biçimde dışarının müdahil olabileceğini düşünüyorum ben. Bundan sonra da eğer Türkiye'de yine böyle bir maceracı girişim olacaksa onda da Amerika da olabilir, İngiltere de olabilir, daha yakın yani Almanya da olabilir. Bu tür ülkeler Türkiye'de istemedikleri, arzu

etmedikleri gelişmeler yaşandığı... Ya da Türkiye kendi sınırlarını böyle patlatacak şekilde davranırsa onların da yine yöntem olarak bunu düşünebilecekleri kanaatindeyim. O bakımdan olabilir. İngiltere midir, Almanya mıdır, Amerika mıdır, onu bilemiyorum yani bugünden ikinci müdahali ama bunların her biri ihtimal dâhilindedir.

BAŞKAN – 17 Aralıktan sonra Sayın Gül’le görüşerek, Sayın Erdoğan’la görüşerek Amerika Birleşik Devletleri’ne gittiğinizi söylemişsiniz ama hem kayıtlara geçsin diye söylüyorum hem de tarihe not düşmek adına: 25 Aralık operasyonu, darbe girişimi Hükûmete karşı veya Hükûmete ortak olma veya tedip ve terbiye etme harekâtı olduktan sonra Sayın Recep Tayyip Erdoğan bütün milletvekillerini topladı ve oraya protokole riayet etmeyerek direkt girdi içeriye ve sunucu falan yoktu, hemen mikrofonu eline aldı ve konuşmaya başladı. “Bu, Türk demokrasisine yapılmış bir darbedir, bu bir darbedir; partime karşı yapılmamıştır, benim milletvekillerime, bakanlarıma karşı yapılmamıştır; iktidara, seçilmiş iktidara ve Meclise yapılmıştır. İstifa etmek isteyenler varsa kapı açık. Edenleri bilmiyorum, etmeye başladılar, edebilirler. Bundan sonra da edecekler olacak ama yürüyüşümüze devam edeceğiz. Türkiye de demokrasiyi mutlaka bir gün içselleştirecek.” diye bir konuşma yaptı. Yani, siz o mektuplaşmayı yaparken dahi Sayın Recep Tayyip Erdoğan kararını vermişti. Bunlar Türkiye’de siyasete ortak olmak veya siyaseti tedip ve terbiye etmek adına yola çıkmışlardı. Sayın Recep Tayyip Erdoğan da bunu görmüştü.

Teşekkür ederim.

CHP İstanbul Milletvekilimiz Zeynel Emre Bey, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Korum, hoş geldiniz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hoş bulduk.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, kitabınızı okudum. Kitabınızı okuduğum vakit, son dönemde yazılan ve bu yapıyla ilgili en fazla bilginin, özet bilginin verildiği ve olaylara, isimlere yer verilen bir kitap. Bu anlamda baktığımızda, çok sayıda kişinin ismini verdiğiniz için ve çok çarpıcı olayları anlattığınız için kitabınızın çıktığı tarihten bugüne kadar size bu konuda herhangi bir tazminat davası, tekzip vesaire gibi bir başvuru, bir dava açan hiç kimse oldu mu?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Bildiğim kadarıyla olmadı.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, burası neden önemli? Çünkü, hakkında iddiada bulunduğunuz kişiler şayet sizin yazdıklarınızın yanlış, yalan olduğuna, doğru olmadığına inansa herhangi bir dava açardı. O nedenle, şu anda, dolayısıyla, yazdıklarınızda genel olarak yanlışlığınızı, ilk önce böyle bir ön kabulde başlamamız gerektiğini ifade edeyim.

Birinci olarak, kitabınızda diyorsunuz ki: MİT Müsteşarlığının görevlilerinin ifadeye çağırılmasıyla alakalı o zaman MİT Müsteşarının Cumhurbaşkanına sorduğunu, onun “Gitseniz iyi olur.” minvalinde görüş bildirdiğini, daha sonra da Başbakanı sorduğunu, Başbakanın da “Gitme.” dediğini ifade etmişsiniz. Bu farklılığı neye bağlarsınız? İlk sorum bu. Yani, devletin en tepe noktasında çalışan iki kişinin böylesine kritik bir konuda farklı düşünmesinin sebebi nedir?

İkinci sorum: 17-25’le ilgili sizi aracı olarak seçmişler, sizi göndermişler oraya. Yine sırayla her iki isimle de görüşmüşsünüz. Onun detaylarını da yazıyorsunuz nerede görüştüğünüzü, nasıl karara bağlandığını vesaire. Siz oraya gittikten sonra dönüşünüzde çok umutlu olduğunuzu yani dönerken yolda, aslında, bu iş bir uzlaşmaya varacak minvalinde değerlendirme yaptığınızı söylüyorsunuz. Hatta, Gül’ün size “Gül ve Erdoğan’ın ortak her kararı benim kararımıdır.” şeklinde bir beyanı olduğunu

ifade ediyorsunuz. Orada size dershanelerin öneminden vesaire bahsediliyor ve şöyle bir beyanda da bulunuyor size, diyor ki: “Bu arkadaşlarla niye kavga edelim biz? Daha önceye göre çok daha fazla imkâna sahip olduk.” minvalinde bir açıklama yapıyor ve siz buna kitabınızda yer vermişsiniz.

Şimdi, tüm bunları bir arada düşündüğümüz zaman iki tane şey çıkıyor ortaya. Birincisi, mektup yazılması yani bir mektubun kaleme alınıp size verilmesi ve sizin oraya gönderilmeniz bir arada değerlendirildiğinde, aslında iki tarafta da demek ki bir barışma isteği var ki böyle bir çaba var. Yani, yoksa mektup yazmaz ya da buradan sizi göndermezler. Siz de umutlu döndüğünüzü ifade etmişsiniz. Şimdi, çarpıcı olan nokta şu: 17 Aralık oldu, siz gittiniz, döndünüz, 25 Aralık oldu. Şayet 25 Aralık olmasaydı, 17 Aralık dâhil olmak üzere, o güne kadarki yapılan tüm adli soruşturmalarla ilgili nasıl bir gelişme yaşanırdı sizce yani bunlar doğru mu kabul edilirdi? Bugün “kumpas” denilen davalar, geçmişte denildiği gibi “Bunlar doğrudur, haklıdır.” gibi bir savunmayla mı karşılanırdı?

Son olarak da yine orada vize almasıyla ilgili yani süre uzatımıyla ilgili, göçmenlik bürosunun vize başvurusunu reddettiğinden, daha sonra buradan Millî Eğitim Bakanının referans mektubu yazdığından falan bahsetmişsiniz. Bunlarla alakalı, aradaki ilişkiyi değerlendirdiğimizde yani oradaki bir taraftan dava açılması, gönderilmeye çalışılması, buradan referans olunması ve bugün geldiğimiz nokta ve benim en son “25 Aralık olmasaydı ne olacaktı?” kısmını, hepsini bir arada bir değerlendirirseniz memnun olurum.

Son bir soru daha: 15 Temmuz darbesine fiilen katılan asker sayısına baktığımızda, gözaltına alınan ve hakkında işlem yapılan asker sayısı arasında da bir fark var. Yani, oradan şunu mu çıkartabiliriz, belli bir gruba, kendine mensup, aidiyeti olan gruba “Siz darbe girişiminde bulunun. Başarılı olursanız ne âlâ ama başarılı olamazsanız da en azından içeride korunacak bir yapı kalsın.” gibi bir anlayış mı var sizce? Ne düşünürsünüz tüm bu değerlendirmelerle ilgili?

Teşekkür ederim.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Acaba yanılıyor muyum diye kitaba baktım, o ilk sorunuz, “Cumhurbaşkanı Gül, Hakan Fidan’a ‘Git, görüş.’ dedi, Tayyip Erdoğan ise ‘Gitme, mücadele et.’ dedi.” Ben tam tersini burada anlatıyorum. Böyle bir görüş var çünkü, gazetelerde de çok yaygın kabule kavuştu. Hâlbuki Abdullah Gül’le -bu kitabı hazırlarken pek çok kişiyle de konuştum ben- yaptığım konuşmada, çok açık bir biçimde, bunun doğru olmadığını, o sırada zaten Başbakanın, Tayyip Bey’in, kendi sağlık sorunlarıyla meşgul olduğu için doğrudan kendisine geldiğini MİT Müsteşarının ve “Asla böyle bir şey yapma.” telkininin kendisinden geldiğini bana anlattı. Ben de burada onu anlattığımı düşünüyorum. Baktım, doğru, yani böyle anlatmışım.

Dolayısıyla öyle bir ayrılık yok. Tayyip Bey’le sonra görüştüğünde de Hakan Fidan, aynı yönde telkinleri ondan da aldığını biliyoruz. Dolayısıyla, böyle bir şey yok.

Mesela, bir tane, yine, şehir efsanesi olarak benim vasıflandırdığım burada -sayfa istiyorsanız, 26 ve 27’nci sayfalar- O sırada, Tayyip Bey’in, işte, ameliyata gitmek üzere olduğu ama bunu öğrenince ameliyatı... Hâlbuki orada tarihlerini de veriyorum, Tayyip Bey’in ameliyatı bu olaydan çok daha sonra, bir hafta kadar sonra, böyle bir şey olması mümkün değil ama o sırada sağlık sorunlarıyla meşgul olduğu da biliniyor. Birinci konu bu.

Şimdi, ben kendimi bir aracı olarak görmedim o olayda. Gerçekten, böyle bir olay yaşanmış 17 Aralıkta. 18 Aralıkta görüştüğüm devletin en tepe noktası ve 19 Aralık sabahı görüştüğüm, yine devletin en tepe noktası, ikisi bu olayı anlamak istiyorlar. Nedir bu yani, bu 17 Aralık 17 Aralık mıdır, yoksa başka bir şeyin ilk belirtisi midir? Ve onların bu kuşkuları 25 Aralık günü de doğrulanmış oldu aslında. Ve aynı kuşkuyu ben de duyuyorum. Yani, bu kuşkuyu önce ben belirttim, aynı...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “Kulağımıza bir şeyler geliyordu.” demişsiniz 17 Aralıktan öncesi için.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yani, o günlerde, şimdi, tabii, baktığımız zaman, 2013 Aralığı uzak ve neler konuşulduğunu hatırlamıyoruz ama biraz zorlayın kendinizi, hepimiz, aslında, cemaat ile siyasi iktidar arasında bir kırılma yaşandığını ve bu kırılmanın özellikle Zaman gazetesi ve benzeri yayın organlarında yer alan yazılarla artık bir savaşa doğru evrildiğini -hatta daha da yani 17 Aralık değil, belki bir sene öncesine bile bunu götürmek mümkün, 7 Şubat dolayımına- böyle bir şey olduğunu görüyorduk yani. Dolayısıyla da 17 Aralık, mesela, benim için bir sürpriz değildi böyle bir şeyin meydana gelmesi ama bu şekilde gelmesi, gerçekten bunlar acaba... Ben her zaman kuşku duyarım bu tip şeyler meydana geldiğinde, tersi de olsa kuşku duyarım.

Yani, netice itibarıyla, baktığımızda, bir dinî cemaat böyle bir şeye, siyaseti bu denli sarsacak, bu denli etkileyecek bir şeye nüfuz edebildiği kişileri kullanarak, bunlar da devletin görevlileri ise, bunu yapar mı? Ben bu kuşkuya o gün sahiptim. Baktım, Cumhurbaşkanı Gül de sahip; baktım ertesi sabah, Tayyip Bey de sahip. Dolayısıyla, bu kuşku ne derece yerinde bir kuşku, arkası gelecek bir şeye dönüşme ihtimali...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Anlamadığımız şu Fehmi Bey: 7 Şubatta “Bu işte bana geliyorlar.” diyen biri, iki yıl sonra hâlâ böyle bir kuşkusu mu var? Bizim kafamıza oturmayan kısım orası.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Onu kendisine sorarsanız belki cevabını alırsınız. Ama benim orada hissettiğim, böyle bir kuşku vardı. Belki de yakıştıramadığı için. Unutmayın, arada yine Tayyip Bey’in övücü sözleri de var. O bakımdan, yani, yakıştıramıyor olabilir. Ben, şahsen, hâlâ yakıştıramıyorum olup bitenleri. O kadar fedakârlıklarla oluşturulmuş olan o eserlerin ortadan kaldırılmasıyla sonuçlanacak böyle bir süreci, kendi elleriyle başlattıkları ve o süreç doğrudan doğruya devleti ve ülkenin yararlarını ilgilendiren bir noktada da olumsuzluğa yol açmışsa, böylesine uğursuz bir süreci doğurmuşsa, tekrar Türkiye, darbelerin olabileceği bir ülke görüntüsüne onlar yüzünden... Bunu yakıştıramıyorum doğrusu, bunu kim yaparsa yapsın.

O bakımdan, onlarda da ben bunu yakıştıramamayı gördüm ve gerçeği öğrenmek üzere yola çıktım. Dolayısıyla, orada konuştuğum zaman, daha çok bunu anlamaya çalışan bir biçimde konuştum. Aldığım izlenim de sanki bu, yani, basit bir şey, biraz buruklukları var ama asla benimsemiyor, yani “Bunları biz yapmadık.” diyor, olan bitenleri üstlenmiyor ama burukluğu da var. Bu burukluk kaldırılırsa, işte, bir şekilde...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Fehmi Bey, bu kadar samimiyetsiz adamlar mı genelde, bu akımdakiler? Çünkü üç gün sonra büyük bir beddua seansı gördük, 7 Şubatı gördük.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Üç gün değil, ben yoldayken olmuş o olay ve ben o sabah görüşürken bundan haberdar değilim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yani, bizim tanımadığımız bir felsefe bu. Bu insanlar böyle midir yani bunu söyler, arkasından böyle mi yaparlar? Akım olarak da söylüyorum.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Çok doğru bir soru. Ama yani, maalesef, bu olayda zaten en büyük darbeyi sadece Fetullah Gülen, FETÖ almadı, hepimiz aldık. Yani, netice itibarıyla, baktığımızda, benim de içinde yer aldığım ve bunu iftiharla da her zaman üstlendiğim bir fikir buradan çok büyük bir darbe aldı. Bu kadar yalancılıklar, bu kadar doğruluktan sapmalar, benim şahsen kabul edebileceğim bir şey değil ve bunu, bu süreç içerisinde, neredeyse her aşamasında yaşayarak gördük. Yani, çok doğru bir soru soruyorsunuz ve bu soru, bence, bu süreci en iyi anlatan bir soru. Neticesine

baktığımız zaman, burada zedelenmeyen hiçbir itibar yok. Ben biliyorum, yani, siz, şimdi, birisine baktığınız zaman, bunlarla ilgili olsun olmasın, bunların etkisi altında o insanı değerlendiriyorsunuz onun genel fikirleri oraya uyuyor görüldüğü için ve bundan dolayı herkes fikren zedelendi şu anda, itibar olarak zedelendi ve buna yol açanlar bunlar.

Dolayısıyla, orada konuştuğu ile ardından meydana gelen olaylar arasındaki bu uçurum ne kadar...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben bunu iki taraflı soruyorum çünkü sizi oraya gönderenler aynı zamanda... Mesela, dönüp mektubun açığa vurulmasıyla ilgili bir şey de söylüyor Sayın Erdoğan. Yani, Erdoğan'ın çünkü "Nasıl açığa vuruldu?" diye sizin kulağınıza söylediğini söylüyorsunuz, mektup kendisine yazılmamış olmasına rağmen. Fetullah Gülen'in ise yani...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ama o arada karar veriyor artık. Biraz önce sayın vekilimizin söylediği gibi, yani, artık bunun, şahsına da partisine de değil ama daha çok onlara tabii, Türkiye'deki sisteme bir darbe amaçlı olduğuna artık kanaat getiriyor ve bir mücadele başlatacak. İlk mücadeleyi de o akıllar heyetindeki açıklamasıyla başlatıyor. Yani orada diyor ki: "Bana böyle bir mektupla 'Barışalım.' sinyali geldi."

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama mektup ona gelmemiş.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Olsun ama o da muhatap yani neticede Cumhurbaşkanı, ilk okuttuğu kişi o.

(Oturum Başkanlığına Başkan Reşat Petek geçti)

BAŞKAN – Evet, teşekkürler.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Daha bir sürü sorusu vardı Zeynel Bey'in, bir tanesi herhâlde konuşuldu.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Bir de askerler sorusu vardı galiba, onu tam anlamış olduğumu zannetmiyorum, askerler sorusunu.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Orada şöyle bir şey var...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Millî Eğitim Bakanı dediğiniz... O mektup, öyle bir şey yok yalnız.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – İddialar var ya da bununla ilgili.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yani, bilmiyorum. Böyle bir mektup vermiş olsaydı... O arada tavsiye mektubu yazanların isimleri açıklandı, kitabımda var hepsi. Siyasi kişilik olarak hiç kimse yok bildiğim kadarıyla.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Peki.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ama şu olmuş olabilir -yani o dönemi bildiğim için söylüyorum, 2007-2008'den bahsediyoruz- "Böyle bir mektup yazalım mı?" diye o dönemde herhangi bir siyasetçiye sorsalardı, "Yazsanız iyi olur." demiş olabilirler çünkü o dönemde yollar ayrılmış değil, düşman gözülle bakılmıyor birbirine, çok yakınlar. Ben kitapta onu da yazdım, mesela, bir yurt dışı gezisinde, devletin o geziye çıkmış olan yöneticisi başka gazetecilerle değil ama Zaman gazetesinin genel yayın yönetmeniyle. Ona ayrı bir muamele yani iyi bir muamele o, fark ediyorsunuz onu. 2007-2008 böyle dönemler. Dolayısıyla, o dönemde, bir tavsiye mektubu yazması kendisinden beklenen birisi "Yazalım mı?" diye aynı kişiye sorsa "Hayır." cevabını verdiğini zannetmem yani.

BAŞKAN – Evet, var mı Zeynel Bey, başka?

Buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Peki, bu son soruyla ilgili: Bunu genelde konuklarımıza en son soru olarak soruyorum, hem darbeye fiilen katılan asker sayısı, tutuklanan isimle fiilen katılmayan ama bir şekilde örgütsel ilişkisi ortaya çıkan sayıyı düşündüğümüzde arada da bir fark var. Yani, her tutuklanan -askeriye için söylüyorum- fiilen darbeye katılmış da olmuyor. Şimdi, bu açıdan bakıldığında, bu aradaki farkı nasıl değerlendirirsiniz yani madem FETÖ üyesi, niye katılmadı fiilen o gece darbe girişimine gibi ve bununla birlikte de bundan sonraki dönem için herhangi bir tehlike olduğunu düşünür müsünüz?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – O tehlikenin olduğunu biraz önce de söyledim. Yani yakın ve mutlak bir tehlike midir? Değil herhâlde ama böyle bir tehlike var mıdır? 15 Temmuz olabildiğine göre başka böyle tehlikeler her zaman yaşanabilir. Aynı yerden mi gelir? Bu kadar yok edilme durumuna getirilmiş olan bir şeyin, başını yeniden güçlü bir şekilde çıkarabileceğini zannetmiyorum ama bu bir örnek oldu. Umarım, yani, milletin gösterdiği tepkileri, içeride bu hevesi taşıyan birileri varsa hâlâ, onlar iyi değerlendirirler ve böyle bir şeye asla kalkışmazlar.

Şimdi, o ilk geceyle ilgili bilinmeyen çok şey var, onu ben bir gazeteci olarak sorguluyorum da, çelişkili birçok şeyler yazıldı çizildi, haber olarak eleştirildi, itiraf diye verildi ama onlar ne derece gerçekleri yansıtıyor, bilmiyoruz. Dolayısıyla, askerlerin hepsi FETÖ’cü müydü? Baktığınız zaman, yani, Türk Silahlı Kuvvetlerinin içerisinde bu kadar subay, FETÖ’cü denilebilecek subay olduğunu ben bu aklımla zannetmiyorum. Başka bir şeyi daha mutlaka var yani bir şeyi olmuş belli ki, bir sinerji yakalamışlar, onu kullanmışlar burada ve kendileri gibi olmayan insanları da subayları da bu işin içerisine sokabilmişler. Bu çok belirgin.

FETÖ’cü olup da hâlâ faal, üniformasını taşıyan var mıdır? Belki vardır ama ben onların ihmal edilebilir bir sayı olduğunu düşünüyorum. Yani, mutlaka vardır, kendilerini saklıyorlardır.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Sancar...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkürler.

Fehmi Bey, hoş geldiniz, teşekkür ediyoruz verdiğiniz bilgiler için. Şimdiye kadar, benim gayet istifade ettiğim bir sunum oldu.

Şimdi, hem kitabınızda hem söyleşilerinizde çok doğal bir şey anlatıyorsunuz. AKP ile cemaat arasındaki ilişkinin yakın oluşu, iç içe oluşu gayet doğal bir şeydi. Hatta, kitabınızda o kadar çok şey geçiyor ki... Sadece sizin kitabınızdaki bilgiler bizi bu noktaya götürmüyor, bizler de biliyoruz. Bir ara, “Cemaat-AKP nasıl ayrıştırılır?” falan sorusu geldiğinde bile tuhaf karşılanıyordu. Başka siyasi iktidarlara da yakın oldukları, ilişki kurdukları bir vakta ama buradaki ilişki biraz farklı.

Şimdi, 15 Temmuz’a gelen gelişmeleri anlayabilmek için bence bu ilişkiyi iyi tanımlamak gerekiyor, bir isim koymak bile gerekebilir. Sınırlayıcı değil bu koyacağımız isim ama bir isme ihtiyacımız var. Bazen “Yollar ayrıldı.” deniyor, o yollar nasıl ortak? Yani hangi ortak yol vardı? Ya da “Kandırıldık.” deniyor, ne yapıldı da inandırdılar birbirlerini, sonra kandırıldılar.

Ben şöyle 3 birbirini dışlamayan, iç içe geçebilecek ilişki tanımlayabileceğini düşünüyorum: Bir inanç ortaklığı mıydı bu, bir iktidar paylaşımı mıydı veya her birinin diğerini kullandığını düşündüğü bir menfaat ilişkisi miydi? Basit bir ilişki olmadığı ortada. Mesela çok sayıda maddi imkân tahsis edildiği biliniyor. Sizin kitapta da var galiba, 5 trilyon civarında arazi tahsis edildiği söyleniyor. Niye, ne bekleniyor, hiç mi bilinmiyor? Yani hiç mi şüphe edilmiyor bu yapının bir siyasi hedefi olabileceğinden? Ya da olabilecek siyasi hedefinin kendisi ile bu iktidarla farklı bir hedef olacağı aklı gelmiyor mu, ortak hedef olarak mı düşünmüyor?

Şimdi, ben basitçe “Kandırıldık.” demekle bu ilişkinin üzerinin örtülebileceğini düşünmüyorum. Tam tersine, bu ilişkiyi iyi tahlil etmezsek, iyi tanımlamazsak ve aydınlatmazsak bundan sonra siyasi iktidarlara devlet içindeki bu tür yapıların ilişkilerini önleme ya da anlama imkânını da berhava edeceğimiz kanısındayım.

Size soruyorum şimdi. Mesela, tabii, yine bir söyleşide bir cümle var, gayet doğru bir cümle bence, “Bu ülkede AK PARTİ’ye yakın neredeyse herkesin cemaatle bir biçimde irtibatlı olduğu uzun bir dönem var.” diyorsunuz. Ne üzerine? Bir soru üzerine, Hakan Fidan’ın da kendisiyle görüştüğünü Fetullah Gülen size söylüyor, öyle diyorsunuz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – 2 defa görüşmüştü.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – “2 defa geldi.” diyor.

Şimdi, MİT müsteşarı gidiyor, bakanlar gidiyor...

GAZETECİ-YAZAR FEHMİ KORU – Sonradan Başbakan olan Dışişleri Bakanımız gidiyor.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Başbakan, Dışişleri Bakanı gidiyor.

Bu sadece bir şeyhi, ne bileyim, mehdi adayını, bir dinî lideri saygı gereği ziyaret etme amaçlı bir seyahat mi oluyor, buluşma mı oluyor; yoksa burada nasıl bir ilişki olmalı? Siz iki tarafı da yakından tanıyan, bu konularda bana göre çok da değerli yazılar yazmış bir insan, bir yazar, bir yurttaş olarak bu ilişkiyi nasıl tanımlarsınız?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Benim gördüğüm şu: Yani bir yol arkadaşlığı kesinlikle söz konusu, yol arkadaşlığı kesin ama iki tarafın da birbirinden kuşku duyduğu bir yol arkadaşlığı bu. Yani birinden biri hangisi daha önce tokat atacak diye böyle bir kuşkuyla gidiyorlar.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Baştan itibaren mi yoksa belli bir zaman sonra mı?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yani baştan olmasa bile başa yakın bir dönemden beri iki taraf da birbirine kuşkuyla yaklaşıyor. Yalnız şöyle bir durum var: Kuşkuyla yaklaşıldığı hâlde biri devlet, 2002’de iktidar olmuş artık. Dolayısıyla onların devletle olan ilişkilerini düşünürsek bütün her şey devletle ilişki içerisinde götürülmek zorunda. Onlar kendilerini muhtaç hissediyor. Siyasi açıdan da baktığımızda... Şimdi, tabii, durum bugün çok farklı ama neticede taban teşkil ediyor bunlar. Sayısal olarak da çok büyüttüler siyasiler onları gözlerinin önünde ama etki alanları büyük hakikaten. Kendilerinin öyle büyük bir sayıları yok ama etkileme güçleri fazla. O bakımdan iki tarafın da birbirlerinden kuşku duyduklarını nereden biliyoruz? Şimdi, AK PARTİ’ye yakın, mesela, iş adamları kuruluşu var. Şimdi, normalde aynı yolun yolcusu ise niye farklı bir örgüt kurma ihtiyacı duyuyor?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – TUSKON’u mu kastediyorsunuz, hangisiydi?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yani netice itibarıyla, baktığı zaman siyasetçi, özellikle Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan düzeyinde bir siyasetçi burada bir şeyi görüyor. Yani kendisini ayırtıran, “Ben sen değilim, bak, ben de gücüm.” deme ihtiyacı hisseden ama bu gücü nereye kadar kullanacağı konusunda bir bilgisi olmadığı için o zaman tedbir alma ihtiyacını da duymayan bir siyaset var. Benim gördüğüm bu. Yani elbette sizin tespit ettiğiniz gibi bir inanç ortaklığı var. Elbette yani birbirlerinden menfaat ilişkisi var. Biri üniversite açıyorsa orada yetişen çocukları siyasetçi kendisine yakın gördüğü için buna itiraz etmiyor hatta belki teşvik ediyor böyle bir şey olsun diye. O bakımdan, iktidar paylaşımı yok. Yani iktidar, benim gördüğüm kadarıyla Tayyip Erdoğan iktidarı paylaşmadı. Paylaşmadığı için zaten 17-25 Aralıkta ne umuyorlarsa onu gerçekleştiremediler. Yani Tayyip Erdoğan her zaman bir kuşku duydu. Bunu sadece hissederek söylemiyorum, kendisiyle zaman zaman bir araya gelmelerim olduğu için süreç içerisinde. Sadece 2000’li yılların başından itibaren onlar hakkında

kuşklarının her zaman olduğunu biliyorum. O bakımdan, yani bu vartanın atlatılmasında, 17-25 Aralık, ardından 15 Temmuzun, şimdi Cumhurbaşkanı olan Tayyip Erdoğan'ın onları iyi tanıdığı ve sürekli kuşkusu altında bu yol arkadaşlığını sürdürdüğü, bunun büyük rol oynadığı kanaatindeyim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Peki, şöyle bir soruyla tamamlayayım yani birinci soruydu sorduğum ama Nasıl ayıracağız AKP'liyi ve cemaatçiyi? Yani bunu nasıl ayıracağız?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Evet, sorunuzda o da vardı ve bence çok... En önemli nokta burası. Zaten bugünlerde de yaşanan olaylar...

Bir olay anlatayım: Daha 15 Temmuz olmamış, belki hatta 15 Temmuzdan birkaç ay önce sosyal ortamda karşıma çıkan bir iş adamı, kendisi muhafazakâr bir iş adamı. “2 çocuğum var.” dedi. O sırada da cemaatin üzerine gidiliyor 17-25 Aralık sonrası. “Bunları söylüyorlar Fehmi Bey, hakikaten bunlar bunu yapmışlar mıdır? Benim 2 çocuğum var, ikisi de yabancı okullarda okuyorlar. Ben bu çocuklarımın da muhafazakâr insanlar olmasını istiyorum ama buldukları eğitim ortamı buna müsait değil. Baktım, bu çocuklar elden gidiyor, bunları tanıştırdım, birileri ilgilenmeye başladı bu çocuklarla. Bunlar mezun oldular o okuldan, sonra üniversiteden de mezun oldular. Bugün benim arzu ettiğim tarzda muhafazakâr fikirleri de olan insanlar oldular. Ben olayın bu yönünü tanıyorum. Ben bunları böyle tanıyorum, başka türlü tanımıyorum. Yani bana getirdiği artıyla tanıyorum. Bir de bu söylentiler var: ‘Bu adamlar, şunu yapıyor, bunu yapıyor.’ filan. Ben ne yapacağım şimdi?” dedi. “Senin bir şey yapman gerekmiyor çünkü senin bir şeyin yok ki, bunlarla bir irtibatın yok yani. Bunu düşünmen normal, onların sana çocukların konusunda yardımcı olduklarını görmüşsün, böyle git.” dedim. Ama bunu dediğim kişi 15 Temmuz sonrası -iş adamı bu- içeriye alındı, şu anda hapis. Bu adamın da bir ilgisi olduğunu zannetmiyorum.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Hayır, zaten o ilgi meselesini soruyoruz, onu nasıl tanımlayacağız?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – İşte tanımlayamıyorsunuz, o kadar iç içe geçmiş ki.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bundan sonrası için çok önemli çünkü şimdi uğraştığımız en önemli meselelerden biri kamudaki tasfiyeler, gözaltılar, tutuklamalar, yargılamalar. Sayılar 100 binleri aştı, işte gözaltındaki insanların sayısı da öyle, 100 binlerle ifade ediliyor. Şimdi, cemaate mensubiyet açısından soruşturmalarda nasıl bir yol izlenmesi gerektiğine dair fikrinizi söylediniz, dediniz ki: “Dikkatli davranılmalı, ayrıştırılmalı.” Peki, iktidar içindeki sorumlulukları tespit etmek için sizin şahsi bir öneriniz var mı bizim burada değerlendirebileceğimiz?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Şimdi, iktidar içindeki... Bu, tabii, sizleri çok yakından ilgilendiriyor muhalefet olarak, onu biliyorum.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Komisyon olarak esasen.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Komisyon olarak da ilgilendiriyor. Ama ben bir genel yanlıştın uzantısı olarak görüyorum bunu. Yani insanlara önce bir suç atfediliyor, dolayısıyla da başka suçlu var mı diye arıyor. Doğru olan bu değil yani. Bir hukuk devletinde böyle yaklaşımın sonuç getireceğini de zannetmiyorum. Yani çok rahatsızlık verici olduğu için bu. Bence hesap sormak, elbette bu darbeyi düşünebilecek olan... Bakın, düşüncüyü bile suç görüyorum ben burada. Darbeyi düşünüyor ve bununla ilgili birtakım kumpasların içerisinde bulunuyorsa elbette ondan hesap sormak lazım. Katılanlar hatta katılmayıp da bir biçimde desteklediğini bir şekilde gösterenler, tamam, bunlar Türkiye’de demokratik düzeni bir şekilde bozma gibi bir eylemin parçası hâlinde. Bunlar da tamam. Ama yani bu adamlar iyi işler yapıyor görüntüsü altındayken... Diyelim, benim örneğini verdiğim iş

adamı, bunun kapısına gelmişler, “Bize yardım et, şurada şu okulu açıyoruz.” demişler, bu adam da bu parayı vermişse veya bir siyasetçi kendisine oy getireceğini bildiği bir mensubunu bunun yanında taşımışsa, sağa sola götürmüşse, oy istediği için bir açılışına katılmışsa...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – 17-25 Aralık miladı almıyor musunuz yani?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – İşte alalım diyorum yani, bir milat alalım diyorum.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Niye milat orası olsun ki?

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Fehmi Bey, 2004 var, en yakın milat o.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Neyse yani, onu kendi aranızda kararlaştırın ama benim gördüğüm...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Şöyle bir tecrübeniz... Sözünüzü kesmeyeyim, pardon.

Tecrübenizde mesela, şöyle, bu iş adamı gibi hem cemaat gelmiş “himmet” adı altında destek istemiş, vermiş hem de AKP’li bir milletvekili adayına ya da il örgütüne, ilçe teşkilatına bağlı yapmış...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Veya orada yer almış.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – ...ya da orada yer almış, hem böyle bu tür...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Çok insan vardır. Ben tek tek tanımıyorum bunları ama böyle insanların çok olduğunu düşünüyorum. Şimdi, onun için yani “Siyasilerden de hesap soralım.” Neyin hesabını soracaksınız?

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Ergenekon, Poyraz, bir sürü, siyasilerle bu örgütün iş birliği yaptığı davalar var.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ha, bunu siyasi olarak sorabilirsiniz.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Siyasi olarak soruyorum.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Sorun...

BAŞKAN – Sayın Sancar, tamamlandı değil mi?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Evet.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ama yani bu hukuki açıdan suç mu teşkil ediyor? Bence suç değil bu.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Onu bilmiyorum...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yani siyaseten suç, siz bunun hesabını sorun.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Yargıç yargısal tarafını yargılıyor zaten.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Tabii.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Bu hak...

BAŞKAN – Aytun Bey, müsaade eder misiniz.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Siyasette bile görevi ihmal suçu vardır.

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar...

Aykut Bey, siz varsınız herhâlde, değil mi?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben sormadım.

BAŞKAN – Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Neyse, yani yoksa ben Belma Hanım’ın söylediklerine cevap...

BAŞKAN – Şimdi, Aykut Bey, arada bunu hatırlatayım, sen bize de “Ben yaşça küçük, çok nazik, hiç söz kesmeyen biriyim.” diyorsun ya...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya, muhakkak ama şimdi bunun bir politik yönü olduğunu, mesela işte... Cevap verebileceğim çok şey oldu ama bunun üzerinde durmayacağım çünkü benim için bu darbe meselesi çok önemli.

BAŞKAN – Zaman hepimiz için önemli.

Buyurun, sorunuzu sorun siz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, aslında kabaca anlattınız ama bu iki iktidar grubunun ilişkisindeki dönüm noktalarını çok merak ediyordum. Aslında birçok soruya da cevap verdiniz. Onun için... Bir de şeysiniz gördüğüm kadarıyla, benim hayatımın hiçbir döneminde sizinle siyasal olarak yolumun kesişmesi mümkün değil. Ama rakip gördüğümüz veya karşı tarafta siyasal anlamda bir entelektüelin olması da önemli. Bence son dönemdeki en önemli kayıp da bu entelektüel kayıptır çünkü rakiplerimiz ne kadar iyiyse biz de o kadar iyi oluruz, ülke de o kadar iyi olur diye düşünüyorum.

Bir parantez açıp devam edeyim: Son dönemde birçok insan korkuyla bir savunma havasına girdi. Onun için, burası Komisyon olarak bir şey araştırıyor. Buraya gelenlerin her birinin kendini kurtarma derdinde olduğunu hissediyorum, -hata yapıyor olabilirim, ben kişisel hislerimden bahsediyorum- “Ben bu işte yokum.” korkusuyla. Daha önce bir ikramiye hevesiyle bu işlerde saf tutanların şimdi bir korku şeyiyle saf tuttuğunu görüyorum ve bunu da çok tehlikeli görüyorum. Ben hep şöyle bakarım meseleye: Her şeyin bir on yıl sonrası vardır. Bakın, daha Ergenekon meselesinde on yıl geçmeden neler ortaya çıktı, nasıl bütün algılar değişti. Şimdi de bir on yıl sonrasında keşke bakma şansımız olsa ama bugün tarihin şurasına bir kayıt koyuyorum, ben o gece Meclisteydim ve şunu hissettim: “Herhâlde öleceğim ben burada.” dedim. Çok uzun şeyler düşündüm, bilmem ne ama öldürülmesi planlanan, yani o bombalandığında ben buradaydım ve bu Mecliste bombalanan bir vekil olarak söylüyorum: Eğer bugün hapisanelerde denilen işkencelerin onda 1’i varsa yapanlara da yazıklar olsun! Bakın, bunu darbeye öldürülme tehlikesi... Böyle gidip bir gecekondu falan saklanmadım, geldim buraya demokrasiyi savunmak için ve bombaları buraya yağdırıyorlardı. Burada kayıtlara geçecek şekilde söylüyorum çünkü şöyle bir baskı kuruluyor: Her kim ki “İşkence var.” diye bahsediyorsa Fetullahçıdır. Biz her dönemde bahsettik, herkese karşı; insan hakkı çünkü biz değerler siyaseti yapıyoruz.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – İşkence bir insanlık suçudur. Yani Aykut Bey, şimdi bir şey söyleyeyim...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya, bunu söyleyenlere hep şunu...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bakın, hepimiz insanız...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben hiç müdahale etmedim ama, rica ediyorum ama ya; bitireyim, siz sonra deyin ki: “Aykut Bey şunu demişti.”

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Tamam özür dilerim Aykut Bey...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama sonra ben konuşmıyorum yani ben konuşmaya başladığım an... Ya, kimseye hakaret etmedim, kimseye kötü bir şey söylemedim...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Tamam, özür dilerim, sizi destekler mahiyette konuşacaktım.

BAŞKAN – Şimdi, öyle değil ama. Şimdi, hakikaten sizin söz kestiğiniz kadar Aykut Bey, kimse söz kesmiyor ama tabii, ben yine hiçbir arkadaşımızın söz kesmesinin doğru olmadığını... Çünkü usule uygun değil.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, Mehmet Ağar bugün söyledi, diyor ki: “Bunu söyleyen soruşturmaya...”

BAŞKAN – Tüzük hükümlerimize göre hatibin sözü kesilmez, sadece Başkan kesebilir. Tüzük’e hepimiz uyalım, Aykut Bey konuşuyor, sözünü kesmeyelim.

Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Başkana Tüzük’ü öğreteceğim, eğer birisine bir hakaret ediyorsam kesebilir, neyse; temiz bir dille konuşmak için. Mesela “Aşağılık herifler işkence ediyorlar!” falan gibi bir şey. Neyse ya, sinirlenmeyeyim diyorum da...

BAŞKAN – Sen nazik adamsın, sinirlenmezsin.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bakın, şimdi, şöyle bir şey var: Burada, mesela sizin kitabınızda çok önemli bir şeyi söylüyorsunuz, diyorsunuz ki: “Bu bir eğitim hareketi.” Aslında baktığınızda, benim dışarıdan gördüğüm -yanılıyor olabilirim, benden sonra düzELTSINLER BİLENLER- ben İslamcı yapıyı bu ülkede ve diğer ülkede anlamaya, tanımaya çalışıyorum, okumaya çalışıyorum. Şimdi, bir tarafta eğitime hizmet veren, üniversite mezunları bilmen ne falan filan daha çok eğitilmiş eliti tutan bir hareket, diğer tarafta da sağdan gelmiş bir hareket var ve ikisinin bir koalisyonu var çünkü geldiklerinde belediye bürokratlarından başka kimse yok ama hâlihazırda devletin kilit noktalarına yerleşmeye çalışmış ve yerleşmiş bir hareket var. Bir koalisyon şeyi olur. Uzun zaman -dediğinizi anlıyorum- bir güvensizlik, onu da felsefi çıkışlarından, ta Hindistan’dan geldiğini falan okudum ama detayına girmeyeceğim uzman olmadığım için. Bir süre sonra bu eğitim hareketine karşı bir TÜRGEV ve şeyden bahsediyorsunuz İnsan ve İrfan Vakfı. Yani bu, özenilen bir hareket gibi, yani okullar kuran, bilmem ne yapan; onun bir paralel hareketinin kurulduğu yönünde bir şüphe duyduğunu düşünüyorsunuz bu mektubu götürme dönemiyle ilgili yazdığımız şeyde. Bu bence kilit bir şey ve o TÜRGEV’in, daha sonra çıkan kanunlar işte, iktidarla desteklenen maarif kanunlarıyla, şunlarıyla bunlarıyla bu boşluğu doldurmaya çalıştığını hissettiklerini söylüyorsunuz. Ve bütün bunlar olurken de en önemli şeyin dershanelerin kapatılması meselesinde başladığını ama ondan öncesinde benim gördüğüm kadarıyla, belki siz kitapta yer vermiyorsunuz ama, 7 Şubat meselesinde gerek MİT ataması gerekse açılım süreciyle alakalı ciddi bir kafa karışıklığı veya bir kafa kafaya vuruşma var çünkü ben burada önemli bir soruyu bir bürokrata sordum, cevap vermedi, zaten çoğu da cevap vermiyor; onu da kayıtlara geçecek şekilde söyleyeyim. Darbeleri Araştırma Komisyonunda, en azından etik olarak ve siyasal olarak, doğruların söylenmesi ve saklanmaması gerekiyorken, belki bu anlamda gördüğüm en açık konuşmacılardan biri siz oldunuz. Yine söylüyorum: Korkuyla çünkü bu da haksız bir korku değil çünkü böyle tabur tabur insanların toplandığı bir dönem, haklı veya haksız diye bir şey söyleyemiyorum, bir tespit için söylüyorum; bu, Komisyonun işini çok zorlaştırıyor. Bir parantez daha açayım: Hatta bunu FETÖ çatı iddianamesini yazan savcı da söylüyor. Bir “şebbiha” diyorlar buna, Suriye’de hani bilinmeyen örgüt var ya, aynı “şebbiha” gibi anlatılıp insanların konuşmaktan korktuğu çift taraflı, böyle sinmiş bir şey hissediyorum. Bu da buradaki zorluklardan geliyor.

Dönelim bu mektup meselesine. Şimdi, bu mektubun önemi şu: 17 Aralık milat olarak konuluyorsa 20 Aralık tarihinde 1 numara ve 2 numara; Sayın Abdullah Gül Cumhurbaşkanı, Sayın Recep Tayyip Erdoğan da Başbakan olmak üzere sizi, hatta devletin uçağını da tahsis ederek yani bir an önce gitmenizi sağlamak üzere siz görevlendiriliyorsunuz ve siz o görevi...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – İşte öyle değil diyorum ben. Tam bir görevlendirme değil, yani bir görevlendirme olsa ben de o uçağa binerim yani.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, şunu söylüyorlarsa, “Eğer bilet bulamıyorsanız -kitabınızda aynen böyle yazıyorsunuz- size tahsis edelim ve devletin uçağını tahsis edelim.” şeyi varsa bu bir görevlendirmedir.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Tamam da ben de onu kabul ederdim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Muhakkak, onu söylüyorum. Kabul etti ve gittiniz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ama hayır, onu kabul etmedim. Bu bir devlet, bir ara buluculuk, bir şey değil bu.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Ama bu elçiliği kabul ettiniz, gittiniz yani.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Elçiliği kabul etmedim, ben bir “fact-finding” olayının içerisindeyim kendi açımdan ve başkaları açısından.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Her ikimizin de söylediklerinin sonuçları üzerine...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hayır, siz öyle bir sonuç çıkarabilirsiniz ama...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben sadece insanların beyanlarından sonuç çıkarıyorum. Ben şunu söylüyorum: Sayın Cumhurbaşkanı Abdullah Gül sizi arıyor “Gel bir konuşalım.” diye ve siz gidiyorsunuz, diyor ki: “Böyle böyle bir durum var.”

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ama ilk defa olmuyor yani o sık olan bir hadise.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Niye Fehmi Kuru yani?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tabii, tabii ama orada siz... Şimdi, kitaptaki hani, vakit kaybetmemek için...

Yani size böyle bir...

BAŞKAN – Aykut Bey, soruya gelerseniz hayli, yedi dakika...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Efendim, bakın, şimdi şöyle: Demin saat tuttum ki ben haksızlık ediyor muyum diye, konuşmalarımı kesmediğinizde üç dakika konuştum.

BAŞKAN – Gerçekten insan fark edemiyor, şu anda, yedi dakikadır giriş yapıyorsunuz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben zevkle dinledim ama üstat on iki dakika konuştu. Tamam beş-altı dakika daha konuşayım ya, herkes konuşuyor. Selçuk Bey 9 soru sordu, ben de iki dakika soru soracağım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yok 9 soru sormadım, 4 soru sordum.

BAŞKAN – Bir kişimiz daha var yani aydınlanan konular...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şu dediğim şeyi, siz ne düşünüyorsunuz bilmiyorum ama darbenin aydınlanması için önemli bir şeyi söyleyeceğim çünkü kilit burada.

BAŞKAN – Yok, “Sormayın.” demiyorum da hani soruya, sadede gelebilirsiniz çok iyi olur.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bilmiyorum ama kilit burada çünkü şöyle bir şey: Biz bu çatışma niye başladı diye anlarsak kilidi çözebileceğiz aslında, onu söylüyorum.

Bir mektup geliyor, 9 tane başlık var mektupta, üstü kapalı tehditler kendi lisanlarında. Diyor ki:

“Bir: Dershaneleri kapatmayacaksınız.

İki: Fetullahçı kadroların görevden alınmasına ve baskı kurulması...” Yani “Artık almıyorlar.”, “Tayin yapılmıyor.” falan filan tarzında bir mesajı var.

Üçüncü de diyor ki: “Aleyhte yazılar kesilecek.”

3 tane de temel de şartı var.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yazı değil de sosyal medyaydı o daha çok.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sosyal medya, işte, şunlar bunlar, hatta... Yani detaylarına girmiyorum.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ağırlık oradaydı da yazılar da vardır tabii.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yani oradaki hakaretler, şunlar bunlar kesilecek diyor. 3 tane şart var ve burada temel kritik bir husus var: Mektup Cumhurbaşkanına yazılıyor, hakem olarak Cumhurbaşkanına yazılıyor ve mektubun içeriğine baktığımızda güvendiklerini de söylüyorlar. Onun için, diyor ki: “İkinizin birlikte karar vereceği her şeyi şeyimiz...” Hakem olayı vardır Sıffin Savaşı’nda, aynen öyle bir şeye benzettim.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Mektupta yok o tabii de benim aldığım notlarda var, ikisi...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Burada şey diyor, Sayın Abdullah Gül’le ilgili kısmını okumayayım yani böyle bir şey olmayabilir; bu bir tez. Şeyi de olabilir hani her şeyi söylemek, şey yapmak; vakit kaybetmemek için söylüyorum.

Şimdi, burada bir 17 Aralık meselesi varsa 20 Aralık itibarıyla bir suç örgütüyle görüşme söz konusu. 20 Aralık itibarıyla bir suç örgütüyle en üst düzeyde bir görüşme söz konusu. Kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum.

Şimdi, samimiyetle şunu soruyorum:

Bir: Bundan öncesinde veya bundan sonrasında siz veya başkası üzerinden başka bir sulh çabası oldu mu? Bu, şu yüzden önemli: Çünkü bir yandan bizlerin, 17 Aralık dolayısıyla muhaliflerin tamamı, sonuçta biz dolandırıldığımızı gördük, elbette bağıracağız. Suçlanırken aynı zamanda iki tarafında bir “negotiation”un olduğu, bir görüşmesinin, müzakeresinin olduğunu görüyoruz. Bu, ne kadar daha devam etti? Araya giren başkaları olduğunu biliyor musunuz?

Bir de, orada milletvekillerini gördüğünüzden bahsediyorsunuz, o milletvekilleri kimdi veya iş adamları kimdi?

Şimdi, diyorsunuz ki: “Erdoğan kulağıma eğildi ‘Nasıl mektubu açık ettim ama.’ dedi.” diyorsunuz. Yani mektubu, o akıl heyetler toplantısına çıkıyor, kendisinden özür dilenmiş havasında bir mektubu ki mektubun muhatabı normalde Cumhurbaşkanı olmasına rağmen “Nasıl açık ettim.” diye kulağınıza söylediğini söylüyorsunuz. Bunun sebebi sizce nedir?

Sizin şöyle bir beyanınız var mesela, var mı daha doğrusu? “MİT tırları AKP’nin Susurluk skandalıdır. Davutoğlu çıkıp anlatsın.” diye bir cümle kurdunuz mu?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hatırlamıyorum ama yani...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Gazetelerde gördüm de hani bunu niye söylediniz onu tam şey yapamadım.

Şimdi, benim bütün bu anlattığım süreçte şey yapmaya çalıştığım husus şu: Şu an bir tarafın ki o taraf dediğimiz şey gördüğüm kadarıyla -yargıyla kesinleşecek ama- topuyla, tankıyla çıktı, vurmaya çalıştı; diğer taraf da sert bir şekilde oraya vuruyor. Bu, İslamcı hareket içinde böyle onlarca yıl, hatta bu ülkenin dışında da başka dillere yazılarak da konuşulacak. Onun için, bu yönlerinin şimdi açığa çıkması belki bu ülkenin faydasına olabilir. Siz bütün bu sürece baktığımızda, bir: Bu TÜRGEV ve adı geçen vakıf meselesine yani birinin diğerinin yerine geçme meselesine ne diyorsunuz?

İki: Bu işte sulh çabasında öncesi ve sonrası var mı?

Üç: Pensilvanya'ya gittiklerinizde hangi milletvekillerini gördünüz, içerikleri neydi, büyük iş adamlarından bahsediyoruz, bunlar kimdi? Mahzuru yoksa.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Aykut Bey, sağ olun.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Önce bu milletvekili Muhammed Çetin'di orada gördüğüm, tanımıyordum orana görene kadar. Kahvaltı edilen masada, ben de orada otuyordum. Yanımdaki kişi biraz da övünmek için işte “milletvekilimiz” dedi, o vesileyle, sonradan... Orada da ismini öğrenmedim onun da sonra fotoğraflarını ayrılacağı zaman gördüğümde orada olduğunu düşündüm.

İş adamlarından gitmeyen kimse var mı acaba? Yani, iş adamlarından ben hiç kimse görmedim orada ama bildiğim kadarıyla, isim verin, hemen hemen hepsinin gittiğini zannediyorum yani veya yakınlarından birinin gittiğini zannediyorum. Onunla da övünüyorlardı çünkü yani “Buraya gelmeyen iş adamı, buraya gelmeyen önemli kişi, gazeteci yok.” dercesine övünüyorlardı.

Şimdi, önce bu korku meselesi... Yani, ben şahsıma bu mesleği, adım attığım ilk günden itibaren doğruları söylemek ve kendimce kendi aklımı kullanarak bulduğum sonuçları okurlarımla paylaşmak olarak tanımladım. Bunu yaparken “Acaba şuna zarar verir miyim, buna zarar verir miyim...” Evet, bunları düşünerek yazdım bütün yazılarımı ama “Kendime zarar verir miyim?” diye hiç düşünmedim. Yani, birilerine zarar vermek diye bir derdim her zaman oldu ama “Bunu yazarsam bana bir zarar gelir mi?” düşündüğüm bir şey değil. Yaklaşık otuz yıldır her gün yazıyorum, daha öncesi de var. Hakkımda açılmış ya 2'dir, ya 3'tür hakaret veya işte başka türlü davalar. Onların bir kısmı da yani bir kısmı dediğim zaten açılmaması gereken davalardı. Yani bir korku cumhuriyetinde yaşamak istemem. Eğer böyle bir yere doğru gidiyorsak veya şu andaki şartlar bu görüntüyü vermeye başlamışsa bunu da iktidar sahiplerinin düşünmeleri gerektiği kanaatindeyim. Çünkü bu, en fazla onları rahatsız etmesi gereken bir şey. Korkularla hareket etmeye başlamış olan bir halkın yarın nasıl hareket edeceğini bilemezsiniz çünkü korku farklı yönlerde de götürebilir insanları. Demokrasilerde korkunun olmaması yani bireysel korkunun olmaması lazım. Bence iktidar sahiplerinin bu konu üzerinde, eğer böyle bir duruma onlar da aynı teşhisi koyuyorlarsa bugünkü duruma, bunun üzerinde durmaları gerektiği kanaatindeyim.

Şimdi, bu TÜRGEV ve benzeri o sıralarda açılmakta olan kuruluşlar benim baktığım noktadan yalnız, herhangi birisi bana “Biz bundan endişe ettik.” veya herhangi birisi bu taraftan “Biz onları gördük ve böyle yaptık.” dediği için değil bu, benim kendi tespitim, TÜRGEV ve benzeri vakıfları kuranlar bunlar yani cemaat tarafı o günün deyimiyse, “Yarın bizim için problem olabilir.” diye düşünmeye başladılar ve böyle kurdular gibi görüyorum. Daha da önemlisi, o taraf da bunu böyle algıladı diye düşünüyorum ve dershane konusu ortaya çıktığında, o mektup geldiğinde henüz daha yasa çıkmamıştı hatırladığım kadarıyla, dershane konusu gündeme gelince burada durmazlar diye düşündüklerini sanıyorum. Yani, “Bugün dershaneyi kapatan yarın başka şeyler de yapabilir.” diye düşündüler diye düşünüyorum ama hakikaten düşündüler mi böyle, hakikaten bu kurumlar, açılan şeyler, onları ortadan kaldırma planının bir parçası olarak mı kuruluyordu onu bilemiyorum.

Bence bu 20 Aralık, bir suç örgütüyle konuşma, üzerinde düşünmeniz gereken bir şey yani doğru bir tespit değil o, benim kanaatim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O tespiti biz koymadık. 17 Aralıktaki bir suç örgütüyse 20 Aralıktaki görüşme de suç örgütü...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Tamam, suç örgütü değil çünkü henüz o dönemde, daha “FETÖ” diye bir şey de yok.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hayır, hayır, yok, biz koymadık. Şimdi, iktidar koyduğu için, “Milat 17 Aralık.” diyor.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – “17-25 Aralık” diyorlar galiba yani “25”i de olması lazım onun yanında çünkü o arada henüz daha FETÖ değil ve gerçekten de değil.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Anlıyorum Fehmi Bey, sizin durumunuzu da anlıyorum da ben koymadım bunu.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Benim durumum değil, ben onlara bakışımı söylüyorum yani olaya böyle yaklaşıyorum. “17” dersiniz tek başına o yeterli değil, onun için “20” de doğru değil. Ama “17-25”, ondan sonra böyle bir şey varsa onu muhalefet olarak elbette... Ama “20” demek bence doğru değil. Böyle bir...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Ama ortasında, 17-25, Fehmi Bey...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – 26’sında...

BAŞKAN – Devam etsin.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Benim kanaatimi söylüyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Anladım, anladım, yok, nezaketsizlik etmeyelim size.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – “Bir sulh çabası var mıydı?” Ben öyle olduğunu -karşı taraf için söylüyorum yani cemaat için- oradaki konuşmalarımızı sanki bir sulh arayışı gibi algıladım ben, nitekim o izlenimi de mektupla birlikte taşıdım, dedim ki: “Böyle böyle...”

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama orada bir tek anlayamadığım benim, 25 Aralıkta da gittiler işte, Bilal Erdoğan’a kadar tutuklama yani daha siz mektubu vermeden.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – İşte, sorun orada.

BAŞKAN - Daha yolda gelirken bedduayı yaptı diyor, yolda dönerken.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Benim aklıma da şöyle bir şey geliyor: Acaba bu dinleme işleri, hani Başbakanlık Ofisi’ni, Genelkurmayı veya kritik yerleri dinleme işi o zamanda da vardı da bu özel görüşmeleri dinleyip “Ya, bunların sulh niyeti yok, vurun arkadaşlar.” gibi bir şey çıkmış olabilir mi?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Bilmiyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bilmiyorum hani, hiçbir delilim yok, sadece karinelere duyduğum şüpheden bahsediyorum.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben biraz önce de yani daha önce de dile getirdiğim endişeyi şöyle kendimce makul görmüştüm o zaman: Yani bunlar içerisinde birileri... Bir takvimleri var “17’de şunu yapacağız, 25’te bunu yapacağız, bilmem nerede bunu yapacağız.” diye. Hatta, o ikinci girişim benim bu düşünce tarzıma göre 25 için değildi, daha sonrası içindi, bu kadar yakın yapmaları gerekmiyordu. Ama böyle bir...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Biz buna kendi lisanımızda “acilciler” diyoruz.

BAŞKAN – Aykut Bey, müsaade edin, Fehmi Bey tamamlasın, hakikaten...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – İki kelime ya... Karışmadığım bir şey olacak mı?

BAŞKAN – Ama bakın...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Aykut Bey’in o girişi benim açımdan da açıklayıcı.

O acilciliğin sebebini ben bu mektuba bağladım o zaman. Yani böyle bir girişim olduğunu, benim oraya gittiğimi... Çünkü herkes gördü beni, kahvaltı masasında 100 kişi var. “Bu adam niye geldi bugünlerde, daha önce hiç buraya uğramayan adam? Şundan dolayı gelmiş olarak...” diye kafalarında düşündüler.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hatta Kadir Topbaş sormuş “Görüşme nasıl gitti?” diye.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Burası o, ben oradan bahsediyorum.

İçeriden haber alamasalar bile -ki almış olabilirler- kendilerince bir şey kurdular, “Bu iş sulha doğru gidiyor.” diye düşündüler -ben o zaman bu aklı yürütmüştüm- ve acilciler devreye girdi, daha sonrası için takvime koydukları bir şeyi 25 Aralıkta koydular ve o mektubu tesirsiz bıraktılar diye düşünmüştüm o zaman ama sonraki gelişmeler bu aklıma pek doğrulamadı.

BAŞKAN – Ama Fehmi Bey, bu düşüncenizi, sizin kendi açıkladığınız, “Daha ben uçaktayken, yoldayken bedduayı yapmış.” gerçeğiyle bir araya...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben oraya giderken yapmış.

BAŞKAN – Giderken mi, dönüştü mi?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Giderken yapmış yani ben oraya indim...

BAŞKAN – Haberiniz yok sizin.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Haberim yok, bu görüşmeyi yaptım. Gazetelere baktım ertesi gün, böyle bir beddua yapılmış ve ben o mektupla buraya geldim.

Şimdi, dolayısıyla...

BAŞKAN – Hayır, o zaman acilciler değil, FETÖ'nün bizzat kendisinin fitili ateşlediği anlaşılıyor, değil mi?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hayır, bu zaten o zaman koyduğum teşhisti.

BAŞKAN – Evet, bilmeyerek koydunuz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Sayın Başbakana da “Ya, bu nedir?” dediği zaman, oradaki izlenimi aktarmak üzere kendisine gittiğimde “Bunu ancak böyle açıklayabiliyorum.” dedim ben yani “Birileri bu işi berhava etsin diye sanki acil bir olaya dönüştürmüşler gibime geliyor.” demiştim. Ama bugünden geriye baktığımızda, diyelim 25 Aralık sonrası bu iş bir şekilde sulha doğru gidiyor gibi görünse bile bunların niyetlerinin iyi olmadığı, bir yerde patlayabileceği kanaatine şu anda sahibim.

“Nasıl açık ettim ama?” Başbakan Erdoğan akıller heyetinde açıkladı, sonrasında ben kendisine “Allah’a ısmarladık.” derken kulağıma böyle bir şey fısıldadı. Sizin kanaatiniz ne? Ben o gün bugündür bunu anlamadım ama bunu yazdım.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben bu konunun biraz açılım süreciyle ilgili olduğunu da düşünüyorum.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Nasıl?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yani bunun tesadüf olmadığını, Kürt meselesiyle bağlantılı bir mesajı da içerebileceğini düşünüyorum.

Bir küçük parantez açayım, bütün bu bilgileri Fehmi Bey'in kitabından alıyoruz çünkü okumayan bazı arkadaşlar “Nereden biliyor?” şeklinde bir şey diyor, kitapta var. Yani kapatıyorum parantezi...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Bu arada ben de bir şey söyleyeyim, parantez. Bir konuyla ilgili benim görüşümü İstanbul’da savcılık aldı. Onların da kitaptan haberi olmadığını konuşurken fark ettim ve kendim hediye ettim, “Aman, okuyun bu kitabı, bunda bayağı malzeme var.” dedim. Bu kitap nisan ayında çıktı biliyorsunuz yani bu olaylardan çok önce. Ama bunu okumuş olanlar...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Fehmi Bey, şimdi, Türkiye’deki eksiklik şu: Biri bir şeyi biliyorsa buna bir şey söylüyorlar mı? Oysaki Türkiye’de açık kaynaklardan o kadar çok şey öğrenebiliyorsunuz ki... Mesela, şurada Kadir Topbaş birkaç kelimeyle geçiyor, uçakta görmüş, size sormuş. Kadir Topbaş bu aralar kilit bir isim ama oraya dikkatle baktığımızda onu görebiliyorsunuz, mesela o görüşmeyi bilmesini. Ama tabii, kötülük de etmeyeyim, bir başka açıdan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı, AKP’nin en üstündekilerden biri, bilmesi de doğal da olabilir. Kapattım parantezi.

Bu Kürt meselesini de bağlayarak, entelektüel anlamda, bu ilişkiyi konuşursanız o anlamda...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ama Kürt meselesiyle ilgili değildi o çünkü içeride yaptığı konuşma tamamen o konuya ayrılmıştı, çünkü akıller heyetiydi.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O zaman ben size ek bir bilgi vereyim de...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Pardon, şunu söyleyeyim bir bilginiz olsun diye: Tamamen o konuya ayrılmıştı yani çözüm süreciyle ilgiliydi ve birdenbire bu konuyu açtı, son paragraf bu konu, hiç alakası yoktu.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O zaman ben size bir ek bilgi...

Son otuz saniyelik bir şey... Sayın Başkan çok önemli konuşmalardan şey yaptı bizi.

Benim anladığım kadarıyla, aynı zamanda açılım süreci de yürürken cemaat bu açılım sürecinden çok hoşlanmıyordu, özellikle Emniyet ayağı ve bunun bir an önce durdurulması, bu KCK davaları, şeyler ve yeni bir dava açılması konusunda bir bilginiz var mıydı, bir duyurunuz var mıydı? Kapsamlı bir Kürt meselesiyle ilgili bir dava, Ergenekon tarzı bir dava açılmasıyla ilgili bir bilginiz oldu mu?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Şunu biliyorum, kitapta çok örnekler var aslında: Nasıl siyasileri, hani işin sorumlusu olan Bakan, Ergenekon konusunda en hayati gözaltına alma girişiminin yapıldığı gece bizimle birlikteydi bir grup gazeteciyle ve o gece o girişim yapıldı, gözaltına almalar yapıldı, Bakanın haberi yoktu bu olaydan. Yani polisler çok önemliydi. Ergenekon’un en hayati gözaltına alma girişimi ama Bakana haber verilmeden yapıldı. Fakat hiç kimseye verilmedi mi?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hangi bakanı kastediyorsunuz efendim?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – İçişleri Bakanımı.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Adı?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Beşir Atalay.

Ve Bakan atlayarak işler yaptıklarını biliyorum. Böyle bir şey yapabilirler miydi, hiçbir bilğim yok. Ama mesela, KCK operasyonunun da ben siyasilerden...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Normalde yapabilirler ama bu, normal değil.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – KCK operasyonunu da yine siyasilere haber vermeden başlattıkları kanaatindeyim ben. Yani o elleri kelepçeli, tek sıra hâlindeki insanlar...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bunu haber vermişlerdir.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Bakana verdiklerini zannetmiyorum, o kadar söyleyeyim o zaman.

BAŞKAN – Zekeriya Bey, buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Ben Aykut Bey’in az önce sözünü kestim, bir cümle olarak, işkenceyle ilgili olarak... Şimdi, biz milletvekiliyiz, ben şahsen avukatım aynı zamanda, hukukçuyum. Buradaki hiç kimsenin işkenceyi tasvip etmesi gibi asla bir şey olamaz. Tutanaklara geçsin diye söylediniz, eğer iddia edilen bir işkence varsa yani sadece iddia değil, lütfen söylensin çünkü işkence yapmak suçtur.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çok iyi niyetlisiniz ama bunun yolu Cezaevi Komisyonunu çalıştırmak.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bakın, şimdi, ben şunu söyleyeyim: Ben itham anlamında söylemiyorum ama varsa somut “Şurada işkence yapılıyor.”, “Filanca işkence görüyor.” ya da “Filanca yerde işkence yapıldığını duydum.” varsa lütfen bildirin, biz gerekli yerlere, savcılığa, şuraya buraya Komisyonumuz üzerinden yazı yazarız. Şunu söyleyeyim yalnız: Ama şimdi, olmayan bir şeyle ilgili ya da var olmamış bir şeyle alakalı da, hassas bir dönemden geçiyoruz, buna dikkat etmemiz gerektiği kanaatindeyim. Ben bunu söylemek için sözünüzü kestim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben onu da söyleyeyim yani uzlaşma da çıksın. Bakın, bize gelip bunu, kalın bağırsak ameliyatlarından bahsedenler var. Doğru mu, yanlış mı bilmiyorum ama binde 1 bile ihtimal varsa...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bakın, binde 1 değil, yüz binde 1 bile ihtimal varsa işkenceyle ilgili, bu, nasıl darbeye karşı hep beraber dik durduysak işkenceye karşı da hep beraber dik dururuz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yoksa şöyle, darbeciler haklı çıkar. Bunu İnsan Hakları Komisyonu görsün çalışsın ya, bunun önünü açalım, bizim de kafamız rahatlasın. Bunu söylüyoruz.

BAŞKAN – Somut konular olursa hemen bildirelim.

Buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Sayın Korum, hoş geldiniz diyorum.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hoş bulduk.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Ben çok uzun yıllar sizi okumuş olan birisiyim, hatta gazeteyi aldığım zaman sadece sizin sütununuzu okuyan birisiyim.

Şimdi, tabii, bir hayal kırıklığı -yani yeri değil belki ama- şahsen burada da ifade etmek isterim: 28 Şubat Türkiye’de bir dönüm noktasıdır, bir kırılma noktasıdır; özellikle içinde bulunmuş olduğumuz muhafazakâr kesim açısından bir kırılma noktasıdır. İlginçtir ki o dönemde hemen hemen muhafazakâr kesimdeki işte cemaattir, cemiyettir, birçok şeydir bir tarafta kalmışken Zaman gazetesi 28 Şubatçıların tarafında kaldı ve daha enteresandır ki siz farklı söylüyorsunuz ama buraya gelen askerî uzmanlar ve gazetecilerin hepsi şunu söyledi, bu örgütün 28 Şubatla beraber büyümeye başladığını, 28 Şubat sürecinde muhafazakârların alanı daralırken bu örgütün okullarının büyüdüğü yönünde beyanları var. Yani bu konuda siz tabii, geri dönüp baktığımız zaman “Evet, orada kaldım.” Bu konuda bir öz eleştiri yaptığımızda, bunu merak ettiğim için soruyorum...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben kalmadım orada, ayrıldım yalnız o dönemde.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Ayrıldınız ama sonra ayrıldınız, bayağı bir sonra ayrıldınız.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yok, 1998’de ayrıldım.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Ama 1997’de oldu 28 Şubat baktığımız zaman.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Bir de mevziyi muhafaza diye bir şey var, bulunduğunuz yerde başkaları başka şeyler yazsalar bile siz doğru bildiklerinizi yazmaya devam edeceksiniz.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Bir diğer konu, bu cemaatin, örgütün yönetici kadrosu yurt dışında, ABD’de ve tabii, bir hücre teorisine göre de çalıştığı çünkü bugün gelinen şeye de baktığınız zaman belli yani iletişim noktasında. Yani bu yabancılar tarafından özellikle ABD’nin iade etmemesi noktasındaki ısrarına da baktığınız zaman bir bağlantısı var mı sizce?

Bir diğer nokta da şu: Şimdi, bizim siyasi hayatımızda müdahaleler var yani ben şey olarak söylüyorum, mesela Baykal’la ilgili olan bir kaset olayı var, müdahalesi var; bununla ilgili de tutuklamalar ve bağlantılar işte yine bu örgütü adres gösteriyor gibi yani henüz bir yargı kararı olmadığı için ben kesin bir şey söyleyemiyorum. Tabii, bir genel başkan gönderiliyor, yerine başka birisi geliyor. Tabii, yeni gelen genel başkan da yeni bir ekleple, farklı bir dizaynla bu partiyi idare ediyor. Yani bu kasetle bu müdahale varken Baykal niye gitti? Yeni gelen genel başkan niye geldi? Acaba Türkiye’nin ilerisinde CHP’ye bunların biçmiş olduğu bir rol var mı? Ya da CHP gemisini Baykal’ın olduğu dönemdeki kaptanlıktan alıp hangi limana götürmek istiyorlar? Bu konuda bir öngörünüz var mı? Gerçi Baykal “Okyanus ötesi değil.” diye söylemişti ama ben kendi...

Teşekkür ederim tekrar.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Estağfurullah.

BAŞKAN – Buyurun Fehmi Bey.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – 28 Şubatta, ben kendi kanaatimi söyledim, başka kanaatlerde olanlar bulunduğunu biliyorum. Bazı şeyler vardır başlangıcı itibarıyla aleyhte çalışırken sonuçları itibarıyla lehinize dönebilir. Yani mesela aynı türden bir analogiyi AK PARTİ için yapanlar da var yani 28 Şubatın doğurduğu bir iktidar olarak. Hâlbuki hepimiz biliyoruz ki Refah Partisi iktidardan uzaklaştırıldı, Refah Partisinin elemanları, unsurları, ona destek verenler, partililer, en büyük zararı o dönemde gördüler, listeler yayınlandı bu partiyle irtibatlı diye. Ama sonuç itibarıyla, neticede, 2002 yılında iktidara gelen bir siyasi parti var. Böyle bakıp o dönemde farklı bir sonuca varmak nasıl yanlışsa, benim baktığım noktadan gördüğümle sonradan olanlar arasında bir fark olabilir diye düşünüyorum. Bu benim düşüncem.

Fetullah Gülen’i niye iade etmediğini doğrusu anlamakta güçlük çekiyorum, yani neticede birtakım hukuki gerekçeler ifade ediliyor ve “Amerikan sistemi böyle şeylere müsaade etmez.” deniyor ama aynı Amerika’nın çok daha, hukukla hiç alakası olmayan, mesela Noriega gibi bir Cumhurbaşkanı, Panama’nın Cumhurbaşkanı, Panama da adamın bütün her şeyine rağmen ondan memnun. Gidip oradan aldı ve CIA’in de yıllarca maaş ödediği, kendisinin bir elemanı, oraya kadar yükselmiş, gidip oradan alıp otuz yıl cezaevinde tuttuğu da bir vakıa, Amerikan sistemi buna müsait ama kendisinin orada bulunan ve bir ülkenin hukuk içerisinde kendisinden talep ettiği bir insanı iade etmemesini ben anlamakta zorlanıyorum. Bir tek şey aklıma geliyor: Uygun zamanı bekliyorlar yani bir pazarlık bekliyorlar, buradan birileri “İşte bunu verirseniz, biz de şunu, daha önce yapmayız dediğimiz bir şeyi yaparız.” filan. Amerika buna da müsaittir, malum. Belki böyle bir şeyi bekliyorlar, böyle bir zamanı bekliyorlar ya da kendileri açısından en zararsız olacak bir dönemde. Ben verecekleri kanaatindeyim ama sonrasını galiba sizlerin düşünmeniz lazım yani geldiğini varsayalım, ortaya çıkacak olan tablonun ben iyi bir tablo olmadığı kanaatindeyim. Yani bu kadar istiyorsunuz devlet olarak, “Al, verdim.” dediği andan itibaren, biraz daha komplocu yaklaşarak, bunu belki de size en zarar verecek şekilde...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Hayır, hayır, devlet mantığı ya da bir devletsen, eğer suç örgütü lideriyse, bunun hukuken böyle olması gerekmez mi?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – İşte öyle olduğu için istiyorsunuz zaten de ben de diyorum ki benim baktığım noktadan: Yanlış yapıyorsunuz yani bence, istemem ben onu. Orada kaldığı müddetçe burada söylediğiniz her şey daha iyi algılanır, onu suçlayıcı her şey, buraya geldiği andan itibaren farklı bir duruma girebilir gibi düşünüyorum. Yani bunun üzerinde aslında düşünmeniz lazım. İstemekte, tabii, devlet olarak haklısınız da, siyasi iktidar olarak bu niçin sizin lehinize, bunu şahsen anlamakta zorlanıyorum.

Bu Baykal kasedi, tabii, hassas bir konu. Yani eğer böyle bir şeye gerçekten bu FETÖ'nün adamları teşebbüs etti ve böyle bir olayı yaptılarsa bu herhâlde sonuç alma amaçlıdır. Ben yalnız bundan kuşkulu olduğumu burada ifade edeyim. Bunu mutlaka yine polis içerisinde birileri yapmıştır ama böylesine derin bir irtibat içerisinde bunu yaptıklarını zannetmiyorum.

Şimdi, benim bu, hani, “derin” dediğim bir şey var ya, onların da kendi akılları var, bazen bağımsız olarak hareket eden akılları, eğer onlarla irtibatlıysa, böyle bağımsız hareket eden bir akıl o işi yapmış olabilir ve böyle bir sonuç doğuracağını da muhtemelen bilmeden ya da tam tersine böyle bir sonuç doğurmak için yapmış olabilirler. Yani cemaatin o sırada Deniz Baykal'la ne sorunları vardı? Veya Kemal Kılıçdaroğlu'na gel diyecekleri kadar herhangi bir yakınlıkları nereden oluyor? Belki bunu bilmediğim içindir, belki öyle bir yakınlık vardır, belki onunla ilgili, Baykal'la ilgili bunu yapmalarını gerektiren bir şey vardır ama benim gördüğüm noktada böyle bir şey göremiyorum ben. Dolayısıyla da sanki öyle bir şey yokmuş gibime geliyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Sayın Başkan, yalnız, artık zorlanıyorum, haberiniz olsun. Yani kendi silsile içerisinde de zorlanıyorum.

BAŞKAN - Süre uzadı, farkındayım. Zaten komisyon üyelerimizden de soru sormayan kalmadı.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Ben soracaktım ama sormayayım. “Bunlar çok cici çocuklar.” diyecek biraz daha devam ederse.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Ben kısa bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN – Şimdi, müsaadenizle...

Fehmi Bey, anladım. Sadece şu konu netleşsin diye, siz AK PARTİ ile o günkü adıyla cemaatin kuşkulu bir ortaklık yaptığı şeklinde beyanda bulundunuz. Özellikle 17-25 Aralıktan sonra da yine bu FETÖ'nün yapılan seçimlerde olsun veyahut da FETÖ'yle ilgili, o günkü adıyla paralel yapıyla ilgili soruşturmalarda Cumhuriyet Halk Partisiyle çok yakın ilişki kurduğunu ve özellikle emniyet operasyonlarıyla paralel yapıya katılan polisler ve daha sonra hâkim ve savcılarla ilgili yapılan soruşturmalarda, gerek yargıdaki savunma süreci, gerek Silivri'de verilen desteklerde de Cumhuriyet Halk Partisinin çok yakın bir desteği olduğu görüldü o dönemde. Hatta bu sonraya kadar da uzandı. FETÖ'ye finans desteği sağlayan kurumlarla ilgili yapılan soruşturmalar -15 Temmuz öncesini kastediyorum- ve yine paralel yapının medya organlarına karşı yapılan operasyonlarda da bazıları milletvekili düzeyinde olmak üzere böyle hem bir medya desteği hem parti desteği de oldu. Burada sorum şu: Bu konuda Cumhuriyet Halk Partisi ile de sizin tanımlayacağımız şekilde, bir ileriye dönük hedeflerine varmak için... Dün burada Selçuk Bey şöyle bir şey dedi: “Duran arabaya hiç binmezler, hep hareket edene, hedefe varmak için.” diye tabir kullandı yanlış hatırlamıyorsam. Böyle bir iş birliği var mı? Bu bir.

Bir de, bizim hep bildiğimiz, sanıyorum hep kabul edeceğimiz bir ilke, merhamet adalete mani olmamalıdır. Şimdi, özellikle sizin konuşmalarınızdan âdeta şöyle bir sonuç... Yani çok büyük mağduriyetler var ve özellikle bahsettiğiniz, yani himmette bulunmuş, yardımda bulunmuş şeklindeki

beyanlar terör örgütüne finans desteği kavramından farklı bir yere oturtularak bu mağdurlar genişletilen bir algı, böyle bir yaklaşımınızı ben gördüm. Hâlbuki meseleye biraz demokratik hukuk devleti perspektifinden baktığımızda ortada bir silahlı terör örgütünden bahsediyoruz, Fetullahçı Terör Örgütü, silahlı olduğundan da kuşku yok.

Şimdi, böyle bir örgüte bizim hukukumuzda yardım eden, yataklık eden, finans sağlayan, örgüt elemanlarını gizleyen, onların açığa çıkmasını engelleyen herkes şöyle veya böyle bu Fetullahçı Terör Örgütü'nün darbe girişimi suçuna ya da örgüt üyeliğine ya da örgüt üyeliği olmasa bile örgüt faaliyetlerine iştirak suretiyle suçun şüphelidir. Şimdi bu yönünden hiç bahsetmeden, “Sadece para vermiş, masum.” şeklindeki yaklaşımınızı, hakikaten FETÖ'ye bir destek olarak ben şahsen algıladım. Bu konuyu ben mi yanlış algıladım, yoksa bu konuda yeni bir şey söyler misiniz?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hayır, FETÖ şu anda yardıma muhtaç hâlde değil, böyle perişan hâlde, yerlerde yatıyor yani.

BAŞKAN – Ama bu sözleriniz bağlamında...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yardım etsem ne olur, etmesem ne olur? Sayın Cumhurbaşkanımızın deyimiyle. Yani o bakımdan böyle bir yardım etmeyi gerektirecek bir durum zaten yok, böyle bir şeyi yapacak insan da ben değilim. Ben tam tersine size yardım etmeye çalışıyorum bu konuda. Çünkü neticede eğer yanlışlıklar birbiri ardına yapılırsa, ben bunları yanlış olarak gördüğüm için burada dile getiriyorum ama siz bunu yanlış görmeyebilirsiniz, o sizin kendi tercihiniz. Bu yanlışlıklar devam ederse...

BAŞKAN – Hukuk penceresini ifade ediyorum da, ona bir yorum...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – ...bunun faturası, hukukta öyle tarif ederseniz ve bunu, eğer tarihi iyi belirlemez, çok eskilere kadar da götürürseniz, mağduriyetler, ben hiç mağduriyet sözcüğünü kullanmadım, siz kullandığınız için şimdi kullanıyorum, eğer mağduriyetler ortaya çıkarsa, eğer bunlar da yaygınlaşırsa bunun siyasi faturası çıkar. Hukuk tamam ama bir de siyaset var ve siz de siyasetçisiniz. O bakımdan bunları burada dile getirdim ki benim tanıdıklarım veya tanımadıklarımın kaynaklanarak yaptığım bir şey değil. Size yardımcı olayım diye burada dile getirdim, yani siyasete yardımcı olayım diye ama siz o kanaatte değilseniz...

BAŞKAN – Estağfurullah.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ama dediğim gibi, eğer tarihi iyi tespit edebilirsiniz, ondan önce yapmış olanları bundan muaf kabul ederseniz, benim ölçüm bu, sonrasında yani bile bile “FETÖ” dedikten, siz “FETÖ” sıfatını kullanmaya başladıktan sonra, bu örgüt ve bu örgütün amacı, bir de silahlı bunlar, amacı da devletle problemleri dedikten sonra bunu yapmışlarsa bu en tabii hakkınız ben buna itiraz etmem ama 2010 yılında veya 2013 yılında çocuğun cep telefonuna oradaki abla “Şunu indir.” dediği için o çocuk indirmişse, 18-19 yaşında çocuktan bahsediyoruz, yani bana göre çocuk, o sorumlu tutuluyorsa ben bunu yanlış olarak görüyorum.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Sorumlu tutulmadı.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – “İse” diyorum ama.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Dedikoduları var ama onların birkaç şeyi var yani.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – O kadar basit değil.

BAŞKAN – Tabii, onun en azından tabii ki soruşturulup suç kastı açısından...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkanım, bizim de sorumlumuz var. Siz de uzatıyorsunuz, bize söz hakkı gelmiyor ama.

BAŞKAN – Sayın Tanrıkulu...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Bir şeyi daha söyleyeyim Sayın Başkan da, ondan sonra... Yani ben kuşkulu ortaklık değil, tam tersine iki tarafın da kuşkucu oldukları bir yol arkadaşlığı olduğunu söyledim, yani bir ortaklıktan söz etmedim. Böyle bir şey yok. Benim baktığım noktada bir ortaklık yok. Tam tersine, iki taraf da birbirine tahammül ediyordu ama bu tahammül artık tahammül edilemez hâle dönüştüğü noktada da yollar ayrıldı. Bir yol arkadaşlığıydı yani bu. O bakımdan, kuşkulu başka bir şey, iki tarafın da kuşkucu olarak bir yol arkadaşlığı yapması başka bir şey. Bundan başka bir sıfat kullanabiliyorsanız bu duruma, ona ben de belki iştirak ederim ama benim bulabildiğim en ideal şey bu.

BAŞKAN – Diğeri, Cumhuriyet Halk Partisi hakkında yorum yapacak mısınız?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yani, siyaset bu. Cumhuriyet Halk Partisi ondan kendisine oy getirecek bir şey bekliyorsa buna giriyordur ya da kendi ilkeleriyle o davranışlar arasında bir irtibat buluyorlarsa giriyorlardır. Siyaset böyle bir şey yani benim baktığım noktadan. Siyaset dediğimiz günlük kararlarla yapılıyor. Bugün işinize bu yarıyorsa bugün bunu yapıyorsunuz. Tabii, temel doğrularınız da var, tamam ama neticede o temel doğrularınızı hiçbir şekilde zedelemeyeceğine inandığınız noktalarda, farklı görünen, yani neticede size yakışmadığı gibi karşı tarafın izlenim alabileceği işler de yapabilirsiniz, siyaset böyle bir şey diye biliyorum ben. O bakımdan, CHP eğer bugün veya işte o dönemde kendisinden beklenmeyen işler yaptıysa, benim teşhisim, öyle davranmasının siyaseten onun yararına olduğunu düşündükleri içindir diye görüyorum. Onun dışında başka bir ilişki, onu bilemiyorum yani. O tamamen polise bir olay. Eğer böyle bir şey varsa herhâlde peşindedirler emniyet güçleri.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyoruz.

Gerçi soru sormak isteyen arkadaşlar var ama Fehmi Bey...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Sezgin Bey de sorsun da...

BAŞKAN – Sezgin Bey, buyurun.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Osman Bey de varmış. Kısaca olmak şartıyla... Yani gerçekten zorlandığımı bilin yani.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkana da yanıt vermem gerekiyor. Yani şimdi ısrarla CHP'yi bir yerlere çekme gayreti içerisinde sorular soruyorsunuz.

BAŞKAN – Yok, şimdi, bakın, öyle algılamayın.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, bir saniye cevap vermeyin, lütfen, rica ediyorum. Dinleyin, rica ediyorum, ben de görüşlerimi söyleyeyim. Bu konudaki görüşlerim: Şimdi, alçakça bir kaset oyunuyla, komplosuyla Genel Başkanımız Deniz Baykal istifa etti, bir davranış gösterdi, istifa etti. Ondandır CHP'nin kurultayı toplandı, o kurultayda seçilen bir genel başkan var. Şimdi bunu bir yere bağlamak, götürmek getirmek, işte ondan oy beklentisi var demek tamamen bir faraziye. Hem 17-25 Aralıktan sonra hem de 15 Şubat'tan sonra...

BAŞKAN – Sezgin Bey, sözünüzü kesmeyeceğim. Devam edeceksiniz. Sadece...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Kesiyorsunuz ama.

BAŞKAN – Hayır, lütfen... Hayır ama ben şunu söyledim...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu kesme oluyor mu?

BAŞKAN – Örgütün işine geldiği siyasi partiyi kullanmak için bir hareket yaptığımı söylüyorum ama siz üzerinize alınıyorsunuz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Benim insicamımı bozmayın Sayın Başkan.

Sayın Başkan, ben ne söylediğinizi biliyorum. Lütfen kesmeyin sözümü ya.

BAŞKAN – Devam edin.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Cidden, bakın, burada Komisyon Başkanı gibi değil, sınıf başkanı gibi davranıyorsunuz.

BAŞKAN – Rica ederim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – “Yeter, bunu sor, bunu sorma.” falan diyorsunuz ya!

BAŞKAN – Eğer bir konu üç saat söz kesmeden devam ediyorsa lütfen...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Başkan, ben Komisyon üyesiyim, şimdi bana sıra geldi. Daha önce kesseydin sesini. Gel şey yapalım, en az yarım saat siz konuşmuşsunuz. En az yarım saat!

BAŞKAN – Kayıtları getirtirim. İnsafsız yorum yapma. Hakikaten kayıtlarda yok böyle bir şey, yarım saat falan yok. Ben sözünü kesmiyorum.

Lütfen buyur.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet, Sayın Başkan, 17-25 Aralıkta ortaya çıkan tabloyu biliyoruz. Hukuk dışı delil toplama işi olabilir ama orada bir rüşvet, orada bir yolsuzluk da vardı ve bu Meclis, Adalet ve Kalkınma Partisi, çoğunluğu, 60’a yakın milletvekili oy vermesine rağmen göndermedi Yüce Divana, eğer gönderseydi başka bir tablo ortaya çıkardı. Adalet ve Kalkınma Partisi bakımından da Türkiye bakımından da hayırlı bir şey olurdu, bu arkadaşlarımız da aklanırlardı. Biz o zaman da bunu savunduk. 15 Temmuzdan sonra da şunu savunuyoruz: Elbette mağdur kimse olmasın, elbette olmasın yani hiç kimse işkence görmesin, kimse kötü muamele görmesin. Bakın, sizlere kimse ulaşamıyor, niye ulaşamıyor? Siz bu konuda herhangi bir şekilde devreye girdiğiniz zaman -ben biliyorum, milletvekili arkadaşlarımız söylüyorlar- “Acaba biz de FETÖ’cü olur muyuz? Geçmiş ilişkisini kullanıyor.” diye kaygı taşıyorlar.

BAŞKAN – Şu anda kendi postamda 450 ulaşan var. “Ulaşamıyor. “ demeyin, ulaşılıyorlar. Ulaşan çok yani.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bana günde 450 kişi geliyor. Dolayısıyla, sizdeki bu kuşku nedeniyle doğal olarak bizlere geliyorlar ve bizler gerçekten de... Ben insan hakları savunucusuyum, bu sıfatımı Mecliste kazanmadım, otuz yıldır bu işlerle uğraşıyorum. Yaygın işkence var ve cezaevleri izleme kurulları kanun hükmünde kararnameyle lağvedildi, yenisi kurulmadı. Ondan sonra Türkiye İnsan Hakları Kurumu kuruldu, önleme mekanizması özellikle kurulmuyor çünkü ulusal önleme mekanizması İnsan Hakları Kurumuna verildi, kurulmuyor. Milletvekillerine cezaevi kapalı. İnsan Hakları Komisyonunun alt komisyonu cezaevlerini ziyaret etmiyor.

BAŞKAN – Yalnız “İşkence var.” deyip de ihbar etmiyorsanız burada mesulsünüz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, bakın, ben yıllarca bu işleri yaptım, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden onlarca karar aldım. 90’lı yıllar gibi, 80’li yıllar gibi bir dönem yaşıyoruz. Otuz günlük gözaltı süresi var. Daha kötü bir durum var, avukatlar dosya almıyor. Dolayısıyla, bunları söyleyeceğiz. Bunları söylememiz onlardan yana olduğumuz anlamına nasıl çıkar? Bunları söyleyeceğiz.

BAŞKAN – Hayır, öyle bir şey demiyorum.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Öyle söylediniz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bunları söylemeye devam edeceğiz, bu mağduriyetleri söyleyeceğiz, söyleyeceğiz ki bu iş doğru yürüsün. Çünkü, biz sizi ikaz etmezsek, Hükümeti ikaz etmezsek bu iş doğru yürümez.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sezgin Bey, eğer işkence var da bize bildirmiyorsanız bize bildirin, gereğini yapalım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, benim Twitter’ımı takip edin, Bekir Bozdağ’ı “mention”layarak diyorum ki: “Şurada şu olay var, şuna gider misin?”

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ben giderim. Ben de takip edeceğim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Söylüyorum, benim Twitter’ıma bakın lütfen.

Son önergelyi de veriyoruz.

Efendim, sadece şunu öğrenmek istiyorum sizden.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Sezgin Bey tamamlıyor.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Tamamlıyorum.

Şimdi, bir insanın bir cemaat dayanışması içerisinde olması gayet doğaldır, inanç özgürlüğü gereğidir, din özgürlüğü gereğidir; buna ben son derece saygı duyarım. Osmanlı’dan beri de cemaatler var ve olacak da, bundan sonra da olacaklar. Hiçbir itirazım yok. O dayanışma sosyal yaşamda olur ama şimdi özellikle bu cemaat ve cemaatler bu hiyerarşik ilişki devlet içerisine taşınmışlar. Adalet ve Kalkınma Partisi de yani on dört yıldır Hükümet kuşku duymuş ama kendisi için duymuş, devlet için duymamış bu kuşku. Bu hiyerarşik yapı, bu cemaat dayanışmasının devlete taşınmasını devlet için bir tehlike görmemiş, kendisi için kuşku duymuş; ben öyle anlıyorum. Bundan sonrası bakımından değerlendirmeniz nedir? Şimdi, başka cemaatlerin ismini vermek istemiyorum ama devlet içerisinde örgütleniyorlar, onun yerine ikame ediliyorlar. Yani, bu Komisyonun görevi de aynı zamanda ileride alınması gereken tedbirler konusunda bir yol gösterici olmak. Cemaatlerin o hiyerarşi içerisinde devlete taşınmasına, kamu gücünü kullanmasına ne diyorsunuz? Bu konudaki görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkürler.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Bu konudaki görüşüm çok açık: Eğer bu 17-25 Aralık, 15 Temmuz bir ders olmamışsa o zaman aynı türden ilişkileri herkesle kurabilirler, her cemaatle, her şeyle kurabilirler. Ben şahsen, kuracağım zaman, bundan sonra çok daha dikkatli yani daha önce gösterdiğim dikkatten çok daha fazlasını gösterme duyuyorum şu anda. Eğer bunu bir siyasi iktidar, bir siyasi parti duymuyorsa kendisine çok yazık eder. Çünkü, netice itibarıyla bunlar ille dinî olmak zorunda da değiller. Herhangi bir kümelenme eğer devlet içerisinde farklı bir yapılanmayı bir paralel yapıya doğru kendisine bir hedef koymuşsa bu hedefi yerine getirmek için, nihai olarak yerine getirmek için demek ki elinden geleni yapıyor yani kendi ilkelerinden de sapabiliyor. Şimdi, eğer İslami bir kesimse bu şu anda konuştuğumuz konunun arkasındaki -ki öyle olduğuna inanıyoruz- bunun İslam’la nasıl bir irtibatını kuracağız? Yani, bunun, yalan söylemek, başkalarının hakkını yemek, insanları cezaevlerinde sürdürdirmek, elindeki gücü başkalarının en ağır cezalar almasını sağlayacak şekilde kullanmak; bunların, bırakın İslamiyet’i yani bir din anlayışı, herhangi basit bir ilahi bilmediğimiz bir din bile olsa bağdaşabileceğini ben düşünemiyorum. Dolayısıyla, eğer bu konularda daha fazla titizlik beklediğiniz bir grup, bir kümelenme bunu yapabilmişse artık bu tür yapılanmaların hiçbirinin hiçbir şekilde devlet içerisinde oraya bağlı olarak yer almalarına müsaade etmemek lazım, buna göz yummamak lazım. Ama,

bir insan dindar, bir yere de kendisi sempati besliyor; şimdi, bu insanı da peşinen herhangi bir devlet görevine getirilmeyecek şekilde önünü tıkamak da yanlış bir şey. Ama, buradan ben ders aldığımız kanaatindeyim, herhâlde Hükûmet de almıştır, siyasi iktidar da almıştır. Neye kadar müsaade? Neden sonra müdahale? Bunun herhâlde bir ölçüsünü bulacaklardır diye düşünüyorum. Yani, bir yandan bireysel hakların önünü tıkamak şeklinde bir yeni düzenlemeye gitmek yerine, zaten var olan sistem içerisinde o insanların haklarına da tecavüz ederek güçlenmesini bir şekilde engellemek. Bunun pek çok yolu bulunabilir diye düşünüyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Yani, bu sadece Fetullah örgütü için değil, her türlü yapılanma için.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Herkes için, her türlü kümelenme için, dinî gruplar da dinî olmayan gruplar da yani mesela, diyelim insan hakları -sizin içinde yıllardan beri yer aldığımız- bunlar da böyle bir yapılanma diye bir şey gözetiyorsa... “Biz insan hakları bir sistem istiyoruz, onun için de adamlarımızı bir yerlere yerleştirelim...” Onlarla gizli örgütsel ilişkilerini sürdürüyorlarsa o da bence doğru değil. Yani, ne için, hangi hayırlı hizmet için olursa olsun buna göz yummamalı diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Osman Bey, buyurun.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, Sezgin Bey’in hem yönetim tarzınıza yönelik eleştirileri hem de işkence konusundaki beyanlarına aynen iştirak ettiğimi ifade etmek istiyorum. Zamanınızı almamak için teferruata girmiyorum ve ispat etmeye de açığım açıkçası söylemek gerekirse. Eğer zattalınız uygun görürse buyurun, buradan beraber atlayalım uçağa binelim, Urfa Cezaevine gidelim, işkence görmüş insanla görüşelim. Eğer “Hayır.” derlerse ben istifa etmeye hazırım.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Yarın Urfa Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunun.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Cumhuriyet Başsavcılığına biz somut itirazlarda bulunuyoruz, Mecliste gündeme getiriyoruz, Sayın Bakana soruyoruz, Sayın Bakana belge veriyoruz; hiçbir işlem yapılmıyor.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Sayın Vekilim, ben bir avukatım. Yarın Urfa Cumhuriyet Savcılığına sizin şikâyetinizi görmek istiyorum. Gidin müracaatınızı yapın, biz de takipçisi olalım.

Teşekkür ediyorum.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Pür niyetle. Bakın, böyle yaklaşırsanız başım gözüm üstüne.

BAŞKAN – Zaten bunu söylüyoruz efendim.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Beraber mücadele ederiz. Yanlış nerede?

BAŞKAN – İşkenceye sonuna kadar karşıyız.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Birlikte mücadele edersek sonuç alırız.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Yok, yok, gidin müracaat edin Osman Bey, konuşmakla olmuyor bu işler.

BAŞKAN – İşkence insanlık suçu, hiçbir gerekçesi de olamaz hangi suçu işlemiş olduğu iddia edilirse edilsin ama siz “Var.” deyip de şikâyetçi olmazsanız bu ülkenin görevlilerine de yazık.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Eğer şikâyetçi olmazsanız yok demektir.

BAŞKAN – Buyurun sorun sorunuz.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Hükûmet, İnsan Hakları Komisyonu üyeniz ne dedi? Onu bir inceleyin lütfen.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Efendim, bu Komisyonu ilgilendiren şu anda misafirimiz var. Lütfen sorunuzu sorabilir misiniz?

BAŞKAN – En güzeli, soruyu sorun. Fehmi Bey rica etti.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Benim de insan hakkım var yani.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Lütfen kusura bakmayın. Dilerseniz ben sorumu geri çekebilirim.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yok, hayır.

Buyurun, bekliyorum.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Hakkınızı helal edin. Bir insan olarak uzun zamandır oturuyorsunuz, insani ihtiyaçlarınızın dahi karşılanmasına müsaade edilmedi. Ben kendi adıma helallik diliyorum.

BAŞKAN – Her sözünüz... Lütfen gerçekleri çarpıtmayın böyle.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – İmkân verilmedi.

BAŞKAN – Fehmi Bey, siz dışarı çıkma izni istediniz de vermedik mi? Yani, Osman Bey, lütfen...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Öyle bir ihtiyacım olmadı.

Buyurun.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Kuru, kendi adıma bir kez daha zatinalinize teşekkür ediyorum.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Estağfurullah.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Değerlendirmelerinizden etkilendiğimi bir kez daha ifade etmek istiyorum.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Estağfurullah.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Doğrusunu söylemek gerekirse pek çok soru işareti vardı benim açımdan ve sormak istediğim husus vardı ancak izahatlarınızla pek çoğu kendi açımdan aydınlatıldı. Lakin, bir konuda yetişmiş olduğunuz mahallenin aynı zamanda kalemlerinden bir tanesisiniz. Doğrusu, akıl Allah'ın bir lütfudur ama çıplak akıl vicdanla buluşmamış olan akıl insanlık için büyük tehlikelere yol açabilir. Ben, kaleminizi kullanırken vicdanınızdan da olmadığınızı tanıklık eden bir insan olarak söylüyorum.

Darbe melaneti, darbe musibeti bu ülkede yaşayan 78 milyon insanın tümünü aslında özü itibarıyla hedef aldı.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Tabii.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Şükürler olsun ki başarıya ulaşmadı. Eğer başarıya ulaşmış olsaydı belki Hükûmet üyeleri, bakanları, büyük çoğunluğu tutuklanacaktı ama en azından biz HDP'liler infaz edilecektik; biz bunu çok iyi biliyoruz. Bunun çok büyük bir tehlike olduğunun bütün ülke açısından bilinmesi açısından söylüyorum Sayın Kuru. Lakin, darbeyle mücadele hukuk ölçeğinde olmalı. Hukuk aynı zamanda vicdanla yoğrulmalı. Sizin mensubu olduğunuz medya camiası... Medya özgür olmadan, medya karartılırsa, ekranlar karartılırsa, kalemler ana akım medyadan uzaklaştırılırsa, eleştiren kalemler tutuklanırsa darbeyle nasıl mücadele edilecek? Sizin açınızdan, mensubu olduğunuz

medya camiası açısından pek çok kalem aynı zamanda susturuldu, tutuklandı şu anda, doğrusu pek çok kalem de korkuyor; insanidir bu aynı zamanda, korkmak insan olmaktır aynı zamanda. Siz de bir kaygı yaşıyor musunuz Sayın Kuru.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Aynı zamanda, çözüm süreci, bir kez daha söylüyorum, bu Hükümet döneminde ya da Sayın Erdoğan döneminde başlatılan bir süreçtir, Cumhuriyet tarihinin en önemli siyasi gelişmesi, en önemli siyasi adımıdır. Cemaat denilen yapının çözüm sürecine karşı olduğu ve çözüm sürecini çöktürme adına birtakım zeminler hazırladığına dair duyular var, iddialar var. Sizin bu konuda bir gözleminiz var mı, bir duyurunuz var mı? Açıkçasını söylemek gerekirse, şu anda maalesef korku cumhuriyetini aşmış, Sayın Kuru, bana göre artık bir darbe girişiminin yerini başka bir darbe almış, örneğin kayyum ataması gibi. Halkın yüzde 85’inin oyuyla seçilmiş Silopi Belediye Başkanı görevden alınıyor, kayyum atanıyor. Dolayısıyla, yanlışla mücadelenin yöntemi bir başka yanlış değildir diye düşünüyorum. Özellikle de çözüm süreci konusundaki gözlemlerinizi yani cemaatin sabote ettiğine dair gözlemlerinizi ve medyanın susturulmasına yönelik gözlemlerinizi paylaşmanızı diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Osman Bey.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Ben özet olarak ancak bir şeyler söyleyebilirim.

Şahsen anlayamadığım bu cemaate baktığım zaman ve yaptıklarına baktığım zaman ilişki kuramadığım en önemli noktalardan biri bu çözüm süreci konusundaki tavırları. Bir defa, Türkiye’de bir sorun olduğunu ve bu sorunun belli bir bölgeyle irtibatlı görülse bile bunun ülkenin bütününe zarar veren bir sorun olduğunu, dolayısıyla Kürt sorununun çözümünün onlar tarafından da benimsenmesi gerektiğini düşünüyorum baktığım zaman yani buna karşı çıkmaları için herhangi bir sebep yok. Ama, tek tek baktığım zaman olaylara yani öyle eller olaya müdahil oldular ki, bu eller orayı işaret ediyor. Dolayısıyla da neden böyle bir şey yaptıklarını anlamakta zorlanıyorum. Bu ancak bir güç kullanma niyetinden, bir başka yönüyle de iktidarın bu alanda başarılı olmamasını, nasıl 17-25 bu iktidarı götürme amaçlıysa veya işte 15 Temmuz bilfiil askerî müdahaleyle aynı sonucu alma ise bu çözüm sürecine el atmaları veya bunda olumsuz rol oynamaları da iktidarın belki de en büyük başarısı olabilecek olan o süreci başarmaması amaçlı bir müdahale olarak görüyorum. Tabii, bunu o gün böyle görmek mümkün değildi, şüphelenebiliyorduk, o şüphe bende her zaman vardı ama bugünden geriye dönüp baktığımız zaman, ben en fazla buna yol veriyorum yani diyorum ki, bunlar herhâlde daha o zamandan bu süreci baltalayarak bu Hükümeti çok büyük bir başarıdan menetmiş oldular.

Benim şahsım, ben bugün herhangi bir gazetede yazmıyorum, yazmıyorum ama bugünün teknolojisi fikirlerini açıklamamanın önündeki bütün engelleri kaldırmış durumda, yeter ki sizi okuyacak insanlar olsun. Bazen gazetede yazarsınız, gazetenin tirajı 1 milyondur ama sizi 2 bin kişi ya okur ya okumaz. Bazen de “Bu adamı yazdırmayalım.” derler ama siz bir yerde bir çıkıntılı yaparsınız kendi adınıza ve her gün 30 bin kişi sizi okur. Bu bakımdan ben kalemi elinden alınmanın çok büyük bir ayıp olduğunu düşünüyorum. Tabii -yani benim için belki söz konusu değil bu ama- geçim mücadelesi veren, çoluğu çocuğu da okulda olan -bizimkiler hepsi artık bir yerlerde oldukları için öyle bir derdimiz yok- kira derdi olan, vesaire olan insanlar eğer işsiz kalıyorlarsa medyada buna yol açmak bile çok kötü bir şey. Onun için böyle suçlamalara meydan verecek tarzda gelişmelerin önünü kesmek lazım. Bu medyada serbest piyasa ekonomisi gibi bir şeydir yani. Neticede eğer karşılığımız yoksa okur olarak sizin, kimse size gazetesinde yazı yazdırmaz. Eğer bir okur kitleniz varsa ve size yazdırmıyorlarsa siz zaten ona ulaşacak bir yolu yine bulursunuz. Yani bir faydası da yok bu yapılan işin. Anlatabiliyor muyum? Dışarıda yanlış algılamalara sebep olmak dışında, ben, şu anda sizin sorduğunuz sorunun içerisindeki

o görüşün bu iktidara en büyük zararlardan birini verdiğini düşünüyorum. Yani cezaevinde gazeteci var mı? Şu anda deniliyor ki “120 kişi var.” Geçmişte “Bunlar gazeteci değil -kaç kişi olursa olsun- bunlar terör örgütüyle irtibatlı.” deniliyordu. Şimdi eğer yine öyleyse pek o tarife uymayan insanlar da var o 120 kişi içerisinde. Yani bu kadar peşinci olmamak lazım. Sonra yayın organlarının herhangi bir sebepten dolayı yayını engelleyici davranmamak... Yani televizyon varsa kapatmak herhangi bir sebeple... Peki, bu terör örgütünün de olacak bu televizyonları. Peki, bu televizyonlar bildiğim kadarıyla dün açılmadılar, yani yıllardan beri faaliyet gösteren televizyonlar veya yayın organları. Bugün mü bu irtibat kuruldu da kapatılıyor? Belki böyledir ama bunu birilerinin bilgi, belgeleriyle bir şekilde açıklaması lazım. Demesi lazım ki falanca televizyonu kapatıyoruz çünkü bu işte şunu yaptı. Böyle bir şey de yapılmıyor. Yani bunun yapılması lazım. Bugün, ben yabancı kaynakları takip ediyorum. Düne kadar bize methiyeler düzen, en fazla satılan o dergilerinin kapaklarını bizim liderlerimize ayırabilen, birkaç yıl önce... Şimdi her birinde sırf bu sebepten dolayı, yani başka sebepler de var ama- en fazla üzerinde durdukları bu basın özgürlüğü konusunda yapılan yanlışlar. Buna ben vesile olmanın iktidar açısından hiç doğru olmadığı kanaatindeyim. Yani bir şekilde bu tür yayınların yapılmasını engelleyecek bir ölçü bulunabilir. Elbette eğer darbe işine bir şekilde müdahil olmuşsa, bu adamı isterse elinde kalem olsun bir şekilde tutmayacaksınız ama bu olmamış. Bir insan sırf şu sebeple veya bu sebeple veya televizyon kanalı veya gazete, bugün keşfedilmiş birtakım bağlar dolayısıyla otuz yıldır yayın yapan bir gazete... Bildiğim kadarıyla şu anda kapatılan, yeni kapatılanlardan bahsediyorum. Öyleleri de var. Bunlar yanlış şeyler. Benim kanaatim bu.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Yurt dışındaki yayınların tarafı olduğundan emin değil misiniz? Yani düne kadar...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Olacak ama. Olsun ne olacak?

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Hayır yapılan o. Bu yazılan, son yazıların, Türkiye’ye yönelik olayları doğru okumamaktan, darbeyi görmemekten kaynaklandığını görmüyor musunuz?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Görüyorum.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Şu anda içeride olan, tutuklu olan gazetecilerin darbeye bir şekilde bağlantılı olduğunu...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Onu bilmiyorum.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – ...yargılama sürecinde beraat edip edemeyeceklerinizi göreceğimizi biliyorsunuz. Bir hukuk devletiyiz biz.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Ama taraf tuttuğu için gazete kapatılmaz ki.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Siz de bir gazetecisiniz.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Şimdi bakınız Belma Hanım...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Yani Türkiye’nin bugünkü durumunu sadece siyasilerin temizlemesi gerekmiyor, sizler de gazetecisiniz, bu topraktan ekmeç yediniz...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Ama burada bir suçlayıcı şey var yani.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – ...sizin bunlar için birtakım yazılar yazmanız, görüşler bildirmeniz gerekmez mi?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Hayır, gerekmiyor Belma Hanım. Ben bütün gazetelerin benim gibi...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Ben de şunu düşünmüştüm: Türkiye’de en kolay iş gazetecilik, medyacılık.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Olabilir. Ama ben size şunu söyleyeyim. Bana görüş sordunuz ama, birtakım sorular sordunuz, onlara ben cevap vereyim. Kestirme cevabım şu: Gazete dediğiniz şeylerin sadece benim fikirlerime yer veren şeylerden ibaret olmasını başta ben istemem. Farklı fikirler olmalı, benim fikirlerimi çürütecek fikirler olmalı, en ileri şeyleri yazanlar olmalı.

BAŞKAN – Tamam.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Tamamsa mesele yok. Bu özgürlüğe sahip olan bir medya düzenini kurun...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Tamam.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU - ...bu size tekrar övgüler getirecektir. Bir de mağdur olduğunuz için ayrıca 15 Temmuzdan dolayı ayrıca size övgüler getirecektir.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Bütün Türkiye mağdur oldu. O özgürlük yine var.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Hanımefendi, taraf olduğu için gazeteler kapatılmaya kalksa yüzde 80'i...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Şu anda her türlü gazete, medya Türkiye’de yayımlanıyor ama 15 Temmuzdu içeride ve dışarıda anlamayan gazeteciler var.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Olabilir Belma Hanım.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – O zaman yüzde 80’ini kapatmak lazım Hanımefendi.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Fehmi Bey, davetimize icabet ettiniz, buraya kadar zahmet edip...

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Bizi es mi geçiyorsunuz Başkanım?

BAŞKAN – Hakikaten fark etmedim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Dersaadet es geçilir mi efendim.

BAŞKAN – Fehmi Bey, artık tek dersaadet mebusumuz.

Buyurun.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben hem Fehmi Bey’in hem de heyetin sabrını taşımak istemiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Sadece kısaca bir konuya dikkat çekmişti. AK PARTİ’yle cemaat ilişkisi kuşkulu bir ilişkiydi diye.

BAŞKAN – “Kuşkucu” dedi. O şekilde düzeltti sonra.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Kuşkulu, kuşkucu, birbirine kuşkulu bakan. Gerçekten de öyle. Ben bu teşkilatın işte çocukluğumdan beri en kılcal damarlarından gelen birisiyim, bir arkadaşınızım. Kuşkulunun da ötesinde...

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Öyle deme aman, Allah korusun!

BAŞKAN – Yani “bu teşkilat” derken AK PARTİ’yi kastediyorsunuz.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – AK PARTİ teşkilatı ve işte belli bir misyondan geliyorum.

BAŞKAN – Aytun Bey de “Dikkat et.” diyor, cemaat olarak anlıyor, FETÖ.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Yok, yok, o cemaati kastetmiyorum.

Yani hiçbir zaman yolumuz örtüşmedi. Sadece şöyle özetleyebiliriz: Sahibinin hatırı vardı.

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Hakikaten iyi özetlediniz. Teşekkür ederiz.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Cemaatle AK PARTİ'nin ilişkisini sadece bu kelimeyle bence özetleyebiliriz. Sahibinin hatırı vardı.

Bir ikincisi de Türkiye'de en çok Kürt katleden Kürtçü örgütle ve uzantısı HDP'yle cemaatin ilişkisini, cemaat demeyelim artık...

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – FETÖ.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – FETÖ örgütünün ilişkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Vallahi bunu yeni duyuyorum ben. Yani daha önce böyle bir ilişki var deselerdi aklımdan kuşku duyardım bunu söyleyenin çünkü birisinin yapısını, yani PKK'nın yapısını biliyoruz. Bunun dinle, diyanetle bir alakası yok, farklı bir yapılanma o. Ötekisi de dindar, dolayısıyla dinle, İslam'la irtibat kuran bir yapı. Bu ikisi birbiriyle nasıl olabilir? Ama biliyorsunuz, yani en aklınıza aykırı gibi gelen şeyler bir şekilde doğru da olabilir. O açıdan, hâlâ, bunlar nasıl bir araya geldiler de böyle bir şey yapıyorlar noktasına pek aklım ermiyor. Ama akli arenlere de bir şey demiyorum yani.

BAŞKAN – Peki, tekrar çok teşekkür ediyoruz Fehmi Bey.

Umarım, sizin insani ihtiyaçlarınızı karşılamaya izin vermeyecek bir kabalık yapmamışızdır.

GAZETECİ YAZAR FEHMİ KORU – Yok, yok.

BAŞKAN – Çok sağ olun, var olun.

3.- Munzur Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Doçent Doktor Yavuz Çobanoğlu'nun, Fetullahçı terör örgütüne ilişkin bilgi vermesi

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, ara vermeden devam ediyoruz ve son konuşumuzu Sayın Doç. Dr. Yavuz Çobanoğlu, lütfen buyurun.

Yavuz Bey, hoş geldiniz.

Evet, şimdi özgeçmişini için Mihrimah Hanım, buyurun

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Sayın Yavuz Çobanoğlu, hoş geldiniz.

Doçent Doktor Yavuz Çobanoğlu, 1970 yılında İzmir'de doğdu. 1995 yılında Uludağ Üniversitesi Sosyoloji Bölümünü bitirdi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kurumlar Sosyolojisi Anabilim Dalında yüksek lisans 2001'de, 2008'de doktora çalışmalarını tamamladı. 1997-2009 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak İzmir'in değişik okullarında öğretmenlik yaptı. 2009 yılında Tunceli Üniversitesinde öğretim üyesi olarak göreve başladı. Hâlen aynı üniversitenin Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümünde dersler vermektedir. Politik kültür, semboller, zihniyet, ahlak, din gibi konular üzerinde çalışmaktadır.

Hocam, hoş geldiniz. İnşallah siz de sıkılmadan biz de sıkılmadan kısa sürede bitiririz. Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Evet, hoş geldiniz.

Söz sizin, buyurun Yavuz Bey.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Hoş bulduk.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri, saygıdeğer konuklar; hepimizi saygıyla selamlıyorum. Epey uzun bir süre oldu, hepimiz bekledik. Çok da söyleyecek şey var, bir sürü de şey hazırladım ama onların ayrıntılarına girersek...

BAŞKAN – Onları yazılı ve dijital olarak alır, uzmanlarımıza inceletiriz.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Vereceğim. Tamam.

15 Temmuz gecesi yaşadığımız darbe girişimi bizleri gerçekten derinden sarstı. Ölenlere rahmet, ülkemize de başsağlığı diliyorum.

Yine aynı nedenlerden dolayı, Komisyonunuzun da çalışmalarını da değerli buluyorum. Beni de bu çalışmalarından dolayı çağırdığınızı biliyorum. O yüzden sistematik hâlde birazcık da olayı akademik alana getirmek için çaba sarf edeceğim bu konuşmamda fakat birazcık kırgınlığım vardı buraya gelirken, yol yorgunluğu falan da oldu, epey de yorulduk hepimiz. O yüzden sizden de özür diliyorum ayrıyeten, bunlar için.

Ben, Gülen üzerine çalıştım daha çok, bütün çalışmalarım Gülen üzerine. Doktora çalışmam özellikle Gülen konusunda katkı yaptı. 2003 yılında doktora çalışmasına başladım. O zaman Gülen çalışmak birazcık sıkıntılıydı çünkü hem kendi bir cemaat önderi, ayrıyeten çok tanınan bir kişi, kendi bölümümde de bu konuda çalışma yaparken sıkıntı oldu çünkü hani bir fenomen olarak görülmüyordu. Hani bizim sosyolojide genelde böyle işte yoksulluk, işsizlik, o konular çalışılıyordu ama geçen zaman içerisinde ne kadar değerli bir alanda çalıştığım tabii ortaya çıktı. 2003 yılında başladım doktora çalışmama, 2008 yılında doktoramı sundum ve kabul edildi. 2009 yılında Tunceli Üniversitesinde kadro buldum. Bu süreçte tabii birtakım şeyler yaşıyorsunuz. Cemaatin nispeten en güçlü olduğu dönem. Mesela kadro bulmakta sıkıntı yaşadım. Kendi yayın organlarında benim yaptığım çalışmalarla ilgili oldukça suçlayıcı birtakım açıklamalar yapıldı. Mesela Gülen'in kendi İnternet sitesinde Gülen'le ilgili bir sürü çalışma, dünyanın her yerinde bir sürü çalışma varken gözünün önündeki benim çalışmam hiç yokmuş gibi, hani onunla ilgili yapılan doktora çalışmaları şeklinde alındı. Tabii bu güzelleme yapan, olumlayan çalışmalar o dönem değerli olarak addediliyordu. Benim de yine birtakım uluslararası yayınlarda, kendi ülkemizde yayınlanan yayınlarda Gülen'le ilgili makalelerim var, bir sürü röportajım var. Hatta şöyle söyleyeyim: Bizim sosyoloji alanında bazen öyle bir an gelir ki uzun süre çalıştığımız konularda artık söyleyeceğiniz söz kalmaz noktasına gelir. Ben de sıkılmıştım birazcık bu konulardan. Tam sıkıldığım anda 15 Temmuz darbe girişimi oluştu, tekrardan bu konular içerisinde kendimi buldum.

Şimdi, sistemli olarak gitmek bakımından önce Gülen fikriyatı üzerine eğileceğim çünkü asıl konum o. Cemaat benim yan alanım. Ben, Gülen'le tamamen ayrı kutupların dünyaya bakış açısında olan bir insanım ama bu Gülen'i çalışmayacağım anlamına gelmiyor bizim akademik anlamda. Özellikle bilhassa -kendi akademik bakış açımdan söyleyeyim- karşıt görüşteki insanları çalışmak benim açımdan daha değerli çünkü en azından ne düşündüklerini anlamlandırmak açısından kıymetli çalışmalar ortaya çıkabiliyor. Ben, Gülen metinleri üzerine çalıştım. Şöyle söyleyeyim: Türkiye'de hani Gülen'in bütün metinlerini okuyan birkaç kişi varsa bir tanesi de benim. Belki bir sürü kişi okumuştur ama akademik okuma ile mümin okuması birbirinden farklı. Cemaat bu bakımdan benim yan ilgi alanım oldu. Cemaatle ilgim benim, işte en fazla, okuldaki birtakım cemaat mensuplarıyla iş arkadaşlığı seviyesindeydi. Yoksa onlarla ilgili alan araştırması yapmadım. Herhangi bir temasım da yok, fiili temasım da yok cemaat mensuplarıyla.

Zaten bizim sosyolojide birkaç çalışma yöntemi vardır, bunlardan bir tanesi de söylem analizidir. Alana inebilirsiniz, o bir yöntemdir, araştırma tekniğidir veya işte bir örnek grup belirlersiniz, onunla işte görüşme, mülakat, derinlemesine mülakat gibi birtakım yöntemler kullanırsınız. Söylem analizi de bunlardan bir tanesidir. Söylem analizi, metinlerin içerisindeki birtakım söylemlerin derinliğine inme üzerine kuruludur. Bu yüzden, Gülen metinleri benim açımdan bir analiz nesnesi hâline dönüştü.

Önce fikriyat dünya görüşünden bahsetmek istiyorum: Gülen'in oluşturmak istediği bir toplum tasavvuru olduğunu gördüm ben metinleri okumaya başladığımda. Bu toplum tasavvurunun ortasına sosyal ahlak fikrini yerleştiriyordu. Sosyal ahlak fikri de tabii ki İslam ve İslam'ın etrafında kümelenen düşünsel sistemdi.

Şu bakımdan önemliydi Gülen'in toplumsal hayatı düzenleme fikri: Çünkü hayata dinî bir anlam katmak istiyordu, bunu da ahlak üzerinden vermek istiyordu. Tabii sosyolojide biz buna Durkheim üzerinden çok fazla görüyoruz. Yani Durkheim de bir toplum fikrine, ahlak, sosyal ahlak tasavvuru, kolektif bilinç şeklinde yaklaşmıştı, Gülen de üç aşağı beş yukarı aynı yöntemle gidiyor. Yani toplumsal bir dönüşüm yapmak istiyorsanız ahlaki noktadan yaklaşmak zorundasınız ve yeni ahlaki kodlar oluşturursanız bu ahlaki kodlar bir süre sonra insanların düşünce biçimlerine dönüşmeye başlıyor. Zaten Gülen'in kullandığı kavramlar da ve bu kavramların da kullanılması bende şaşırtıcı değildi.

Şu notlarımı ben dağıtmak istiyorum daha kolay olması bakımından. Bir arkadaşım şöyle dağıtılabirise bunları üyelerimize. Okuduğum metinlerin aynısı. Bunu da kendi kitabımdan derledim. Kitabım da 2012 yılında İletişim Yayınları'ndan basıldı, şubat ayında. O kitabımda çok daha ayrıntılı bir şekilde anlatıyorum bütün düşünsel yapısını. O kitabın son bölümü de cemaate ayrılmıştır.

Hızla geçiyorum ben, oradan tekrardan bakılabilir.

İşte, Gülen düşüncesinde bir başka ortak veya dikkate değer nokta da devletin bekası. Hani baktığımızda yine klasik politik İslam düşüncesinden ayrı bir yerde bulunmadığını görüyorsunuz bu noktalarda. Mesela Gülen'in metinlerinde sürekli devletin yanında yer almak gerektiği vurgulanır. Ben öğleden beri buradaki konuşmalardan çıkardığım bir şey, mesela şu nokta önemli: Neden acaba devletin yanında bulunmaya bu kadar önemsemiş bir kişi devlete karşı olacak bir silahlı kalkışmanın içerisinde yer alabilir? Bu, çok önemli bir soru.

Bu, şunu gösteriyor aslında: Bir şey değişmiş orada yani bir değişim var ve bu değişim sonucunda böyle bir durum ortaya çıkmış. Birazdan, son bölümde o değişimi belki tartışabiliriz. Ben bir anlatım yaptıktan sonra oraya tekrar döneceğim.

Mesela devlet yanlısı tavrının aslında kökenleri 1980'lerdeki milliyetçi İslam anlayışına dayanıyor Gülen'in çünkü o dönemde yükselen bir milliyetçi İslam anlayışı var. Tabii, bu sadece yerel bazda olan bir şey değil. Amerika'nın kendi içinde birtakım yeşil kuşak projeleri var. O dönem, tabii biliyorsunuz, sosyalist cumhuriyetler dağılmadı, o sosyalist cumhuriyetlere perde olacak bir yeşil kuşak oluşturmaya çalışıyor Amerika Birleşik Devletleri, politikası o dönemde. Bunların içinde tabii ki Sovyetlere komşu olan birtakım Müslüman ülkelerin içerisindeki İslami grupların tekrardan canlandırılması politikaları güdüyor o dönemde. Tam da Gülen'in yükselişi bu döneme rastlıyor.

Gülen'de aslında devlet bir varoluş biçimi ayrıyeten. Yani devletsiz var olabilme fikri, Gülen'in korktuğu, devletin bekasını her şeyin üzerinde tuttuğu temel nokta buraya dayanıyor. Tabii, burada devlet ile fert arasında birtakım ilişkiler var. Burayı da hızlı hızlı geçiyorum. Devlet ile ferdi homojen, bütünleşmiş bir kitle şeklinde görüyor. Yani devlet ile fert ayrılmıyor. Tabii fert burada devletin içerisinde erimiş, bireyin dışında bir noktada duruyor. Tekrardan işte Gülen'in bu devlet düşüncesi kamusal alanda da yine ahlaki bir dönüşüm yaratmayı amaçlıyor.

Tabii, nizam ve ahenk fikrini de burada ele almak gerekiyor çünkü Gülen, doğal bir düzen olduğunu iddia ediyor ki bu doğal düzen tasavvurları ta 1800'lerin sosyolojik fikirlerine de tekabül ediyor çünkü o dönemden tartışılan şey, işte dışarıda bir doğal düzen var, o doğal düzenin kurucusu bir tanrı var, bu doğal düzenin yasalarının tekrardan toplumda hükmedilmesi gerekir şeklinde bir anlayış aslında bu. Hani, buna dair sosyolojik bilgiye sahip olduğunuzda örtüştürebiliyorsunuz bunları.

Ama diyor ki bu düzen gönüllü mü olacak yoksa zorla mı gerçekleştirilecek? Gülen'in birçok metninde bunun aslında okuduğunuzda otoriter bir şekilde gerçekleştirildiğini görüyorsunuz. Yani bu düzen değişikliği otoriter meşruiyet kaynaklarına sahip. Yani toplum düzen değişikliğini kabul etmiyorsa, otoriter baskı artık bu neyse, silahla mı yoksa işte birtakım başka vasıtalarla mı, kendi yönündeki değişim için meşruiyet sağlıyor. Bu 15 Temmuz'a kadar Gülen bunu eğitim yoluyla, okullarla, dershanelerle veya ikna yoluyla, işte öğrencilerin sohbetler içerisindeki ikna yoluyla yaptığını görüyoruz ama işte 15 Temmuz önemli bir değişim aşaması bu açıdan baktığımızda. Ayrıyeten, Gülen düşüncesinde otoritesizlik devletsizlik diye de okunuyor.

Şimdi, bir de toplumsal disiplin talebi var tabii Gülen düşüncesinde. Disiplini mesela, yararlı eylemlerden olarak ele alıyor çünkü diyor ki: "Ahlak nizamı ve düzeni tekrar teşkil edebilmesi için disipline yönelik bir eğitim verilmeli." Buna da Gülen okullarında biz aslında rastlıyoruz. Yani mesela birçok aile çocuklarının dışarıdaki birtakım etkilerden, özellikle de kültürel etkilerden uzaklaşması için Gülen okullarına gönderdiğini, aynı şekilde Gülen okullarının işte disiplin anlamında daha iyi, İslam ahlakını verici, öğretici okullar olduğu için öğrencilerin buraya gönderildiğini, böyle bir şeylerin, toplumda böyle bir algının olduğunu biliyoruz.

Türk-İslam sentezinde bir milliyetçilik düşüncesine sahip. Ayrıyeten, bunu bir varlık nedeni olarak görüyor millet kavramı etrafında. Burada Türklük, İslam ve Müslümanlığın kimliksel ve etnik yanını tamamlayıcı bir şey. Yani ikisi birbirinden ayrı nokta değil. Birbirlerini besleyici noktada. "Millet" kavramı da sanki bunun içerisinde yer alan bir eğitici kavrama dönüşüyor fakat Gülen burada ırka dayalı gruplaşmaları bilhassa millet için tehlikeli görüyor. Fakat onun birçok metninde saf ırktan, saf 10 milyon Türk'ten bahsediyor. Hani zaten hepsini, Gülen'in bütün metinlerini okuduğunuzda birbirleri arasında çelişkileri de yazıyor... 80 küsur kitabı var bu arada.

Birazcık da cemaatten bahsedeyim. Yine atlayarak gidiyorum, kısaltarak gidiyorum. Gülen, ayrıyeten toplumsal örgütlenme biçimi olarak cemaatleşmeyi öngörüyor. Cemaatin, işte evleri veya kendinin düşünce yapısını yansıtıcı "altın nesil" fikri hep bu cemaatleşmeden ortaya çıkan kavramlar. Cemaatleşmenin yaygınlaşması gerektiğini ve bunun toplumsal anlamda elzem olduğunu söylüyor.

Ayrıyeten, Gülen Cemaati'nin diğer cemaatlerin aksine her dönem ve şartta devlete yaslanıcı bir tavır var. Yani devletle olan münasebetleri devletten yarar sağlamaya yönelik sürekli olarak. Devlettten yarar sağlayabildikleri ölçüde devlete yaslanıyorlar ve onlar onunla irtibata geçiyorlar.

Tabii, cemaatin bir de gizlilik esası var. Bu gizlilik esası içerisinde dışı kapalılık. Burada da konuşuldu, piramit şeklinde bir örgütlenme. İşte, abiler ve ablalar önce alt gruplar hâlinde evlerde sohbetlerle veya işte alt gruplardaki öğrencileri disipline ediyorlar, sonra bir üst büyük abiler var, onların büyük abileri var ve bunlar -evet, burada da konuşuldu- birbirlerini tanımıyorlar ama bu, bu konuları çalışanlar için yabancı olan bir şey değil. Dünyadaki başka dinî cemaatler de eğer kendilerine gizlilik esası üzerinden bir şey temel ediyorlarsa bu şekilde örgütleniyorlar. Yani bir abi bir abiyi tanımıyor veya tanıyabildiği nokta çok sınırlı çünkü hep bir korku var; işte, bir dağılırsa veya bir tehdit olgusu etraflarında oluşursa yapının çözülmemesi için alınan aslında basit önlemlerden bir tanesi bu.

Cemaat mensupları yıllarca hizmet gönüllüsü olarak anıldılar. Şimdi, baktığımızda, gerçekten dışarıdan baktığımızda, mesela bizim öğrencilerimizden de çok fazla cemaat evlerinde kalan çocuklar vardı. Bunlar kendilerinin hizmet yaptığını söylüyorlardı, asla dinî bir örgüt olmadıklarını, hatta cemaat olmadıklarını... Ki Gülen'in metinlerinde de çok vardır, kendisini asla cemaat lideri veya önderi olarak atfetmez.

Fakat baktığımızda, hizmet nedir yani hizmetle ne yapıyor diye baktığımızda, aslında birtakım kişisel menfaatlerin, işte iş bulma gibi, kadro gibi, ihale kapma gibi, memurlukta yükselme gibi, işte tayin gibi birtakım üst kadrolara çıkma, bürokraside yer kapma, orduda hâkimiyet veya politik alanın kontrolü gibi birtakım bu durumlar. Yani menfaat ilişkileri içerisinde döndüğünü görüyoruz bu hizmet dediğimiz bir şeyin. Ama vitrinin önünde başka bir şey var; vitrinin önünde fakir çocuklara yardım etmek, işte birtakım kermesler vasıtasıyla parasız öğrencilere birtakım küçük miktarlarda maddi imkânlar sağlamak gibi eylemleri görüyoruz aslında vitrinin önünde ama arka tarafta, baktığımızda, hep bir istikbal kaygısı. Yani kişilerin cemaate doğrudan katılmalarının nedeni, aslında cemaatin onlara sağladığı istikbal. Yani bu, bir bakıma, modern toplum içerisindeki insanın aslında yalnızlığıyla ilgili olan bir şey çünkü herhangi bir kişi günümüz toplumunda gelecek kaygısı onu en çok rahatsız eden durumlardan bir tanesi, "Gelecekte ne yapacağım?" Gelecekteki o kaygı, insanları cemaatlere yönlendiriyor, sadece Gülen cemaati için söylemeyelim, diğer cemaatlere doğru da yönlendiriyor ve bu kaygı, oradaki gördüğü dayanışma, yardımlaşma, insanlara kaybettiği duyguları tekrardan kazandırıyor, o duyguları tekrardan tattırıyor ve birazcık da böyle duygusal bir anlam yüklü cemaatlere katılım.

Bir de bizim kafamızda "cemaatler" deyince hep böyle kategorik birtakım durumlar var. İşte, "cemaatçi" deyince sakallı olur, bunlar cübbeyle gezerler, işte kadınlar örtülüdür falan gibi birtakım simgesel veya yirmi dört saat ibadet yapar bunlar gibisinden simgesel birtakım ezberlere sahibiz daha doğrusu fakat "Gülen Cemaati" dediğimizde bunun biraz –tırnak içinde- aşıldığını görüyoruz. Tartışmalı olması bakımından tırnak içinde söyledim, şu bakımdan: Mesela özellikle batı illerinde örtünmeyen birçok kadın Gülen Cemaati'nde. İbadetler o kadar katı bir şekilde yapılmıyor, günlük hayat içerisinde de karışabiliyorlar, içkili mekânlara da gidebiliyorlar yani bu tür durumlar ama özellikle batılı şehirlerde, işte İzmir, Aydın, o tür, nispeten serbest olan –yine tırnak içinde- şehirlerde. Bu tür bir esnekliğin –ki her yerde gösterilmediğinin de altını çizmek istiyorum- cemaate hem vitrin kazandırdığını hem de katılımları artırdığını gördük biz hep.

Tabii, hiçbir cemaat örgütlenmesi finans kaynağı olmadan yaşayamaz. En başından beri baktığımızda, işte, 1980'lerle birlikte özellikle, 1980'lerden sonra Gülen cemaatinin eğitime verdiği önem kadar medya ve ekonomi dünyasında da birtakım girişimlerde bulunduğunu görüyoruz. Yine burada sıklıkla bahsedildi. Kendine ait iş adamları derneği ve alınan birtakım yardımlar, bu yardımların nasıl alındığı belli değil çünkü kaydı falan da yok. Bunlar vasıtasıyla cemaat ayakta kalıyor ve günümüze kadar o gelen o finans desteğini sağlıyor.

Kısa değerlendirmelerden bahsetmek istiyorum biraz da kendi açımdan. Mesela, sorular sordum burada, notlarımda, cemaat ve tarikatlar neden farklı diye. Gülen Cemaati'nin bu ılımlı görüntüsü – yine tırnak içinde bahsetmek istiyorum- radikal unsurlarını gizlemedeki başarısı, dışa açıklığı ki bu dışa açıklığı şu bakımdan söylüyorum. Mesela, diğer cemaatler veya tarikatlar yani dinî oluşumlar daha katı kurallar içerisinde yer alırken işte bu dışa açıklık, mesela, ticaret yapma, küresel anlamda yükselme, büyük olma, teknoloji kullanımı ki çok önemli burada. Mesela, birçok dinî cemaat teknoloji kullanımını sınırlarken Gülen Cemaati destekliyor gibi birtakım eylemlerin özendirilmesi, eğitime verilen önem tabii önemli. Bir de devletle münasebetlere yakınlık gibi birtakım başlıklar Gülen Cemaati'ni diğerlerinden ayırıyor.

Yine Gülen Cemaati'nin ben irili ufaklı birtakım menfaatlerin ortaklığı olduğunu düşünüyorum. Bu da hizmet gibi ulvi çağrışımlar yapan bir kelimeyle ifadesini buluyor. Menfaatler ortadan kalkar veya vaatler uzaklaşırsa Gülen Cemaati'nin etrafında bir grup, küçük bir avuç insanın kalacağını düşünüyorum ben ama biz yine biliyoruz ki sosyolojik anlamda dinî cemaatler asla ortadan kalkmaz. Yani bir grup kişi kalacak. Bu Gülen öldükten sonra da devam edebilir. Hani örnek olması bakımından söylüyorum. Mesela, Said Nursî de dinî bir kişiliktir. o öldükten sonra bıraktığı metinler takipçileri tarafından devam ettirilmiştir.

O nedenle, bu dinî yapıların uzun soluklu olduğunu bilmemiz gerekiyor. Bu yüzden cemaat etrafındaki büyük kitle, özellikle 15 Temmuz sonrası çok çabuk dağıldı. Bu dağılma korkudan mı, gizlenmek için mi, yoksa ikna oldukları için mi gerçekleşti? Bunu da bir soru işareti olarak burada tartışılması için bırakıyorum.

Bence cemaat 15 Temmuz sonrası bir yenilgi olarak ifade etmedi, en azından cemaat içerisinde kalanlar. Hani yine yazılanlardan, çizilenlerden, beyanlardan takip etmeye çalışıyorum. Bunu yine bir toparlanma vesilesi hâline dönüştürmeye çalışıyorlar çünkü cemaatin ilk defa en şiddetlisini belki bu dönemde yaşadı ama ilk defa karşılaşmıyor böyle durumlarla. Dolayısıyla bunu bir enerjiye dönüştürüp tekrar kitleyi motive edip toparlanma düşüncesinde olduklarını söyleyebiliriz.

Gülen ile cemaati özellikle Gülen metinlerinde çok sıklıkla bahsedilir, bunun altını çizmek istiyorum. Sokağa çıkmayı bile devletle karşı karşıya gelmesi bakımından yasaklayan bir zihniyette ne değişmiş olabilir? Onları bu noktaya getiren sebepler acaba neler? Ancak bunu işte 15 Temmuz sonrası darbe girişimi, işte birtakım sis perdeleri hâlâ duruyor. Sanırım onlar bir kalktığında birazcık daha öğrenebileceğiz. Ama hani Gülen üzerine çalışmış bir kişi olarak şunu hani daha kolay söyleyebilirim ben: Bu darbe girişimi cemaat üzerinden yapıldı. Evet. Gülen'in bundan haberi olma ihtimali yok bence yani bir şekilde Gülen ikna edildi veya kendisi ikna olup cemaatin birtakım unsurlarıyla bu işi yaptı. Bu konuda fikrim bu yani Gülen'in bundan haberi olmadığı gibi birtakım beyanlara katılmıyorum.

Özellikle biraz evvel Fehmi Bey söyledi...

BAŞKAN – Orayı doğru anlayalım diye. “Haberi yok.” mu dediniz?

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – ‘Olmadığını zannetmiyorum dedim.

BAŞKAN – Ha, “Zannetmiyorum.”, tamam, “O beyanlara katılmıyorum.”

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Haberi vardır ama bu bir fikri değişimin de sonucudur çünkü daha önce işte devletle karşı karşıya gelmeyen, gelmemek için sokağa dahi çıkılmasını istemeyen bir kişinin ve bunu sürekli beyan eden bir kişinin böyle bir noktaya gelmesi, tabii ki onun üzerine çalışan birisi olarak benim ilgimi çekiyor.

Biraz önce Fehmi Bey’de de konuşuldu bu. Hani “Kendisini Müslüman olarak ifade eden birisi nasıl insanlara işkence yapabilir veya Ergenekon, Balyoz gibi davalarda birtakım insanların üzerine suçlar atılabilir?” dendi. Bunu söylediğinde benim aklıma hemen şu metinleri geliyor Gülen'in. Mesela, Gülen sıklıkla tekrarladığı cümlelerinde şunları söyler: “Haine merhamet yoktur, yılan merhamet yoktur, çyana merhamet yoktur.” diye. Demek ki, kendi algı dünyasında veya cemaatinin algı dünyasında birtakım insanlar hain, yılan, çyana şeklinde görülüyor ve onlara da merhamet gösterilmemesi gerekiyor yani oradaki meşruiyeti birden ortadan kaldırmış. Yani her türlü işkenceyi veya işte birtakım iftiralara atılabilir pozisyona sevk etmiş kendi düşünsel kurgusunda veya anlam dünyasında.

Yine, cemaat bir dinî yapı olsa da en başından beri siyasal bir yapı. Şimdi, siyasal yapı şu bakımdan siyasal yapı: Sürekli siyasetin yanında. Biz bunu aktif siyaset içinde değillerdi son döneme kadar ama son dönem aktif siyasetin içerisine girmeye çalıştılar ve bunu da nispeten başardıklarını düşünüyorum. Ama özellikle 2002 öncesinde sürekli siyasetin dibinde yer alan, kendi menfaatlerini kovalayabilecekleri partileri desteklemeye çalışan... Mesela, Gülen'in 2002'ye kadar hiçbir siyasi partiyi doğrudan destekleyici söylemler içerisinde olmadığını görüyoruz. Ama şunu görüyoruz: Mesela, birçok cemaat mensubunu birtakım partilere yönlendirebileceği düşüncesini her zaman taşıyor kendi metinleri içerisinde.

BAŞKAN – Yarım saatiniz doldu. Onu hatırlatmış olayım.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU - Kısaca geçiyorum çünkü benim naçizane birtakım önerilerim var, hani her zaman bu ortamları bulamıyoruz.

BAŞKAN – Bu da Komisyonumuzun gündeminde yani alınacak önlemler. Siz de bir başlık atmışsınız.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Ben onu başlıklar hâlinde kısa kısa geçtim.

Özellikle kamusal politikalarla vazgeçilmesi, insanların piyasa şartlarına, insafına terk edilmesi ki bu neoliberal politikalarla ilgili. Ne demek neoliberal politikalar? Devletin iş kapısı olmaktan çıkması mesela veya işte özelleştirmelerle birçok insanın yine piyasanın kendi şartları içerisinde kaderine terk edilmeleri gibi birtakım durumlar bilhassa taşradaki yoksul öğrencileri yani eğitim imkânlarının az olduğu, maddi imkânların az olduğu öğrencileri tarikatlar başta olmak üzere cemaatlerin kucağına atıyor. Bu Gülen Cemaati en büyük cemaatti onlara imkân sağlayan ama bugün bu cemaatler hâlâ devam ediyor. Mesela, birkaç ay önce benim eski öğrencilerimden biriyle konuştum, X cemaatine mensup. O cemaat üzerinden yurt dışına gitmeye çalıştığını söyledi bana.

Yani şunu görüyoruz biz burada: Demek ki hâlâ daha birtakım cemaatlerin devlet içerisindeki birtakım unsurlarla bağlantıları var. Mesela, yine kendi üniversitemde bu 17-25'ten sonra... Çünkü o döneme kadar cemaat evlerinde kalan öğrenciler son derece ketum davranıyorlardı. Özellikle 17-25'ten sonra cemaat evlerinde çıkan, ayrılan öğrenciler birazcık açılmaya başladılar. Onlarla bir derinlemesine mülakat yaptım ve katılımın nedeni, inanamazsınız -yani bütün öğrenciler sanki birbirinden habersiz bir şekilde aynı şeyi söylediler- yoksulluk, imkânsızlık, güven eksikliği mesela, özellikle de yurt sorunları gibi birtakım şeyler, unsurlar -ki bunlar kamusal politikalarla giderilebilecek unsurlar- öğrencileri cemaatlerin kucağına atıyor. Ve özellikle de işsiz kaldıkça, işsizlik korkusu sonucunda cemaatlerin ağlarına düşüyorlar. Cemaatler sadece onlara barınacak yer sağlamıyor. Burs veriyor, dersane veriyor, okul sağlıyor, politik bağlantılar vasıtasıyla iş bulma kapısı oluyorlar. Bence bunun önüne geçilmeli bir şekilde.

Devlet memuru seçimlerinde ve görevde yükseltmelerde liyakatten asla taviz verilmemeli. Her aşamalı ve her çeşit sınavda açıklık, objektiflik, şeffaflıktan uzaklaşılmalı. Sınav sistemleri titizlikle yapılmalı.

Özellikle buraya gelirken öğrencilerimden bir rica oldu, onu da belirtmek istiyorum onların adına. Bu mülakat sistemi en son ve sözleşmeli öğretmenlik sistemi kısa vadede cemaat veya birtakım radikal unsurların devlet memurluklarına alınmaması için kısa vadede ne bileyim –trnak içinde- yarar sağlasa bile uzun vadede devlet ve politikaya bakışı açısından güven eksikliği yaratacağını düşünüyorum.

Yani şu mülakat sistemi çıktıktan beri öğrencilerin var olan motivasyonları bile oldukça alt seviyelere indi çünkü sınavdan geçebileceklerini düşünüyorlardı ama mülakattan geçebileceklerini artık düşünmüyorlar. Bu da ileride çok büyük toplumsal sorunlar yaratabilir. Bu bakımdan dikkat edilmeli.

Yine atlayarak gidelim. Özellikle de laiklik politikalarından uzaklaşılmalı çünkü cemaat tarzı örgütlenmeler hep dikey, hiyerarşik örgütlenmeler bunlar. Yani biat ilişkilerine bağlı olan örgütlenmeler. Mesela, bunca olaydan sonra bile cemaat mensupları Fetullah Gülen'e bağlılıklarını ifade ediyorlar. Ya bu da bize şunu gösteriyor: Yani biat ilişkilerine bağlı olan örgütlenmelerde insanlar ne olursa olsun bir güven tesis etmişler ve o güveni herhangi bir aksi durum bozuyor, ortadan kaldıramıyor ama biz birey yetiştirirsek -ki bu çağdaş, bilimsel eğitim vasıtasıyla olacak ancak- birey kendi ihtiyaçları, kendi dünya görüşü, kendi birtakım hayata bakışıyla birtakım bu hiyerarşik ilişkilerin dışına çıkacak ve orada bu kolektif yapıların kendi üstündeki baskılarından da kurtulacak. O yüzden, eğitim sisteminde de birtakım bu yönde adımlar atılması gerektiğini düşünüyorum.

Yine konuşuldu. Ben bunu, işte bu 15 Temmuz darbe girişimindeki bağlantıyla ilgili birtakım şeyler, dış güçler konuşulurken ben sıra bana gelince şunu söyleyeyim demiştim, şimdi oraya geldi sıra. Amerika Birleşik Devletleri Gülen Cemaati'ni ılımlı İslam açısından kullanıyor. Önemli bir tespit bu. Bunu sadece ben tespit etmiyorum yani birçok kişi de söyledi zaten vaktiyle. 11 Eylül'den sonra Müslüman ülkelerde yani daha doğrusu Orta Doğu'daki Müslüman topluluklarda ılımlı İslam'ı öngörececek birtakım politikalar yapılmaya çalışıldı. Gülen ve hareketi de zaten Amerika Birleşik Devletleri için bu bakımdan önemli. İşte, daha radikal unsurlardan ayrılmış görünüyor dışarıdan bakıldığında.

Evet, burada bir şeyden daha bahsetmezsem eksik kalacak, ondan da bahsetmek istiyorum. Ben Tunceli'den geliyorum. Bu 15 Temmuzdan sonra şöyle bir haber geçti: "Gülen Cemaati'nin örgütlenmediği tek yer Tunceli'dir." diye. Bu neye göre bir tespitte bulunuldu, bilmiyorum. Ben bunun üzerine bir makale yazdım ortak bir kitaba Gülen Cemaati'nin Tunceli'deki faaliyetleri ve Gülen'in Aleviliğe bakışıyla ilgili. Gülen Cemaati Tunceli'de vardı, önce bunu söyleyelim. Nasıl vardı? Bürokrasisiyle vardı, okuluyla vardı, dershanesiyle vardı, yargı mensuplarıyla vardı, emniyet mensuplarıyla vardı yani her şekilde vardı ve özellikle de Tunceli halkı yanılmıyorsa 2010'un Şubat ayında 33 bin kişilik bir şehirde 10 binin üzerinde insan yürüyüş yaptı cemaat ve örgütlenmelerine karşı.

BAŞKAN – Dershane meselesinde mi?

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Şöyle görünüyor: Şimdi, Alevi hassasiyetlerinin oldukça yüksek olduğu bir şehir. Gülen Cemaati de Sünniliğin Tunceli'ye sızma noktası şeklinde algılandı ki doğru. Hatta ilk açtıkları dershanenin adı Haydar dershaneleriydi ki biliyorsunuz "Haydar" ismi Alevilik için önemli bir isim. Daha sonra tepkilerden dolayı onu kapatıp "Nehir" yaptılar dershanenin ismini. Şehir oldukça tepki gösterdi, her bakımdan karşı çıktı. Mesela, üniversite bu bakımdan şehrin tepkisini aldı çünkü üniversite de oradaki birtakım politikaların bir vasıtası şeklinde görünüyor şehirden baktığınızda. Mesela Gülen'in Alevilik üzerine söyledikleri belki birazcık bunu açar. Çok da ayrıntısına girmeyeceğim. Mesela Gülen hep hoşgörülü olarak anılır. Hoşgörü ödülleri verildi 90'lı yıllar boyunca. Fakat bir kavram var -ki biz onu Gülen için rahatlıkla kullanabiliriz- "Otoriter hoşgörü" diye. Hoşgörünün kendisi zaten otoriter bir kavram. Niye? Çünkü burada hoşgörenle hoşgörülen ayrımı var. Yani hoşgören kişi daha yukarıda, üst bir makamda, aşağıdakini herhangi bir nedenden dolayı hoşgörmek durumunda kalıyor. Kavramın kendisi sıkıntılı bir kavram.

Şimdi, Gülen hoşgörülü biri mi kavramın sıkıntısını bir kenara bıraktık? Gülen hoşgörülü biri değil çünkü otoriter hoşgörüyü sahip. Niye? Otoriter hoşgörü sadece kendine benzeyeni sever, ona sevgi besler, ona hayranlık duyar, kendine benzemeyenleri asla o hoşgörü sınırları içerisine almaz. Bu bakımdan Gülen açısından baktığımızda Alevilik de zaten böyle. Alevilerle ilgili birçok şey söylüyor fakat Aleviliği özellikle... İnternet'te de var, uzun uzadıya ben bunları burada almayacağım.

Mesela onun projesidir Cemevi-Cami Projesi. Bizim üniversite kampüsü yapılırken Cami-Cemevi Projesi'yle bir yer ayrılmıştı. İşte camiyle cemevi karşılıklı hâlde bulunacaktı. Daha sonra yine gelen tepkilerden dolayı bu kaldırıldı.

Cami-Cemevi Projesi bu hani 12 Eylülün Karıştır Barıştır Projesi gibi aynı. Bu insanlar karşılıklı birbiriyle irtibata geçerse birbirlerini tanırlar ve bir süre sonra aralarındaki husumet ortadan kalkar gibisinden. Tabii, bu, oldukça romantik bir düşünce. Çünkü kültürlerin birbirleriyle temas etmeleri, birbirleriyle karışıp birbirlerini anlayabilecekleri noktalara geldikleri her zaman böyle olduğu anlamına gelmiyor. Çünkü birtakım siyasal varyasyonlar onları birbirinden ayırıyor ki kültürün kendisi zaten bir ayırım noktası. Yani bizi en net ayıran şeylerden bir tanesi kültür farklılığı.

BAŞKAN – İsterseniz toparlayabilirsiniz. Soru soracağız size...

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Evet, farkındayım.

Mesela Gülen'in kendi metinlerinden yine. Her kafadan bir ses çıkmasından hoşlanmaz. Yani bu da onun otoriter tavrının bir başka yansıması.

Alevilikle ilgili bir şey geldi aklıma. Onu da belirteyim hemen. Mesela Diyanet İşleri Başkanlığı Aleviliğin temel eserlerini bastı burada, beş altı yıl oldu. Şimdi, aslında ben Gülen'in metinlerinde okumuştum Diyanet İşleri Başkanlığı Aleviliğin temel eserlerini basması gerekiyor diye. Daha sonra Diyanet İşleri Başkanlığı bunu bastı. Ama bu şöyle bir şey yaratıyor burada, Gülen de zaten onun Aleviliğin temel eserlerinin devlet eliyle basılmasını öngörüyordu: Bir devlet Aleviliği ortaya çıkarıyor. Yani resmî bir Alevilik inşa edilmeye çalışılıyor. Gülen de bu inşaya bu şekilde bir katkı yaptı.

Şimdi, neden Alevilere yaklaşmak istiyor veya Gülen'in niye Alevilerle ilgili, özellikle de Dersim bölgesinde bulunan Alevilerle ilgili neden bu kadar sert tavırları var? Çünkü kafasında tasarladığı toplumsal dönüşümde karşısında durabilecek en net, en örgütlü grup Aleviler. O yüzden Alevilerin içerisinde böyle yeni bir Alevilik tanımıyla bir ayırışma yaşanırsa bu ayırışmanın karşısındaki bu bloğu çatlatacağını düşünüyor ve bu çatlaklardan da kendi bulunduğu toplumsal formasyona birtakım yararlar sağlayacağını düşündüğü için bu düşüncesini uygulamaya çalışıyor.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi sorularınızı alalım.

BAŞKAN – Çok teşekkürler Sayın Yavuz Çobanoğlu.

Hem yazılı olarak da bir rapor sunduğunuz için ayrıca ona da teşekkür ediyoruz. Kayıtlarda değerlendirilecek.

Ben, kafama takıldı, hemen bir şey sorarak soru bölümünü açmış olayım.

Diyorsunuz ki: “Menfaat ilişkisi var ve 15 Temmuzdan sonra hemen dağıldı.” Bir de “Bağlılıkları hâlâ devam ediyor. Hatta sorduklarım bu bağlılıklarını da sürdürüyor.” diyorsunuz yanlış anlamadıysam.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Bir grup... Bir grup...

BAŞKAN – O az bir grup mu?

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Evet. Az bir grup.

BAŞKAN – O bakımdan merak ettim. Arada bir çelişki o zaman yok demektir.

Bir de şöyle bir şey: Tabii, siz sosyolojik açıdan değerlendiriyorsunuz. Amerika Birleşik Devletleri bu örgütü ılımlı İslam için kullanıyor, kullandı tespitiniz var. O zaman şöyle bakabilir miyiz sosyolojik açıdan, daha önce burada dinî açıdan da değerlendiren profesörlerimiz, akademisyenlerimiz oldu ama? Bu her ne kadar bitti, kalmadı medeniyetler savaşı dense de Batı'nın tıpkı Hristiyanlıkta Protestanlığı bir anlamda desteklemesi gibi geçmişteki kilise engizisyon olaylarından sonra Batı, özellikle de Amerika, Fetullah Gülen, FETÖ cemaati üzerinden Türkiye'ye tahrif edilmiş bir İslam'ı olursa normal yoldan, yani diyelim ki devlete sızma ve etkili, olmazsa darbe yoluyla da olsa hâkim kılmak gibi bir ılımlı İslam'ın perde arkasında böyle bir amaç seziyor musunuz, bu amaçla mı FETÖ'yü kullanıyor, yoksa FETÖ kendi amaçlarını Türkiye'de gerçekleştirmek için sırtını süper devlete dayamak için mi gitti Pensilvanya'da yer edindi? Bu ikisi arasında bir yorum yaparsanız sevinirim.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – 99'da Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti. O zamanın şartları farklıydı. 2003'ten sonra ben çalışmaya başladım dedim. Metinleri okuduğunuzda ben onun dönmeyeceğini biliyordum. Hatta birçok şekilde söyledim. Neden dönmeyecek? Çünkü buraya döndüğünde kendi etrafında birtakım karışıklıklar olacağını, bunun da siyasal iktidarı ve devleti yıpratabileceği düşüncesine sahip. O aslan kesinlikle bir Humeyni gibi dönmeyecekti. Birçok kişi Humeyni gibi geri döneceğini düşünüyordu ama öyle olmayacaktı. Hâlâ daha öyle olmayacak. Ancak dönerse Amerika Birleşik Devletleri'nin iadesiyle olacak bu.

Amerika Birleşik Devletleri herkesi kullanır. Menfaat alabileceği her yapıyı, her kişiyi –siyasi politik aktörlerden bahsediyorum- kullanabilme potansiyeline sahip. İlimli İslam da bir zaman önemli bir kavram olarak Müslüman dünyaya enjekte edilmeye çalışıldı. Ama ılımlı İslam'ın kendi içerisinde birtakım sıkıntıları olduğu gibi İslam coğrafyasındaki İslamcılık yorumunda da kendi içinde birtakım sıkıntılar var ve bu sıkıntılar Amerika Birleşik Devletleri'ni ilgilendirmiyor. Yani kendi yerel kaynaklarındaki, o da modern dünyaya adaptasyonla ilgili bir durum. Modern dünyadaki birtakım değişimler İslam'ın kendi iç kaynaklarına dokunduğu andan itibaren İslam radikalleşmeye başlıyor buldukları coğrafyada. Bu radikallikte eğer ki dönüşümü eğitim gibi, medya unsurları gibi birtakım vasıtalarla buradaki dönüşümü kontrol edemezlerse silahlı güç ve baskıyla bunu yapmaya çalışıyor İslam coğrafyasındaki ülkeler.

Niye bu kadar kan akıyor, niye bu kadar gözyaşı var diye soruyorsak eğer. Asıl neden, modern dünyadaki değişim hızını İslamcılık düşüncesinin kontrol etmeye çalışmasından kaynaklanıyor. Ama baktığımızda bu kontrol edilebilir bir şey değil. Çünkü hayatın akışı bir şekilde kendine bir yön çizmiş devam edip gidiyor. Yani bu illaki Amerika Birleşik Devletleri'nin dahilyle olan bir şey de değil. Bizim de kendi bulunduğumuz coğrafyadaki İslam yorumunun birtakım kendi iç sıkıntılarıyla ilgili olan bir şey bu.

İlimli İslam bir dönem kullanıldı. Bu dönem kullanılacak bir dönem mi? Bence o kavramın işlevselliği bitti, herkes için bitti.

Darbeye -bu biraz siyaset işine giriyor ama, yine de yanıtlayayım- ne kadar dahil vardır? Bence Türkiye'deki her türlü darbeden Amerika Birleşik Devletleri'nin öncesinde de sonrasında da haberi vardır yani. Onda herhangi bir şey yok. Belki bunu yıllar sonra öğreniriz hangi noktada müdahil oldular, hangi noktada... Şu anda tamamen flu, kapalı bir şey orası.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Selçuk Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Çobanoğlu, hoş geldiniz.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Hoş bulduk, merhaba.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sizi Profesör Doktor Hakan Yavuz’un Amerika Birleşik Devletleri’ndeki akademisyenin bir makalesinde, bir röportajında tanıdım.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Evet, Hürriyet’teki.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Onun üzerine sizi arama lüzumu hissettim ve bu Komisyona 26’ncı Dönem Birinci Yasama Yılı’nın sonunda Meclis tatile çıkarken seçildikten sonra araştırma yapmaya başlamıştım.

Hiç Fetullah Gülen’i görmeden, Bediüzzaman’ın kitaplarını okumadan, Fetullah Gülen’in cemaatiyle bir teşrikimesai kurmadan siz onunla ilgili bir kitap yazdınız.

Birinci sorum: Fetullah Gülen’in kitaplarında darbe yapmak veya iktidara ortak olmak gibi cümleler veya ipuçları sezinlediniz mi? Biliyorsunuz bütün yapılar iktidara ortak olmak veya iktidarı ele geçirmek için, en azından iktidar olmak için çalışırlar. Bunun Beyazıt-Cem hikâyesini de biliyoruz. Cem gittikten sonra mektup yazdı Beyazıt’a “Beni affet.” dedi. Affetmedi ağabeyi. Sonra bir daha mektup yazdı “Manisa, Balıkesir’i bana ver.” dedi. O da ona bir mektup yazdı: “Bire Cem sen bilmez misin iki şey paylaşılmaz: Bir, kadın paylaşılmaz; iki, iktidar paylaşılmaz.” Bunu Fetullah Gülen bilmiyor muydu ki Recep Tayyip Erdoğan’la 2011’li yıllardan itibaren dövüşmeye başladı, bu iktidarla kavga etmeye başladı? Bunu bilmesi gerekiyordu bu şekilde. Bu ipuçlarını görebildiniz mi? Birinci sorum bu.

Niçin Gülen çalıştınız? Siz büyük bir ihtimalle, benim tahminim, sosyalist bir gelenekten geliyorsunuz veya solcu bir gelenekten geliyorsunuz. Ben de akademisyenim. Üniversitede çalışırken sol yapılar “Size niçin Gülen çalışıyorsunuz?” diyerek tepki gösterdiler mi? Sağ yapı veya Fetullah Gülen cemaati de “Niçin Fetullah Gülen çalışıyorsunuz?” Lehine mi kabul ettiler, aleyhine mi? Size bir baskı veya tehdit veya size bir imkân sağlamak istediler mi? Bunu çalışırken şöyle çalışın gibi yönlendirmek istediler mi çünkü önemli bir konu?

Cemaatler önce kendilerini severler –tırnak içinde söylüyorum- başkalarını sevebilme istidadı gösterenler medeniyet olurlar Osmanlı gibi, Selçuklu gibi. Ama Fetullah Gülen cemaati sadece sol geleneği değil sağın içerisindeki renklere bile tahammül etmediler; onları dahi üniversitelerinden, devlet dairelerinden, emniyetten, askeriyeden temizleyerek bütün devleti ele geçirmek istediler. Size bunlar yapıldı mı?

Bir de, kitaplarında çelişki gördünüz mü -bu benim için önemli- çünkü bütün kitaplarını okudunuz, bütün röportajlarını okudunuz? Bu da sizin bu noktada iyi bir akademisyen olduğunuzu gösteriyor. Bu da bizim için önemli.

Bir diğer husus da: Güneydoğu Anadolu’da bazı basın yayın organlarında 15 Temmuz öncesi bunların evlerinde... Biliyorsunuz oralarda yine ışık evleri kurdular Güneydoğu Anadolu’da özellikle terör faaliyetinin, PKK’nın olduğu yerlerde. Bu evlerde Kongra-Gel ile KCK elemanlarının barındığına dair basında haberler çıktı. Tekzip etmek veya teyit etmek veya “Hayır, böyle bir şey duymadım.”

da diyebilirsiniz çünkü Tunceli farklı bir bölge. Tunceli daha çok Alevi kökenli vatandaşlarımızın, Kürtlerin ve Türkmen Alevilerinin bulunduğu bir bölge. Daha çok olayların da olmadığı bir bölge, son zamanlarda biraz olay oldu. Diğer yerler için söylüyorum teşekkür ederim.

Ayrıca, biraz beklettik sizi de özür dilerim. Hakkınızı da helal edin.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Estağfurullah. Helal olsun.

Şimdi ilk sorunuzdan başlayalım, darbeyle ilgili. Mesela 1960 27 Mayıs'ta Gülen askerde. Ankara Etimesgut'ta yanılmıyorsam. Orada darbe olduğunda kendi bulunduğu birliğin bilfiil darbeye katıldığını -kendi hayatında anlatıyor, Küçük Dünyam diye kitabı vardır- söylüyor. Oldukça da prestijli bir şekilde karşılandıklarından falan bahseder. 71-80 darbelerinde özellikle 80 darbesine destek olmuştur ve diğer İslami grupların dışında gelişen bir şeydir. Diğer İslami gruplar 80 darbesini kendilerine karşı yapılan bir durum olarak algıladıkları için ilk başta mesafeli kalmışlar ama Gülen cemaati özellikle 80'de... Ama Gülen bunu anlatır işte 70'ler oldukça karanlık bir dönemdi, Türkiye komünizme doğru gidiyordu, dolayısıyla Evren ve çevresindeki paşalar doğru iş yapmışlardır diye. Bunu 28 Şubat'ta da gördük biz. 28 Şubatın mağduru olarak görüyor ama 28 Şubat'ta alınan kararlar... Zaman gazetesinin başlıkları hâlâ vardır herhâlde İnternet'te. 28 Şubat'ta destekleyici yazılar yazıldı.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yapamadınız, gidin gibi Erbakan'a başlık attılar.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Evet. Bu onun devletin yanında durma isteğiyle ilgili olan bir şey.

Şimdi, darbeler demek ki, baktığımızda, darbe geleneği veya darbe şeyler uzak bir şey değil.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Devletin yanında mı, gücün yanında mı? Arada bir ayırım var.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Devleti güç olarak görüyor. Devlet tek güç. Osmanlı'dan beri gelen gelenek devletin bekası, onun için de önemli. O yüzden devleti tek güç ve otorite kaynağı olarak görüyor. Onun dışındaki herhangi bir durumu, herhangi bir oluşumu, otoriteye dönüştürülecek herhangi bir yapıyı kabul etmiyor. Şimdi, diyeceksiniz ki: "Kendisi paralel bir devlet yapılanması oluşturdu." Ama şöyle: Önce eğitimle bir yayılacak, alttan başlayacak değişim, daha sonra üst kademelere. 1980'lerde -çok bilinen bir şeydir- kendi cemaat mensuplarına "Vali olun, kaymakam olun, Emniyet müdürü olun." diye vaatler vermişti. Yani öncelikle alttan bir eğitimle bir bürokrasi yetiştirecek, o bürokrasi daha sonra devleti ele geçirecek ve toplumsal dönüşümü sağlayacak. Yani klasik politik İslamcı dönüşüm, bütün toplumun devletle birlikte dönüşme aracı hâline gelmesi. Yani burada bu politik İslamcı düşünceden bir sapış yok, bu dönüşüm açısından.

Darbelerle bakışına baktığımızda, darbeleri aslında, hani, demek ki 15 Temmuz'da mevcut siyasal iktidarın değişmesine veya ortadan kaldırılmasına veya işte, ne bileyim, yeni bir iktidarın -artık neyse o, bilmiyorum- gelmesiyle ilgili bir fikriyat oluşmuş hem Gülen'de hem de cemaatte. İşte, bunu da devlet bürokrasisi içerisindeki mevcut unsurlarıyla yapmaya çalıştılar, başarılı olmadılar. Yani bu açıdan baktığımızda, Gülen'in darbelerle uzak bir insan olduğunu söyleyemiyoruz çünkü hani, darbe iyi bir şeyse Gülen o darbeyi destekler. Demek ki 15 Temmuz darbe girişimi iyi bir şey olarak göründü Gülen'e ve cemaate, o yüzden bu darbe girişimini destekledi.

Şimdi, Gülen Cemaati'yle ilgili çalışmam üniversitede... Evet, şimdi, bu zor da bir şey. Dünya görüşleriniz farklı olan bir insanı çalıştığımızda kendi arkadaş grubunuz şöyle düşünüyor: "Bu da çalışılır mı!" Karşı grup da şöyle düşünüyor: "Tamam, bu bunu çalışacak, demek ki eleştirecek, yerden yere vuracak." Hâlbuki benim şu kitabımı okursanız, en başında ben bahsediyorum. Yani ben anlamak

için çalıştım, ne yargılamak ne de güzelleme için. Çünkü benim bağlı bulunduğum bilimsel gelenek yani meslek ahlakım bunu anlamaya yönelik olarak ele almamı öngörüyor. Öncelikle benim meselem anlamak, daha sonra anlamlandırmak. Nasıl bir yapı olduğunu, bu yapının nasıl çalıştığını veya işte, Gülen'in zihniyetinin ne olduğunu öncelikle anlamam gerekiyor.

Bundan dolayı, ha, şöyle bir şey oldu mesela: Kadro bulamadım. Mesela birtakım projelerim engellendi. Yurt dışına çıkmak istedim, izin verilmedi. Hani, bunlar diğer insanların yaşadıkları karşısında oldukça küçük şeyler ama bir şeyler yaşadım mı? Evet, yaşadım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Hakan Yavuz Bey yazmış zaten. “Bu tip insanları Boğaziçi falan almazlar, diğer üniversiteler de zaten ‘Bizden değil.’ diyerek karşı çıkarlar; bula bula Tunceli Üniversitesi buldu.” diye de yazmış.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Evet, sağ olsun, öyle bir şey söylemişti.

Bunlar yaşandı. Onun dışında, hani, daha olumsuz bir şey yani yakın tehdit anlamında bir şey yaşamadım. Ama işte, cemaat evlerinden çıktıktan sonra öğrencilerle görüşmelerimde şunu söylediler bana: “Hocam, sizin derslerinizde kayıt yapılmış, cemaat evlerinde bu kayıtlar dinleniyor ve öğrencilere ‘Bu öyle değil, şöyle; bu öyle değil, böyle.’ diye düzeltmelerle tekrar...” O kayıtlar şimdi nerelerde tahmin edebiliyorum, herhâlde bir yerlerde saklanıyor bir günler için, artık bilemiyorum hangi günler için saklanıyor. Ama bunu bana öğrenciler söylediler, evet, yani böyle bir şey yaşadım.

Kitaplarında tabii ki çelişkiler var. Yani şimdi, 80 küsur kitap yazan bir insan, ne kadar fazla yazıyorsa o kadar fazla aslında biraz çelişki barındırıyor bir bakıma da. Çünkü bir süre sonra tutarlılık zincirini de kaybetmeye başlıyorsunuz bu kadar çok yazdığınız zaman. Çelişkiler genelde mevcut hayat görüşüyle ilgili. Yani bir yandan modern olmaya çalışıyor, işte, düşüncelere saygı, her türlü düşüncenin beyan edilmesi; bir yandan da toplumdaki birtakım gruplara karşı cinsiyetçi, ayrımcı yaklaşımları var; işte, özellikle eşcinsellere karşı, sosyalistlere karşı, alkol kullananlara karşı. Şimdi, “hoşgörü” diyeceksiniz veya “fikirlerin yarışması” diyeceksiniz... Ki az önceki cümlesini çok sık tekrarlar, her kafadan bir ses çıkmasını istemez, illaki birisi yumruğu vuracak ve o konuşacak bulunduğu ortamda; bu son derece otoriter bir şey. İşte bu ve buna benzer bir sürü çelişki barındırıyor. Mesela kadın haklarıyla ilgili aynı şekilde, işte, kadınların temel haklarının aslında çocuk doğurmak veya evde birtakım faaliyetler olduğunu söylüyor, asıl görevinin bu olduğunu, bunun da Tanrısal olduğunu ifade ediyor kendi metinlerinde.

Şimdi, Güneydoğu'daki evlerle ilgili ben böyle bir şey duymadım. Hani, biraz da spekülatif bir şey bu. Ama şunu biliyorum: Bilhassa 1990'lı yıllar boyunca cemaat evleri vasıtasıyla, Güneydoğu'da, devlet -özellikle 90'lı yıllarda- Hizbullah'la birlikte PKK'nın gücünü kırabilmek için cemaati kullandı. Yani bunu biliyorum ama diğer, işte, örgütle cemaat evlerindeki bağlantılar konusunda herhangi bir bilgiye sahip değilim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ben bir küçük taviz yapmak istiyorum, kusura bakmayın, Komisyon üyeleri bağışlasınlar.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Estağfurullah.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – “Zaman zaman bu tür badireleri yaşadılar.” dediniz. Tekrar toparlandılar; 1970'li yıllar, 1980'li yıllar, 1990'lı yıllar. Ama bu hareketin bundan sonra toparlanması mümkün değil. Neden? Geçmişte mazlumcular, masumdular veya en azından “Dinimizi yaşıyoruz, yaşayamıyoruz.” diyorlardı, ”Birileri bizim yaşantımıza engel oluyor, set oluyor, ket vuruyor.”

diyorlardı. Dünyanın hiçbir yerinde, darbe yapmış bir hareketin hem kendi ülkesinde hem de dışarıda meşruiyeti kalmamıştır. Bundan sonra, ben inanıyorum ki, öz eleştiriyile, bu cemaate gönül veren geçmişteki hasbiler, samimiler buradan mutlaka ellerini eteklerini çekeceklerdir, meşruiyetini kaybetmiş bir yapıyla da asla beraber olmayacaklardır çünkü tevیل edecek hiçbir şeyleri kalmamıştır.

Teşekkür ederim.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Evet.

Yalnız, şöyle bir durum var: Siyaset çok değişken Türkiye’de. Yani bana şunu soruyorlar: “Mevcut siyasal iktidarın cemaatle ayrılabilceğini düşünür müydünüz?” diye. Bunu 2005, 2006, 2007 sürecinde sorsalar “Düşünmezdim.” derdim. Şimdi görüyorsunuz, keskin bir ayrım var.

Ama Gülen’in metinlerinde; bilhassa kendisinin “Herkul Nağme” diye yüzlerce videosu var, oralarda sürekli bahsettiği bir kişilik vardır; işte, Firavunlaşma, kendini beğenme gibi birtakım kişiliklerden bahseder, aslında burada bunlardan bahsederken Recep Tayyip Erdoğan’dan bahsediyordu Gülen. Gülen’in de korkunç bir egosu vardır. Yani mülayim olduğunu; bir lokma, bir hırka şeklinde yaşadığını falan beyan eder ama müthiş bir egosu var. Yani bu ego öyle büyük bir ego ki başka bir otoriteyi karşısında görmeyi ve barındırmayı imkânsız kılacak bir ego. Bunu bütün metinleri okuduğunda gayet rahat görüyorsunuz. Böyle, dünyayı algılamış, her şeyi bitirmiş, müthiş bir İslam âlimi şeklinde kendisini görür ama bunu hiçbir zaman böyle tarif etmez. Bunu bütünsel anlamda metinleri okuduğunuzda ancak ve eleştirel anlamda okuduğunuzda... Çünkü mümin okuması yaptığınızda o size muhteşem bir din adamı şeklinde görünüyor ama eleştirel baktığınızda, bütünsel anlamda baktığınızda... Özellikle de benim 2-3 klasör notlarım var, aldığım notlar, küçük küçük notlar ve sadece benim anlayabileceğim notlar; onlara bütünsel anlamda baktığımda bunu çok rahat görebiliyorum yani.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Selçuk Bey’in sorusunda, “Kitapları arasında çelişki var mı?” sorusu vardı. Latif Erdoğan “Küçük Dünyam kitabını, üzerinde Fetullah Gülen yazar ama ben yazdım.” diyor. “Bana yazdırdı yani tamamı benim kalemimden çıktı.” Siz okumalarınızda bunun farklı kalemlerden, farklı üslup, tarzda olduğunu da... Çünkü 80 kitabı herhâlde Latif Erdoğan gibi yazarlar var veya...

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Aynen öyle, evet.

BAŞKAN – Sızıntı’da olsun, diğer dergilerde, gazetelerde birtakım onun adına yazılanların da bu şekilde yazıldığı ifade ediliyor. Onu fark ettiniz mi?

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Evet, özellikle son dönemdekiler. İşte, bu, 2003, 2004’ten sonra, bir de rahatsız olduğu bir dönem vardı, o dönemde etrafındaki bir grup talebenin onun ağzından kendi cümleleriyle yazdığına ben neredeyse eminim. Neden? Çünkü eski metinlerine baktığımızdaki üslup, tarz ile o metinler arasında bir fark var. Tabii, bu bize başka bir şeyi de gösteriyor. Bu aslında kırılma noktası. Yani daha önce birinci el bir şey yazar iken, daha sonra ikinci elin yorumu da giriyor onun içerisine. Gerçi kendisinin daha sonra belki okuyup düzelttiği birtakım yerler vardır ama özellikle 2004, 2005’ten sonra etrafındaki bir grup kişinin metinleri yazdığını düşünüyorum yani.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Ravza Hanım, buyurun.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Çok teşekkür ederim, sağ olun, geldiniz, sizi beklettik, zevkle de dinledik. Ben açıkçası öğrenci moduna geçip hemen notlarımı yoğunlaştırmaya başladım.

Merak ettiğim için soruyorum: “Otoriter hoşgörü” sizin ortaya koyduğunuz bir kavram mı yoksa...

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Hayır değil, Herbert Marcuse'nin.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Tamam, onu ben inşallah daha çok araştırmak istiyorum.

Sosyolojik açıdan baktığınızda, bu kadar alt kesimi ibadet üzerine kurulu olan bir örgüt ama bu ibadet eden insanlar ya da bunu dinî bir araç olarak gören, hani sizin demin bahsettiğiniz öğrencilerden farklı olarak, menfaat amaçlı değil ama dinî bir araç olarak bu örgütü gören, ona dâhil olan, “Bir hayır yapıyoruz, Allah'a daha iyi ibadet etmemize vesile oluyor.” diye düşünen insanlar; bunlar sosyolojik olarak nasıl oluyor da -daha önceki konuşmacılara da sordum aslında, belki biliyorsunuz- bu insanlar tamamen İslam'ın tersinde, yani temel olarak İslam'ın karşısında şeyleri bu hocalarına inandıkları için, şeyhlerine ya da liderlerine inandıkları için bu kadar rahat yapabiliyorlar? Yani...

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Nedir İslam'ın karşısındaki şeyler?

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Hani mesela başörtüsü konusundaki tutumları, devlet, içki konusunda, işte askerde olanların... Mesela ben bir genç kızın başörtüsüz olarak gitmesi... Hani, bu “örtülü kadın” şeyi benim için kolay anlatılabileceği için söylüyorum. Yani başörtülü bir insanın sadece başörtüsünü açması ayrı bir şeydir, farklı giyinmesi ayrı bir şeydir. Bir üniversitede yüksek lisans yapmak için -normalde çok mutaassıp giyinen bir kız- tamamen farklı bir şekilde giyinip gittiğini... Bu onun için psikolojik olarak da zor bir şey, bunu da anlattığına şahidim. Yani bunun ölçüsünü nasıl tayin etti? Hiç örtüyle alakasız birisi gibi giyinmek, bu ya da işte, hiç hayatında ağzına içki koymamış bir insanın içki içmesi, o zor bir şey ama bunu bir de İslam adına yapması; böyle bir çelişki. Onu ben anlamakta güçlük çekiyorum, anlamaya çalışıyorum.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Şöyle: Eğer birisi sizin önünüze kendinizden daha yüce amaçlar inşa ederse, oraya giden yol önemsizleşiyor. Yani o yol içerisinde sizin başınızı açmanız... Ama ben “İçki içeriyor.” demedim, “İçkili mekânlarda bulunabiliyor.” dedim.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Ben askerdekileri düşünerek şey yapmıştım, askeriye de olanları.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Yani bunlar sadece önemsiz birtakım hayat çileleri şekline dönüşüyor. “Bu da Allah'ın bize bu dünyada çektireceği şeylerden bir tanesi. Bu da benim bir sınavım. Bu sınavı ben en iyi şekilde aşarsam bundan da geçeceğim ve sevap kazanacağım.” şeklinde düşündüğünüzde örtünüzü de atabiliyorsunuz, alkollü mekânda da bulunabiliyorsunuz, kendinizi gizleyebiliyorsunuz da, ne bileyim, düşünmediğiniz bir şeyi telakki de edebiliyor, söyleye de biliyorsunuz; bunlar meşrulaşıyor bir anda, daha da kolaylaşıyor yani.

Şimdi, aslında bir kavram daha var, ben bugünlerde onu da işlemeye çalışıyorum, “mağdur ahlakı” diye bir kavram var. Bu mağdur ahlakı Türkiye'de çok yaygın olan bir kavram. Özellikle de İslamcı kesimde çok yaygın olan bir kavram. Neden? Çünkü... Peki, ne bu mağdur ahlakı? Şöyle bir şey: Her türlü durumdan kendisini haklı çıkarma. Yani bir insan herhangi bir durumda mağdur olabilir ama mağdur olmadığı durumlarda da haklı çıkarma ve bunun üzerine sürekli bir mağduriyet... Yani herkes sürekli bir psikolojik eziklik demek istemiyorum ama, böyle, psikolojik yıpranma şeklinde...

Hiç tanımadığı bir kişiyi görse bile hayat hikâyesinde hep kötü olan şeyleri anlatma veya herhangi bir durumda “Biz zamanında şunları yaşamıştık.” deme. Yine kendi bulunduğum bilimsel formasyon açısından söylüyorum; bu kişisel bir şey değil, bu toplumsal bir şey ve toplumsal bir sıkıntı bu ayrıyeten. Yani böyle bir kitle, böyle insanların olduğu toplumda insanlar aynı mağduriyeti yaşamadıktan sonra ayrılmaya başlıyorlar. Yani günümüzde bu ayrım o kadar keskin ki herhangi bir çocuğun ölümünde bile kitlenin 3’e, 5’e bölündüğünü görüyorsunuz. Yani basitçe, bir çocuk bir trafik kazasından öldüğünde veya birkaç yıl önce yan bahçede havuza düşen 2 yaşında küçük bir erkek çocuğu vardı. Medyada babası linç edildi. Ne için linç edildi? Babası Alevi’ydi ve zengindi. Birden kitlenin içerisinde böyle bir canavar çıkıyor, zengin olduğu için ona düşmanlık beslemeye başlıyor. Ya, bırakalım bunu. 2 yaşındaki bir çocuk yan bahçeye geçmiş, havuzda ölmüş. Yani bu gerçeklik varken... İşte, mağdur ahlaki böyle bir şey. Yani birtakım insanların zengin olması, birtakım insanların Alevi olması, birtakım insanların başka siyasal düşüncelerden olması onların başına gelebilecek herhangi bir olayı niye haklı kılıyor? Önce bundan başlamamız gerekiyor yani özellikle çocuk ölümlerinde. Bir yerde bir bomba patlıyor, bomba patlatılan kesim bize yakınsa hemen birden başka şekilde düşünmeye başlıyoruz, bize uzaksa siyasi görüş anlamında insanlar bambaşka şekilde düşünmeye başlıyor. Hâlbuki bu bir terör olayıdır, bir şiddet olayıdır, herkes bunun mağdurdur. Tesadüfen hayatının bir anında oradan geçmiş bir kişi ölüyor. Yani orada niye hemen siyasal kimlik veya görüş üzerinden fikir beyan etmeye başlıyoruz? Bu çok riskli, bu, Türkiye’deki mağdur ahlaki. Herkes kendi ahlak adacığınaya çekilmiş, o ahlak adacığından başkasının yaşadığı olayı açıklamaya çalışıyor. Bu daha derinde bir şeyi açıklıyor ayrıyeten bize. Biz -işte, Durkheim o bakımdan önemli- bir kolektif ahlak oluşturamamışız çünkü herhangi bir olayda aynı tepkileri veren kitlesel bir gruba sahip değiliz. Öyle olmayınca ne oluyor? Herkes kendi mutlu, küçük adacıklarında diğerlerini eleştirmekle ve bu eleştiriden de zevk almakla meşgul oluyor.

BAŞKAN – Ravza Hanım, sorunuz var değil mi?

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Var.

BAŞKAN – Çünkü Hocam böyle akademik derinliğe giridi.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Ben hani o siyasetten biraz çıkarmak istedim.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – O zaman kısaltarak şey yapayım, ben olmazsa sonra sizi rahatsız edeyim bazı sorularıyla alakalı.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Estağfurullah.

RAVZAKAVAKCIKAN (İstanbul) – Egosunun büyük olduğunu söylediniz, ben de konuşmalarında hep kibir şeyine dikkat etmişim.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Kibir var, evet.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Diğer sorum: Cemaatin “Güneydoğuda dersaneler ve okuma evleri kapanırsa terör artar.” diye bir söylemi olmuştu. Bu acaba sizce tehdit miydi, yoksa bir tespit gibi mi söylemişlerdi, nasıl değerlendirirsiniz?

Teşekkür ederim.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Şimdi, şöyle: Gülen’in milliyetçi damarı bilhassa Kürt politikasında hep milliyetçi, sert önlemleri meşrulaştırmıştır. Mesela metinlerinden hatırladığım cümlelerden bir tanesi şu, diyor ki: “Koca devlet otuz senedir bir grup şakiyi ortadan kaldıramadı.” Yani oradaki birtakım toplumsal

olayları, daha doğrusu toplumsal sorunu siyasi bir sorun olarak görmek aslında bu. Yani orduyu gönder oraya. Ordu ne yapacak? Şunu yapacak ve ordu onu yaptığında her şey güllük güllüştürülecek şekilde ama son dönemde, bilhassa bu çözüm sürecinde, yine, sanırım BBC'ye verdiği bir röportajdı, orada Kürtçenin devletin denetlediği birtakım yerlerde okutulması gerektiğini, işte, Kürt vatandaşların kimlik mücadelesinin biraz daha esnek, serbest olmasına dair –yani mealen söylüyorum- cümleleri vardı ama Gülen metinlerine baktığında o cümlelerin somut hâlde yani ayakları basar hâlde bir yere dokunmadığını görüyorsunuz. Ben -2014 yılıydı galiba- Habertürk'te bir röportajda mevcut siyasi iktidarla Gülen cemaatinin ayırım noktalarından bir tanesinin de –ki biraz önce konuşuldu- çözüm süreci olduğunu söylemişim. Yani mevcut siyasi iktidarın çözüm sürecine verdiği desteği Gülen cemaati hem yargıda hem bürokraside olan gücüyle engellemeye çalışıyordu. Gülen'in de bir devletin bir grup şakiyle görüşmesini doğru bulmadığımı kendisi de zaten birçok yerde beyan ediyordu ki bu düşüncenin, bu beyanın aslında sonucu bu eylemlerin birçoğu.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sıra Sayın Tanrıkulu'da galiba.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben şahsım adına çok teşekkür ediyorum, gerçekten çok yararlandım. Bunun da sonuç kısmını dikkatle okudum. Önerileriniz için de teşekkür ediyorum yani sonuçta çağdaş, laik bir eğitim sisteminin bu tür sorunları önleyebileceği noktasında görüşleriniz var.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Azaltır, evet.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Azaltır, önleyebilir.

Bir de hani cemaatlerin bu kamusal işlerde, özellikle eğitim, yurt, barınma, işe girme gibi işlerden çekilmesi gerektiği konusundaki görüşleriniz son derece değerli kendi adıma. Bir de zaten kimleri sevmediğinden çıkardığım sonuç da bizi zaten otomatik sevmiyor yani, o kategori içerisindeyiz. O da bizim için bir avantaj yani bu da kayıtlara geçsin Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Geçiyor zaten, tam tutanak.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Siz iki de bir diyorsunuz da “Şöyle, böyle.” falan filan ama biz sevmediği kategorideyiz zaten yani otomatik olarak. Dolayısıyla, sizinle bir bağ kurulabilir ama bizle kurulamaz, en azından yaklaşımdan o çıkıyor ortaya.

Şunu öğrenmek istiyorum: Şimdi, hayatının bir döneminde cemaatle hayatı kesişen insanlar var yani bu örgüt hiyerarşisi dışında cemaat dayanışması içerisinde olan insanlar var ve sempati duymaya da belki 15 Temmuz'a kadar devam etmişler. Sendikalarına üye olmuşlar, bankalarına para yatırmışlar, ticarete falan örgütlerine üye olmuşlar. Geniş bir camia yani binlerce, on binlerce, yüz binlerce belki...

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – 170 ülkede okulu var, yurt dışında özellikle...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben yurt dışını bıraktım sonuçta ama Türkiye'de bir şey var yani sonuçta bir örgütlülüğü var, geniş bir toplumsal kesime hitap eden bir yapıydı bu. Şimdi, bundan sonrası ne olacak yani nasıl davranmalı devlet? Darbeye karışmış olanlar var, doğrudan doğruya suç işlemiş olanlar var, insan öldürmüş olanlar var. Onlar ayrı, onlarla zaten bir mücadele yürütülecek, yürütülüyor zaten adil yargılama kuralları içerisinde olmak kaydıyla. Diğerlerine karşı ne yapmak lazım yani nasıl olması lazım? Bir akademisyen olarak bu konudaki görüşlerinizi öğrenmek isterim.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Şöyle: Şimdi, o benim evden ayrılan öğrencilerle yaptığım çalışmada öğrenciler Dersim’e geliyorlar, yurt sorunu var, kalacak yer yok ve imkân dâhilinde cemaat evleri oldukça pırlıtlı görülüyor onlar için, işte, 300 TL karşılığında yemek, barınma, yakacak, İnternet yani her türlü şey. Hani bu öğrenciler zaten belli muhafazakâr çevrelerden geldikleri için onlardan en fazla istenen dinî sohbetlere katılması ve işte, ibadetin yapılması. Aileler de memnun. Neden? İşte, evdeki abiler, ablalar çocuklara çeki düzen veriyor. O çeki düzen içerisinde çocuk dışarıdaki birtakım –tırnak içinde- kötü alışkanlıklardan uzaklaşıyor görülüyor. İşte, gece geç saatlerde eve dönme veya birtakım kız-erkek arkadaşlıklarından uzaklaştırılıyor cemaatin kendi disiplin, denetimi altında.

Şimdi, birçok katılım var. Mesela “Sayısı?” deniyor. Bir sürü kişi belki cemaate dokunmuş ama cemaatin eylemlerinde veya işte, yardım toplama ve birtakım durumlarında bilfiil yer almamış insanlar bunlar. Mesela evinde iki yıl kalmış, ayrılmış, yurt çıktığında yurda çıkmış falan. Hani bu tarz öğrenciler cemaat mensubu mudur veya cemaatle ne kadar ilişkilidir, bence tartışmalı yani bunlar. Kendi öğrencilerimden biliyorum, mecburiyetten dolayı aslında kalıyorlar orada. Kaldıklarında da oradaki disiplin ortamı aslında rahatsız ediyor. Düşünün, 18-20 yaşında genç kız veya erkeklersiniz. Öğrencilikte üniversiteye gelmişsiniz, birtakım şeyleri yaşamak istiyorsunuz ve bunlar engelleniyor. Hemen örneğini vereyim: Sosyoloji gecemiz vardı bizim bir tane. Öğrencilerden biri katılmak istiyor, evdeki ablası izin vermiyor. Öğrenci çıkıyor gece dışarıya ve geceye katılmak için geliyor bizim sosyoloji gecesi yaptığımız yere. Ne yapıyor? Yemek yeniyor, müzik dinleniyor, bu kadar yani herkes gene aynı arkadaşları, hocaları var. Buna katılımı bile engelleyen bir yapıdan bahsediyoruz. Sonra ne oluyor? Öğrenci atılıyor dışarıya sert tedbir şeklinde yani o kuralları bozduğu için gibisinden. Bunları ayırmak gerekiyor bence. Dediğim gibi yani dokunmuş olan ile işin içinde olan, ne bileyim... İşin içinde olmaktan şunu kastediyorum: Darbe desteklemek bakımından kastetmiyorum yani kim darbeyi destekledi, ne kadar içindeydi, onların hepsi çok muğlak şeyler. Bir de siyasetin çözeceği bir şey bu ama işte, evde kalmış bir yıl, iki ay, üç ay, dört ay gibi kişiler ve mecburiyetten kalmış olan birçok insan ve bu daha sonra devam etmemiş yani cemaat okullarında yer almamış, cemaatin birtakım şirketlerinde çalışmamış kişileri bence ayırmak gerekiyor. Çünkü mağdur kitlesini ne kadar fazla çoğaltırsak -ki bu mağduriyet olarak dönüyor bir süre sonra tabii ki- o kadar toplumsal sorunları veya ilerleyen dönemdeki sıkıntıları da o kadar arttırırız diye düşünüyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Çok teşekkürler Hocam, sağ olun.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU - Rica ederim.

BAŞKAN – Zekeriya Bey...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Hocam, teşekkür ederim verdiğiniz bilgiler için.

Tabii, güzel de bir çalışma olmuş. Yani bir cemaatin ya da bu örgütün içinde bulunmadığınız için de daha özgür, objektif değerlendirme açısından eminim ki yani...

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU - O da hep beni... Mesela cemaatten gelen eleştiriler hep şöyle oluyordu: “Sen nereden biliyorsun ki? İçinde yer almıyorsun.” Hâlbuki bir şeyin içinde yer aldığınızda birçok şeyi göremezsiniz yani onlar size hayatın sıradanlığı içerisinde normal şeyler gibi görülmeye başlar ama dışarıdan baktığımızda, bir de hani bunun donanımına sahip olduğunuzda birçok şeyi daha iyi seçebiliyorsunuz, evet.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Şimdi, yani bu dışarıdan bakmak... Etkileşim içinde olunca -dediğiniz gibi- göremiyorsunuz, mistik şeyler var, bakış açılarımız değişiyor, ihtiyaçlar, şunlar bunlar değişiyor ama dışarıdan bakınca daha üstten ve daha objektif görme imkânımız var.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU - Üstten demeyelim ama.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Üstten derken yani bir kuş bakışı anlamında söylüyorum, yoksa kibir ya da üstenci bakış anlamıyla değil bu.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU - Ha, ben şöyle algıladım: Yukarıdan bir göz olunca ben de otoriter bir göze dönüşürüm de o yüzden.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Yok, yok, hayır, o anlamda değil, yukarıdan yani dışarıdan anlamında söylüyorum bunu.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU - Tamam.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Şimdi, bir, bunu incelerken, sonunda geldiğimiz bir darbe girişimi var, adım adım gelen belirtileri de var, 17-25 ve en son 15 Temmuz darbe girişimi. Tabii, şimdi, bizim bu Komisyonumuz da bir araştırma komisyonu; şu anda adli, idari birçok tedbir alınıyor. Yani sizce bu cemaatin ya da bu örgütün bir daha böyle bir darbeye teşebbüs edememesi, devlete sızamaması ve buna benzer örgütlerle de buna benzer darbe girişimlerine ülkemizin maruz kalmaması için hangi alanlarda ciddi önlemler alınması gerekiyor? Sadece askeri, polisi değil de diğer alanlar da var mı? Biri bu.

Bir diğeri de şu: Az önce bir cümle söylediniz, dediniz ki: “Alevilere de düşmanlığı var kitaplar noktasında devlet Aleviliği gibi bir anlayış oluşsun diye.” Alevilerin de örgütü... Yani şimdi onu biraz açar mısınız? Şimdi, bu örgüt devlete karşı bir darbe girişiminde bulunuyor ama bir de “Örgütlü bir Alevi yapısı var.” dediniz. Onu biraz açar mısınız yani neyi demek istediniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Zekeriya Bey.

Yavuz Bey, bize yazılı sunduğunda da FETÖ-parallel devlet yapılanması, benzer yapılarla mücadele için önerilerinin demin başlıklarını sundu, yazılı olarak da elimizde var ama artı bunlara ilave bir şey varsa, zamandan tasarruf için...

Diğer soru için de buyurun.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU - Önce sondan başlayayım: Devlet Aleviliği. Şu bakımdan: Şimdi, Türkiye’de devlet birtakım sivil oluşumları... Sivil oluşum önemli. Ne bakımdan önemli? Toplum açısından önemli, bizler açısından önemli. Yani bizler mevcut sivil alanlarda birazcık nefes alabilirsek eğer kendi sorunlarımızı daha kolay ifade edebiliyoruz yani kendimize serbestlik alanları yaratabiliyoruz ama Türkiye’deki devlet geleneği özellikle sivil alanları mümkün olduğunca daraltma, hatta mümkünse ortadan kaldırma üzerine kurulu. Mesela cumhuriyetle birlikte İslam kendine belli bir sivil alan yaratıyor. Fakat ne oluyor o sivil alan? Daha sonra devletle bütünleşerek -ki 1950’den sonra- kendi sivil alanını ortadan kendisi kaldırıyor. Alevilik de kendi sivil alanına sahip. Ne demek sivil alan? İşte, örgütlenme serbestisi, yayın yapma -bu, medya da olabilir, basılı yayınlar da olabilir- buralarda kendi düşünsel görüşlerini ifade etme veya ibadetini yapma gibi birtakım serbestlikler var. Devlet bu serbestliklere katlanabildiği müddetçe -tırnak içinde katlanmaktan bahsediyorum- bizler kendimizi daha serbest, özgür -“özgürlük” önemli

bir kavram ama çok da felsefî bir kavram, hani yine de kullanalım- hissedebiliriz ama devlet sürekli bu alanlara müdahale ederek oraları daraltmaya ve kendi egemenliğini geliştirmeye çalışıyor. Yani, devlet Aleviliği de bunlardan bir tanesi. Yani, Alevilerin kendi Alevilik tanımlamalarının dışında, kendi tanımlamasını ve yorumlamasını o olana dayatmaya çalışıyor. Mesela, şu olsa daha rahat olur: Aleviler kendilerini nasıl ifade edebiliyorlarsa ifade etsinler, o şekilde o alanda yaşasınlar ama devlet buna kendi tanımını katarak kendi Alevisini yaratmaya çalışıyor. Yani, resmîleştirmeye çalışıyor aslında, resmî bir Aleviliğe dönüştürmeye çalışıyor. Mesela, Cem Vakfı bunlardan bir tanesi. Hepimiz de biliyoruz yani Cem Vakfının devletle olan yakın ilişkilerini. Mesela, Cem Vakfını kendi tarafında, bir resmî Alevilik içerisinde görünce, oraya alınca devlet, diğerleri yani diğer Alevi grupları birden ötekileşmeye başlıyor. Bu sadece Alevilik için değil, diğer muhalif grupların tümü için geçerli. Hani, Alevilikten çıktığımız için söylüyorum ama diğer muhalif grupları da kapsıyor bu. Yani, o muhalif grupların kendi buldukları alanda bir nebze kendi serbestliklerini yaşamaları varken, devletin sürekli oraya müdahale ederek o alanları küçültmeye, daraltmaya çalıştığını görüyoruz biz. Bu, sıkıntılı.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Teşekkür ederim Hocam.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Birinci soru için de bir şey söyleyeyim.

BAŞKAN – İsterseniz, ilave varsa Yavuz Bey çünkü orada demin madde madde açıkladınız da önlemler konusunu. İlave bir şeyiniz varsa...

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Bununla ilgili değil ama birinci soruyu biraz daha hatırlatırsanız, ben burada aldım notumu ama şimdiden hatırlamıyorum.

BAŞKAN – Mehmet Bey’in sorusunu da alalım isterseniz, beraber...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Yazılı olarak verdiyseniz... Alınacak önlemleri sordum.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Ha, ne gibi önlemler alınabilir bundan sonra diye...

Şimdi, bir kere, hani, hangi siyasi yapı olursa olsun, tüm cemaatler veya tarikatlar değil yani tüm radikal gruplarla devletin münasebetleri mesafeli olmak zorunda. Yani, bu mesafe daraldığı zaman... Mesela, biz yine okuyoruz işte, şu bakanlık şu cemaate geldi, şu üniversiteyi burası aldı gibisinden birtakım şeyler de okuyoruz şimdi. Cemaatler konusunda, özellikle Gülen Cemaati konusunda dili yanmış olan -15 Temmuz bunun zirvesidir- toplum bu sefer başka bir cemaatle mi deneyim yaşamak zorunda kalacak? Çünkü, bu süre sonra sanki buna gidecek gibi görünüyor. Yani, bu takım ilişkiler... İşte, mesela, Gülen Cemaati'ni biliyorsunuz, kadrodan sorumlu devlet bakanlığı gibi çalışıyordu. Yani, cemaatten birisini bulduğunuzda herhangi bir kadro konusunda bir sıkıntı yaşamıyordunuz. Kadrolara atama, tayin merkezi gibi duruyordu. Yani, bu tür şeylerden uzaklaşmak gerekiyor hangisi olursa olsun. Aslında, bu, akılcı politikalarla ilgili olan da bir şey yani rasyonel politika. Çünkü, liyakate önem verdiğiniz zaman, niteliğe önem verdiğiniz zaman bunların süreç içerisinde ortadan kalkacağını veya azalacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Hocam, teşekkür ediyorum. Kendinize göre, herhâlde, özel, çok uzun bir çalışma yapmışsınız, çünkü bu kolay değil, yaptığınız çalışma.

Benim sormak istediğim birinci soru, okumadığınız ya da incelemediğiniz bir röportajı var mı Fetullah Gülen'in?

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – YouTube'den yayınlanan videolardan bazılarını izlememiş olabilirim.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Şimdi, bunlardan siz nasıl etkilendiniz, onu merak ediyorum. Çünkü kamuda, orduda, yargıda, başka yerlerde hakikaten çok ciddi insanlar; generaller, hâkimler, valiler, kaymakamlar, profesörler bundan etkilendiler ve sonuçta 15 Temmuz geldi. Yani 15 Temmuz durduk yerde gelmedik. Bu kadar önemli insanın etkilendiği, o tarafa doğru meylettiği bir dönemde siz bu okuduğunuz, incelediğiniz konulardan nasıl etkilendiniz?

Esas sormak istediğim soru şu: Bu süreçte, bu koca koca, işte, general seviyesinde, albay seviyesinde, vali seviyesinde, kaymakam, hâkim, savcı, kamuda gene çok üst düzey şeyler, üniversitelerin yönetimindeki çok insanlar, buradan nasıl etkilendiler ki kendi bildiklerini bir kenara koyup 15 Temmuz gecesi hiç tereddüt etmeden bu kalkışmanın içinde yer aldılar? 15 Temmuz gecesindeki belki bizi yanıltan en önemli husus, Meclisi bombalayan askerleri gördük sadece, işin diğer ayağını gözümüzle fiilen görmediğimiz için onları biraz yokmuş gibi sayıyoruz. Yani, buraya nasıl geldiği konusunda sizin böyle kısaca söyleyeceğiniz bir şey var mı?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hocam belki cevap veremez, onu söyleyeyim ben: Sosyalist olmakla alakalı bir şey, o yüzden etkilenmemiş.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Bilmiyoruz, belki o kadar okuyunca sosyalistlik de kalmayabilir.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Ama soruda nasıl etkilenmediğini soruyor soruda.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Nasıl etkilenmediğini size cevap verdim.

BAŞKAN – Buyurun Yavuz Bey.

Eğer özlü olursa seviniriz.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Peki, şöyle söyleyeyim önce: Hani, her insanın siyasi görüşü vardır, olmalıdır ama ben kendi çalışmalarım da, dikkat ederseniz veya okursanız bundan sonra, bunu mümkün olduğunca azaltmaya çalışan bir insanım. Yani, bilimsel gelenek veya benim aldığım meslek ahlakı bulduğum siyasi görüş üzerinden bir kişiyi değerlendirmeyi öngörmüyor. Yani, özellikle kitabımın giriş bölümünde bunu belirtiyorum. Biz objektif insan olmadığını biliyoruz, yani bir insan objektif olamaz ama şöyle bir çaba içerisinde olabilir: Objektif olma çabası içerisinde olabilir. Yani, bir insan bütün siyasal görüşlerini bir ceket gibi kapıda bırakıp alana gidip çalışma yapamaz. Mutlaka vardır ama şöyle bir durum var: Alandan çıkardıklarınızı kendi siyasal görüşlerinizle karıştırıp anlatırsanız bilimsellikten uzaklaşmış oluyorsunuz ki Türkiye üniversitelerinde genelde yapılan şey bu. Yani, kafadaki siyasi görüşü -tırnak içinde- bilimsel alandan çıkarıp sonra tekrardan o alana bilimsel çalışma yaptım diye bunu sunmak. Yani, bu çalışmaların akademik anlamda hiçbir değeri yok. Ben bütün yaptığım çalışmalarda bunu görüyorum. Yani, hepimizin bir siyasi görüşü vardır, olmalıdır ama bunu yaptığımız çalışmalara buluşturmamız gerekiyor.

Okuduklarımdan nasıl etkilendim? Bu, şu gibi: Mesela, ben Gülen'e bir sosyal fenomen, bir olgu şeklinde yaklaştım. Yani, böyle yaklaştığınız zaman, kaba tabirle -kötü bir benzetme olacak ama hani daha anlaşılır kılmak için söylüyorum- sanki bir jeoloğun bir taşla yaklaşması gibi benimkisi. Yani, orada bir sosyal olgu var, ben bir sosyologum, sosyal bilimciyim, bunu anlamak zorundayım, bunu anlar ve anlamlandırırım o benim için değerli olacak. Bu yüzden ben okuduklarımdan kendi açımdan böyle bir kazanım sağladım.

İkinci sorunuza yanıt vereyim: Bürokrasinin nasıl etkilendiğini, mesela, bir profesörün bundan nasıl etkilendiğini veya bir savaş pilotunun, bir generalin bundan nasıl etkilendiğini sormuşsunuz. Şimdi, profesör de olsa, savaş pilotu da olsa, general de olsa kafasında bir şey var: Kurtulmak, herhangi bir şeyden kurtulmak. Ben mevcut siyasal iktidara karşı olan nefretin insanların gayrimeşru yollara sapmaları yönünde onları motive ettiğini düşünüyorum. Yani, mevcut siyasal iktidara duyulan öfke birçok şeyin önüne geçmiş durumda. Yani, öyle olduğunda zaten her şey ortadan kalkar; idealleriniz de kalkar, tutarlılıklarınız da kalkar, mevcut ahlak sistemimiz de ortadan kalkar. Dolayısıyla, uçağa binersiniz ve Meclisi de bombalarsınız, insanların üzerine ateş de edersiniz yani. Yani, karşıda bir büyük ideal ki bu işte, mevcut siyasal iktidardan kurtulmak, bazen İslam devleti yapmak olur bu, bazen başka bir şey, ulvi bir amaca dönüşür. Yani, ulvi amaçları inşa ettiğiniz zaman o yolda gidilen, yapılan her şey birden önünüzde kolaylaşıyor, açılıyor o yani, meşru bir hâle dönüşüyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Yavuz Bey.

Buyurun Sayın Özdağ.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Türkiye, Anayasası’nda laik, sosyal bir hukuk devleti olarak kendisini tanımlıyor. Fetullah Gülen böyle bir anayasanın yürürlükte olduğu Türkiye’de doğdu, aynı zamanda kendilerine -tırnak içinde söylüyorum- “Atatürkçü” denen 1980 darbesini yapanların döneminde palazlandı, daha sonra 28 Şubat 1997 yılında yapılan postmodern darbe sonrasında ise bir noktada -yine “Kemalist”, aynı zamanda “Atatürkçü” denen yapı içerisinde- zirveye çıktı. Bunu da bir tespit olarak sunmak istiyorum.

Benim bir sorum var: Siz kitaplarındaki herhangi bir Müslüman profiliyle sizin yazı ve röportajlarınızda sıkça işaret ettiğiniz İslamcı profili, şimdi de “FETÖ’cü” dediğimiz profil arasında sosyolojik, gözlemlenebilir veya çözümlenebilir farklılıklar nelerdir? Buraya çok atıfta bulunuyorsunuz.

Birkaç soru daha var ama daha sonra sizlere takdim edeceğim, onları biz kendi aramızda konuşuruz.

Teşekkür ederim.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Şimdi, şöyle: İslami düşünce aslında bir kaynak, yani buradan Gülen de çıkabilir, başka bir kişi de çıkabilir; o kaynaktan besleniyor bu. Bu nedenle Gülen’in özellikle İslamcılık düşüncesinden farklı bir noktada olduğunu ben zannetmiyorum. Öncelikle onu belirtmem gerekiyor. Yani, kendisi de klasik bir İslamcı düşünce yapısına sahip. Zaten İslam gibi bir din, bir inanç sistemi üzerinden yola çıkarsanız, bir süre sonra, yine, kendinize bir dünya tasavvuru yaptığımız için birçok şey size önemsizleşmeye başlıyor çünkü bir hedef oluşmuş oluyor karşımızda, o hedefe giden yolda her şey -az önce söylediğim gibi- meşru hâle dönüşüyor. Mesela, Gülen’in özellikle 1980, 28 Şubat sürecinde devlet tarafında yer alması. Devlet özellikle 1990’ların ortasında Refah Partisine karşı Gülen’i kullandı. Ne bakımdan kullandı? Aydın din adamı -tırnak içinde- pozisyonunda kullandı çünkü Refah Partisi daha radikal bir unsur olarak görülüyordu o zamanki iktidar ve devlet bürokrasisi açısından. Gülen o dönem bunun nimetlerini yaşadı, artı, yurt dışındaki okulları da desteklendi. Bu da yurt dışında bir Türkiye diasporası yaratmak için yani emperyal amaçları için kullandı devlet yurt dışındaki okulları. Özellikle, Sovyet cumhuriyetleri dağıldıktan sonra oralarındaki birtakım, hatta kendi cümleleriyle söylemek gerekirse “birleşmeye yakın unsurları” yani Türkiye’yle hem siyasi anlamda, belki gelecekte sınırsal anlamda da birleşmeye yakın unsurları çekebilmek için devlet Gülen’i o dönemde hem içeride hem dışarıda kullandı.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Sovyetler Birliği’nin dağılmasında devlet hazırlıksız yakalandı ve buna karşı onu bir şey olarak kullandı.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Olabilir, evet.

MEHMET ERDOĞAN (Muğla) – Orayı biraz daha yakından biliyorum.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Çünkü şunu biliyorlardı: Gülen’in dışarıda açtığı okullar her yerde zengin çocuklarının gittiği yerler, yurt dışında, özellikle, işte, bu, Orta Asya’da olan cumhuriyetlerde. O zengin kuşak bir süre sonra o ülkelerin bürokratik yapısını oluşturacak ve buralarda Türkiye’yle ilgili iyi izlenimler sahibi olan bir nesil yetişirse, daha sonra oralarda bizim kendi ekonomik ve siyasi çıkarlarımızı koruyacak bir elit grup oluşturacak. Bunlar, bu amaçlar çerçevesinde Gülen okulları desteklendi o dönemde.

BAŞKAN – Yavuz Bey “İslamcı kaynaktan geliyor.” şeklinde yorumladınız. Yani, biz burada dün Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanını dinledik, daha önce de akademisyenlerimizi dinledik, Adana Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden bir profesörümüzü, Mustafa Öztürk Bey’i. Onlar da hem işin sosyolojik boyutunu hem de dini boyutunu uzmanlık alanları itibarıyla inceledikleri için Fetullah Gülen hareketini yani, tırnak içinde, İslamcı veya İslami kaynaklara dayalı bir yapılanma değil, tarihteki Hristiyanlıktan bakarsak Cizvit tarikatına ayrıca Haşhaşi, Hasan Sabbah’ın örgütüne benzeterek bu yapılanmayı ancak izah edebiliriz yoksa İslamcı demek için özellikle İslam’ın kaynakları olarak Kur’an’a ve sünnete dayanması gerekir, hâlbuki Kur’an ve sünnet kaynaklarına bakıldığı zaman hiçbir zaman kendisine alim, tarikat şeyhi, lider ne olursa olsun, perşembe akşamı yatıp da rüyasında Peygamberi görüp talimat aldığı inancı doktriner olarak asla kabul görmez ve İslam’ın reddettiği bir konudur dini olarak, bunu ifade ettiler. Dolayısıyla, tabii alanınız değil, belki o alanda bir şey söyleyebilirsiniz fakat buradaki bizim dinlediğimiz akademisyenler tamamen kendi, devleti ele geçirme veyahut da düşüncesele, düşünce yapısına göre netice alma, demin sizin anlattığınız gibi hâkim, savcı, emniyet müdürü, devletin üst kadrolarına insan yetiştirme ama bir dış bağlantıyla farklı bir örgütlenme içinde olduğu burada ifade edildi. Bu bağlamda, dediğim gibi uzmanlık alanınız olmadığı için o konuda cevap vermeyebilirsiniz en azından tavrınızda niteliğinde veya bizim diğer akademisyenlerden aldığımız bilgiyle İslamcı bir yapı değil, İslam’ı tahrife yönelik Cizvit tarikatı veya Hasan Sabbah örgütüne benzer bir yapılanma olduğu ifade edildi.

Ben bunu bir açıklama olarak ifade edeyim, Hüseyin Kocabıyık’a söz hakkını veriyorum.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Ben bunun için bir şey söylemek istiyorum ama.

BAŞKAN – İkisini beraber söyleyin isterseniz, zamandan kazanmak için.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Belki karışabilir diye.

BAŞKAN – Peki, buyurun lütfen.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Şöyle, şimdi, bu özellikle 2013’ten sonra ama 17-25 ve 15 Temmuzdan sonra şöyle bir şey gelişti: “Gülen Müslüman değil, zaten ateist o, İslamcı falan da değil.” Bu tavrın kendisi zaten bir sosyolojik merak konusu. Neden? Şimdi, bulunduğumuz ülkede İslami hassasiyetler var. Şimdi, İslam’a hassasiyeti olan biri kendisini bu tür İslam yorumlarından tabii ki ayırmak isteyecektir, bu onun tavrının bir sonucu aslında. Yani, nasıl ki Irak’taki, Suriye’deki birtakım radikal İslami gruplara “Bunlar İslam değil, Müslümanlık bu değil, gerçek İslam bu değil.” gibi birtakım söylemler yaratılıyor, dolayısıyla kendi İslami yorumundan bunu ayırabilmek için böyle bir söylem tutturmak zorunda.

BAŞKAN – Veya mihenk taşı olarak gerçek İslam'ın uzmanlarının ortaya koyduğu gerçek kaynakları terazisine koymak lazım.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Aynı cümleyi 2005'te söyleyebilir miydik? Mesela 2005'de Diyanet İşleri Başkanı kalkıp da “Fetulah Gülen'in İslam'la alakası yok.” diyebilir miydi? Diyemezdi. Dolayısıyla, böyle bir olay yaşanınca ve bu olay da toplumsal anlamda sarsıcı bir olay olduğu için o İslami yorumu dışlamanın bir yöntemi bu.

BAŞKAN – Yok, dün bunu da sorduk Yavuz Bey. Konu anlaşılсын diye ifade ediyorum, dediğiniz doğru tabii, 2005'te bunu söyleyen veya FETÖ şöyledir diyen bir Diyanet olmadı ve arkadaşlar burada eleştirdiler de Diyaneti ciddi anlamda ama şunu da söylediler, “Biz FETÖ diyerek bir örgütü, bir grubu hedef almadık ama bizim yayınlarımızda, hedeflerimizde işte böyle rüyadan kaynaklanan bir İslam anlayışı, ilhamdan kaynaklanan veya her hafta görüşmek gibi... Bunlar zaten İslam'ın reddettiği bütün kaynaklarımızda vardır.” diye ifade ettiler.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Şöyle, medyada yeterince kirlilik var. Şimdi, bir de çıta o kadar yükseldi ki mesela benim en son Hürriyette röportajım yayınlandı, ben akademik bir şekilde anlatıyorum, altındaki yorumları okuyorum “Ya, yeni bildiğimiz bir şey yok, bunlar bildiğimiz klasik şeyler.” diyor yorumlarda. Niye? Çünkü insanlar artık daha fazla uç şeyler öğrenmek istiyorlar böyle. Bu, medyanın işleri karıştırması, bulandırması. Mesela, Gülen, kendi metinlerinde veya video kayıtlarında, cami vaazlarında “Ben rüyamda şunu gördüm.” falan demiyor veya cinlerle konuştuğundan falan bahsetmiyor. Hani, biraz da tevatür aşlında bu ortalarda dolanan şeyler. Bu tevatür o kadar işlevsel geliyor ki bazılarına, onun üzerinden kendilerine bir yorum yapmak daha avantaj sağlıyor. Hani, tamam, İslam'da bunlar yok, rüyada görmek falan yok ama rüyalar önemli, geleneksel bir şey mesela Osmanlı'nın kuruluşu bir rüyayla başlıyor.

BAŞKAN – İşte geleneksel ama İslami değil.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Ama İslam ile gelenek o kadar karışmış ki yüz yıllar boyunca hangisinin din, hangisinin gelenek olduğunu ayırmak da çok zor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Rüya var ama rüyalarla amel etmek yok.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Yok, evet, tabii.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – İşte İslam'ın itikattaki esası bu.

BAŞKAN – Hatta, tevatür konusunda yine sizin gibi dinlediğimiz konuşumuz burada “Bu konuda nedir kaynağımız?” diye arkadaşlarımızın veya benim sorum üzerine “Bir konuşmasında – ki siz konuşmalarını dinlediğinizi söylediniz, biraz gözden kaçmış olabilir- o kadar ileri gidiyor ki ‘Peygamber gelse söylese benim sözümün üzerinde söz yok, inanmayacaksınız.’ telkini bu şekilde. Yani, dolayısıyla Fetullah Gülen'i bir Müslüman kimliğiyle İslami bir hareketin tam olarak içine oturtma, en azından bu konudaki uzmanların değerlendirmesi çerçevesinde baktığımızda Kur'an ve sünnet, ana kaynak budur. Dün Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanımız bunu dedi “Diğer her konuda farklılıklar olabilir ama değişmeyen kaynak olarak bu iki kaynağın mihengine vurduğumuzda Fetullah Gülen'i hakikaten İslami çizgide göremeyiz.” diye de beyan ettiler, onun için o soruyu sordum.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Ama yorum çok farklı. Mesela Sait Nursi’den sonra da bir sürü ayrılmalar yaşanıyor. Mesela, Nursi’nin talebelerinde de ayrılmalar yaşanıyor. Bu, aslında yorumdan kaynaklı olan bir şey. Baktığımızda her biri bir diğerini Nursi’nin takipçisi olarak görmüyor, kendisini Nursi’nin asıl takipçisi olarak görüyor. Hani, İslami metinlerde birtakım şeyler yazılmış ama gündelik hayat içerisinde bunları uygulamak da zor. Mesela katı bir şekilde nasıl uygulayabiliriz İslami metinleri, o katılık içerisinde? Mesela kendimizi İslamcı olarak kabul ediyoruz ama İslam’ın özellikle geleneksel kaynaklarında son derece katı kurallar var, nasıl uygulayalım? Onları uygulamayınca biz de mi İslamcı olmuyoruz, mesela biz de mi Müslüman olmuyoruz. Hani, gündelik hayat içerisinde birçok şey bizi bazı şeylere yönlendiriyor yani birçok şeyi kendi yorumlarımızla ekip bükebiliyoruz veya esnetebiliyoruz. O nedenle, bence burada Gülen üzerine var olan durum İslam’ın... Aynı şey İŞİD için de yapılıyor “İŞİD İslamcı değildir.” deniyor, tartışılabilir. Burada, ortada İslam’ı kurtarma şeyi var aslında yani İslamcı düşüncüyü ve İslam’ı kurtarma çabası bu. Yarın bir gün -atıyorum, tırnak içinde, örnek, bilmiyorum- Menzil cemaatinde herhangi bir şey oldu, bugün İslamcı olan Menzil cemaatine yarın İslamcı değil diyebilir bu kitle. Yani, buradaki asıl mevzu var olan birtakım olumsuzluklardan dini kurtarmak yani inancı bunun dışında bir alanda değerlendirmek, onun yıpranmasını engellemek.

BAŞKAN – Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Sayın Hocam, çok teşekkür ederiz verdiğiniz bilgiler için. Ayrıca akademik çabalarınızı da takdir ettiğimi ifade etmek isterim. Sizi daha yakından izlemek gerekir, öyle düşünüyorum, ben şahsen bunu yapacağım.

Şimdi, ben mütevazı zekâmla bu cemaatin gelişme çizgisine, merhaleleşme sürecine baktığım zaman şöyle bir sıralama yaptım. Bir cemaatleşme evresi var, ortaya çıkış ve bir cemaatleşme evresi, camilerde vaaz veren bir Fetullah Gülen profili çıkıyor ortaya, sonra bu fenomenleşerek gelişiyor. Evet, haklısınız yani bir Durkheim sosyolojisinde de bizim gördüğümüz o sosyal ahlak merkezli bir toplum tasavvuru var belli, o kürsülerden işte bunu ifade ediyor.

Sonra bir küreselleşme evresi geliyor, yurt dışına okul açmaya başlıyorlar, eğitim üzerinden bir küreselleşme. Sonra bir iktisadileşme dönemi var bunların, baktığınız zaman bunu görüyorsunuz. Bakın, -ben kendi gözlerimle de gördüm birkaç ülkede- 100 ülkenin üzerinde mesela Gana diyelim, Türk-Gana ortak ticaret odaları var biliyor musunuz? Ortak ticaret odası kurmuşlar. Bizim Odalar Birliği gibi düşünün yani o ülkelerde, bu bir iktisadileşme sürecidir. Sonra kadrolaşma süreci başlıyor. Kadrolaşma süreci ne zaman başlıyor diye bir dikkat gösterdiğiniz zaman Fetullah’ın Amerika Birleşik Devletleri’ne gitmesinden sonra hızlanıyor bu süreç. 1980’den bu tarafa var da işte -hep burada çok dinledik- bunların hepsi aşağı yukarı doğru şeyler ama Amerika’ya gitmesinden sonra hızlanıyor yani 1990’lı yılların ikinci yarısından sonra. Sonra geliyoruz devletleşme arayışına. Darbeyle birlikte görüyoruz bunu. Artık bütün süreçlerden sonra devletleşmek istiyor, 15 Temmuzun diğer bir anlamı da budur, devletleşme talebidir ve girişimdir.

Şimdi, Hocam, böyle basit görünüyor ama sosyolojinin o terminoloji zenginliğinden yararlanalım biraz dersek ki sosyolojiden yararlanmadan, bu terminolojiden yararlanmadan bu örgütü anlamak da çok mümkün değil fakat o pencereden girdiğiniz zaman işler yine karışıyor. Yani bakıyorsunuz Durkheimci bir arayış ve anlayış ilk defa görünüyor, o da Gökalp gibi filan anlamıyor yani Durkheim’i, öyle anlaşılır ama bir süre sonra yani iktisadileşme süreci başladıktan sonra Fetullah Gülen hareketini ve FETÖ örgütünü öyle hani Friedrich Hayek’in terminolojisiyle ancak ifade edebiliyorsunuz. Yani işte manevi müşevviklerden hareketle pazarda olan, alışverişte olan beşerî ilişkilerin her alanında olan bir insan tipolojisi. Yani Hayek’in bütün kavramlarına neredeyse uyuyor. O yüzden zaten ben siyasileri

filan suçlamayı, bu insanları hayatlarının bir döneminde desteklemiş, bu devirlerde, iktisadileşme döneminde mesela desteklemiş olanları eleştirmeyi yani çok basit bir şey olarak görüyorum yani, çok kolaycılık olarak görüyorum.

Sonra yani Weberyen bir şeye dönüşüyor bu örgüt yani işte bilirsiniz, Max Weber'in Kapitalizmin Ruhü ve Protestan Ahlakı kitabında anlatılan tipolojiye neredeyse bire bir uyuyor. Fetullah Gülen yani o devirleri kastediyorum ama. O zaman bir sürü şeyler de bu konuda, çok zengin bir literatür var bu konuda da yazıldı, çizildi, hepimizin çok kıymetli hoca diye bildiğimiz insanlar yazdı çizdi üstelik de biliyorsunuzdur. Üstelik bütün bu süreçlerden sonra yani 2012 yılına filan gelinceye kadar bu yapının küresel meşru bir iktidarı da vardı, bakın küresel bir meşru iktidardan söz ediyorum. Mesela eğitim ve ticarete küreselleşmişti yani "Gülen movement" diye bir hareket vardı mesela yani Amerika'nın, Batı'nın ciddi entelektüelleri şey yapıyordu bu harekete.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Yurt dışında öyle tanımlanıyor, evet.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Yani küresel bir entelektüel güçtü de aynı zamanda ve Türkiye'de de diyorlardı ki, -ben kaç kişiden duydum- "Siyasal iktidar sizsiniz ama -AK PARTİ'ye-sosyal iktidar biziz." diyorlardı yani böyle de bir şey.

Şimdi, sorum şu: Neden tipik ve dar bir kanlı darbe girişimine yöneldi yani bu kadar anlattığım şey varken? Bu bir şizofreninin eylemi mi Ali Suavi gibi. Biliyorsunuz Ali Suavi...

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Biliyorum tek başına...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – ...meşruiyet döneminin yani böyle bir zihinden mi çıktı bu 15 Temmuz yoksa üzerinde kendisini baskılayan daha büyük bir gücün, işte hep burada konuşulan zaman içinde birileri tarafından bir güç tarafından ele geçirilmiş ve o gücün baskısı sonucu oluşmuş böyle bir girişim miydi? Bir beka kaygısının kendisiyle ilgili bir beka kaygısı, ki ben inanmıyorum ona, bu kadar küresel bir güç niye beka kaygısıyla 15 Temmuz'u yapsın? Bu konuda belki zihin açıcı bir şeyler söylersiniz, şu ana kadar olduğu gibi.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Tamam, sağ olun, teşekkür ederim.

Şimdi, tek başına bir şizofreninin işi mi? Onu bilmiyorum yani o konuda bir şey söyleyemem çünkü hani iş iyice psikanalize girecek, bu sefer ortaya daha somut şeyler gerekecek, bu konuda bir şey söyleyemem. Ama hani yine okuduklarımdan edindiğim izlenim ile söylersem tabii ki bireysel bir şey değil. Yine tahminen söylüyorum hani hepimizin hiçbirimizin elinde böyle bir şey yok, ne bileyim küresel güçlerin bir desteği, şu anda mesela yurt dışındaki Türkiye'nin imajı mesela mevcut siyasal iktidar, o siyasal iktidarın politik uygulamalarını beğenmeyen yurt dışındaki birtakım güçler buradaki birtakım iç ki Gülen cemaati başta, onlarla birtakım birlikteliğe gidip böyle bir şeye kalkışmış olabilirler. Yani tahminen söylüyorum ben bunu çünkü hani bunun böyle net bir şekilde söylemek için daha somut verilere ihtiyaç var yani belki siyasetçi olsaydım kolaylıkla "Evet, böyle." diyebilirdim ama hani bunun için belki biraz daha zaman geçecek, daha somut birtakım şeylere ihtiyaç duyacağız, sadece tahminen söylüyorum yani bunu.

Şimdi, aslında beni siz konuşurken daha ilgilendiren bir şey var, işte Hayek'teki maneviyat meselesi. Şimdi, insanları maneviyat ile donattığınız zaman ki Gülen'de çok geçer bu maneviyat üzerinden işte ordu fikri oluşur onda, insanları bir ordu kitlesi şeklinde görür. Mesela mümin ordusu gibi kavramlar kullanır böyle. Yani bu ne demek? Kendi bireyselliğini kapı dışarı bırakmış, kendi hayatıyla ilgili

beklentilerini ertelemiş, maneviyatın gerçekleşmesine yönelik birtakım aynı düşüncedeki insanlarla bir araya gelmiş. Niye maneviyat peki bu kadar önemli? Çünkü dış dünya o kadar sert ve acımasız ki size samimi bir şekilde yaklaşan insanlar aramaya başlıyorsunuz yani mesela Batı dünyasında da böyle bu. İşte Batı dünyasında özellikle dinin sosyal hayattan, kamusal alandan dışlanmasıyla birlikte insanlarda birtakım maneviyat boşlukları doğuyor ve bu boşlukları mesela Batı Hristiyanlıkla doldurmuyor çünkü Hristiyanlık geçmişinde yaşadıkları var. Neyle dolduruyor? Yeni dinler ortaya çıkıyor. İşte Ay'a tapanlar, sevgi tarikatları, Uzak Doğu Budizmi gibi bir şeyleri veya işte tasavvufu keşfediyorlar, Konya'ya geliyorlar falan. O boşlukları o şekilde dolduruyorlar ama bizde öyle değil, bizde hâlâ daha İslam'ın toplumda güçlü kökleri var, bizde maneviyat İslam'la doldurulduğu için Türkiye muhafazakârlaşıyor yani o boşluğu onunla doldurmaya çalışıyoruz biz. Bu iyi midir, kötü müdür, olumlu mudur, olumsuz mudur demiyorum, tespit yapıyorum sadece. Bu maneviyat boşluğunun sonucu aslında bu cemaatleşme çünkü dışarıdaki dünyada hiç kimse size zor durumda kaldığınızda borç vermiyor ama aynı cemaatten olduğunuz kişi size borç veriyor veya işiniz yoksa iş bulmaya çalışıyor. Yani aslında temel kaynak dışarıdaki politikaları... Ki neoliberal politikalar bunlar, neoliberal politikalar insanları ne kadar yalnızlaştırıyorsa insanlar yeni dayanışma ağları kurmaya çalışıyorlar ve bu dayanışma ağlarının özü de maneviyat oluyor ve aynı dinsel inanca sahip olmak oluyor. Yani o bir saflık şeklinde görünmeye başlıyor insanlara ve onun etrafında kümeleniyorlar, ki bu da cemaat ve tarikatlar oluyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Başkanım, önemli bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hocam, biraz önce bir bilgi geldi de sizin teziniz YÖK Ulusal Tez Merkezinden silinmiş mi?

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Evet, silindi.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu teziniz?

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Bu tezim, evet.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ne zaman silindi?

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Şöyle bir olay yaşadım ben bununla ilgili: Posta gazetesinden Nedim Şener bir yazı yazdı. Tarihini tam hatırlamıyorum, sanıyorum ağustosun sonu gibiydi. İşte “FETÖ’cü tezler” başlığıyla yazıldı bu yazı. Nedim Şener İnternet’ten basit bir taramayla, Tez Merkezindeki bir taramayla bütün var olan tezleri “FETÖ’cü tezler” şeklinde ifade etmiş. Sonradan özür diledi, hata yaptığını kabul etti, yeniden bir yazı yazdı Posta gazetesinde. YÖK de bunu bir ihbar şeklinde ele almıştı o süreç içerisinde yani tekzip yazısı yazma süreci içerisinde. Bütün tezleri erişilebilirlikten kaldırdı, benim tezim de bunun içerisinde. Daha sonra haber olunca bu, şöyle bir şeye gitmiş YÖK’teki yetkililer: Biz bu tezleri inceleyeceğiz, Gülen ve cemaatle ilgili eleştirel olan...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yıl kaç?

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Ağustos ayının sonlarıydı, evet.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bu darbeden sonra.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Darbeden sonra, evet.

“Bu tezleri daha sonra erişime açacağız.” dediler ama hâlâ daha sürüyor galiba.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hâlen erişime açık değil yani.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Değil, hayır, hâlâ erişime açık değil.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – İlgileneceğim, hemen ilgileneceğim.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Bir kaza...

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Bir kaba tasnif aslında bu yani...

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Kötü niyet yok.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Yok, bence yok ama her kurum kendini korumaya alıyor, bu dönem içerisinde kendini korumaya alıyor. İşte, büyük ihtimalle arama motoruna “Gülen”, “cemaat” gibi şeyler yazıldı, oradan çıkan tüm tezler kabaca erişime engellendi. Tekrardan bunun açılacağını düşünüyorum ben.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – O soruyu ben soracaktım, unuttum, sonra Sezgin Tanrikulu hatırlattı, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok Değerli Hocamız Yavuz Bey, bu güzel sunumunuzdan dolayı, ayrıca Tunceli’den kalkıp davetimize icabet ederek buraya geldiğiniz için çok teşekkür ediyoruz.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Estağfurullah. Rica ederim efendim.

BAŞKAN – Gerek yazılı verdiğiniz nottan gerek kitabınızdan Komisyonumuz çalışmalarında yararlanacaktır. Bana verdiğiniz kitapta da çok memnuniyetinizi ve... “Bu çalışmaların boşa gitmediğini görmenin bahtiyarlığı içindeyim.” benzeri bir cümleliz var.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Evet, o ilk baskılardan bir tanesi. Onu kendime öyle ayırdım.

BAŞKAN – Demek ki çalışmalar emek verince boşa gitmiyor.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Yerini buluyor, evet.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

MUNZUR ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. YAVUZ ÇOBANOĞLU – Teşekkür ederim. Sizler de sağ olun.

BAŞKAN – İyi akşamlar diliyoruz.

25 Ekim Salı günü saat 15.00’te toplanmak üzere kapatıyoruz.

Kapanma Saati: 20.25